

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล Santapol College (SCA) Academic Journal

วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี
ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท
ISSN 2586-9868 (online)
www.scaj.stu.ac.th

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564 Volume 7 No.1 January - June 2021

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ Humanities & Social Sciences

STU

SANTAPOL COLLEGE
YEARS
22
ANNIVERSARY 1999-2021

เพราะที่นี่...เราสร้างความสำเร็จจาก **ความสุข**

ISSN 2586-9868 (online)

9 772586 986801

คุณภาพ คู่คุณธรรม นำสังคม

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

Santapol College Academic Journal (SCAJ)

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ได้ผ่านการรับรองคุณภาพรอบที่ 4 พ.ศ. 2563 – 2567 จัดอยู่ในฐานข้อมูล ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI 2 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้จัดทำเป็น 2 รูปแบบ ทั้งรูปแบบตีพิมพ์ (Print) หมายเลข ISSN 2408-1728 (Print) และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Online) ISSN 2586-9868 (Online) ที่พิมพ์เผยแพร่ บทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าว ในกลุ่มสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การบัญชี การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีดิจิทัล นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐศาสนประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการจัดการ การจัดการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เทคโนโลยีมัลติมีเดีย และแอนิเมชัน นิเทศศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นสื่อกลาง แหล่งรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดแนวคิด เทคนิค วิธีการนำไปพัฒนาทางวิชาการ ตลอดจน เป็นเวทีนำเสนอเผยแพร่ผลงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไปทุกหน่วยงาน โดยมีกำหนดออกกราย 6 เดือน หรือ 2 ฉบับต่อปี

กำหนดการออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

ผู้จัดพิมพ์

วิทยาลัยสันตพล

299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 042-323-464 โทรสาร. 042-204-263 Email : sajee@stu.ac.th

สามารถดาวน์โหลดเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ และส่งบทความได้ทาง

<http://www.scaj.stu.ac.th> หรือ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/scaj/>

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ภาคอีสานการพิมพ์ (999)

10/5-6 ถนนโพศรี ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

โทร. 042-246611, 042-246622 Fax. 042-248162 Email : parkesan@yahoo.com

บทความทุกเรื่องต้องผ่านการประเมินพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิตรงตามสาขาที่เกี่ยวข้องกับบทความ อย่างน้อยบทความละ 2 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review) ความคิดเห็นในวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพลเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของผู้จัดทำ จึงมิใช่ความรับผิดชอบของวิทยาลัยสันตพล และไฟล์บทความดิจิทัลเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารมิใช่ของผู้เขียน บทความในวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล สงวนสิทธิ์ตามกฎหมายไทย การจะนำไปเผยแพร่ต้องมีการอ้างอิง หรือได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร จากวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพลเท่านั้น

ที่ปรึกษา

อาจารย์ธงชัย ลาววรรณ
อาจารย์กรรณิการ์ (ฤกษ์นิมิตร) นันทโพธิเดช
อาจารย์จักริน นันทโพธิเดช

ผู้ตรวจสอบทางวิชาการ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ศิริศักดิ์ ศุภมนตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปราณี พรรณวิเชียร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกียรติศักดิ์ โชติจรุงเกียรติ

ดร.จรวัยพร ธรณินทร์
อาจารย์สวัสดิ์ พรหมมินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Readers) ประจำปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2564)

รองศาสตราจารย์ ดร.เจริญ	จันทวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	
รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา	จรรยาธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	
รองศาสตราจารย์ ดร.กล้าหาญ	ณ น่าน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์	จุลสุวรรณิ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา	แสนสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย	ประเสริฐศรี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐปคัลภ	กิตติสุนทรพิศาล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ	บุญจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก	ดร.เจริญชัย พรไพโรเพชร	วิทยาลัยสันตพล	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สทิพย์	กุลสอน	วิทยาลัยสันตพล	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยีนยง	ไทยใจดี	วิทยาลัยสันตพล	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สำเริง	นนศิริ	วิทยาลัยสันตพล	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รติพร	มีชัย	วิทยาลัยสันตพล	
	ดร.ยุทธสิทธิ์	จันทร์คูเมือง	วิทยาลัยสันตพล
	ดร.ประหยัด	ฤชากุล	วิทยาลัยสันตพล

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิทร	วิภาหัตสน์	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา	แสนสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา	ดิรศรีวัฒน์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา	เกรียงกรกฎ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
	ดร.รัฐชัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	นายชัยยุทธ	รองประธานศาลฎีกา

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.เจริญชัย พรไพโรเพชร

รองบรรณาธิการ อาจารย์สัจจี กุลธวัชวงศ์

ผู้พิสูจน์อักษรไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำเร็จ นนศิริ

ผู้พิสูจน์อักษรอังกฤษ ดร.ประหยัด ฤชากุล

ฝ่ายออกแบบและเทคนิคสื่อออนไลน์

อาจารย์อดุลย์ ทองแกม

อาจารย์ไวยพจน์ ดวงจันทร์

ฝ่ายจัดการ

นางสาวภัทรจิตรรา เพียรชนะ

อาจารย์กวิณภพ ศรีวัฒนานุศาสตร์

บทความวิจัย

หน้า

1. การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
(A STUDY OF SCHOOL ADMINISTRATOR SKILLS AFFECTING TO STAFF'S JOB SATISFACTION UNDER NONGKHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2).....1
อภิญา กองสุข และ วรพล คล่องเชิงคร
APINYA KONGSUK and WORAPON KHLONGCHERNGSORN
2. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช
(THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' PERCEPTIONS TOWARDS GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES-BASED ADMINISTRATION TEACHERS' JOB SATISFACTION UNDER THE NAKHON SI THAMMARAT PROVINCIAL OFFICE OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION).....9
ธนาวุฒิ กะดั่งงา และ ละมุล รอดขวัญ
TANAWUT KADANGNGA and LAMUN ROODKHUAN
3. ความได้เปรียบทางการแข่งขันของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียและการจัดการโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน
(COMPETITIVE ADVANTAGE OF THAI AND MALAYSIA AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT FOR EXPORT PREMIUM FROZEN DURIAN AND VACUUM FREEZE DRIED DURIAN TO REPUBLIC OF CHINA).....19
อารยา สุนทรวิภาต, ภัฏญนภัส พฤกษากิจ, ธีชนันท์ สังวาลย์ และ ยศพล ผลาผล
ARAYA SUNTHORVIPHART, PANNAPAT PRUKSAKIT, THUTCHANAN SANGWAN and YOSSIPOL PALAPOL
4. การพัฒนาชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สู่ศูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่
(DEVELOPMENT OF TRAINING PACKAGE BY USING SCHOLOGY IN PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY ONLINE FOR IMPROVING ENGLISH COMMUNICATION SKILLS OF PRIMARY SCHOOL ENGLISH LANGUAGE TEACHERS IN KRABI PROVINCE).....29
วิทยา พาพิมพ์, สุพรรณริกา วัฒนบุณย์ และ พานน้อย รอดชู
WITTAYA PAPIM, SUPANRIGAR WATTHANABOON and PHANANOI ROTCHU
5. กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(CREATIVE ECONOMY STRATEGIES OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE ENTREPRENEURS IN PHRA NAKORN SI AYUTTHAYA PROVINCE).....39
เขาวนีย์ แยม്മิว และ จันทนา แสนสุข
CHAOWANEE YAMPIW and JANTANA SANSOOK

บทความวิจัย

หน้า

6. การพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
(THE DEVELOPMENT OF ALTERNATIVE CURRENT AND COMMUNITY STRENGTH : A CASE STUDY OF BAN TAO SUBDISTRICT MUNICIPALITY BAN THAEN DISTRICT CHAIYAPHUM)..... 49
อภิชาติ ดวงธิสาร, ไพรัช บุญประกอบวงศ์ และ ลิทธิเดช วงศ์ปรัชญา
APICHIT DUANGTHISAN, PAIRAT BUNPRAKOPWONG and SITTIDET WONGPRACHYA
7. การศึกษาปัจจัยการโยกหาอดีตของกลุ่มผู้เล่นรถรางทามิย่าในประเทศไทย
(THE REMEMBRANCE OF TAMIYA MINI 4WD PLAYERS IN THAILAND)..... 58
สุรพัทธ์ ภัทรานนท์อุทัย และ อาษา ตั้งจิตสมคิด
SURAPAS PATTRANON-UTAI and ARSA TANGCHITSOMKIT
8. การศึกษาอัตลักษณ์และการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถรางทามิย่าในประเทศไทย
(THE STUDY OF THE IDENTITY AND THE CONSTRUCTION OF SOCIAL SPACE OF TAMIYA MINI 4WD THAI PLAYERS)..... 64
สุรพัทธ์ ภัทรานนท์อุทัย และ อาษา ตั้งจิตสมคิด
SURAPAS PATTRANON-UTAI and ARSA TANGCHITSOMKIT
9. คุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและการบอกต่อของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี
(SERVICE QUALITY OF RENTED HOUSE AFFECTING SATISFACTION AND WORD OF MOUTH AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN CHONBURI PROVINCE)..... 72
เสาวณีย์ คงเจริญพร และ ชลธิศ ดาราวงษ์
SAOWANEE KONGCHARAENPORN and CHONLATIS DARAWONG
10. แนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู
(THE GUIDELINE OF SOCIAL SUPPORT OF FEMALE ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA IN NONGBUALUMPHU PROVINCE)..... 79
น้ำเพชร ทับทิม, วันทนา อมตารียกุล และ พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ
NAMPETH TUBTIM, WANTANA AMATARIYAKUL and PHONGNIMIT PHONGPHINYO
11. พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
(MULTI CORE COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS EFFECTING TO LEARNING ORGANIZATION OF SCHOOL UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 20)..... 89
ยีนยง ไทยใจดี, ขานนท์ เศรษฐแสงศรี, มีศักดิ์ แสงศิลา, วรพล คล่องเชิงคร, วิทร วิภาทัศน์ และ มิลินทร์ เจริญชนม์
YUENYONG THAJAIDEE, CHANON SETSAENGSR, MESAK SAENGSILO WORAPOL KLONGCHENGSORN, WITORN WIPAHUSNS and MILINT CHALOENCHON

12. ความคิดเห็นต่อการเปิดหลักสูตรวิชาชีพครูสมรรถนะสากลตามแนว PISA หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร
(THE OPINIONS ON THE OPENING OF THE INTERNATIONAL COMPETENCY TEACHERS PROGRAM IN ACCORDANCE WITH PISA GUIDELINES OF BECHELOR DEGREE OF EDUCATION PROGRAM IN MATHEMATICS AND COMPUTING SCIENCE OF STUDENTS AND EDUCATIONAL PERSONNEL IN PHETCHABUN AND PHICHIT PROVINCES)..... 103
สุพรรณษา น้อยนคร, ชัยณรงค์ ชันพนัก และ ชูเกียรติ โพนแก้ว
SUPANSA NOINAKORN, CHAINARONG KHUNPANUK and CHUGIAT PONKAEW
13. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
(PUBLIC PARTICIPATION IN COMMUNITY WASTE MANAGEMENT OF BANGPAI SUB DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE)..... 113
สุวัฒน์ ไกรสกุล, ประเมศวร์ ศรีรักษ์ และ จุฑาภรณ์ คงรักษ์กาวิน
SUWAT KRAISAKUL, PARAMATE SIRIRUGSA and JUTRAPORN KONGRUXKAWIN
14. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์
(MARKETING MIX FACTORS AFFECTING PLUS SIZE LADIES CLOTHES BUYING BEHAVIOR ONLINE)..... 121
อรอนงค์ กลิ่นสุวรรณ และ วัชรระ ยี่สุนเทศ
ONANONG KHINSUWAN and WATCHARA YEESUNTES
15. การวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนาการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
(PROBLEMS OBSTACLES AND DEVELOPMENT THE ACCOUNTING FOR THE SAVING GROUP FOR PRODUCTION CREDIT OF MUANG, CHANTHABURI)..... 128
อลิษา ประสมผล
ALISA PRASOMPOL
16. การศึกษาความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ณ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติ ดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่
(A STUDY OF DESTINATION SATISFACTION INFLUENCING REPEAT VISITATION TO FANG HOT SPRINGS DOI PHA HOM POK NATIONAL PARK, CHIANGMAI)..... 136
รัมภ์รดา สารอุป และ มณฑกานติ ชูชวงค์
RUMRADA SANORUP and MONTAKANTI CHUPCHUWONG

บทความวิจัย

หน้า

17. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
(SCHOOL ADMINISTRATION BY THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY IN MODOL SCHOOL UNDER YALA PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3).....147
อารีมาน สะมะแอ และ ตริย์ภูมินทร์ ตริตรีศวร
ARIMAN SAMAAE and TRAI PUMIN TRITRISAON
18. การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ
(A STUDY OF ACADEMIC LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS UNDER BUENGGAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE).....155
จักรี จันดี และ มีศักดิ์ แสงศิลา
JAKREE JANDEE and MESAK SEANGSILA

บทความวิชาการ

19. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อการขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ
(THE SOCIAL MOVEMENT FOR RESTORATION OF DOI SUTHEP FOREST AREAS).....165
ศศิณา ขุนทองวงศ์, ปาณิษตรา บุญส่ง และ รุ่งอรุณ หน่อคำ
SASINA KHUNTHONGWONG, PANITTA BOONSONG and RUNGAROON HNORKOM
20. ต้นแบบบ่อน้ำพุร้อน : ทางเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำพุร้อนคลองฉนวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
(HOT SPRING PROTOTYPE: ALTERNATIVE HEALTH TOURISM ATTRACTIONS, KHLONG CHANGUAN HOT SPRINGS, SURAT THANI PROVINCE).....175
เกสสิณี ตริพงษ์พันธุ์
KESSINI TRIPONGPUN
- คำแนะนำในการเตรียมและการส่งต้นฉบับบทความ.....182

การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

A STUDY OF SCHOOL ADMINISTRATOR SKILLS AFFECTING TO STAFF'S JOB SATISFACTION UNDER NONGKHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

อภิญา กองสุข^{1*} และ วรพล คล่องเชิงศรี²

APINYA KONGSUK^{1*} and WORAPON KHLONGCHERNGSORN²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 297 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นและการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ด้วยการใช้สถิติสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.63 สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 39.69 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ 0.28

คำสำคัญ : ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ; ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ; บุคลากรในสถานศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล, Master Student, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Santapol College

² อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล, Advisor, Faculty of Education, Santapol College

* Corresponding Author. Email : apinya_oa11@hotmail.com

ABSTRACT

This research aimed 1) to study school administrator skills, 2) to study staff's job satisfaction in schools and 3) to study school administrator skills affecting to staff's job satisfaction under Nongkhai Primary Educational Service Area Office 2. This research was carried out with 297 school administrators and staffs which were obtained by Stratified and Simple random sampling. The instrument used for collecting the data was a questionnaire with five point scale, the reliability was 0.85. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis

The findings of this research were found as follows : 1) School administrator skills was in 'much' level as a whole. 2) Staff's job satisfaction in schools was in 'much' level as a whole and individual aspect. 3) The prediction equation of school administrator skills affecting to staff's job satisfaction in schools consisted of technical skill, human skill, and conceptual skill respectively. Multiple correlation coefficients was 0.63. Staff's job satisfaction could predict as 39.69 percent and the level of significance was 0.01. The standard error of estimate was 0.28

Keywords : School Administrator Skills ; Job Satisfaction ; School Staffs

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคนในชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สร้างคนในชาติให้มีความเข้มแข็ง สร้างสังคมที่น่าอยู่ และสร้างชาติให้มีความแข็งแกร่ง เจริญก้าวหน้า สามารถแข่งขันกับต่างชาติ และยืนหยัดในเวทีโลก

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนด ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดหลักการ แนวทางการจัดการศึกษา โครงสร้าง กระบวนการจัดการศึกษา รวมถึงได้กำหนดหลักในการบริหารการศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยให้ยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงาน 4 ฝ่าย คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป ไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง และให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหารงาน และเพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตอบสนอง

ความต้องการของแต่ละท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 9 - 10)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และนำพาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้ดำเนินงาน สถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูประบบตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหาร ทั้ง 3 ด้าน คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual skill) ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical skill) และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human skill) ตามแนวคิดในการวิจัย ของวรศิรา บุญธรรม เพราะทักษะเหล่านี้ เป็นทักษะการบริหารที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาทั้งในด้านการปฏิบัติงานและมั่นใจในความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ช่วยสร้างแรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจในการทำงาน และเกิดเป็น ความรู้สึกรักในงานที่ทำ พึงพอใจในการปฏิบัติงานตามมา ซึ่งความพึงพอใจนั้นหมายถึง ความรู้สึกด้านบวกของบุคคลที่มีต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง (สุัญญา กฤตาคม และคณะ, 2560 : 167) เมื่อ บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้สึกที่ดี ที่เป็นบวกต่อการ ปฏิบัติงานแล้ว ก็จะกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติ หน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ทำให้งานต่าง ๆ ที่ทำ ออกมานั้นประสบผลสำเร็จ มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

และส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน (วีริศรา บุญธรรม, 2560 : 24)

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคายเขต 2 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาทักษะการบริหารผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคายเขต 2 ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

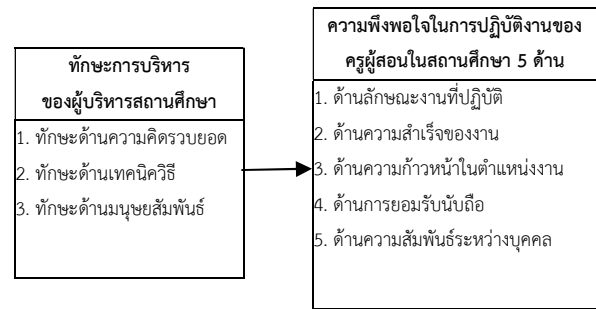
1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
3. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของอานวย พลรักษา (2556 : 21) และวีริศรา บุญธรรม (2560 : 48) มี 3 ด้าน คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual skill) ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical skill) และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human skill) และได้สังเคราะห์องค์ประกอบของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ตามแนวคิดของ ซไมพร คงโพ (2559 : 7) และรุ่งนภา บังคลัน (2559 : 8) แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
2. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 1,301 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน บุคลากร จำนวน 1,204 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 : 2562)
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ยืนยง ไทยใจดี, 2561 : 36) สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นและการสุ่มแบบง่าย (Stratified and sample random sampling) ซึ่งจำแนกได้เป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน บุคลากร จำนวน 275 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 297 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่มีค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2558 : 42)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม 2562 โดยการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามและรับกลับคืนด้วยตนเอง จำนวนทั้งสิ้น 305 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

- 1) ใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล
- 2) ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา
- 3) ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน วิเคราะห์ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.14	0.51	มาก
2. ทักษะด้านเทคนิควิธี	4.27	0.51	มาก
3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.52	0.41	มาก
รวม	4.31	0.38	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านพบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทักษะด้านเทคนิควิธีอยู่ในระดับมาก และทักษะด้านความคิดรวบยอดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.28	0.61	มาก
2. ด้านความสำเร็จของงาน	4.31	0.51	มาก
3. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน	4.41	0.49	มาก
4. ด้านการยอมรับนับถือ	4.33	0.55	มาก
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.33	0.49	มาก
รวม	4.34	0.36	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการยอมรับนับถือ

นับถือ ด้านความสำเร็จของงาน และด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติตามลำดับ

3. ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาหนองคาย เขต 2 ปรากฏดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

ทักษะการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษา	b	S.E. _b	β	t
ทักษะด้านความคิดรวบยอด	0.15	0.04	0.21	3.88**
ทักษะด้านเทคนิควิธี	0.20	0.04	0.29	4.97**
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	0.25	0.05	0.28	5.35**
R=0.63 R ² =0.40 S.Eest=0.28 a=1.70 Adjusted R ² =0.39 F=64.69				

** p < 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ได้ร้อยละ 39.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิน (b) เท่ากับ 0.20, 0.25 และ 0.15 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.29, 0.28 และ 0.21 ตามลำดับ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.63 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ 0.28

สมการพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\begin{aligned} \hat{Y} &= a_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_1X_1 \\ &= 1.70 + 0.20X_2 + 0.25X_3 + 0.15X_1 \end{aligned}$$

สมการพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\begin{aligned} \hat{Z} &= \beta_2Z_2 + \beta_3Z_3 + \beta_1Z_1 \\ &= 0.29Z_2 + 0.28Z_3 + 0.21Z_1 \end{aligned}$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่มีความสามารถในการสื่อสารประสานงานที่ดี มีความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล และรู้จักให้ความสำคัญกับบุคลากรในสถานศึกษา มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรในการทำงาน สิ่งเหล่านี้ จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับบุคคลกรและสถานศึกษา และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร เกิดเป็นความรักสามัคคีในหมู่คณะ บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย พลรักษา (2556 : 87 - 91) ได้เปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีทักษะสูงสุดคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านเทคนิค และด้านความคิดรวบยอด เป็นด้านที่มีพฤติกรรมต่ำสุดและยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โมสทาฟ, ฮาบีบ, และคณะ (Afshari Mostafa, Hostafa Habib, and Others) ได้ศึกษาทักษะการบริหารจากทฤษฎีของแคทซ์ (Katz) สำหรับผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษาในประเทศอิหร่าน ผลการศึกษาพบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญมากที่สุด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดรัมสตัด (Dramstad, S.A. 2005 : 100 - 105) ได้ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐไอโอวา โดยนำเอาทฤษฎีของแคทซ์ (Katz) มาใช้ จากการศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่ทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิควิธี โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะว่า บุคลากรในสถานศึกษามองว่า งานในหน้าที่ปฏิบัติอยู่นั้นเป็นงานที่มีความมั่นคง สามารถที่จะพัฒนาความก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติได้อยู่ได้ จึงมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้งานนั้น ๆ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อที่ว่าจะได้พัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นและพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชญา อูร์เคนทร์เนตร (2553 : 97 - 100) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักการคลังและสินทรัพย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรสำนักการคลังและสินทรัพย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สแตนโกฟก้า และ แองเจลกอสก้า (Gordana Stankovska and Slangna Angelkoska. 2017 : 159 – 170) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรทางการศึกษามีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับมาก และมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในระดับมากในด้านเงินเดือนเพื่อนร่วมงาน การเลื่อนตำแหน่ง

3. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยทักษะด้านเทคนิควิธี มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะในการเลือกใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงานต่าง ๆ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา รวมถึงมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหล่านี้ ถือเป็นทักษะที่กระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ยิ่งผู้บริหารมีทักษะความสามารถด้านเทคนิควิธี ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดรวบยอดในระดับสูง บุคลากรก็จะเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร เชื่อมั่นในงานมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ วิฑิตพร เสริมสัย (2558 : 89 – 92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ

ครูกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานของครูกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ทักษะคือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดรวบยอด ร่วมกันส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความคิด ความเข้าใจในความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ แผนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ ความสามารถสื่อสาร การยอมรับ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ หรือความสามารถในการจูงใจผู้อื่นให้ทำงาน หรือให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงมีสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร ส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร และปฏิบัติงานด้วยความศรัทธา และมุ่งมั่นตั้งใจในงานประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ณัฐ มะลิซ้อน (2557 : 101 - 104) ได้ศึกษาทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ทักษะการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในทางบวกในระดับมาก โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับวิจัยของ พจนรินทร์ เหลืองอรุณญา (2556 : 98 – 103) ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่ คือ ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อประสิทธิภาพของการ

ปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา หากผู้บริหารมีทักษะในการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้เกิดกับบุคลากรในหน่วยงาน ก็จะส่งผลให้บุคลากรทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง และทำให้การปฏิบัติงานมีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หนองคาย เขต 2 ควรจัดทำแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ให้มีระดับทักษะการบริหารที่สูงขึ้น อาทิเช่น การจัดอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาทักษะการบริหาร เป็นต้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปใช้สร้างขวัญ และกำลังใจในการทำงานให้เกิดกับบุคลากรในสถานศึกษา และตอบสนองความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม อาทิเช่น การชมเชยหรือให้รางวัลผู้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วม และจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร เป็นต้น เพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากรอบแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารแต่ละด้าน
2. ควรนำปัจจัยส่วนบุคคล และระดับความคิดเห็น มาทำวิจัยเชิงเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของระดับทักษะระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- [1] ชไมพร คงโพ. (2559). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- [2] บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์น.
- [3] พจนรินทร์ เหลืองอรุณภา. (2556). ทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาวิทยาลัยศิลปกร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปกร.
- [4] ลลิตพร เสริมสัย. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [5] ณัฐ มะลิซ้อน. (2557). ทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาวิทยาลัยศิลปกร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- [6] ยืนยง ไทยใจดี. (2561). ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. อุดรธานี : วิทยาลัยสันตพล.
- [7] รุ่งภา บังคลัน. (2559). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู กลุ่มโรงเรียนบางบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [8] วริศรา บุญธรรม. (2560). การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- [9] สุพิชญา อรุณเคนทร์เนตร. (2553). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักการคลังและสินทรัพย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินูญยานิพนธ์ ปรินูญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [10] สุธัญญา กฤตาคม และคณะ. (2560). ความพึงพอใจในการรับชมดิจิทัลทีวีต่อการเปลี่ยนผ่านการยุติโทรทัศน์ระบบแอนะล็อก อำเภอยะโฮร์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิชาการ วิทยาลัยสันตพล. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562. หน้า 167.
- [11] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. (2562). ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา. ค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562. จาก <https://www.smart.nongkhai2.go.th>.
- [12] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทิงกราฟฟิค
- [13] อำนวย พลรักษา. (2556). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [14] Afshari Mostafa, Hostafa Habib and Others. (2012). *Prioritizing Managerial Skills Based on Katz's Theory in Physical Education Offices of Universities in Iran*. World Applied Sciences Journal. 12(3) : 388 – 394.
- [15] Dramstad, S.A. (2005). *Job satisfaction and organizational commitment among teacher in Norway : A comparative study of selected school from public and private educational systems*. Retrieved from <http://www.lib.Umi.com / dissertations/fulleit.3122213>.
- [16] Gordana Stankovska and Slangna Angelkoska. (2017). *Perspectives from Around the World BCES Conference Book. Job motivation and satisfaction among academic staff higher education*. Retrieved from <http://bces-conference-books.org/onewebmedia/2017.159-166>.

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' PERCEPTIONS TOWARDS GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES-BASED ADMINISTRATION TEACHERS' JOB SATISFACTION UNDER THE NAKHON SI THAMMARAT PROVINCIAL OFFICE OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION

ธนาวุฒิ กะดั่งงา^{1*} และ ละมุล รอดขวัญ²
TANAWUT KADANGGA^{1*} and LAMUN ROODKHUAN²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 2) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และ 4) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครู กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 155 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99 และ 0.98 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับพอใจ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกและอยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.81$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ทัศนคติ ; การบริหาร ; ความพึงพอใจ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, Master of Education Program in Educational Administration, Southern College of Technology.

² ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, Ph.D., Faculty of Humanities and Social Sciences, Southern College of Technology.

* Corresponding author, E-mail: tanawutt2@gmail.com

Received: Mar 30, 2020, Revised: Jul 23, 2020, Accepted: Nov 8, 2020

ABSTRACT

The aims of this research were to look into good governance principles-based administration, teachers' job satisfaction, the relationship between teachers' perceptions towards the good governance principles-based administration and their job satisfaction, and to identify problems as well as suggestions with regard to the good governance principles-based administration as perceived by teachers. The subjects were 155 teachers of Non Formal and Informal Education Center under the Nakhon Si Thammarat Provincial Office of the Non-Formal and Informational Education, obtained by using stratified random sampling according for determining sample size. The research instrument was a five-rating scale questionnaire with Cronbach's alpha reliability coefficients of 0.99 and 0.98, respectively. The statistical data analysis encompassed percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings showed that the overall and individual aspects of good governance principles-based administration were at high levels. The teachers' job satisfaction was at a satisfactory level. The overall teachers' perceptions towards the good governance principles-based administration and their professional satisfaction had a positive relationship at the highest level ($r = 0.81$) and were statistically significant at the 0.01 level

Keywords : Perceptions ; Administrative ; Satisfaction

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (เพิ่มเติมฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษตลอดชีวิต ประกอบไปด้วย 1) จุดมุ่งหมายของการศึกษตลอดชีวิต คือ ความต้องการให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งในเรื่องของทักษะ ความรู้ เจตคติ คุณธรรมและจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 2) รูปแบบของการจัดการศึกษตลอดชีวิต ประกอบด้วยการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 3) วิธีการจัดการศึกษตลอดชีวิตให้ใช้วิธีการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (ชมพู่ มรุธาวานิช, 2557, น. 33)

สำหรับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษานอกโรงเรียนพัฒนามาจาก “การศึกษาผู้ใหญ่” มีหน่วยงานที่

รับผิดชอบชัดเจนนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 โดยในครั้งนั้นหน่วยงานรับผิดชอบ คือ กองการศึกษาผู้ใหญ่กรมสามัญศึกษา ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2522 ได้รับการยกฐานะเป็นกรมการศึกษา 2 นอกโรงเรียน จนกระทั่งมีการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูประบบราชการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้เปลี่ยนชื่อเป็น สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนสังกัดสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 จึงเปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 โดยมีพันธกิจ หลักในการจัดและส่งเสริมกิจกรรมการศึกษา 2 รูปแบบคือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดโครงสร้างการบริหารเป็นการบริหารส่วนกลางและการบริหารส่วนภูมิภาคโดยในระดับจังหวัดมีสถานภาพเป็นหน่วยงานทางการศึกษาโดยใช้ชื่อว่า “สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร/จังหวัด” ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน

และกำกับดูแลสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ ได้แก่ “ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต/อำเภอ” ทำหน้าที่ จัดและให้บริการทางการศึกษาและมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ครูผู้สอน ในสถานศึกษาดังกล่าว เรียกว่า ครูการศึกษา นอกโรงเรียนแยก ออกเป็น 3 ประเภท คือครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียน ครู กศน. ตำบลและครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทำหน้าที่ จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รับผิดชอบกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอก ระเบียบโรงเรียน โดยจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ความสนใจความถนัดและความต้องการของผู้เรียนและ จัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (อุบลรัตน์ ชุณหพันธ์, 2558. น. 1-2)

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ว่าเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและยังเป็นทั้งหลักการขั้นพื้นฐาน และยุทธศาสตร์ที่สังคมโลก ต้องการให้เกิดขึ้น และนำมาใช้ เพื่อลด บรรเทาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ช่วยสร้างคุณค่า และจิตสำนึกทางปัญญา วัฒนธรรมและจริยธรรมทั้งด้าน เศรษฐกิจและการเมือง ทำให้มีความเป็นธรรม ในสังคมมีความ โปร่งใส ได้รับการยอมรับนับถือ มีประสิทธิภาพและมีการ คุณภาพมาตรฐานสูงขึ้น มีการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นภูมิคุ้มกัน ที่ทำให้มีความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ มีความมั่นคงในทุกภาคส่วน ของสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี สำหรับประเทศไทยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลมาใช้ ในการปฏิรูประบบราชการโดยวางแนวคิดนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2546 ต่อมารัฐบาลไทยมีการ ตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขึ้นในระบบต่าง ๆ ของประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน (นพดล เล็กบาง, 2557, น. 32)

การปฏิบัติงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางการ มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมและ จริยธรรม แต่ในปัจจุบันพบว่า ปัญหาที่ยังพบในสถานศึกษา คือ ครูบางส่วนยังขาดกระบวนการ เรียนการสอนที่ดี สังคมให้ความสำคัญในการเห็นคุณค่าของการ มีส่วนร่วมลดลง ระบบบริหารงานในสถานศึกษาประสบปัญหา การบริหารงานที่ผิดพลาด ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ

รวมถึงตัวบุคคล การมีเรื่องราวร้องทุกข์ ฟ้องร้อง ขอความ เป็นธรรม มีคดีความที่ต้องสืบสวน เป็นจำนวนมาก บุคลากร มีการสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ส่งผลให้การ ปฏิบัติงานไม่สำเร็จตามเป้าหมาย (พิชญ ยนต์, 2559, น. 3)

จากสภาพ ความเป็นจริงในปัจจุบัน พบว่า การบริหาร จัดการสถานศึกษาซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีการ บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลเพียงในระยะเริ่มต้น และผู้บริหาร สถานศึกษายังคงบริหารด้วยวัฒนธรรมของการทำงานแบบเดิม ที่มีการใช้พระเดชมากกว่าพระคุณยึดตัวบุคคล คือผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นหลักมากกว่าการทำงานเป็นทีมทำให้เกิดการ ร้องเรียนถึงการไม่ได้รับความเป็นธรรม ความไม่โปร่งใสในเรื่อง ของการบริหารงานการเงินและการพัสดุ ขาดการตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน การประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว และองค์กรต่าง ๆ (สาคร มหาหิงค์. 2560, น. 14)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการ บริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด นครศรีธรรมราช โดยการศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความร่วมมือ หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า (จุฑามาส นาคปฐม, 2559, น. 42) ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การยกย่อง นับถือหรือการยอมรับ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน นโยบาย และการบริหารงาน สภาพการทำงาน ความเป็นส่วนตัว และ ความมั่นคงในงาน (อุบลรัตน์ ชุณหพันธ์, 2558 , น. 17-19)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ หลักธรรมาภิบาลตามทัศนคติของครู

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทัศนคติต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ให้สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542, น. 26-27) และทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบิร์ก (Two-factor Theory) จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2561 จำนวน 320 คน จาก 23 อำเภอ (ข้อมูลจำนวนบุคลากร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2561 จาก 23 อำเภอ จำนวน 155 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครู

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

ตอนที่ 4 สอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนในสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 และ 0.98 ตามลำดับ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ค่าความเชื่อมั่น
1. หลักนิติธรรม	0.91
2. หลักคุณธรรม	0.97
3. หลักความโปร่งใส	0.93
4. หลักการมีส่วนร่วม	0.95
5. หลักความรับผิดชอบ	0.94
6. หลักความคุ้มค่า	0.97
รวม 6 ด้าน	0.99
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู	ค่าความเชื่อมั่น
1. ความสำเร็จของงาน	0.87
2. การยกย่องนับถือหรือการยอมรับ	0.89
3. ลักษณะของงาน	0.88
4. ความรับผิดชอบ	0.93
5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	0.89
6. เงินเดือน	0.93
7. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	0.87
8. นโยบายและการบริหารงาน	0.86
9. สภาพการทำงาน	0.92
10. ความเป็นส่วนตัว	0.92
11. ความมั่นคงในงาน	0.78
รวม 11 ด้าน	0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขออนุญาตเก็บข้อมูลโดย ขอนหนังสือจากวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 155 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.57

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูลทุกฉบับแล้วผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการดังนี้

- แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ
- แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2558, น. 121) ตามเกณฑ์ ดังนี้
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับดี
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยมาก
- แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2558, น.121) ตามเกณฑ์ ดังนี้
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับพอใจอย่างมาก
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับพอใจ
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับไม่แน่ใจ

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับไม่พอใจ

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับไม่พอใจอย่างมาก

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยใช้สถิติหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้

ค่า r 0.81 – 1.00 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

ค่า r 0.61 – 0.80 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่า r 0.41 – 0.60 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่า r 0.21 – 0.40 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่า r 0.01 – 0.20 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

5. รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครู ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครู

การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
หลักนิติธรรม	4.44	0.48	ดี
หลักคุณธรรม	4.41	0.52	ดี
หลักความโปร่งใส	4.51	0.52	ดีมาก
หลักการมีส่วนร่วม	4.45	0.45	ดี
หลักความรับผิดชอบ	4.39	0.47	ดี
หลักความคุ้มค่า	4.37	0.55	ดี
โดยรวม	4.43	0.45	ดี

ตารางที่ 2 พบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครูในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.52) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.45) และหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.55)

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมและรายด้าน

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ความสำเร็จของงาน	4.46	0.41	พอใจ
การยกย่องนับถือหรือการยอมรับ	4.31	0.45	พอใจ
ลักษณะของงาน	4.31	0.40	พอใจ
ความรับผิดชอบ	4.39	0.39	พอใจ
ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	4.29	0.49	พอใจ
ค่าตอบแทน	3.98	0.75	พอใจ
ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน	4.43	0.49	พอใจ
นโยบายและการบริหารงาน	4.38	0.50	พอใจ
สภาพการทำงาน	4.24	0.54	พอใจ
ความเป็นส่วนตัว	4.32	0.56	พอใจ
ความมั่นคงในงาน	4.39	0.54	พอใจ
โดยรวม	4.32	0.39	พอใจ

ตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับพอใจ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสำเร็จของงานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.49) และค่าตอบแทนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.75)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ผู้วิจัยนำองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

การ บริหาร โดยใช้ หลัก ธรรมา ภิบาล	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู											
	ความ สำเร็จ ของงาน	การ ยกย่อง นับถือ หรือการ ยอมรับ	ลักษณะ ของงาน	ความ รับผิดชอบ	ความก้าว หน้าใน ตำแหน่ง การงาน	ค่าตอบแทน	ความสัมพันธ์ กับผู้ บังคับ บัญชา ผู้ใต้ บังคับ บัญชา และเพื่อน ร่วมงาน	นโยบาย และการ บริหาร งาน	สภาพ การทำงาน	ความเป็น ส่วนตัว	ความ มั่นคง ในงาน	รวม
หลัก นิติ ธรรม	0.45**	0.61**	0.47**	0.46**	0.46**	0.28**	0.53**	0.59**	0.55**	0.46**	0.39**	0.59**
หลัก คุณ ธรรม	0.43**	0.62**	0.44**	0.45**	0.47**	0.40**	0.70**	0.56**	0.62**	0.61**	0.53**	0.66**
หลัก ความ โปร่งใส	0.33**	0.63**	0.37**	0.42**	0.54**	0.59**	0.67**	0.62**	0.73**	0.60**	0.64**	0.71**
หลัก การมี ส่วน ร่วม	0.48**	0.65**	0.61**	0.59**	0.61**	0.40**	0.68**	0.68**	0.72**	0.60**	0.55**	0.74**
หลัก ความ รับผิดชอบ	0.55**	0.72**	0.61**	0.66**	0.64**	.51**	0.73**	0.76**	0.75**	0.67**	0.64**	0.82**
หลัก ความ คุ้มค่า	0.62**	0.75**	0.63**	0.62**	0.72**	0.52**	0.80**	0.73**	0.77**	0.67**	0.68**	0.85**
รวม	0.53**	0.74**	0.58**	0.60**	0.64**	0.50**	0.77**	0.73**	0.77**	0.68**	0.64**	0.81**

** p < 0.01

ตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ระหว่าง 0.28 ถึง 0.80 ซึ่งมีค่าเป็นบวกและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ ภายในที่มีค่าสูงที่สุดคือ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.53 ถึง 0.80 รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูด้านสภาพการทำงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ ระหว่าง 0.55 ถึง 0.77 และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ ภายในที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูด้านค่าตอบแทน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง 0.28 ถึง 0.59

4. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ผู้บริหารที่นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีปัญหาและข้อเสนอแนะแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับความแตกต่างของผู้บริหารและบริบทของแต่ละสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีระบบการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมทั้งในและนอกสถานศึกษา กระจายอำนาจ ขยายโอกาสทางการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ คู่คุณธรรมและน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติและสืบสานวัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับพอใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กรในเรื่องความสำเร็จของงาน ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งครูในยุคปัจจุบันได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อการสอนที่ทันสมัย การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา รวมถึงได้ปฏิบัติงานตามที่ถนัด สามารถกำหนดรูปแบบการทำงานของตนเองได้มากขึ้น อีกทั้งเป็นอาชีพที่สังคมให้การยอมรับในผลงาน ได้รับการส่งเสริมด้านสวัสดิการ วิทยฐานะ ค่าตอบแทนและการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ทำให้มีความสำเร็จและความก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานะรัตน์ จินรัตน์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตามอายุ เพศ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความรับผิดชอบ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ กันทางบวกและอยู่ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับสถานที่ทำงานของบุคลากร มีความปลอดภัย สะอาด สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ในหน่วยงาน มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา อย่างชัดเจน รวมถึงมีความยุติธรรมและเสมอภาค ประพฤติปฏิบัติตนยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม จริ่งใจ ขยัน อดทน ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รับฟังความคิดเห็นของทุกคน ตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต เปิดโอกาสให้บุคลากร ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผน รับรู้ และแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจร่วมกันตามความเหมาะสม เน้นการทำงานเป็นทีมมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ ชุณห์พันธ์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาขวัญกำลังใจของครู การศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด พบว่าขวัญกำลังใจของครูการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านดีมาก ยกเว้นด้านค่าตอบแทน และด้านสวัสดิการที่อยู่ในระดับปานกลาง

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีการเลือกปฏิบัติต่อบุคลากร ในสถานศึกษา มีการวางอำนาจ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งมีการใช้กริยาวาจาที่ไม่สุภาพ กล่าวตำหนิบุคลากรต่อหน้าผู้อื่น ตามทัศนะของครูโดยส่วนใหญ่ มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการใช้หลักคุณธรรมซึ่งเป็นปัญหาในการบริหารสถานศึกษาในหลายแห่ง หากผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารอย่างจริงจังในทุกด้าน อาจส่งผลให้ขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่คือ สถานศึกษา ที่บริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาลจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ คือ

ความเป็นธรรม ความสุจริต ความโปร่งใสตรวจสอบได้ รวมถึง การมีจิตสำนึกที่ดีต่องานที่ทำ เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความผูกพัน ความรัก และการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอที่จะส่งผลให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพิจารณา ความดี ความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ค่าตอบแทน หรือการให้รางวัลที่เหมาะสม มีการวางแผนด้านนโยบาย การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัดของแต่ละคน เมื่อบุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความสุข จะส่งผลให้เกิดความรักในการทำงาน และสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
3. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอื่น ๆ นอกเหนือจากครูการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

- [2] จุฑามาส นาคปฐม. (2559). *การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญาวัดใหญ่ อีธาราม เทศบาลเมืองชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [3] ชมพู มรุธาวานิช. (2557). *การจัดกิจกรรมวิชาการตามโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอท่ามะกา*, วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม - ธันวาคม 2558 หน้า 33. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [4] ฐานะรัตน์ จินรัตน์. (2561). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- [5] ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). *การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [6] นพดล เล็กบาง. (2557). *การใช้ธรรมาภิบาลในโรงเรียนนิเวศราชกุฎอุปถัมภ์*, วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 มกราคม – มิถุนายน 2558 หน้า 32. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [7] บุญชม ศรีสะอาด. (2558). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [8] พิษณุ ยงดี. (2559). *ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุฎบำรุง*, การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [9] อุบลรัตน์ ชุณห์พันธ์. (2558). *การศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [10] สาคร มหาหงษ์. (2560). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*, วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 หน้า 14. วิทยาลัยสันตพล.
- [11] สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542*, สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2562. จาก <http://www.dmr.go.th/download/10.pdf>.
- [12] Krejcie, R. V. & Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Education and Psychological Measurement, 30(3), 607 - 610.

ความได้เปรียบทางการแข่งขันของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียและการจัดการโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน

COMPETITIVE ADVANTAGE OF THAI AND MALAYSIA AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT FOR EXPORT PREMIUM FROZEN DURIAN AND VACUUM FREEZE DRIED DURIAN TO REPUBLIC OF CHINA

อารยา สุนทรวิภาต^{1*}, ภัญญภัส พุกษากิจ², ธัชชนันท์ สังวาลย์³ และ ยศพล ผลาผล⁴

ARAYA SUNTHORVIPHART^{1*}, PANNAPAT PRUKSAKIT², THUTCHANAN SANGWAN³ and YOSSAPOL PALAPOL⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันในการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของไทยเมื่อเทียบกับมาเลเซีย 2) ศึกษากระบวนการโซ่อุปทานทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งตั้งแต่ผู้ผลิตประเทศไทยและมาเลเซียถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้ายในเมืองหนานหนิงและกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเกษตรกร 5 ราย ผู้ประกอบการทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง ในประเทศ 15 รายและมาเลเซีย 10 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านอุปสงค์และปัจจัยการผลิตและกำลังการผลิตในประเทศ รวมถึงอายุการเก็บรักษาผลผลิตเนื่องจากประเทศไทยใช้การเก็บเกี่ยวผลผลิตล่วงหน้า ในขณะที่มาเลเซียได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของประเทศ นโยบายรัฐบาลและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ ส่งผลให้ราคาผลผลิต อำนาจการต่อรองของเกษตรกรอยู่ในระดับที่สูงกว่าไทย 2) ประเทศไทยมีช่องทางการส่งออกที่หลากหลายกว่า โดยใช้ระบบการขนส่งทางบกเป็นหลักและมีการเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำจนถึงปลายน้ำที่สั้นกว่า ทำให้ไทยมีความได้เปรียบในด้านต้นทุนการส่งออก และระยะเวลาในการจัดส่งมากกว่ามาเลเซีย รวมถึงยังสามารถส่งออกทางน้ำและทางอากาศได้อีกด้วย ในขณะที่มาเลเซียมีปัญหาในต้นน้ำ สาเหตุหลักมาจากการขาดแคลนวัตถุดิบ ส่วนการขนส่งมีการขนส่งทางเรือและทางอากาศเท่านั้น

คำสำคัญ : ทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง ; ทุเรียนแช่แข็ง ; ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ; โซ่อุปทาน

¹⁻⁴ อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี, Lecturer, Faculty of Science and Arts, Burapha University Chanthaburi Campus

* Corresponding Author. Email : araya@buu.ac.th

Received: Mar 27, 2020, Revised: Jun 16, 2020, Accepted: Nov 8, 2020

ABSTRACT

The objectives of this study are 1) To study competitive advantage of Thai and Malaysian freeze dried and frozen durian production 2) To study freeze dried and frozen durian supply chain starting from durian producers in Thailand and Malaysia to Nanning and Guangzhou, Republic of China. The data was collected from 5 durian farmers in Chanthaburi, 15 frozen and freeze dried manufacturers in Thailand and 10 frozen and freeze dried manufacturers in Malaysia. The qualitative approach of in-depthed interview was applied in this study by using semi-structure interview questions which were proved by experts.

The result of the study showed that 1) Thailand and Federation of Malaysia are competitive in different aspects. While Thailand has competitive advantage on factor conditions, demand conditions, and production capacity as well as shelf-life of products due to advance harvest, while Federation of Malaysia has competitive advantage on government policy, related and supporting industries, firm strategy, and structure and rivalry which enable farmers to have more bargaining power and be able to sell products in higher price. 2) The supply chain and transportation system of freeze dried and frozen durian exported to Republic of China are identified. Thailand has various exported channels to Republic of China mainly by truck and linkage between chain is efficient which enhance competitive advantage on cost and time. On the other hand, Federation of Malaysia has serious problem on insufficient raw material. And the transportation of durian production is via air and port only.

Keywords : Freeze dried durian ; frozen durian ; Competitive advantage ; Supply chain

บทนำ

ทุเรียนเป็นผลไม้ที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคทั่วโลก โดยประเทศไทยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่มีแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในภาคตะวันออก ได้แก่ จันทบุรี ระยอง และตราด ภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพในการส่งออกสูง โดยประเทศที่นำเข้าทุเรียนจากประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ ประเทศจีน ฮองกง ประเทศอินโดนีเซีย และไต้หวัน ตามลำดับ ซึ่งพันธุ์หมอนทองมีการส่งออกไปตลาดต่างประเทศมากที่สุดและประเทศที่นำเข้าทุเรียนแช่แข็งจากประเทศไทยมากที่สุด คือ ประเทศจีน

อย่างไรก็ตามทุเรียนที่มีการผลิตในภาคตะวันออก โดยเฉพาะในจังหวัดจันทบุรียังคงพบปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาต้นทุนการผลิต ปัญหาทุเรียนอ่อนที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นด้านคุณภาพการผลิต เป็นต้น โดยในปัจจุบันปัญหาที่มีความสำคัญกับเกษตรกรมากที่สุด คือ คุณภาพของทุเรียนและ

อำนาจในการต่อรองของพ่อค้าคนกลางในโซ่อุปทาน โดยราคาจะมีการขึ้นลงแปรผันตามอุปสงค์และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพของผู้บริโภค วิธีในการเพิ่มมูลค่าทุเรียนวิธีหนึ่งคือการรักษาเนื้อทุเรียนในลักษณะแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง จากข้อมูลการส่งออกทุเรียนแช่เยือกแข็งในปี พ.ศ. 2557 มีปริมาณการส่งออก 17,142 ตัน คิดเป็นมูลค่ากว่า 1,131 ล้านบาท มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น 191.69% เมื่อเทียบกับ 10 ปีที่ผ่านมา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) คู่แข่งที่สำคัญในการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งคือมาเลเซียซึ่งมีการส่งออกทุเรียนแช่แข็งพันธุ์คุณยัดไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนเช่นกัน

ภาคการเกษตรในมาเลเซียมีหน่วยงานที่กำกับดูแลคือกระทรวงเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร (Ministry of Agriculture and Agro-Based Industry) ด้านผลไม้มี 4 องค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ Department of Agriculture (DOA), Federal Agricultural Marketing Agency (FAMA), “Lembaga Pertubuhan Peladang” (LPP) หรือ Board of

Farmer's Organization Malaysian, Pineapple Industry Board (MPIB). สภาพืชมงคลศาสตร์ทำให้ทุเรียนจากมาเลเซีย มีสายพันธ์ที่หลากหลาย โดยพันธ์ที่เป็นที่นิยมมาก คือ มูซานคิง (Mao shan wang) (D197) หรือพันธ์คุณยิตที่ขึ้นชื่อว่าเป็นราชาแห่งทุเรียน อีกรพันธ์ที่ถูกส่งมายังฮ่องกง คือ สุลต่าน (Sultan) (D24) ได้ชื่อว่าเป็นทุเรียนพันธ์ยอดนิยมนและราคาแพงที่สุดในปัจจุบันนอกจากเรื่องรสชาติการส่งออกทุเรียนจากมาเลเซียได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาลซึ่งเป็นหนึ่งในแผนพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรของภาครัฐ The National Agro-Food policy (2554-2563) หลักสำคัญ คือ การให้อุตสาหกรรมเกษตรเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเพิ่มดุลการค้าของประเทศ แผนนี้เห็นได้ชัดเมื่อปี 2554 ที่มาเลเซียเริ่มรุกรตลาดทุเรียนในจีน (สคร ฮ่องกง, 2559)

การวิเคราะห์ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้วยระบบเพชร (Porter,2010); Charis Vlados, 2019) ซึ่งได้วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อม 5 ด้าน ที่มีผลกระทบต่อการผลิต ได้แก่ นโยบายรัฐบาล ปัจจัยการผลิตในประเทศ อุปสงค์ในประเทศ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและยุทธการโครงสร้างและสภาพการแข่งขันของประเทศ โดยพิจารณาทั้งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิเพื่อแสดงความได้เปรียบทางการแข่งขันของเกษตรกรและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง อุลรัตน์ แจ้งเจริญ (2554) กล่าวว่า โซ่อุปทาน หรือ Supply Chain คือ การรวมกันของการวางแผนและการจัดการในทุกๆ กิจกรรมเริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดซื้อการผลิต การจัดเก็บเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดจำหน่าย การขนส่ง ซัพพลายเออร์บริษัทผู้ผลิต บริษัทผู้จำหน่ายรวมถึงลูกค้ามีการเชื่อมโยงกระบวนการดำเนินธุรกิจทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกันอย่างครอบคลุมทั้งภายในและภายนอกองค์กรทำให้หน่วยงานแต่ละหน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฤตมา แสนชัยธร (2558) ได้กล่าวถึงการศึกษาโซ่อุปทานมีส่วนประกอบที่สำคัญต่างๆในการดำเนินงาน คือ 1) ด้านกิจกรรม เช่น การวางแผนและการควบคุมการผลิต การกระจายสินค้า การจัดการคุณภาพ เป็นต้น 2) สถานที่ในการจัดการโซ่อุปทานประกอบด้วยสถานที่ในการผลิตสินค้า การเก็บรักษาสินค้าและการกระจายสินค้า 3) การขนส่งสินค้าที่ใช้ระหว่างโซ่อุปทานนั้นมีทั้งการขนส่งภายในประเทศและการขนส่งระหว่างประเทศ เช่น การขนส่งทางรถไฟ การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทาง

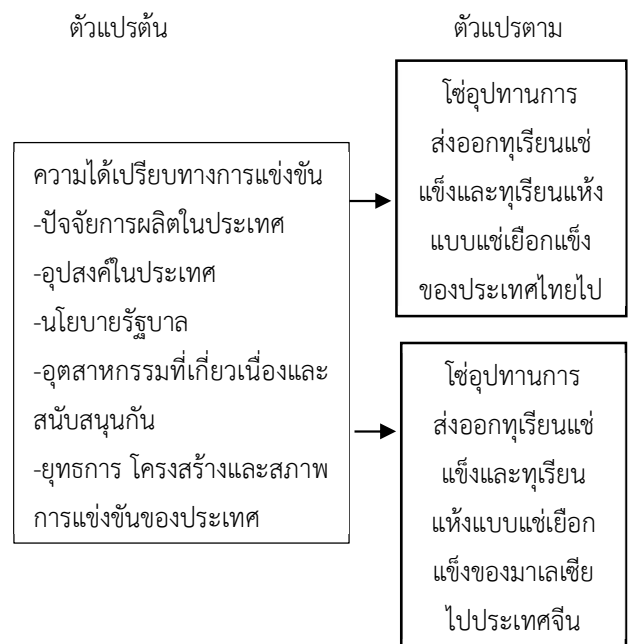
รถบรรทุก เป็นต้น ส่วนประกอบของโซ่อุปทานดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ

สังคมไทยเข้าสู่ยุค 4.0 ส่งผลให้ธุรกิจต้องปรับตัวท่ามกลางการแข่งขันที่สูงขึ้น มีผู้เข้ามาในธุรกิจทุเรียนมากขึ้น ดังนั้นผู้ที่แข่งแกร่งทางด้านการค้าจึงจะทำให้อยู่รอด (มณฑาทองคง, 2562) การศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะมาเลเซียและระบบโซ่อุปทานของทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งตั้งแต่แหล่งผลิตไปจนถึงผู้บริโภคปลายทางขั้นสุดท้าย ทำให้ทราบถึงความได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย ปัญหาที่เกิดขึ้นในโซ่อุปทาน และปัจจัยส่งผลต่อราคา ต้นทุน และคุณภาพของทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันในการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของไทยกับมาเลเซีย
2. เพื่อศึกษาระบบโซ่อุปทานทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งตั้งแต่ผู้ผลิตประเทศไทยและมาเลเซียถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้ายในเมืองหนานหนิงและกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เมื่อได้วัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยและข้อมูลต่างๆ ทั้งเอกสารในเชิงวิชาการและข่าวสาร ข้อมูล เมื่อทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันของภาพรวมอุตสาหกรรมทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งทั้งในไทยและมาเลเซีย จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการออกแบบ สัมภาษณ์เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของประเด็นคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การตีความหมายจากข้อมูลที่ได้มาจากการ สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูล ภาคสนามผ่านวิธีแบบ “การวิเคราะห์เนื้อหา” (Content Analysis) เพื่อสรุปผลการศึกษารวบรวม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการ โรงงานแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง ตัวแทนบริษัท ส่งออก พ่อค้าคนกลาง เนื่องจากจำนวนผู้ประกอบการใน อุตสาหกรรมนี้มีจำนวนน้อยรายทั้งในประเทศไทยและมาเลเซีย จึงใช้การคัดเลือกแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ในการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งเป็น

1. เกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 5 ราย
2. ผู้ประกอบการแปรรูปทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง และแช่แข็งในประเทศ 15 ราย
3. ผู้ประกอบการแปรรูปทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง และแช่แข็งมาเลเซีย 10 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้คำถามแบบ กึ่งโครงสร้างที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) และมีวิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็น ธุรกิจที่มีลักษณะเฉพาะ โดยมีแบบสัมภาษณ์ 2 ชุด

1. แบบสัมภาษณ์เกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการทุเรียนแห้งแบบ แช่เยือกแข็งและแช่แข็งในไทยและมาเลเซีย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ถูกนำมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของ งานวิจัย ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการวิเคราะห์ ข้อมูลไว้ ดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล (data processing) โดยการนำข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนำไปวิเคราะห์ข้อมูล แบ่ง ข้อมูลที่ได้เป็นตามกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม
2. การจัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำ บันทึกข้อความเสียงสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์
3. กำหนดประเด็นหลักและความสอดคล้องโดย หาประเด็นที่มีลักษณะร่วมหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างกันของ ข้อมูลในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง (วณิชทร สุภาพ, 2556)
4. วิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยโดยการเปรียบเทียบหา ความเชื่อมโยง เพื่อสรุปประเด็นตาม วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ความได้เปรียบทางการแข่งขันของ ไทยและมาเลเซียในการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้ง แบบแช่เยือกแข็ง

1. ปัจจัยการผลิตในประเทศ
  - 1.1 ปัจจัยการผลิตในประเทศของทุเรียนแช่แข็งใน ประเทศไทยนิยมใช้ระบบแช่เยือกแข็งอาหาร (Air blast) โดยใช้ลมเย็น (ประมาณ -40°C) ห้องเย็นประเภทนี้มีไว้สำหรับแช่ แช่แข็งสินค้าให้เย็นเร็ว ระบบนี้ใช้เงินลงทุนเริ่มต้นสูงแต่ต้นทุนการ ดำเนินการผลิตต่ำ ด้านมาเลเซียนิยมใช้ระบบวิธีการแช่เยือก แช่แข็งแบบรวดเร็ว (individual quick freezing) ซึ่งระบบนี้ใช้ เงินลงทุนเริ่มต้นต่ำแต่ต้นทุนในการดำเนินการสูง เนื่องจาก ราคาของสารทำความเย็นมีราคาแพง โดยผู้ผลิตมาเลเซียนิยม ใช้ไนโตรเจนในการทำความเย็น นอกจากนี้ทั้งไทยและมาเลเซีย ประสบปัญหาขาดแคลนทุเรียนสด เนื่องด้วยความต้องการของ ตลาดเพิ่มขึ้นแต่กำลังการผลิตทุเรียนยังไม่เพียงพอต่อความ ต้องการของตลาดจึงจำเป็นต้องซื้อทุเรียนสดในราคาสูง โดย

ราคาซื้อทุเรียนเพื่อผลิตทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของไทยพันธุ์หมอนทองมีราคา กิโลกรัมละ 50 - 60 บาท/กิโลกรัม ด้านมาเลเซียพันธุ์มูซานคิง กิโลกรัมละ 65 ริงกิต/กิโลกรัม การตั้งราคาเป็นไปตามกลไกตลาด ทั้งนี้ประเทศไทยและมาเลเซียประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานในการผลิตเช่นกันจึงต้องมีแรงงานต่างชาติ ผู้ประกอบการไทยและมาเลเซียได้กล่าวถึงวิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียนที่แตกต่างกัน โดยประเทศไทยเก็บเกี่ยวทุเรียนโดยตัดทุเรียนที่ความแก่ประมาณ 85% ขึ้นไป เพื่อทำเป็นทุเรียนแช่แข็งและขนส่งทางรถโดยใช้ตู้คอนเทนเนอร์เพื่อรักษาอุณหภูมิทำให้ระยะเวลาเก็บอยู่ได้นาน ในขณะที่มาเลเซียเก็บเกี่ยวด้วยการให้ทุเรียนหล่นจากต้นแล้วจึงนำไปทำเป็นทุเรียนแช่แข็ง เมื่อบรรจุหีบห่อออกมาจะใช้วิธีการขนส่งทางอากาศโดยบรรจุลงกล่องโฟมเพื่อรักษาอุณหภูมิ สินค้าจึงจะมีอายุการเก็บรักษาเพียง 3 วัน ส่วนในด้านเงินทุนนั้น ประเทศไทยมีนักลงทุนชาวจีนเป็นหุ้นส่วนในการลงทุนโรงงานแช่แข็งและเป็นผู้ส่งออกทุเรียนจึงไม่มีปัญหาเรื่องเงินลงทุน ด้านมาเลเซีย รัฐบาลช่วยลงทุนเช่น การสร้างโรงงานและช่วยเหลือในการทำตลาด ยกเว้นเครื่องมือการผลิตทางบริษัทเป็นผู้ลงทุนเอง

1.2 ปัจจัยการผลิตในประเทศของทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง ด้านเทคโนโลยีทางประเทศไทยสามารถผลิตเครื่องทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งได้เอง ทำให้ต้นทุนการซื้อเครื่องจักรถูกลง ด้านมาเลเซียมีการลงทุนด้านเครื่องจักรในการแปรรูปเช่นกัน ด้านความต้องการของทุเรียนเป็นที่ต้องการทางการตลาดส่งผลให้ราคาสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตทุเรียนแปรรูปของทั้งประเทศไทยและมาเลเซียสูง ต้นทุนทุเรียนสดในมาเลเซียสูงมาก จากนโยบายการตลาดผลสดของรัฐบาลมาเลเซียที่ผลักดันให้ทุเรียนพันธุ์มูซานคิงและพันธุ์อื่นๆเป็นทุเรียนเกรดพรีเมียม ทำให้ต้นทุนวัตถุดิบของมาเลเซียสูงมากจนโรงงานแปรรูปหลายแห่งไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ ผู้แปรรูปหลายรายได้นำเข้าทุเรียนสดจากไทยโดยเฉพาะทุเรียนที่ปลูกในภาคใต้เพื่อนำไปแปรรูป

2. ด้านอุปสงค์

2.1 อุปสงค์ของทุเรียนแช่แข็งทุเรียนแช่แข็งของมาเลเซียและไทยมีสูง เนื่องจากผู้บริโภคชาวจีนที่เป็นตลาดหลักมีความชื่นชอบทุเรียนเป็นอย่างมาก ทำให้ผลิตภัณฑ์ทุเรียนแช่แข็งสามารถส่งออกได้ราคาที่ดี มาเลเซียเน้นการส่งออกทุเรียนพันธุ์มูซานคิงในขณะที่ไทยเน้นส่งออกพันธุ์

หมอนทอง สำหรับการส่งออกทุเรียนแช่แข็งในประเทศไทยส่วนใหญ่มีนักลงทุนชาวจีนเป็นหุ้นส่วนในการลงทุนตั้งโรงงานแช่แข็งและเป็นผู้ส่งออกทุเรียนไปยังฮ่องกงและประเทศจีน ดังนั้นตลาดของทุเรียนแช่แข็งของไทยคือประเทศจีน ส่วนทางด้านมาเลเซียบริษัททุเรียนแช่แข็งส่วนใหญ่เป็นของคนมาเลเซียและมีการร่วมลงทุนกับนักลงทุนชาวจีนเช่นกัน ผู้ประกอบการมาเลเซียมีทั้งเป็นผู้ลงทุนในโรงงานทั้งหมดและส่งออกจากมาเลเซียไปจีนเองและผ่านคนกลางเพื่อการส่งออก โดยจากการวิเคราะห์มูลค่าการส่งออกทุเรียนแช่แข็งของไทยและมาเลเซียพบว่า มูลค่าการส่งออกของไทยไปจีนมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง ในปี 2561 มีอัตราการขยายตัว 1.8 เท่า ในขณะที่มาเลเซียมีอัตราการขยายตัวในปี 2561 เท่ากับ 2.6 เท่า อย่างไรก็ตามมูลค่าการส่งออกของไทยสูงกว่ามาเลเซียต่อเนื่องโดยในปี 2561 สูงกว่า 32.6 เท่า (Uncomtrade database, 2019)

ตารางที่ 1 มูลค่าการส่งออกทุเรียนแช่แข็งของไทยและมาเลเซียในประเทศจีน (พ.ศ. 2558 - 2561)

ปี	มูลค่าการส่งออกทุเรียนแช่แข็ง (ดอลลาร์)		สัดส่วนมูลค่าการส่งออกของไทยต่อมาเลเซีย
	ไทย	มาเลเซีย	
2558	34,816,029	6,036,313	5.77
2559	34,948,813	4,344,358	8.04
2560	42,065,151	899,508	46.76
2561	76,368,424	2,340,107	32.63

2.2 ด้านอุปสงค์ของทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งทุเรียนพรีซ ทรายที่ผลิตในประเทศไทย มีกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐจีน ฮ่องกงและมาเลเซีย ที่มาเที่ยวในประเทศไทย พฤติกรรมการซื้อของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ซื้อตามคำแนะนำของไกด์นำเที่ยว การตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทนี้ของคนจีนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับราคาสินค้าเป็นหลัก มีบางบริษัทส่งออกต่างประเทศซึ่งตลาดหลัก คือ จีน ฮ่องกง ได้หัน ในขณะที่ยุโรปบริโภคทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งไม่มากนัก เนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักและราคาสูง ส่วนมาเลเซียไม่มีการผลิตทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งหากแต่มีการแปรรูปในรูปแบบอื่น เช่น ขนมไหว้พระจันทร์ใส่ทุเรียน ลูกอม

ทุเรียน เค้กทุเรียน เป็นต้น ผู้ประกอบการแปรรูปทุเรียน มาเลเซียกล่าวว่า ทางบริษัทกำลังทำการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับทุเรียนแบบพร้อมทาน (ready to eat) อีกทั้งบริษัทมีนโยบายขยายตลาดไปยังยุโรปและอเมริกาจากการสังเกตแนวโน้มที่ผู้บริโภคนิยมรับประทานทุเรียนมากขึ้น ทั้งนี้บริษัท ยังไม่สามารถส่งทุเรียนสดไปยังผู้บริโภคโดยตรงที่จีนได้จึงต้องส่งทุเรียนแปรรูปไปตีตลาดแทน

3. นโยบายรัฐบาล

3.1 นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับทุเรียนแช่แข็ง ประเทศไทยมีการผลักดันเรื่องการทำ GAP ของเกษตรกร เพื่อให้สามารถทำการส่งออก และผู้ส่งออกจะส่งออกทุเรียน ต้องเป็นโรงงานที่มี GMP ด้านมาเลเซียผู้ที่ส่งออกทุเรียนได้ ต้องเป็นโรงงานที่มี GMP และทุเรียนที่จะส่งออกแช่แข็งจะต้องมาจากสวนที่ได้รับรองจากสำนักงานควบคุมคุณภาพตรวจสอบ และกักกันโรค AQSIQ (General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine) ด้านรัฐบาลของมาเลเซียกำลังผลักดันให้สามารถส่งทุเรียนทั้งผลได้เหมือนกับประเทศไทย

3.2 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้ รัฐบาลไทยมีการสนับสนุน เช่น การกูดอกเบี้ยต่ำ การส่งเสริมการทำมาตรฐานสากลเพื่อการส่งออก การอบรม การตลาดและการหาช่องทางการจัดจำหน่าย นโยบายส่งเสริมการส่งออกโดยการคืนภาษีส่งออกให้กับผู้ส่งออก เป็นต้น นอกจากนี้การจัดตั้งบริษัทและการดำเนินงานทางเอกสารทางราชการในประเทศไทย ไม่มีความยุ่งยากและหน่วยงานรัฐให้คำแนะนำได้ดี เช่น การขอการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา การขอจัดตั้งโรงงาน เป็นต้น ด้านการแปรรูปผลไม้ในมาเลเซีย รัฐบาลสนับสนุนเพราะทุเรียนสามารถทำรายได้ให้กับประเทศและยังช่วยเพิ่ม GDP นโยบายของมาเลเซียส่งเสริมการส่งออกทุเรียนอย่างชัดเจน มีการสร้างมาตรฐานและกลไกการสนับสนุนในระดับประเทศ มีการส่งเสริมการตลาด รวมถึงการขึ้นทะเบียนผู้แปรรูป จากการศึกษาพบว่า ในปี 2559 มีผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียนอยู่ 9 ราย และในปี 2562 มีจำนวนผู้ขึ้นทะเบียนผู้ผลิตทุเรียนแปรรูปจำนวน 32 ราย

4. อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ

4.1 อุตสาหกรรมสนับสนุนของทุเรียนแช่แข็งที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนในประเทศ

เกษตรกรไทยมีความรู้ในการผลิตทุเรียน สามารถผลิตทุเรียนได้ในปริมาณมากแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคในประเทศและต่างประเทศ ทำให้มีเกษตรกรบางรายจำหน่ายทุเรียนที่ไม่มีคุณภาพ รวมถึงมีเกษตรกรหันมาทุเรียนเป็นมากขึ้น ในขณะที่มาเลเซียยังไม่สามารถผลิตทุเรียนในปริมาณมากได้ ผู้ประกอบการมาเลเซียให้สัมภาษณ์ว่า เกษตรกรนิยมใช้เทคนิคเดิมในการปลูกทุเรียน ยังไม่มีการพัฒนาการผลิต การเก็บเกี่ยวเป็นลักษณะการรอให้ทุเรียนหล่นจากต้น จึงไม่มีปัญหาเรื่องทุเรียนอ่อน

4.2 อุตสาหกรรมที่สนับสนุนของทุเรียนแช่แข็งแบบแช่เยือกแข็ง เนื่องจากทุเรียนสดมีราคาสูงผู้ประกอบการไทยและมาเลเซียซื้อวัตถุดิบในราคาสูง ประเทศไทยมีช่องทางจัดจำหน่ายทุเรียนแช่เยือกแข็งที่ไม่หลากหลายและมีผู้ประกอบการทุเรียนแช่เยือกแข็งมากขึ้นจึงจำเป็นต้องตั้งราคาตามกลไกการตลาด ด้านมาเลเซียช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านคนกลางเช่นกันและต้องแข่งขันกับผู้ผลิตในประเทศจีนที่ต้นทุนถูกกว่า

5. ด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของประเทศ

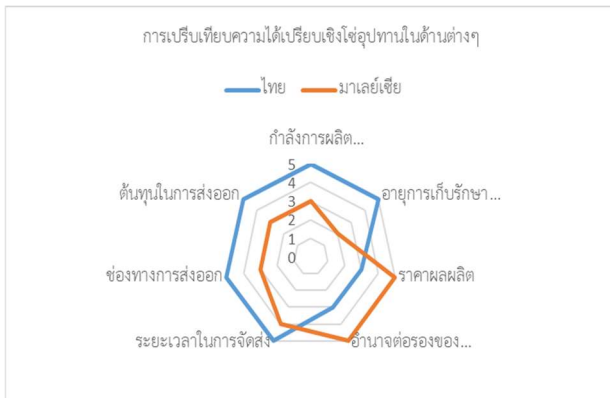
5.1 ด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของประเทศของทุเรียนแช่แข็งในประเทศไทย ส่วนใหญ่ผู้ลงทุนและผู้ส่งออกเป็นนักลงทุนชาวจีน ดังนั้นธุรกิจทุเรียนแช่แข็งของไทยส่วนใหญ่จึงเป็นบริษัทขนาดใหญ่ มีเงินทุนมาก ส่วนทางด้านมาเลเซีย บริษัททุเรียนแช่แข็งมีทั้งเป็นของคนมาเลเซีย เชื้อสายจีนเป็นผู้ลงทุนในโรงงานทั้งหมดและบริษัทเอกชนได้รับการเข้าจากรัฐบาลให้ทำธุรกิจโดยซื้อวัตถุดิบจากสวนที่ได้รับมาตรฐานจาก The Federal Agricultural Marketing Authority (FAMA) เท่านั้น และส่งออกจากมาเลเซียไปจีนเอง ด้านการแข่งขันทั้งมาเลเซียและไทยมีการแข่งขันในด้านการซื้อวัตถุดิบสูง เนื่องจากปริมาณทุเรียนไม่เพียงพอต่อความต้องการทำให้ทุเรียนราคาสูงและต้องแข่งขันกันเพื่อให้ได้วัตถุดิบ

5.2 ด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของประเทศของทุเรียนแช่เยือกแข็งในประเทศไทยมีการแข่งขันกันสูง ทำให้เกิดการขายตัดราคา สถานการณ์การแปรรูปทุเรียนฟรีชตราายไทยในช่วงปีที่ผ่านมา มีเทคโนโลยีที่ผลิตทุเรียนแช่เยือกแข็งผลิตได้ในประเทศไทย ทำให้เครื่องจักรมีราคาต่ำลง นักธุรกิจจึงไม่จำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศจึงทำให้ผู้ประกอบการแปรรูปทุเรียนแช่เยือกแข็ง

เยือกแข็งมีมากขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลให้ราคาทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งในประเทศไทยต่ำลง เนื่องจากการที่ไม่มีช่องทางที่หลากหลายในการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการมุ่งเน้นตลาดนักท่องเที่ยวจีน ฮองกง มาเลเซียที่มาเที่ยวประเทศไทยเท่านั้น เมื่อมีผู้ผลิตมากขึ้นพ่อค้าคนกลางจึงมีอำนาจการต่อรอง ด้านธุรกิจแปรรูปสินค้าทุเรียนของมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นการส่งออกมากกว่าการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งมีการแข่งขันสูงเช่นกัน โดยแข่งขันกับผู้ผลิตที่จีนซึ่งต้นทุนต่ำกว่า ผู้ประกอบการมาเลเซียกล่าวว่า บริษัทมีการแปรรูปผลไม้หลายชนิดและใช้เงินทุนสูงในการซื้อเครื่องจักรแปรรูป แต่มีทุเรียนแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หลัก

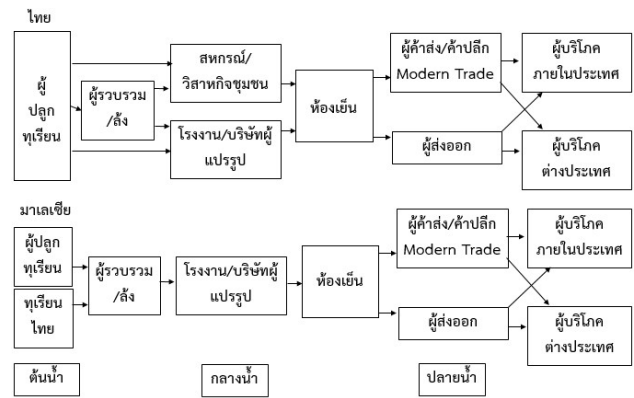
ประเด็นที่ 2 โครงสร้างโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของประเทศไทยและมาเลเซีย โดยเริ่มจัดกระบวนการวางแผน และควบคุมตั้งแต่เริ่มผลิต จนถึงการส่งออกไปยังผู้บริโภคที่ปลายทาง

ภาพที่ 2 การเปรียบเทียบความได้เปรียบเชิงโซ่อุปทานในด้านต่างๆ

จากประเด็นโครงสร้างโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของประเทศไทยและมาเลเซีย ผู้เขียนได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ “การวิเคราะห์เนื้อหา” (Content Analysis) โดยการนับความถี่จากข้อมูลที่ถูกล่ามถึงซ้ำในประเด็นคำถามจากแบบสัมภาษณ์ การเปรียบเทียบความได้เปรียบเชิงโซ่อุปทานในด้านต่างๆ 7 ประเด็น ได้แก่ ด้านกำลังการผลิต ด้านอายุการเก็บรักษาผลผลิต ด้านต้นทุนการส่งออก ด้านราคาผลผลิต ด้านอำนาจการต่อรองของเกษตรกร ด้านระยะเวลาในการจัดส่งและด้านช่องทางการส่งออก ดังแสดงในภาพที่ 2 โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำควบคุม

ตั้งแต่เริ่มผลิต จนถึงการส่งออกไปยังผู้บริโภคที่ปลายทาง ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ห่วงโซ่อุปทานทุเรียนแปรรูปประเทศไทย-มาเลเซีย

จากภาพที่ 3 ผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ต้นน้ำ

ผลผลิตทุเรียนเข้าสู่อุตสาหกรรมแปรรูปในประเทศไทย เกษตรกรสามารถนำผลผลิตมาขายให้แก่โรงงาน/บริษัทโดยตรง หรือขายให้กับสหกรณ์/วิสาหกิจชุมชนโดยตรง เนื่องจากเกษตรกรเหล่านั้นอยู่ใกล้แหล่งผลิต ในขณะเดียวกันเกษตรกรที่อยู่ห่างจากโรงงานแปรรูปนำผลผลิตส่งให้ผู้ประกอบการผ่านผู้รวบรวม/ส่งของผู้ประกอบการ ผลผลิตที่ใช้ในการแปรรูปเป็นผลผลิตที่ไม่สามารถส่งออกได้หรือเป็นผลผลิตที่อยู่ในเกรดรอง เกษตรกรในภาคตะวันออกและภาคใต้ของไทยมีช่องทางหลากหลายเช่น การขายผลผลิตสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปพร้อมกับผลผลิตส่งออก หรือแยกการขายให้กับผู้ประกอบการ/ผู้รวบรวมโดยตรง โดยในช่วงปี 2559-2561

มาเลเซียแหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ Pahat และ Johor ในมาเลเซีย ผลผลิตที่ใช้ในอุตสาหกรรมแปรรูปแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผลผลิตในประเทศ ผลผลิตนำเข้าจากประเทศไทย ผลผลิตในประเทศเกษตรกรของมาเลเซียนำผลผลิตทั้งหมดส่งขายให้กับผู้รวบรวมตามแหล่งผลิต ในขณะเดียวกันผลผลิตจากประเทศไทย เช่น ทุเรียนพันธุ์ชะนี นำเข้าในช่วงราคาผลผลิตต่ำ และนำไปผสมกับวัตถุดิบในประเทศผ่านการขนส่งด้วยรถบรรทุกผ่านด่านชายแดนปาดังเบซาร์ โดยทั่วไปผลผลิตที่เข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นผลผลิตที่ไม่สามารถส่งออกได้ เป็นผลผลิตที่อยู่ในเกรดรอง ผลผลิตมีการสุกเกินกว่าที่จะ

รับประทานสดได้ และมีการรวบรวมผลผลิตในช่วงต่ำสุดของฤดูกาล เกษตรกรในมาเลเซียมีอำนาจในการต่อรองสูงสามารถเลือกขายให้กับผู้ประกอบการ/ผู้รวบรวม เนื่องจากผลผลิตมีปริมาณน้อยกว่าความต้องการบริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในขณะที่ความต้องการผลผลิตเพื่อรับประทานสดมีความต้องการสูงส่งผลให้ผู้ประกอบการประสบปัญหาในการจัดหาวัตถุดิบ เช่น พันธุ์ชุมชนคิง

2. กลางน้ำ

อุตสาหกรรมแปรรูปทุเรียนในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ โรงงาน/บริษัท สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน ทำการจัดหาผลผลิตทุเรียนที่เนื้อดีคุณภาพที่ดี โดยมีการเปิดรับซื้อโดยตรงที่โรงงาน รวบรวมผลผลิตผ่านผู้รวบรวม/ล้างของผู้ประกอบการเองหรือซื้อจากรายอื่นๆ ซึ่งอำนาจในการต่อรองต่ำ โดยในปี 2559-2561 การแข่งขันสูงเนื่องจากระยะเวลาการจัดซื้อช่วงราคาต่ำมีระยะเวลาสั้น ซึ่งพบปัญหาด้านการขาดปริมาณวัตถุดิบ โดยทั่วไปผลผลิตที่เข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นผลผลิตที่ไม่สามารถส่งออกได้ หรือเป็นผลผลิตที่อยู่ในเกรดรอง และมีการรวบรวมผลผลิตในช่วงต่ำสุดของฤดูกาลเพื่อการบริหารต้นทุนวัตถุดิบ เกิดการแย่งชิงวัตถุดิบกับการส่งออกผลสดทั้งการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก หลังการแปรรูปทำการเก็บรักษาในห้องเย็นของตนเองหรือนำสินค้าไปฝากที่บริษัทห้องเย็นต่างๆ เพื่อรอการจำหน่าย

ในมาเลเซีย โรงงาน/บริษัทที่ทำการแปรรูปจัดหาผลผลิตทุเรียนที่เนื้อดีคุณภาพที่ดี โดยมีการ รวบรวมผลผลิตจากแหล่งผลิต 2 แหล่งคือ ผลผลิตในประเทศ ผลผลิตนำเข้าจากประเทศไทย ดำเนินงานผ่านผู้รวบรวมของผู้ประกอบการเองหรือซื้อจากรายอื่นๆ ตามแหล่งผลิต การนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศไทย เช่น ทุเรียนพันธุ์ชะนี มีการนำเข้าในช่วงราคาผลผลิตต่ำ และนำไปผสมกับวัตถุดิบในประเทศ โดยทั่วไปผลผลิตที่เข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นผลผลิตที่ไม่สามารถส่งออกได้เป็นผลผลิตที่อยู่ในเกรด C และ D ผลผลิตมีความสุกเกินกว่าที่จะรับประทานสดได้ และมีการรวบรวมผลผลิตในช่วงต่ำสุดของฤดูกาล เพื่อการบริหารต้นทุนวัตถุดิบ ในช่วงปี 2559-2561 ผู้ประกอบการมีอำนาจในการต่อรองต่ำ มีการแข่งขันสูงในการรับซื้อผลผลิตสูงเช่นเดียวกับประเทศไทย เนื่องจากระยะเวลาการจัดซื้อช่วงราคาต่ำมีระยะเวลาสั้น ราคาของผลผลิตสูงซึ่งพบปัญหาด้านปริมาณวัตถุดิบรุนแรง เกิดการแย่งชิงวัตถุดิบกับ

การบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก ภายหลังการแปรรูปทำการเก็บรักษาในห้องเย็นของตนเองหรือนำสินค้าไปฝากที่บริษัทห้องเย็นต่างๆ เพื่อรอการจำหน่าย

3. ปลายน้ำ

ผู้ค้าส่ง/ปลีก และผู้ส่งออกทั้งไทยและมาเลเซีย มีการจัดการผลผลิตเพื่อจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยตัวเอง เช่น การขายออนไลน์ หรือขายผ่านตัวแทนร้านค้า/ห้างสรรพสินค้า โดยมีการจัดทำเอกสารด้วยตนเองหรือจ้างบริษัทตัวแทนออกของ ซึ่งสามารถเลือกการขนส่งทางเรือโดยระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่งทางเรื่อนั้นอยู่ที่ประมาณ 5 - 7 วัน สำหรับในประเทศไทยส่งออกผ่านท่าเรือแหลมฉบังเท่านั้น ส่วนใหญ่จะใช้การขนส่งทางเรือปีละประมาณ 50,000 - 60,000 ตู้ ระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่งทางเรืออยู่ที่ประมาณ 3 - 5 วัน อัตราค่าระวางความผันผวนแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา โดยส่วนใหญ่เรือจะทำการถ่ายลำสินค้าที่ทำเรือฮ่องกง ซึ่งจากการออกกฎระเบียบฉบับใหม่ขององค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) 2020 ในประเด็นเรื่องการบังคับใช้เชื้อเพลิงคุณภาพที่มีกำมะถันต่ำ (low sulphur fuel regulations) ส่งผลให้ต้นทุนการขนส่งทางทะเลมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น นอกจากนี้ทั้งไทยและมาเลเซียยังสามารถส่งสินค้าทางการขนส่งทางอากาศได้ ซึ่งมีประเด็นการพิจารณาได้แก่ การขนส่งและต้นทุน เพื่อให้สินค้าที่ส่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกัน สำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทยมีโอกาสในการจัดจำหน่ายสูงกว่ามาเลเซีย เนื่องจากสามารถขนส่งทางบกผ่านเส้นทาง R3A และ R9 ได้ ทำให้ต้นทุนการขนส่งถูกกว่า ซึ่งการขนส่งทางถนนของไทยคิดเป็น 30% ของปริมาณการขนส่งทางเรือ ต้นทุนค่าขนส่งจากจันทบุรีไปสาธารณรัฐประชาชนจีนจะอยู่ที่ประมาณ 150,000 - 160,000 บาทต่อตู้ ฉะนั้นผู้ประกอบการทุเรียนในมาเลเซียมีการส่งออกผ่านประเทศไทยเช่นเดียวกัน ในด้านการแข่งขันประเทศไทยมีอำนาจในการแข่งขันสูงกว่ามาเลเซีย เนื่องจากราคาของผลผลิตมีราคาต่ำกว่า ส่งผลให้เมื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แล้วต้นทุนถูกกว่า โดยพบว่าผู้ประกอบการในประเทศจีนนำทุเรียนไปเป็นวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารต่างๆ จำนวนมาก เช่น พืชชา เบเกอรี่ต่างๆ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งสูงกว่ามาเลเซียในด้านอุปสงค์และปัจจัยการผลิตในประเทศ ประเทศไทยสามารถผลิตทุเรียนผลสดได้ในปริมาณมาก มูลค่าการส่งออกสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณรัตน์ วัฒนานิมิตกุล (2557) พบว่าประเทศไทยมีศักยภาพด้านพื้นที่เพาะปลูกและการผลิต ด้านมาเลเซีย มีเทคโนโลยีการผลิตและการเก็บเกี่ยวทุเรียนที่ยังคงเป็นแบบดั้งเดิม ปริมาณผลผลิตก็น้อยกว่าไทยมาก ในขณะที่ประเทศไทยไม่ได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของประเทศ นโยบายรัฐบาลและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ รัฐบาลมาเลเซียสนับสนุนภาคการเกษตรอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นหนึ่งในแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรของภาครัฐ The National Agro-Food policy (2554-2563) หลักสำคัญคือ การให้อุตสาหกรรมการเกษตรเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศและเพิ่มมูลค่าการค้าของประเทศ

2. การจัดการโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งจากประเทศไทยและมาเลเซีย ไปสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่าไทยมีการจัดการโซ่อุปทานการส่งออกที่ดีกว่ามาเลเซีย ผู้ประกอบการในประเทศไทยจัดจำหน่ายได้มากกว่ามาเลเซีย เนื่องจากสามารถขนส่งทางบกผ่านเส้นทาง R3A และ R9 ได้ ทำให้ต้นทุนการขนส่งต่ำกว่าและมีการขนส่งทางเรือออกจากแหลมฉบัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญทรัพย์ พาณิชการและคณะ (2560) พบว่า R3A เป็นเส้นทางขนส่งไปยังคุนหมิง และ R9 เป็นเส้นทางขนส่งหลักทางถนนจากประเทศไทยไปยังหนานหนิง ส่วนมาเลเซียมีการขนส่งทั้งทางอากาศและทางเรือไปยังฮ่องกง และเข้าจีนอีกทีหนึ่ง รวมถึงส่งไปยังสิงคโปร์ด้วย จากลักษณะทางภูมิศาสตร์

และเส้นทางการขนส่ง ทำให้มาเลเซียมีต้นทุนการขนส่งที่สูงกว่าไทย

สรุปผลวิจัยที่ได้ค้นพบคือ ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านปัจจัยการผลิตในประเทศ ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกไปประเทศจีนสูงขึ้นต่อเนื่องและมากกว่ามาเลเซีย 32.6 เท่า ในขณะที่มาเลเซียได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของประเทศ นโยบายรัฐบาลและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ

สำหรับระบบโซ่อุปทานทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งประเทศไทยใช้ระบบการขนส่งทางบกเป็นหลักและมีการเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำจนถึงปลายน้ำที่สั้นกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่ามาเลเซีย ในขณะที่มาเลเซียมีปัญหาในต้นน้ำคือ การขาดแคลนวัตถุดิบ และการขนส่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

รัฐบาลไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานทุเรียน ควรกำหนดนโยบาย จัดตั้งหน่วยงานหลัก รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายอย่างจริงจังดังเช่นที่รัฐบาลมาเลเซียดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์ทุเรียน อาจมีความได้เปรียบทางการแข่งขันที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาโซ่อุปทานและความสามารถทางการแข่งขันธุรกิจทุเรียนไทยในระดับมหภาค ดังนั้น การศึกษาในลำดับต่อไปสามารถศึกษาการเพิ่มคุณค่าให้กับทุเรียนไทยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กฤตมา แสนชัยธร. (2558). *การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- [2] บุญทรัพย์ พานิชการ, กุลาภา โสรรัตน์และนันทน์หทัย หลงสข. (2560). *โครงการวิเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ท่าเรือรอบอ่าวเป็ญี่เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง*. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยโลจิสติกส์และซ่อุปทาน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [3] มณีกา ทองคง. (2562). *การตัดสินใจทางการตลาดสำหรับการประกอบธุรกิจ*. วารสารวิทยาลัยสันตพล ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562 หน้า 197 - 206. วิทยาลัยสันตพล.
- [4] วรินทร์ สุภาพ. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพ ไม่ยากอย่างที่คิด*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน 2556 หน้า 124 - 126. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [5] วรณรัตน์ วัฒนานิมิตกุล. (2557). *การศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการต่อการส่งออกทุเรียนไทย ไปตลาดสาธารณรัฐประชาชนจีน*. วารสารสยามวิชาการ ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม-ตุลาคม 2557 หน้า 72 - 86. มหาวิทยาลัยสยาม.
- [6] สคร ฮ่องกง. (2559). *รายงานการวิเคราะห์ ทุเรียนไทยและมาเลเซียในตลาดฮ่องกง*. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2562, จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/149369/149369.pdf
- [7] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2558). *ทุเรียน*. สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2560, จาก http://www.oae.go.th/oae_report/export_import/export_result.php.
- [8] อุบลรัตน์ แจ้งเจริญ. (2554). *ปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจในธุรกิจอุปกรณ์ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่ง*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [9] Charis V. (2019). *Porter's Diamond Approaches and the Competitiveness*. International Journal of Business Administration; Vol.10 No.5 September 2019. Sciedu Press. Canada.
- [10] Uncomtrade Database. (2018). *Durian*. Retrieved December 8, 2019 from <https://comtrade.un.org/db/default.aspx>.

การพัฒนาชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาจังหวัดกระบี่

DEVELOPMENT OF TRAINING PACKAGE BY USING SCHOOLOGY IN PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY ONLINE FOR IMPROVING ENGLISH COMMUNICATION SKILLS OF PRIMARY SCHOOL ENGLISH LANGUAGE TEACHERS IN KRABI PROVINCE

วิทยา พาพิมพ์^{1*}, สุพรรณริกา วัฒนบุณย์² และ พานน้อย รอดชู³

WITTAYA PAPIM^{1*}, SUPANRIGAR WATTANABOON² and PHANANOI ROTCHU³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่ใช้ชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ และศึกษาความพึงพอใจของครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่มีต่อชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดของวิทยา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการอบรมที่มีค่าความยากระหว่าง 0.38 – 0.75 ค่าความเชื่อมั่น 0.92 และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 81.64/83.59 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ คະแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ ด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เข้าอบรม หลังการใช้ชุดฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจของครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่มีต่อชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดฝึกอบรมครู ; ชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพออนไลน์ ; สคูโลจี

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวิชาการและงานอาชีพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, Master student, Program in Teaching English for Academic and Occupational Purposes, Graduate School, Suratthani Rajaphat University
² อาจารย์ที่ปรึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, Advisors, Faculty of Education, Suratthani Rajaphat University
³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, Co-advisors, Faculty of Education, Suratthani Rajaphat University
* Corresponding Author. Email : 60052518021@student.sru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to find the efficiency of the training package by using Schoology in Professional Learning Community online to improve English communication skill for primary school English language teachers in Krabi according to the criteria 80/80, 2) to study the achievement of English communication skills of Primary school English language teachers in Krabi who used the training package by using Schoology in PLC online and to study the satisfaction of Primary school English language teachers towards the training package. Research samples were 16 primary school teachers who taught English subject in Sungtongvittaya School in the first and second semesters of 2019 academic year. The research instruments included with a questionnaire used for collecting basic information, a training package for developing English communication skills of primary school English language teachers, an achievement test with the difficulty between 0.38 – 0.75 and reliability at 0.92 and a trainees' satisfaction questionnaire. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and t-test dependent.

The research results found that the training package developed met the criteria at 81.64/83.59. The participants' average score of the achievement after using the training package was higher than before using it at statistically significant difference at 0.05 and the trainees' satisfaction towards the training package was in 'very much' level.

Keywords : Teacher's Training Package ; PLC Online ; Schoology

บทนำ

การเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของคนไทย จัดเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศ เนื่องจากระดับความสามารถในด้านภาษาอังกฤษยังอยู่ระดับต่ำมาก ผลการทดสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษตามมาตรฐานของภาษาอังกฤษอเมริกัน (TOEFL) ปี 2562 พบว่า คนไทยมีคะแนนเฉลี่ย 78 คะแนน จาก 120 คะแนน (ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง, 2562) และประสิทธิภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของประเทศไทย อยู่ในลำดับที่ 74 จาก 100 ประเทศ (EF Standard English test, 2019) ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ และทำให้เข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขวาง ทำให้มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน โดยพยายามปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษมาโดยตลอด แต่ผู้เรียนยังคงไม่สามารถ

สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ เนื่องจากขาดครู-อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาและขาดวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Noom-ura, 2013) โดยเฉพาะครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนในระดับเริ่มต้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จวิชาภาษาอังกฤษ ขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การออกเสียงไม่ถูกต้อง และไม่มีวิธีการสอนที่จูงใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษ (อนุวัต ชัยเกียรติธรรม, 2552) ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดความสนใจ และไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาอังกฤษ (อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ, 2555) การพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษด้วยการอบรมที่เน้นการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และวิธีสอน ไม่ได้เปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาทักษะทางภาษาด้านการฟังและพูดของตนเองอย่างเต็มที่ หลักสูตรการอบรมโดยส่วนใหญ่ยังเป็นการจัดเนื้อหาที่ถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรจากระดับบนสู่ระดับล่าง (top-down) ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการและปัญหาของผู้เข้าอบรม และมีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ผู้เข้าอบรมมีเวลาในการอบรมไม่เพียงพอ และไม่สามารถเข้ารับการอบรมได้อย่างต่อเนื่อง

ชุดฝึกอบรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการอบรม ควรส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความต้องการศึกษาค้นคว้า เกิดความกระตือรือร้นและสร้างความสนุกสนาน สามารถนำไปฝึกฝนได้ตามความสะดวก ไม่ถูกจำกัดด้วยเรื่องเวลาและสถานที่ ควรส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาของบทเรียน วิทยากรและผู้ฝึกอบรม (Steed, 1998 และ ชีระกาญจน์ ปกรชส์นโส, 2556) เนื้อหาและกิจกรรมการอบรมควรเน้นการมีส่วนร่วมของครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในบริบทเดียวกัน เพื่อให้ตรงกับความต้องการ และความจำเป็นมากที่สุด การอบรมที่สามารถนำความรู้และทักษะไปลงมือปฏิบัติจริงในห้องเรียน และมีการร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอนทำให้การพัฒนาทักษะการสอนและทักษะทางภาษาไปพร้อมๆ กัน ส่งผลให้การอบรมครูภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นรูปแบบกระบวนการที่ครูร่วมกันดำเนินการ เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ด้วยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ แล้วนำมาคิดหาวิธีปรับปรุงการเรียนรู้ของศิษย์ ทำให้เกิดความยั่งยืนของการพัฒนาการเรียนรู้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2557) จึงนับว่ามีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้ในการพัฒนาชุดฝึกอบรมให้แก่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยการฟังและพูด เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวมีองค์ประกอบที่เหมาะสมแก่การพัฒนาครูด้วยวิธีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติ (on the job training) เปิดโอกาสให้ครูเป็นเจ้าของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ ทำให้การทำงานและการอบรมสามารถเชื่อมโยงกันและปฏิบัติไปพร้อมๆ กันได้ ลดข้อจำกัดด้านเวลาในการอบรม และสามารถทำกิจกรรมร่วมกันท่ามกลางผู้ร่วมวิชาชีพที่มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์เดียวกันตามแนวคิดของ Hord (1997), Dale (1969) และ Jones, Stall, and Yarbrough (2013) ว่าการดำเนินการในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน สามารถสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้ได้เพราะผู้เข้าร่วมชุมชนเป็นผู้ที่อยู่ในองค์กรเดียวกัน มีส่วนร่วมกันในวิสัยทัศน์และเป้าหมายเพื่ออาชีพของตน การนำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาชุดฝึกอบรมนั้นจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสื่อสารระหว่างครูด้วยกัน และควรปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับพฤติกรรมทางสังคม

ของครูปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่มีแนวโน้มใช้การสื่อสารผ่านทางสังคมออนไลน์มากขึ้น

เว็บไซต์ www.schoolology.com เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ทางการศึกษา (Social Learning Network) แบบระบบบริหารจัดการเรียนรู้แบบสังคมออนไลน์ (Learning Management System) ที่ผู้ให้การอบรมสามารถสมัครเข้าไปสร้างและบริหารจัดการบทเรียน (Course Ware) การสอบออนไลน์ การมอบหมายงานการสื่อสารระหว่างผู้รับการฝึกอบรมและวิทยากร ผ่านทางอินเทอร์เน็ต Schoolology สามารถจัดเตรียมเนื้อหาในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการส่งข้อความระหว่างกัน การบันทึกผลคะแนนผู้เรียน รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายสังคมออนไลน์และสามารถประเมินผลผู้เรียนรายบุคคลได้เป็นอย่างดี และการอภิปรายโต้แย้งระหว่างผู้ใช้ด้วยการอภิปรายกลุ่มผ่านกระดานสนทนา (Webboard)

จากการศึกษาข้อมูลต่างๆ ชำต้นทำให้ผู้วิจัย เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบชุดฝึกอบรมภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการฟังและการพูดของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของครูระดับประถมศึกษากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ตรงกับความต้องการและความจำเป็นมากที่สุด โดยนำทบทวนและคำศัพท์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนภาษาอังกฤษอยู่เป็นประจำมาออกแบบร่วมกับเนื้อหาที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศควรได้รับการพัฒนาเพื่อควมมีประสิทธิภาพของการทำงานในบทบาทครูผู้สอน โดยใช้เทคโนโลยีเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ Schoolology มาผสมผสานในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

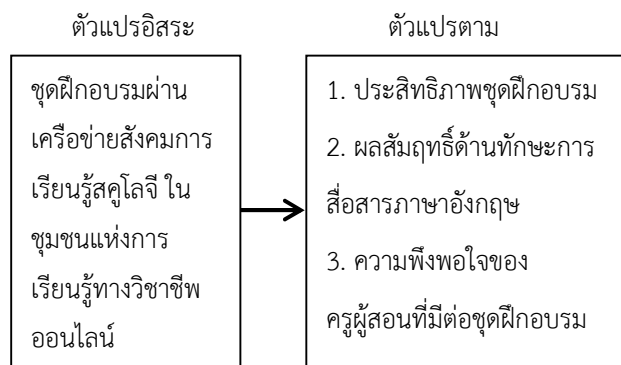
1. เพื่อหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่ใช้ชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่มีต่อชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สู่ศูโลจิจิในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง และได้ศึกษาข้อมูลในการพัฒนาชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สู่ศูโลจิจิในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับครูระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ โดยการสังเคราะห์ องค์ประกอบ ของชุดฝึกอบรม จากการศึกษาแนวคิดของ จตุพร กาญจนเลิศพรทวี (2553) และอารีรักษ์ มีแจ้ง (2560) จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกรอบในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

- ชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สู่ศูโลจิจิในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80
- ผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่ใช้ชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สู่ศูโลจิจิในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม
- ความพึงพอใจของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่มีต่อชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ใช้เครือข่ายสังคมการเรียนรู้สู่ศูโลจิจิในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ อยู่ในระดับมาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 249 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกระบี่, 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มาโดยการใช้หน่วยโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในบริบทสังคมที่มีส่วนร่วมในวิสัยทัศน์และเป้าหมายเดียวกันตามลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพระดับผู้ประกอบวิชาชีพ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดของวิทยา จังหวัดกระบี่ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 16 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการพื้นฐาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดโครงสร้างโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ
- ส่วนที่ 3 เนื้อหาความรู้ที่ต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ

2. ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คู่มือประกอบการใช้ชุดฝึกอบรม แบบประเมินชุดฝึกอบรม และแผนการฝึกอบรม โดยมีขอบเขตเนื้อหาจำนวนสี่หน่วย ดังนี้

- หน่วยที่ 1 The Beginning of the Lesson
- หน่วยที่ 2 During the Lesson
- หน่วยที่ 3 The End of the Lesson
- หน่วยที่ 4 Special Situation

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้การวัดผลก่อนและหลังการฝึกอบรม

ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ แบบปรนัย (Multiple Choices) สี่ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ จะเป็นแบบทดสอบที่มีการกำหนดสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมและการแก้ปัญหาในชั้นเรียนด้วยการสื่อสารภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่างๆ จำนวน 5 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษการฟังและการพูดก่อนการอบรม จากนั้นใช้ชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ จำนวนสี่หน่วย ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคมในปีการศึกษา 2562 เมื่อเสร็จแล้วให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษหลังการอบรม แล้วหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม จากนั้นให้ครูตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในการฝึกอบรม รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน สถิติทดสอบสมมติฐานและสถิติหาประสิทธิภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้แนวคิดของ ปทมร์ศมี นาคนิษฐนนต์ (2559)

2. การหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบและประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของชุดฝึกอบรมตามแนวคิดของ พิสนุ พองศรี (2552) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.95 และวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ โดยคำนวณหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม ใช้สูตร E1/ E2 ตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556)

3. การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบไปหาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.94 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ใช้สูตร KR-20 ของ Kuder and Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 ค่าความยาก 0.38 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนก 0.97

4. การหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักการให้คะแนนตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) แล้วนำไปประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องกรวัด ได้ค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.90

5. การตรวจสอบสมมติฐานด้วยการเปรียบเทียบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้ t-test dependent ตามแนวคิด บุญชม ศรีสะอาด (2545) ด้วยโปรแกรม SPSS

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาของกลุ่มทดลองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน ปรากฏดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์

คนที่	ร้อยละของคะแนนระหว่างกิจกรรม(E1)	ร้อยละของคะแนนแบบทดสอบ(E2)
1	67.50	67.50
2	77.50	75.00
3	78.75	80.00
4	70.00	70.00
5	85.00	82.50
6	85.00	87.50
7	68.75	75.00
8	82.50	85.00
9	77.50	82.50
10	93.75	97.50
11	80.00	77.50
12	83.75	82.50
13	85.00	95.00
14	86.25	87.50
15	93.75	95.00
16	91.25	97.50
ค่าเฉลี่ย	81.64	83.59

จากตารางที่ 1 พบว่า ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.64/83.59 โดยมีระดับคะแนนร้อยละของการทำแบบฝึกหัดระหว่างการอบรม เท่ากับ 81.64 (E1) และมีค่าระดับคะแนนร้อยละของแบบทดสอบหลังการอบรม เท่ากับ 83.59 (E2)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ศูโลจี้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ ปรากฏดังตาราง ที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ

	N	$\bar{X}$	S.D.	t.	Sig.
คะแนนก่อนการฝึกอบรม	16	29.88	4.05	-15.97	0.000**
คะแนนหลังการฝึกอบรม	16	33.44	3.76		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ที่ใช้ชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ศูโลจี้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ มีการคะแนนการทดสอบเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม 29.88 และคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรม 33.44 จากการทดสอบด้วยค่าที่ (t-test) พบว่าคะแนนทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของครูภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ที่มีต่อชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ศูโลจี้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ ปรากฏดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของครูภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ที่มีต่อชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ศูโลจี้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.74	0.42	มากที่สุด
2. ด้านการนำเสนอของชุดฝึกอบรม	4.53	0.49	มากที่สุด
3. ด้านการใช้งานชุดฝึกอบรม	4.63	0.46	มากที่สุด
4. ด้านการใช้งานที่สอดคล้องกับ PLC	4.59	0.41	มากที่สุด
รวมคะแนนเฉลี่ยทุกด้าน	4.62	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ศูโลจี้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมในแต่ละด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าความพึงพอใจด้านการนำเสนอของชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.49) ความพึงพอใจด้านการใช้งานที่สอดคล้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.41) ความพึงพอใจด้านการใช้งานชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.46) และความพึงพอใจด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.42)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ศูโลจี้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์อย่างเป็นระบบ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาทักษะทาง

ภาษา รวมทั้งความสามารถด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มเป้าหมายมาใช้ในการออกแบบซึ่งจะทำให้ผู้ออกแบบการอบรม เลือกเนื้อหาและรูปแบบที่เหมาะสมแก่กลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด โดยยึดหลักการว่าผู้เข้าอบรมมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการอบรม จึงต้องการการอบรมและเครื่องมือที่ช่วยจัดระบบแนวคิดและข้อมูลที่ตรงกับความต้องการและสภาพปัญหาที่ผู้เข้าอบรมเผชิญอยู่ในแต่ละวัน เมื่อชุดการอบรมสามารถนำไปใช้ร่วมกับการปฏิบัติหน้าที่และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่ทำงานในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จะทำให้สามารถตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปทมรัศม์ นาคนิษฐนนต์ (2559) ที่ได้ทำการพัฒนาชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูระดับประถมศึกษา ทำให้ได้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนมีอิสระในการจัดแผนการเรียนของตนเอง และความสะดวกและไม่ซับซ้อนของชุดฝึกทักษะนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะด้วย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิบูล ทาษา (2559) ที่ทำการวิจัยการพัฒนาอีเลิร์นนิ่งเพื่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: กรณีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ที่พบว่าบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง ช่วยเสริมการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา และบทเรียนอีเลิร์นนิ่งสามารถนำมาใช้เป็นส่วนเสริมในการเรียนการสอนตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริง

2. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ มีผลสัมฤทธิ์หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อาจเป็นเพราะชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในครั้งนี้สามารถตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของครูระดับประถมศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจและพัฒนาความสามารถในการฟัง การออกเสียง การพูด และความเข้าใจความหมายของภาษาอังกฤษที่ใช้ในบริบทการสนทนาในห้องเรียนและการจัดการชั้นเรียน ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบของหลักสูตรที่มีสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ผ่านการประเมินความสอดคล้องและความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้หลักสูตรการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ที่สร้างขึ้น ตอบสนองความต้องการของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มวิชาชีพที่มีประเด็นความสนใจและลักษณะสภาพปัญหาคล้ายคลึงกัน ผู้เข้า

อบรมจึงสามารถวางแผนร่วมกันฝึกฝนภาษาอังกฤษอีกทั้งมีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ครูที่มีความเชี่ยวชาญหรือชำนาญมากกว่าสามารถให้คำแนะนำแบบกัลยาณมิตรในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เข้าอบรมฝึกฝนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษควบคู่ไปพร้อมๆกับการทำงานในแต่ละวัน เมื่อติดขัดปัญหาในส่วนใดก็สามารถขอคำแนะนำจากผู้ที่มีความชำนาญซึ่งเป็นครูผู้สอนชาวต่างชาติและจากแหล่งข้อมูลในสังคมการเรียนรู้ออนไลน์ ทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้และทักษะที่ขึ้นดังที่ Graham (2015) กล่าวว่า การเข้าร่วมกลุ่มของครูผู้สอนในระดับเดียวกันจะมีคุณภาพมากที่สุดเพราะประเด็นของความสนใจและลักษณะสภาพปัญหาคล้ายคลึงกัน และ Schlager (2016) ที่เห็นว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ใช้ เทคโนโลยีในระบบการจัดการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน โดยแสดงถึงการเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพิจารณาการเรียนรู้ร่วมกันและทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น อีกทั้งการลงมือปฏิบัติของผู้เข้าอบรมในแต่ละหน่วยการอบรมนั้นอยู่ภายใต้การดูแลและควบคุมของผู้บริหารของโรงเรียนที่มีความเข้าใจในบริบทและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ทำให้ผู้เข้าอบรมรู้สึกได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ทำให้การอบรมมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ Owen (2016) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการสร้างทักษะเพื่อกระตุ้นความทุ่มเทในการทำงานและการสร้างเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของครูและความก้าวหน้าของโรงเรียนภายใต้บริบทการใช้นวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า การดำเนินการเน้นกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการเชื่อมต่อทางจิตวิทยาเชิงบวก มีผลที่ดีสำหรับโรงเรียนและระบบการศึกษาทำให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทำงานด้วยความทุ่มเทมากขึ้น ด้วยการดูแลเอาใจใส่ความรู้สึกครูผู้สอนภายในกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของครูในทางการทำงาน และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วย

3. ความพึงพอใจของครูภาษาอังกฤษที่มีต่อชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ครูในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ทำให้เกิดความพึงพอใจในการใช้งานทั้งด้านเนื้อหาการอบรม รูปแบบชุดฝึกอบรมที่นำเสนอผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ครู การใช้งานของชุดฝึกอบรมผ่านการใช้งานแบบออนไลน์และการใช้งานผ่านชุมชนแห่งการ

เรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ ช่วยให้ผู้ใช้อบรมมีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษหลังอบรมสูงกว่าฝึกอบรม ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเนื้อหาของหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อันเป็นผลมาจากผู้วิจัยได้จัดทำหลักสูตรการอบรมที่ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของครูผู้สอน โดยได้ทำการสำรวจความต้องการและความจำเป็นทางภาษาของผู้เข้าอบรมก่อน ผู้เข้าอบรมจึงรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมในการพัฒนาในครั้งนี้ แล้วจึงนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม อีกทั้งชุดฝึกอบรมยังสามารถตอบโจทย์ปัญหาข้อจำกัดในด้านเวลาในการเรียนรู้ของครูเนื่องจากครูสามารถใช้สื่อได้ทุกที่ทุกเวลา และใช้ได้บ่อยเท่าที่ต้องการ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ ปทมรัศมี นาคนิษฐานันต์ (2559) ว่าวิธีการพัฒนาชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่เน้นการมีส่วนร่วมของครูเพื่อให้ได้สื่อที่ตอบสนองกับความต้องการอย่างแท้จริงและความสะดวกในการใช้สื่อนั้นจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่คือ การจัดการอบรมสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา นั้น นอกจากการใช้ PLC มาพัฒนาครูผู้สอนตามโครงสร้างเวลาและนโยบายที่แต่ละโรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่แล้วนั้น การพัฒนาชุดฝึกอบรมผ่าน Schoology ซึ่งเป็นเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยให้การอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูผู้สอนที่อยู่ในกลุ่มสาระเดียวกันนั้นจะมีบริบทการทำงานและสภาพปัญหาที่คล้ายคลึงกัน การร่วมกันคิดร่วมวางแผนช่วยลดความรู้สึโดดเดี่ยวในการทำงาน และการเยี่ยมชั้นเรียนผ่านระบบวิดีโอ อันเป็นหนึ่งในขั้นตอนสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูนั้น ผู้เข้าอบรมสามารถเลือกการบันทึกที่ดีที่สุดของตนเองเพื่อนำมาแบ่งปันต่อผู้อื่น ทำให้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูและการอบรมเกิดขึ้นพร้อมๆกันในสภาพจริง จึงเกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาครูอย่างดียิ่ง อีกทั้ง Schoology สามารถเก็บบันทึก รวบรวมข้อมูลไว้ในระบบออนไลน์เป็นรายบุคคล ทำให้การทบทวนเนื้อหาและการฝึกทักษะการฟังและพูดของผู้เข้าอบรมสามารถกระทำได้ทุกที่ ทุกเวลาตามความสะดวกและความต้องการ ผู้เข้าอบรมแต่ละคนสามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจาก กลุ่มเรียนรู้อื่นๆใน Schoology หรือ สังคมการเรียนรู้ภายนอก Schoology มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน การ

เรียนรู้ผ่านการอบรมนี้จึงสามารถทำได้อย่างต่อเนื่องและนำไปสู่ความยั่งยืนตามแนวคิดของ PLC

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดทำชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ครูผู้สอนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ ผู้ศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ด้านทฤษฎีการจัดทำชุดฝึกอบรมผ่านเว็บองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเทคนิคการจัดลำดับขั้นตอนการอบรมทางภาษาอังกฤษ รวมถึงเครื่องมือต่างๆที่ใช้ในเว็บสโคโลจี ที่ทำให้ผู้ศึกษาสามารถจัดทำชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ครูผู้สอนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. ในการใช้งานชุดฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ครูผู้สอนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ครูผู้สอนควรมีการเตรียมความพร้อมของผู้เข้ารับการอบรมในการใช้ระบบจัดการการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะระบบส่งเสริมการเรียนรู้ (Course Tools) ที่ผู้เข้าอบรมใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ให้การอบรม หรือระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกัน เช่น การใช้งาน Discussion เพื่อใช้อภิปราย เสนอแนะ แบ่งปัน และแสดงความต้องการช่วยเหลือได้อย่างอิสระ รวมไปถึง การใช้งาน Calendar ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์มาก ควรให้ผู้เข้าอบรมใช้งานในการติดตามตรวจสอบการมอบหมายงานหรือเข้าไปสร้างบันทึกเหตุการณ์ในปฏิทินไว้ได้ เพื่อนำไปสู่ขั้นการวางแผนปฏิบัติการเยี่ยมชั้นเรียนให้สะดวกมากขึ้น

3. สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมการใช้เครือข่ายสังคมการเรียนรู้ครูผู้สอนร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาทักษะครูภาษาอังกฤษ เนื่องจากผู้เข้าอบรมจะได้พัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารควบคู่ไปกับความรู้ในเนื้อหาที่อยู่ในชุดฝึกอบรม นอกจากนี้เครื่องมือการใช้งานใน Schoology.com ยังมีลักษณะการทำงานคล้ายๆ กับ Facebook ซึ่งผู้เข้าอบรมคุ้นเคยกันดีจึงใช้เวลาไม่มากสำหรับการทำความเข้าใจ อีกทั้งยังมี Application ที่ให้ดาวน์โหลดได้ฟรีทั้งระบบปฏิบัติการ IOS และ Android ทำให้สะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าถึง ผู้เข้าอบรมจึงสามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยพัฒนาและจัดทำชุดฝึกอบรบผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถเข้าถึงบทเรียนได้ง่ายขึ้น โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเฉพาะเจาะจงที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครูในการจัดการเรียนการสอน

2. ควรมีการเพิ่มเติมเนื้อหาการเรียนรู้ในชุดฝึกอบรบให้หลากหลายมากขึ้น โดยเน้นชุดฝึกอบรบที่การบูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างครบถ้วน

3. ควรมี การศึกษาการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ระหว่างการอบรบโดยการใช้เครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจีกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการฝึกอบรบผ่านเครือข่ายสังคมการเรียนรู้สคูโลจี กับการฝึกอบรบด้วยวิธีอื่น

เอกสารอ้างอิง

- [1] จตุพร กาญจนเลิศพรทวี. (2553). *การพัฒนาชุดฝึกอบรบเพื่อการปฐมวัยเทคโนโลยีสำหรับเด็กเรื่อง บทบาทและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก สำหรับผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [2] ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). *การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน*. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 135 - 143.
- [3] อธิระกาญจน์ ปกรซ์ สันโส. (2556). *การพัฒนาชุดฝึกอบรบบนเว็บเรื่องการสร้างบทเรียนอีเลิร์นนิ่งด้วยระบบ OBECLMS สำหรับครูโรงเรียนจุฬารามราชวิทยาลัยปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- [4] บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [5] ปัทมรัศมี นาคนิชฐนนต์. (2559). *ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูระดับประถมศึกษา*. รายงานวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- [6] พิสนุ พองศรี. (2552). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย: การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ด้านสหราชอาณาจักรพิมพ์.
- [7] มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2557). *ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์*. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2561. จาก : www.qa.kmutnb.ac.th
- [8] วิจารย์ พานิช. (2555). *วิธีการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- [9] วิบูล ทาชา. (2559). *การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งเพื่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ : กรณีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- [10] ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง. (2562). *ภาษาอังกฤษคนไทยวิกฤต*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563. จาก: <https://www.tcijthai.com/news/2019/14/current/9464>.
- [11] สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *มาตรฐานวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ. สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- [12] สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกระบี่. (2562). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา ปี พ.ศ 2562-2565*. กระบี่. กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกระบี่.

- [13] อนุวัต ชัยเกียรติธรรม (2552). *การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษแบบค่ายกิจกรรม*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1. 121 - 129. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [14] อรุณี วิริยะจิตรา, และคณะ. (2555). *เหลียวหลังแลหน้าการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์หน้าต่างสุโลกกว้าง.
- [15] อารีรักษ์ มีแจ้ง. (2560). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่อง การสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(4), 276 - 292.
- [16] Dale, E. (1969). *Audio Visual Method in Teaching (4th ed)*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- [17] EF Standard English test. (2019). *EF English Proficiency Index 2019 [Online]*. Retrieved January 15, 2020. Available: <https://www.ef.com/wwen/epi/>
- [18] Graham, P. (2015). *Improving Teacher Effectiveness through Structured Collaboration: A Case Study of a Professional Learning Community*, RMLE Online [Online Serial]. Retrieved September 10, 2018. Available: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19404476.2007.11462044>
- [19] Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Austin. Southwest Educational Development Laboratory.
- [20] Jones, L., Stall, G., Yarbrough, D. (2013). *The Importance of Professional Learning Communities for School Improvement*. Creative Education. 4(5), 357 - 361. Available: <http://dx.doi.org/10.4236/ce.2013.45052>
- [21] Noom-ura, S. (2013). *English-teaching problems in Thailand and Thai teacher's professional development needs*. English Language Teaching. 6(11). 139 - 140. Available: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1078705.pdf>
- [22] Owen, S. (2016, October). *Professional learning communities: building skills, reinvigorating the passion, and nurturing teacher wellbeing and "flourishing" within significantly innovative schooling contexts*. Educational Review. Retrieved October 13, 2016. Available: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00131911.2015.1119101>.
- [23] Steed, C. (1998). *Web-based instruction*. Great Britain: MPG book.
- [24] Schlager, D. (2016). *Schoology: The Adoption of a Learning Management System*. Masters of Arts in Education Action Research Papers. St. Catherine University.

กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา

CREATIVE ECONOMY STRATEGIES OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE ENTREPRENEURS IN PHRA NAKORN SI AYUTTHAYA PROVINCE

เชาวณี แยมพิว^{1*} และ จันทนา แสนสุข²

CHAOWANEE YAMPIW^{1*} and JANTANA SANSOOK²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทดสอบอิทธิพลของกลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ประกอบด้วย การมุ่งเน้นนวัตกรรม การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา ส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ 2) เพื่อทดสอบอิทธิพลของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการตลาด โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 311 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอย

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การมุ่งเน้นนวัตกรรม การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ส่วนการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพทางการตลาด ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการพิจารณานำกลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้พัฒนาการดำเนินงานในทางธุรกิจให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันและเหมาะสมกับสภาวะการแข่งขันในปัจจุบัน และสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทำให้มีผลประกอบการดีขึ้น

คำสำคัญ : กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ; การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ; ประสิทธิภาพทางการตลาด

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, Master Student, Program in Master of Business Administration, Faculty of Business Administration and Information Technology Education, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, Assistant Professor, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

* Corresponding Author. Email : nemo_t2@hotmail.com

Received : Apr 23, 2020, Revised : Jun 12, 2020, Accepted : Nov 8, 2020

ABSTRACT

The purposes of this research are: 1) to test the influence of creative economy strategies that consists of innovation orientation, business partnership, promotion and personnel development and research and development orientation had influence on new product development and 2) to test the influence of new product development that had impact on the marketing effectiveness. By using online questionnaires to collect data from 311 small and medium enterprise entrepreneurs in Phra Nakorn Si Ayutthaya province. The data were analyzed by Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and Regression Analysis.

The results found that the creative economy strategy consists of innovation orientation, promotion and development of personnel, research and development orientation had influence on new product development. In the aspect of business partnership, there was no influence on new product development. By contrast, the new product development had influence on marketing effectiveness. The research results will be guidelines for entrepreneurs of small and medium-sized enterprises in considering the implementation of the creative economy strategy to develop business operations for a competitive advantage which is suitable for the current competition condition and also to present new products with added value resulting in better operating results.

Keywords : Creative Economy Strategies ; New Product Development ; Marketing Effectiveness

บทนำ

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นตัวเร่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโลก และกลายเป็นแรงผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ พยายามที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยการสร้างความได้เปรียบทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก ซึ่งธุรกิจต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญกับแนวคิดวิธีการ และกลยุทธ์การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้ธุรกิจเกิดการปรับตัวโดยไม่สามารถยึดกรอบแนวคิดแบบเดิมได้อีกต่อไป ทั้งองค์กรขนาดใหญ่และขนาดเล็กจึงต้องหากกลยุทธ์ในการปรับปรุงองค์กรของตนเองเพื่อให้ก้าวไปข้างหน้าสอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและความอยู่รอดขององค์กร

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลได้มีนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” คือ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยการสร้างความเข้มแข็งตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกลไกประชารัฐ เพื่อให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาด

ย่อมสามารถเติบโตได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนท่ามกลางบริบทใหม่ทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีความได้เปรียบในเชิงของการแข่งขันทางธุรกิจ โดยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2562) ผู้ประกอบการธุรกิจทุกประเภทต้องมีการใช้กลยุทธ์สมัยใหม่ที่ดีและมีประสิทธิภาพที่จะสามารถสร้างศักยภาพให้กับธุรกิจได้ในระยะยาว อีกทั้งยังต้องมีความแตกต่างจากธุรกิจคู่แข่งทั้งในด้านการดำเนินงานตลอดจนสินค้าและบริการ การเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันนั้นจำเป็นต้องมีการปรับตัว เรียนรู้ และมุ่งเน้นสู่การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นธุรกิจที่ใช้หลักแนวคิดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของหลักเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) มีการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์ผลงาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นที่ยอมรับจากหลายประเทศทั่วโลก การนำหลักเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้า จะทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product

Development) ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีคุณภาพสูง สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ และเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีและความรู้สมัยใหม่นำมาต่อยอดให้เป็นสินค้าและบริการที่มีลักษณะเฉพาะตัวสนองความต้องการของตลาดได้ดีย่อมส่งผลต่อประสิทธิผลทางการตลาด (Marketing Effectiveness) อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความสามารถในการบริหารธุรกิจสมัยใหม่ และขาดทักษะในด้านสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การประกอบธุรกิจขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่สามารถขยายตลาดการค้าหรือการลงทุน ทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้ในที่สุด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาอิทธิพลของกลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ประกอบด้วย การมุ่งเน้นนวัตกรรม การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนาที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และประสิทธิผลทางการตลาด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการกำหนดกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาวะการแข่งขันของธุรกิจสามารถนำเสนอภาพลักษณ์ของธุรกิจในอนาคตที่ผนวกกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าในการขับเคลื่อนและยกระดับขีดความสามารถเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวให้เข้ากับกลยุทธ์และนำมาพัฒนา ปรับปรุงผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และมีผลการประกอบการที่ดีขึ้น เพื่อความสำเร็จในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบอิทธิพลของกลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ประกอบด้วย การมุ่งเน้นนวัตกรรม การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่
2. เพื่อทดสอบอิทธิพลของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลทางการตลาด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ประกอบด้วย การมุ่งเน้นนวัตกรรม การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร และการมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.1 การมุ่งเน้นนวัตกรรม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2 การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.4 การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ส่งผลต่อประสิทธิผลทางการตลาด

การทบทวนวรรณกรรม

1. กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy Strategies) หมายถึง กระบวนการที่ผู้ประกอบการสร้างขึ้นมาใช้ในการดำเนินธุรกิจโดยใช้องค์ความรู้ ทักษะ การศึกษา พรสวรรค์ส่วนบุคคล และการใช้ทรัพยากรสินทางปัญญามาผสมผสานกับ

พื้นฐานทางวัฒนธรรม การส่งเสริมภูมิปัญญาของสังคม ผวนกับ การใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมสมัยใหม่ และรวมถึงการศึกษา ค้นคว้า การทำงาน นำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ประกอบด้วย

1.1 การมุ่งเน้นนวัตกรรม (Innovation Orientation) หมายถึง การที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ โดยใช้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์ มาพัฒนาต่อยอด รวมทั้งการประยุกต์วิธีการผลิตใหม่ ๆ ดังนั้น หากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับนวัตกรรม โดยการใช้ความรู้ ความคิด และกระบวนการใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือดัดแปลงจากของเดิมให้ดีขึ้นในลักษณะที่แตกต่าง จากคู่แข่งย่อมจะเกิดการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ (New Product Development) ที่สร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้ามากยิ่งขึ้น

1.2 การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ (Business Partnership) หมายถึง การที่ผู้ประกอบการตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไป มีความไว้วางใจและตกลงจะร่วมมือดำเนินกิจกรรมด้วยกัน โดยมีการแบ่งปันทรัพยากรด้านต่าง ๆ ได้แก่ กำลังคน ความรู้ วัตถุดิบ ทุน เครื่องจักร และเทคโนโลยีร่วมกัน เพื่อจะช่วยลดต้นทุนในการผลิต การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ จะทำให้องค์กรเข้มแข็งขึ้น ทั้งในด้านทรัพยากร และอำนาจการต่อรองที่มากขึ้น มีโอกาสในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ สร้างลูกค้า หรือตลาดกลุ่มใหม่ ความสำเร็จของการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจจะสามารถสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นแก่องค์กรได้ ดังนั้น หากผู้ประกอบการ มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ ย่อมจะทำให้เกิดการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ที่มีความแตกต่างจากคู่แข่งได้

1.3 การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร (Promotion and Personnel Development) หมายถึง กระบวนการที่ผู้ประกอบการ เสริมสร้างให้บุคลากรในหน่วยงาน มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ วิธีการทำงาน ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานมากขึ้น หากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ โดยการจัดการฝึกอบรมหรือพาไปศึกษา ดูงาน จะทำให้บุคลากรได้รับความรู้ เสริมสร้างทักษะ ต่อยอดวิธีการทำงาน เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือปรับปรุงงานเดิมให้ดีขึ้น ย่อมเกิดการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ขึ้น อย่างแน่นอน

1.4 การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หมายถึง การใช้กระบวนการที่ต้องมีการดำเนินการ ศึกษา ค้นคว้า พัฒนา ทดลอง ประเมินผล และดำเนินการตาม กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และนำมาประยุกต์ใช้ในการผลิต การวิจัยและพัฒนา มีความสำคัญอย่างมากต่อความ เจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีบทบาท สำคัญในฐานะเป็น “เครื่องมือ” แสวงหาความรู้เพื่อนำไป ประยุกต์ก่อให้เกิดการผลิต สิ่งใหม่ (องอาจ นัยพัฒน์, 2554) การที่ องค์กรได้นำกระบวนการวิจัยและพัฒนามาใช้ปรับปรุงอย่าง ต่อเนื่อง ย่อมก่อให้เกิดการต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิม ไปสู่การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณค่าอย่างเด่นชัด ความเป็นเอกลักษณ์ หายาก ลอกเลียนแบบได้ยาก มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product Development) หมายถึง กระบวนการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยการพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่างจาก ผลิตภัณฑ์เดิมและแตกต่างจากคู่แข่ง เพื่อเป็นการสร้างคุณค่า ให้กับผลิตภัณฑ์ สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน การ พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญยิ่งเพราะถ้าธุรกิจไม่ สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกสู่ตลาดย่อมจะเป็นการยากที่จะ เอาชนะคู่แข่งและส่งผลถึงความอยู่รอดของธุรกิจ การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้มีความแปลกใหม่ แตกต่าง หรือดีขึ้นกว่า ผลิตภัณฑ์เดิม ย่อมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการตลาดได้

3. ประสิทธิภาพทางการตลาด (Marketing Effectiveness) หมายถึง ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นทางการตลาดที่ ผู้ประกอบการได้รับจากการพยายามที่จะสร้างความพึงพอใจ ให้กับลูกค้าเกิดความพอใจต่อผลิตภัณฑ์ โดยการพยายามรักษา จำนวนลูกค้าเก่าให้กลับมาซื้อผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และหา ลูกค้าใหม่เพื่อมุ่งหวังให้เกิดยอดขายและผลกำไรที่มากขึ้น กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพทางการตลาดอย่างสมบูรณ์จะเป็นองค์กร ที่มีผลการดำเนินงานในระดับสูงกว่าคู่แข่งที่ไร้ซึ่ง ประสิทธิภาพทางการตลาด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 40,859 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2562) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 ราย โดยการคำนวณจากสูตร Taro Yamane กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 396 ราย และได้รับการตอบกลับเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 311 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.54 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 20 ถือเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Aaker, Kumer and Day, 2001)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือการสร้างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ 2) ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 6 ข้อ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนข้อคำถาม 16 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การมุ่งเน้นนวัตกรรมจำนวน 4 ข้อ การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ จำนวน 4 ข้อ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร จำนวน 4 ข้อ การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา จำนวน 4 ข้อ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ จำนวนข้อคำถาม 4 ข้อ 5) แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการตลาด จำนวน 3 ข้อ และ 6) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 3 - 5 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 (มากที่สุด) 4 (มาก) 3 (ปานกลาง) 2 (น้อย) และ 1 (น้อยที่สุด)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นอาจารย์ที่สอนในคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เพื่อแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นสามารถให้ผลการวัดที่คงที่แน่นอนไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้จากการตรวจสอบอยู่ระหว่าง 0.82 - 0.87 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยการแจกแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ได้แบบสอบถามกลับคืนแบบสมบูรณ์ จำนวน 311 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.54 ทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 311 คน โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 57.66 มีอายุ 36 – 45 ปี จำนวน 128 คน ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 52.73 ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ 3 – 6 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 35.05 ตำแหน่งความรับผิดชอบในองค์กร ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 44.69

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบกิจการประเภทกิจการการค้า (ค้าส่ง/ค้าปลีก) จำนวน 118 คน

คิดเป็นร้อยละ 37.94 จำนวนสมาชิกในกิจการ (โดยประมาณ) 101 – 150 คน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 40.84 ระยะเวลาของการดำเนินกิจการ (ปี) ระหว่าง 6–9 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 45.98 รายได้จากการจำหน่ายสินค้าต่อเดือน มากกว่า 70,000 บาท จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 41.80 วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่มาจากวัตถุประสงค์จากภายนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 60.45 และกลุ่มของลูกค้าผลิตภัณฑ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่อยู่ภายนอกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 63.99

3. ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน

3.1 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติของตัวแปรว่ามีความเหมาะสมกับเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระที่สูงเกินไป จนอาจทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy Strategies : CES) ประกอบด้วย การมุ่งเน้นนวัตกรรม (Innovation Orientation : INO) การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ (Business Partnership : BP) การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร (Promotion of Personnel Development : PPD) การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา (Research and Development : RD) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.74 – 0.89 ซึ่งบางตัวแปรเกิน 0.8 แต่เมื่อพิจารณาจากค่า VIF พบว่า ค่า VIF อยู่ระหว่าง 3.18 – 4.39 ซึ่งไม่เกิน 10 แสดงว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระไม่มากเกินไปและไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity จึงสามารถนำไปวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ได้ (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2553) ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่		t	P - Value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย (β)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.00	0.03	0.00	1.00
1. การมุ่งเน้นนวัตกรรม	0.16	0.06	2.57	0.01**
2. การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ	-0.07	0.07	-1.02	0.31
3. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร	0.25	0.06	3.94	0.00**
4. การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา	0.54	0.06	9.62	0.00**
Adjusted R Square = 0.69				

**ระดับนัยสำคัญ $p < 0.01$, *ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ตัวแปรอิสระร่วมกันพยากรณ์ตามตัวแปรตามได้ร้อยละ 68.80 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.69 และเมื่อพิจารณา แต่ละด้านพบว่า การมุ่งเน้นนวัตกรรม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.16$, $P < 0.05$) การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร และการมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($\beta = 0.25$, $p < 0.01$) และ ($\beta = 0.54$, $p < 0.01$) ตามลำดับ หมายความว่า หากธุรกิจมุ่งเน้นนวัตกรรม ให้มีความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา ย่อมจะทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มากขึ้น ยอมรับสมมติฐานที่ 1.1 สมมติฐานที่ 1.3 และสมมติฐานที่ 1.4

ส่วนการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ($\beta = -0.07$, $p > 0.05$) หมายความว่า ถึงแม้ธุรกิจจะมีการสร้างพันธมิตรกับธุรกิจอื่นก็ตาม ก็ไม่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1.2

3.2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพทางการตลาดของผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัด

พหุคูณการถดถอย โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพทางการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	ประสิทธิผลทางการตลาด		t	P - Value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย (β)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	-1.01	0.03	0.00	1.00
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	0.83	0.03	26.52	0.00**

Adjusted R Square 0.69

**ระดับนัยสำคัญ $p < 0.01$, *ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพทางการตลาดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($\beta = 0.83, p < 0.01$) หมายความว่า หากธุรกิจมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มากขึ้น ย่อมทำให้มีประสิทธิผลทางการตลาดเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ยอมรับสมมติฐานที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

1. กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อภิปรายผลดังนี้

1.1 การมุ่งเน้นนวัตกรรม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากนวัตกรรม คือ การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ อย่างเห็นได้ชัด เป็นการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การผลิต กระบวนการ หรือองค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาต่อยอดเพื่อทำให้สิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น และความใหม่นั้นจะต้องเพิ่มมูลค่าสิ่งต่างๆ ได้อีก นวัตกรรมมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพราะในองค์กรที่มีการใช้นวัตกรรมจะสามารถต่อยอดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้นได้ง่าย สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีจุดเด่น มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ซึ่งจะเป็นตัวเลือกใหม่ให้กับลูกค้าได้ ถ้าผู้ประกอบการมีการปรับใช้จะทำให้ธุรกิจมีผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างต่อเนื่อง นำมาสู่ความได้เปรียบคู่แข่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันตดา แก้วตรี

วังษ์ (2552) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพทางนวัตกรรมกับผลประกอบการของธุรกิจส่งออกอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ พบว่า ศักยภาพทางนวัตกรรม ด้านศักยภาพกลยุทธ์มีผลกระทบต่อเชิงบวกกับผลประกอบการโดยรวมด้านอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย ด้านอัตรากำไรขั้นต้น และด้านอัตราการเจริญเติบโตของส่วนแบ่งตลาด

1.2 การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจอาจไม่มีผลเกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง แต่ก็มีความสำคัญต่อธุรกิจเพราะธุรกิจจะต้องสร้างพันธมิตรเพื่อให้ธุรกิจได้รับประโยชน์ร่วมกัน เช่น การให้ความร่วมมือระหว่างธุรกิจในการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี ทักษะ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ การแบ่งปันทรัพยากรเพื่อที่จะผลิตสินค้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน หรือการใช้ความสามารถบางอย่างของธุรกิจ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อที่จะสามารถวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันในอนาคต ทั้งการแบ่งปันความรับผิดชอบในการดำเนินงานและการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างพันธมิตรที่มาร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนา ร่วมกันระหว่างพันธมิตร ซึ่งอาจไม่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา สีดี (2559) ที่พบว่า การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจเป็นกลยุทธ์ที่สามารถใช้ต่อยอดและขยายธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการแข่งขันได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา สว่างคง และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2561) เรื่อง กลยุทธ์พันธมิตรทางธุรกิจ : ทางเลือกสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจ นำเที่ยวของไทย พบว่า กลยุทธ์พันธมิตรทางธุรกิจเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญในการดำเนินธุรกิจเพราะสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันจากการร่วมมือกันของคู่พันธมิตร

1.3 การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากองค์กรธุรกิจที่มีการส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ ความสามารถ หรือส่งเสริมให้มีการนำความรู้จากการปฏิบัติงานจริงหรือประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคลมาใช้ในการปฏิบัติงานจริง หรือให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรใน

หน่วยงาน จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาบุคลากรและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น เพราะจะช่วยให้บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้วปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และช่วยผลักดันให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพราะการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างความรู้ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทักษะคนดี และวิธีการในการทำงานของบุคลากร เพื่อนำไปปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป นำไปสู่ ความมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงธรรม ตีวานิชสกุล และวิสันต์ หวังวรวงศ์ (2557) เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการผลิตขวดแก้ว สำหรับพนักงานควบคุมเครื่องขึ้นรูปขวดแก้ว พบว่า ความรู้ ความชำนาญของบุคลากร ที่ได้รับการพัฒนาในหลักสูตรฝึกอบรม กระบวนการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ในการผลิตบรรจุภัณฑ์ แก้วจะนำไปสู่ การพัฒนาการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์แก้วให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา มือถือพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากในองค์กรธุรกิจที่มีการทำผลงานที่ได้มาจากการวิจัยและพัฒนา จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ และสามารถนำผลงานนั้นไปใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าและตลาดได้ เช่น การนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้สร้างนวัตกรรม และเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรที่มีกระบวนการทำการวิจัยหรือพัฒนาเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เป็นการพัฒนาและการใช้คลังความรู้ที่มีอยู่นั้นทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ เพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิมหรือสร้างนวัตกรรม ทำให้ผลิตภัณฑ์ใหม่มีคุณค่าอย่างเด่นชัด มีความเป็นเอกลักษณ์ หายาก ลอกเลียนแบบได้ยาก ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพันธุ์ ธนผลดวงกุล (2557) เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และผลการดำเนินงาน : หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย พบว่า การวิจัยและพัฒนาที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ การปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มือถือพลต่อประสิทธิภาพทางการตลาด

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพทางการตลาด เนื่องจากการที่ผู้ประกอบการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าในมุมมองของลูกค้า เข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างสมบูรณ์ ธุรกิจก็就会有การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกมาอย่างต่อเนื่องและได้รับการตอบรับจากลูกค้าอยู่เสมอ ซึ่งทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ มีผลประกอบการที่ดีขึ้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือการทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณสมบัติที่แตกต่างและดีกว่าผลิตภัณฑ์เดิม จะสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภคได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตพนธ์ ชุมเกตุ (2560) เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นโดยสื่อให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์ที่เกิดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จะสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ และทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นดูมีคุณค่ามีมาตรฐาน มีเอกลักษณ์โดดเด่น เน้นเรื่องราว วิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน และอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม จะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของคนในชุมชนแข็งแรงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณภัท ทิพย์ศรี และคณะ (2557) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีผลต่อศักยภาพทางการตลาดของธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ในประเทศไทย พบว่า กิจกรรมที่มุ่งเน้นดำเนินกิจกรรมกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จะส่งผลให้เกิดความได้เปรียบทางการตลาด ประสิทธิภาพของการตอบสนองความต้องการลูกค้า และศักยภาพทางการตลาด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ังวพจน์ ดวงจันทร์ จุฑามาส ทองบัวรุ่ง และภูมิพัฒน์ ชมพูวิเศษ (2558) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าจากการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึก : กรณีศึกษาแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี พบว่า สินค้าในรูปแบบที่มีความแตกต่างไปจากเดิม มีการประยุกต์ให้แปลกใหม่ ดูน่าสนใจ หรือนำมาแปรรูปแบบที่ทันสมัยให้เข้ากับกระแสนิยมในปัจจุบัน จะทำให้ลูกค้ามีความสนใจมากขึ้น และขายได้เร็วขึ้น

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่คือ กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การมุ่งเน้นนวัตกรรม การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา มือถือพลต่อการ

พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพทางการตลาด โดยผลการค้นพบใหม่นำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้านการมุ่งเน้นนวัตกรรม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ แสดงว่าการมุ่งเน้นนวัตกรรมมีความสำคัญต่อธุรกิจ ดังนั้น ธุรกิจควรสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด จะทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ มีความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจน โดดเด่นและแตกต่างจากคู่แข่ง อันเป็นตัวเลือกใหม่ให้กับลูกค้าได้

2. กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้านการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แต่อย่างไรก็ตามการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจก็ยังมีผลต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างมาก ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพึ่งพาอาศัย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทักษะระหว่างกันในกิจกรรมอื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ธุรกิจจึงไม่ควรละเลย การเป็นพันธมิตรต่อกัน ควรรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างธุรกิจให้มั่นคง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดไป

3. กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ แสดงว่าการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น มีบทบาทสำคัญต่อองค์กรธุรกิจ ดังนั้น ธุรกิจจึงต้องส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสฝึกอบรมเพิ่มความรู้ ทักษะความสามารถในการพัฒนาตนเอง ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นระหว่างกันที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน จะทำให้มีการพัฒนาการทำงานและผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

4. กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้านมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนา มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ธุรกิจจึงควรสนับสนุนให้มีหน่วยงานในการทำวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งถือเป็นการต่อยอดธุรกิจและยังสามารถนำผลงานวิจัยไปขยายใช้กับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้อีกด้วย

5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการตลาด ดังนั้น ธุรกิจจึงควรแสวงหาโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอ ตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของลูกค้า ถ้าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมีประโยชน์และมีคุณค่าในมุมมองของลูกค้า สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างสมบูรณ์ และเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ก็จะได้รับผลตอบแทนจากลูกค้าอย่างต่อเนื่อง ทำให้ธุรกิจได้เปรียบการแข่งขันนำไปสู่ประสิทธิภาพทางการตลาดอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพียงจังหวัดเดียว เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นประโยชน์มากขึ้น ควรมีการวิจัยขยายผลในกลุ่มธุรกิจอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพียงที่ ไม่ได้ ระบุ ประเภทของกิจการ เฉพาะเจาะจง เป็นการสอบถามในภาพรวมทั่วไป เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นประโยชน์มากขึ้น ควรมีการวิจัยแบบระบุประเภทของกิจการด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำและตรงกับความต้องการมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงอุตสาหกรรม. (2562). ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579). สืบค้น 16 เมษายน 2562. จาก <https://www.nstda.or.th/th/nstda-doc-archives/thailand-40/11661-ministry-of-industry>.
- [2] กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ฯ.

- [3] กัลยา สว่างคง และวิโรจน์ เจริญลักษณ์. (2561). *กลยุทธ์พันธมิตรทางธุรกิจ : ทางเลือกสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวของไทย*. วารสาร Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2561 หน้า 150-167. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [4] กิตติพันธ์ ชนผลผดุงกุล. (2557). *กลยุทธ์การพัฒนามลิตภัณฑ์ใหม่และผลการดำเนินงาน : หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [5] จิตพันธ์ ชุมเกต. (2560). *การพัฒนามลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี*. งานวิจัยสนับสนุนโดยคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [6] ณภัทร ทิพย์ศรี, สุจิตตา หงษ์ทอง และธนิษ เรืองการ. (2557). *บทบาทของกลยุทธ์การพัฒนามลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีต่อศักยภาพทางการตลาดของธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ในประเทศไทย*. วารสารวิชาการ มทร.สุวรรณภูมิ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557 หน้า 174 - 182. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- [7] ทรงธรรม ติวาณิสกุล และวิสันต์ หวังวรงค์. (2557). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการผลิตขวดแก้วสำหรับพนักงานควบคุมเครื่องขึ้นรูปขวดแก้ว*. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2557 หน้า 83-91. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- [8] บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัย : แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ยูแอนดีไออินเตอร์ มีเดีย.
- [9] ปณิดดา แก้วตรีวงศ์. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพทางนวัตกรรมกับผลประกอบการของธุรกิจส่งออกอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [10] รัตนา สิติ. (2559). *พันธมิตรทางธุรกิจ: องค์ประกอบของการสร้างพันธมิตร กระบวนการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านพันธมิตร*. วารสารปัญญาภิวัฒน์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2559 หน้า 254 - 264. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- [11] ไหวจณ์ ดวงจันทร์, จุฑามาส ทองบัวรุ่ง และภูมิพัฒน์ ชมพูวิเศษ. (2558). *แนวทางการพัฒนามลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า จากการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึก : กรณีศึกษาแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี*. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 หน้า 1 – 7. วิทยาลัยสันตพล.
- [12] สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2562). *เอกสารการประชุมคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ 3/2563*. พระนครศรีอยุธยา : ม.ป.ท.
- [13] อองอาจ นัยพัฒน์. (2554). *การออกแบบการวิจัย : วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสาน วิธีการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [14] Aaker, D.A., Kumar, V. and Day, G.S.. (2001). *Marketing Research*. New York : McGraw Hill.

การพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

THE DEVELOPMENT OF ALTERNATIVE CURRENT AND COMMUNITY STRENGTH: A CASE STUDY OF BAN TAO SUBDISTRICT MUNICIPALITY BAN THAEN DISTRICT CHAIYAPHUM

อภิชาติ ดวงธิดา^{1*}, ไพรัช บุญประกอบวงศ์² และ สิริติเดช วงศ์ปรัชญา³

APICHIT DUANGTHISAN^{1*}, PAIRAT BUNPRAKOPWONG² and SITTIDET WONGPRACHYA³

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษา 1) บริบทของเทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ต่อเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน 2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน 3) แนวทางการจัดการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนบริบทของเทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ต่อเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน คือ 1) การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน 2) การจัดการเครือข่ายความรู้และการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกมิติ 4) การเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชนท้องถิ่น ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน 1) ขาดการสนับสนุนในด้านการถ่ายทอดความรู้และการจัดการความรู้ 2) ขาดจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จิตสาธารณะ 3) ขาดการสนับสนุนในด้านระบบความสัมพันธ์และความเอื้ออาทร (4) ขาดการสนับสนุนในด้านระบบฐานข้อมูลข่าวสาร ส่วนแนวทางการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน คือ 1) แนวทางด้านการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม 2) การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ชุมชน 3) แนวทางด้านการดำรงอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน (4) แนวทางด้านการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ : การพัฒนากระแสทางเลือก ; ความเข้มแข็งของชุมชน ; ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

¹⁻³ อาจารย์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Lecturer, Faculty of Law and Political Science, Northern College

* Corresponding Author. Email : apichit10@live.com

Received: Aug 5, 2020, Revised: Nov 8, 2020, Accepted: Nov 21, 2020

ABSTRACT

The purposes of the research are 1. To study the normal of Khon Sawan District Chaiyaphom Province. concerning with integrating government and community empowerment under the sufficiency economy philosophy 2. To study its problems 3. To study how to strengthen the community. This is the qualitative research based on written documents, interview, group discussion and observation. The result revealed that. 1. The normal of Nong Kham Subdistrict Administrative Organization Kaengkro District Chaiyaphom Province was undertaken to increase the capacity of community organizations, promotion of participation, and knowledge management and learning of the community. 2. Its problems were the supportive system for community strengthening were knowledge, information village systems, and relation systems, lack of consciousness for the common good and public mind. 3. The processes to achieve on community strength and stability should be rehabilitation of community, the adaptation of community, and strategy for continuing the existence of the community, establishment of a learning center network.

Keywords : The development of alternative current ; community empowerment ; philosophy of sufficiency economy.

บทนำ

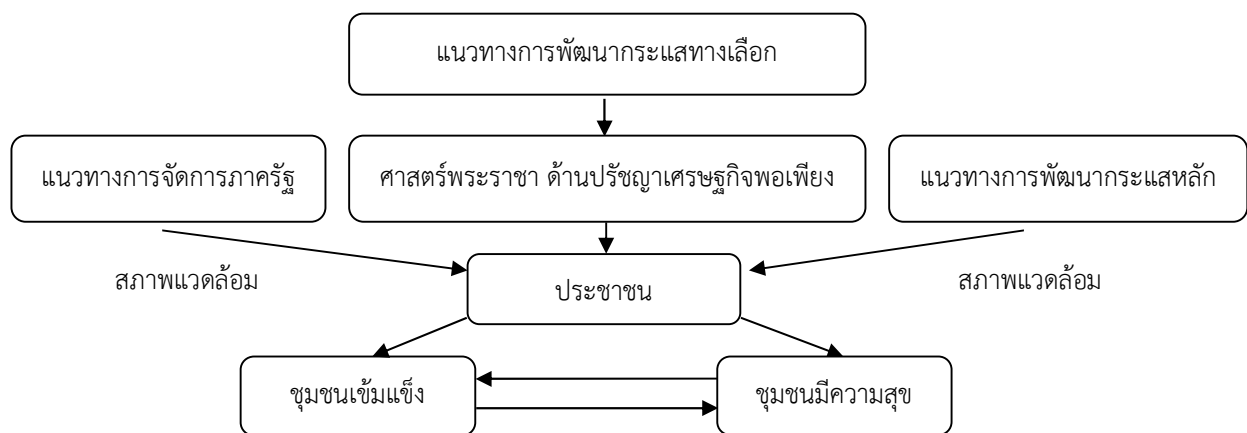
การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของโลกในปัจจุบัน ส่งผลให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามแนวทางการพัฒนาแบบประเทศในแถบตะวันตกตามกระแสหลัก ทำให้เกิดการปัญหามากมายทั้งใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและไม่เป็นธรรม การละทิ้งภูมิปัญญาและเทคโนโลยีดั้งเดิม ละเลยการพัฒนาชุมชนชนบท เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ทั้งในแง่ระบบคิด และวิถีชีวิตของชุมชน เป็นภาพสะท้อนความจริงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ขาดความสมดุล กลายเป็นสังคมการบริโภค มุ่งความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุเป็นหลัก เป็นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมากเกินไป โดยลืมไปว่าประเทศไทยมีพื้นฐานเป็นประเทศเกษตรกรรม การผลิตในภาคอุตสาหกรรมจึงมีส่วนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมลดลงอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการสะสมทุนอุตสาหกรรมโดยการดูดซับมูลค่าส่วนเกินจากภาคเกษตรคือการแลกเปลี่ยนที่ไม่เสมอภาคและแรงงานจากภาคเกษตรจะเคลื่อนย้ายสู่ภาคอุตสาหกรรม (ณรงค์ เพชรประเสริฐ, 2550 : 14)

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในหัวงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้นสังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจน การพัฒนาทางเลือกจึงเริ่มก่อตัวขึ้นเพื่อรองรับผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจกระแสหลัก โดยเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งหนึ่งในแนวคิดการพัฒนาที่เป็นทางเลือกและทางรอดใหม่ของสังคมไทยก็คือ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งภาครัฐได้น้อมนำแนวคิดการพัฒนาจากพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ไปกำหนดเป็นแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจชุมชนตามวิถีชีวิตของชุมชนในแต่ละพื้นที่ โดยยึดหลักการดำเนินไปบนทางสายกลาง และการพัฒนาบุคคลบนฐานของความรู้ และคุณธรรม โดยแนวทางที่พระราชทานไว้นี้ได้พิสูจน์แล้วว่าสามารถทำให้พสกนิกรใน

บางพื้นที่ที่มีศักยภาพพร้อมดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงยั่งยืน แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะเน้นการสั่งการจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง ประชาชนไม่มีโอกาสได้คิดหรือทำอะไรด้วยตนเอง แต่เป็นคำสั่งที่มาจากนโยบายของรัฐบาล โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและความแตกต่างของบริบทที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาการอพยพย้ายถิ่น แรงงานเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม (วิรัช วิรัชนิภา วรธร, 2550 : 44) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามามีบทบาทในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกมิติ ภาครัฐจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดการให้ประชาชนได้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นของตน เห็นถึงทุนของท้องถิ่น เห็นคุณและโทษของการพัฒนาตามกระแสหลัก และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นตนเอง ผ่านกระบวนการจัดการภาครัฐ กระบวนการการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม อันนำไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (เสรี พงศ์พิศ, 2552 : 73)

เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ เป็นองค์การภาครัฐที่มีความพร้อมในการให้ความรู้และเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและมีความพร้อมที่จะร่วมมือเป็นหนึ่งในเครือข่ายความร่วมมือภาครัฐสู่ความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาบริบทของเทศบาลตำบลบ้านเต่า ต่อเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน ในสถานการณ์ปัจจุบัน ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรค และศึกษาแนวทางการพัฒนา ซึ่งสามารถนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชน และทำให้ชุมชนมีความสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของเทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ต่อเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนากระแสทางเลือกของเทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเน้นการศึกษาที่เน้นสองแนวทางหลักคือการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการวิจัยภาคสนาม ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 จำนวน 13 คน ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ ระดับคณะกรรมการ ระดับอำเภอ ระดับนักวิชาการ ระดับปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวแทนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกับท้องถิ่น จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณีในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างความสุขให้ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 3 คน โดยผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการวิจัยและมีการจัดการสนทนากลุ่มโดยจัดให้มีการสนทนากลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มแรก ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เข้าร่วมในวงสนทนาประกอบด้วย ระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ ระดับคณะกรรมการ ระดับอำเภอ ระดับนักวิชาการ ระดับปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มที่สอง ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เข้าร่วมในวงสนทนาประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ชุมชน ตัวแทนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน ตัวแทนจากผู้ให้ข้อมูลด้านความเข้มแข็งของชุมชน ตัวแทนจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการต่าง ๆ ในการสร้างความสุขให้กับประชาชน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยการศึกษาข้อมูลเอกสารผ่านการรวบรวมเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในเชิงปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยการรวบรวมและประมวลผลเพื่อจัดทำเป็นรายงานการวิจัยและการศึกษาข้อมูลภาคสนาม ดำเนินการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ ประธานหรือผู้ก่อตั้งกลุ่มในชุมชนพื้นที่และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกลุ่มเป้าหมาย และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมสมองและรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน

ท้องถิ่นพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของชุมชนในพื้นที่ ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงแก้ไขให้ชุมชนเข้มแข็ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงดังต่อไปนี้คือ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำกลุ่ม จำนวน 13 คน กลุ่มที่ 2 ตัวแทนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกับท้องถิ่น จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณีในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างความสุขให้ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 3 คน 2) การจัดสนทนากลุ่ม โดยจัดให้มีการสนทนากลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มแรก ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เข้าร่วมในวงสนทนา ประกอบด้วยระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ ระดับคณะกรรมการ ระดับอำเภอ ระดับนักวิชาการ ระดับปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มที่สอง ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เข้าร่วมในวงสนทนา ประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ชุมชน ตัวแทนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน ตัวแทนจากผู้ให้ข้อมูลด้านความเข้มแข็งของชุมชน ตัวแทนจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการต่าง ๆ ในการสร้างความสุขให้กับประชาชน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ชุมชน โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ 4) การศึกษาเอกสารและข้อมูลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากการวิจัยเอกสารและข้อมูลปฐมภูมิจากการวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจรูปแบบการพัฒนากระแสทางเลือกตามแนวทางศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน การตรวจสอบข้อมูลเพื่อได้ข้อค้นพบในการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและตีความข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเรียนรู้ไปกับการเก็บข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ อันได้แก่ การค้นคว้าผ่านเอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสังเกตการณ์ การจัดประชุมกลุ่มย่อย และ

วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อมูลแบบอุปนัย และนำเอาแนวคิดทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายเหตุการณ์และปรากฏการณ์ต่างที่ปรากฏหรือแสดงออกมา โดยเริ่มต้นศึกษาจากข้อมูลโดยทั่วไป นั่นคือ จากข้อมูลทั้งในเชิงเอกสารเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ ไปยังข้อเสนอหรือข้อวินิจฉัยจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น ในสถานการณ์ปัจจุบัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรค และแนวทางการจัดการ โดยเน้นในเรื่องการพัฒนากระแสหลัก การจัดการภาครัฐศาสตร์ พระราชา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สภาพแวดล้อม ครอบคลุมในด้านเศรษฐกิจ สังคม องค์กรวัฒนธรรมและศาสนา สิ่งแวดล้อม ทุน และสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน แล้วนำผลการศึกษาทั้งหมดนี้ไปสร้างข้อสรุปเป็นภาพรวม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปจากหลักฐานที่ได้จากการวิจัยภาคสนาม สุภางค์ จันทวานิช (2552: 131)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. บริบทของเทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ต่อแนวทางการจัดการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน ในปัจจุบัน พบว่าเทศบาลตำบลบ้านเต่าได้เข้าไปให้ความรู้ให้คำแนะนำ เป็นโค้ช เป็นพี่เลี้ยง อบรม สัมมนา ให้กับชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ จนเกิดความพร้อมที่จะพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน ในด้าน 1) การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน 2) การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงาน 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกมิติ และ 4) การเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชนท้องถิ่น

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ คือ 1) ขาดการสนับสนุนในด้านการจัดการความรู้และ

การถ่ายทอดความรู้ 2) ขาดจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จิตสาธารณะ 3) ขาดการสนับสนุนในระบบความสัมพันธ์และความเอื้ออาทร และ 4) ขาดการสนับสนุนในด้านระบบฐานข้อมูลข่าวสาร

3. แนวทางการจัดการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ คือ 1) การปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม 2) การสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ชุมชน 3) แนวทางการดำรงอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และ 4) การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุกด้าน ดังที่ได้สรุปตามประเด็นกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักการและแนวคิดรวมทั้งผลการวิจัย โดยมีบทสรุป ดังนี้

1. บริบทของเทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ต่อการจัดการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน ในปัจจุบัน มีดังนี้ คือ

1.1 สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน บริบทของชุมชนเกิดจากการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือไตรภาคีเครือข่าย ได้แก่เทศบาลตำบลบ้านเต่าเข้าไปให้ความรู้กับชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนจัดตั้งองค์กรชุมชนในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน องค์กรภาครัฐในรูปคณะกรรมการสภาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีผู้นำชุมชนและสมาชิกของชุมชนเป็นผู้เรียนรู้ ส่งผลให้ชุมชนมีความตื่นตัวและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีส่วนร่วม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมืออย่างมีส่วนร่วม และมีจิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องการกระจายอำนาจของท้องถิ่นตามแนวทางการจัดการภาครัฐ ให้ท้องถิ่นร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา

และความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการพัฒนาระหว่างชุมชน” สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวินี รอดสิน (2554 : 1) และ สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 36)

1.2 การจัดการความรู้และการถ่ายทอดความรู้ โดยการเรียนรู้ของคนในชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงาน โดยการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชนและชุมชนในชนบท และการเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของท้องถิ่นและชุมชนในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันให้เกิดระบบที่ดี มีความโปร่งใส ไร้ทุจริต ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงกระแสหลัก และรู้จักปรับตัวอย่างชาญฉลาด เลือกให้ในสิ่งที่ เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน และคงไว้ซึ่งสิ่งดี ๆ โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้เหมาะสม อย่างมีปัญญา กล้าหาญ และเพียรทน โดยทำให้เกิดการอยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน สร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ให้ความรู้แก่ชุมชนในการจัดทำแผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงินและแผนสุขภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิทย์ พวงงาม (2553 : 1)

1.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกมิติ โดยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการค้นหาปัญหาและความต้องการตลอดทั้งทุนของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ร่วมกันจัดเวทีชุมชนอย่างมีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของชุมชน จัดทำแผนแม่บทของชุมชน ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการจัดบริการสังคม สนับสนุนองค์กรเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม พัฒนาระบบการชุมชนเข้มแข็งให้เกิดพลังของคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ไขปัญหา สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิดของเนเรศ สงเคราะห์สุข (2541 : 4) และแนวคิดของเสนห์ จามริก (2527 : 38) มองว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต้องให้ชุมชนมีกิจกรรมและวิธีการของเขาเองในชุมชน และแนวคิดของไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527: 6)

1.4 เพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสนับสนุนให้เกิดผู้นำที่มีคุณภาพ ซื่อสัตย์ สุจริต มีธรรมาภิ

บาล การสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจขององค์กรชุมชน ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาครัฐและรัฐวิสาหกิจส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนด้านสังคมคุณภาพชีวิต พัฒนาการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงพื้นที่ชนบทและเมือง ส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจชุมชน เศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจฐานราก เศรษฐกิจวัฒนธรรมและภูมิปัญญา สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิทย์ พวงงาม (2553 : 1)

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการ เรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

2.1 ขาดการสนับสนุนในด้านการจัดการความรู้ และการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเป็นความรู้ในชุมชน ในด้านการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา โดยผสมผสานระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่า ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีใหม่ การขาดผู้สืบทอดผู้ทำพิธีกรรมต่าง ๆ การขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาและหวงแหน การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยไม่เป็นธรรม การละทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีดั้งเดิม การหลงลืมชุมชนชนบท การขาดแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิปัญญา คือการขาดการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจวัฒนธรรม การสร้างนวัตกรรมใหม่ การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน การบูรณาการระหว่างกองทุนและงบประมาณ การสร้างจิตสำนึกตระหนักรู้ จิตสาธารณะและจิตอาสา การสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน การค้นหาศักยภาพและปัญหาที่แท้จริงในชุมชน การสร้างภาวะผู้นำ การบริหารงบประมาณแบบบูรณาการ การขาดความตระหนักรู้อย่างแท้จริงต่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการพัฒนากระแสหลัก ขาดการปรับใช้แนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิทย์ พวงงาม (2553 : 2)

2.2 ขาดจิตสำนึกประโยชน์ส่วนรวม จิตสาธารณะ ซึ่งประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วม การมีจิตอาสาและจิตสาธารณะ การยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ความเสียสละ สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิทย์ พวงงาม (2553 : 3)

2.3 ขาดการสนับสนุนในระบบความสัมพันธ์และความเอื้ออาทร ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองในเชิงอำนาจ การพึ่งพา พึ่งพิงกันในกลุ่ม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรกัน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏในรูปของความคิดความเชื่อและพิธีกรรม และระบบความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโลกภายนอก ในด้านการซื้อขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า ผลผลิต การช่วยเหลือในรูปของเครือข่าย หรือการรวมกลุ่ม รวมถึงบุคคลหรือองค์กรที่มีบทบาทกับการพัฒนาชุมชน และแนวคิดของเสนห์ จามริก (2527 : 38) และแนวคิดของไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527 : 6)

2.4 ขาดการสนับสนุนในด้านระบบฐานข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินกิจกรรมในชุมชน ที่มีการจัดเก็บและค้นหาอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลของชุมชน ที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาได้โดยตรงตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของวิทยา จันทรแดง (2555 : 1)

3. แนวทางการจัดการ เรื่องการพัฒนากระแสนทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

3.1 การปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ด้วยการสร้างแนวร่วมการพัฒนา และการค้นหาศักยภาพและทุนชุมชน ทั้งทุนธรรมชาติ ทุนทรัพยากร และทุนทางวัฒนธรรม การบูรณาการแผน 4 แผน ให้เข้ากับแผนชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น การทำบัญชีครัวเรือน การฝึกวินัยการออม สอดคล้องกับแนวคิดของ เสนห์ จามริก (2527 : 38) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้าร่วม แต่ต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง และดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมทุกมิติ

3.2 การสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ ชุมชน เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชน ในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่งกสนเรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ ของชุมชน โดยเน้นการกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

เป็นศูนย์ฯ ของประชาชน ที่ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของวิสิษฐ์พล ศรีนารณาวา และคณะ. (2562 : 24) ที่กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 แนวทางการดำรงอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักรู้ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนากระแสหลัก โดยเลือกรับในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างชาญฉลาด และปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และปรับใช้แนวทางการพัฒนากระแสทางเลือกโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของชุมชน โดยการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน และการปลูกกระแสให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน นำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงโดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ศึกษาทุนชุมชนเข้มแข็งที่ประสบผลสำเร็จ จัดทำแผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงินและแผนสุขภาพ ใช้หลักปัญญา กล้าหาญ เพียรทน รอด พอเพียง และยั่งยืน ร่วมพัฒนาและปรับใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อม ๆ กัน ใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวคิดของนภภรณ์ หะวานนท์ (2550 :3) ที่ได้เสนอมิติความเข้มแข็งของชุมชนเป็น คือ มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรม มิติด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

3.4 การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง คือปรับแนวคิดของภาครัฐจากผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุน และเสริมสร้างแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ การปรับตัวให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนากระแสหลัก โดยไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและมีความสุขอย่าง โดยการจัดระบบบริหารจัดการที่ดี มีการเฝ้าระวังในการจัดการปัญหาอุปสรรคอย่างมีส่วนร่วม กำหนดมาตรการทางสังคมของชุมชนเพื่อเป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับชุมชนอย่างสอดคล้องกับแนวคิดของวิสิษฐ์พล ศรีนารณาวา และคณะ. (2562 : 24) ที่กล่าวถึง

กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สามารถทำได้จริงที่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนเน้นการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

โดยสรุปการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน ทั้งการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของ ชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกมิติ เพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชนท้องถิ่น เป็นบทสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะความเข้มแข็งของชุมชน โดยเทศบาลตำบลบ้านเต่า ในฐานะหน่วยงานภาครัฐเข้าไปพัฒนาให้เกิดความพร้อมในการพัฒนากระแสทางเลือกด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง ทั้งด้านขาดการสนับสนุนในด้านการจัดการความรู้และการถ่ายทอดความรู้ ขาดจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จิตสาธารณะ ขาดการสนับสนุนในระบบความสัมพันธ์และความเอื้ออาทร และขาดการสนับสนุนในด้านระบบฐานข้อมูลข่าวสาร และจากในการพัฒนากระแสทางเลือกสู่ความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อนำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้แก่ การปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม การสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ชุมชน แนวทางการดำรงอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน และการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งชุมชนท้องถิ่นสามารถนำผลงานวิจัยนี้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในอนาคตซึ่งจะช่วยให้คนในชุมชนตระหนักถึงปัญหาของตน และเป็นตัวกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความรู้ ความคิด ในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันวางแผน และร่วมกันรับผลที่เกิดขึ้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้สามารถที่จะตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้มากที่สุด และสามารถแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนได้ตรงประเด็นที่สุด เพราะผู้ที่ให้ข้อมูลนั้นคือคนในชุมชนเอง โดยการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถวางแผนได้ว่าชุมชนควรจะเริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเด็นใดก่อน ตามความต้องการของชุมชนที่จะแก้ไข

ปัญหานั้น ซึ่งเมื่อชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ก็จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยความเข้มแข็งของชุมชนสามารถวัดได้จากกรณีที่ชุมชนพึ่งพาตนเองได้สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง เกิดการรวมกลุ่มกัน เกิดการสร้างเครือข่าย การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง การเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด เป็นต้น การที่ชุมชนจะเข้มแข็งขึ้นได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุดก็คือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่ต้องการให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้นงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงมีส่วนสำคัญในการทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองจนชุมชนเกิดความเข้มแข็งขึ้นในที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยเสนอให้งานวิจัยชิ้นนี้ ควรถูกนำไปเผยแพร่ไปยังชุมชนท้องถิ่นอื่น หน่วยงานราชการตลอดถึงผู้ที่สนใจที่ต้องการเห็นความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนระหว่างการจัดการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน กับการพัฒนาความเข้มแข็งให้ชุมชนท้องถิ่น โดยประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้แก่ส่วนราชการ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดจนชุมชนต่าง ๆ ให้ได้รับรู้และนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป โดยอาจจัดทำในรูปเอกสารคู่มือ การจัดอบรม ประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจและแสวงหาแนวทางไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงตามบริบทของแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาการจัดการเรื่องการพัฒนากระแสทางเลือกกับความเข้มแข็งของชุมชน กับแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งการพัฒนากระแสหลักและกระแสทางเลือก เพื่อนำมาปรับใช้ตามความเหมาะสมตามบริบทของแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- [1] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเคเอส มีเดีย จำกัด. 36 - 43
- [2] โกวิท พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- [3] ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2550). *ธุรกิจชุมชนเส้นทางที่เป็นไปได้*. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็กเปอร์เน็ท จำกัด.
- [4] นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). *จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. เชียงใหม่ : สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูงไทย-เยอรมัน.
- [5] นภาพร หะวานนท์ และคณะ. (2550). *ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย 6 สกว. 7.
- [6] ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุคศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน ในทิวทองหงส์วิวัฒน์ (บก.), การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- [7] วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2550). *การบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน*. รัฐสภาสาร 55. 4 เมษายน. 29 - 34.
- [8] วิทยา จันแดง. (2555). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน*. ดุษฎีนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- [9] วิสิษฐ์พล ศรีนารถนาวา และคณะ. (2562). *กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ป่าชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านคำปลาหลาย ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น*. วารสารวิชาการวิทยาลัยสัตพล. 5(2). 24 - 40.
- [10] สุภางค์ จันทวานิช. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [11] เสรี พงศ์พิศ. (2552). *วิถีชุมชนพอเพียง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พลังปัญญา. 73 - 94
- [12] เสน่ห์ จามริก. (2527). *นโยบายกลวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

การศึกษาปัจจัยการโยยหาอดีตของกลุ่มผู้เล่นรถรางทามิยาในประเทศไทย

THE REMEMBRANCE OF TAMIYA MINI 4WD PLAYERS IN THAILAND

สุรพัสตร์ ภัทรานนท์อุทัย^{1*} และ อาษา ตั้งจิตสมคิด²
SURAPAS PATTRANON-UTAI^{1*} and ARSA TANGCHITSOMKIT²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการแสดงออกการโยยหาอดีตของผู้เล่นรถรางทามิยาในปัจจุบัน 2) ศึกษาปัจจัยอันทำให้เกิดการโยยหาอดีตที่เกิดขึ้นกับผู้เล่นรถรางทามิยาในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้จำนวน 18 คน ได้แก่ ผู้เล่นรถรางทามิยาที่มีประสบการณ์เข้าร่วมการแข่งขันระดับเอเชียและระดับโลก จำนวน 8 คน ผู้เล่นรถรางทามิยาที่เคยได้รับตำแหน่งชนะเลิศอันดับ 1 ใน 5 ของระดับเอเชียหรือระดับโลก จำนวน 7 คน กลุ่มผู้จัดการแข่งขันรถรางทามิยาและเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากบริษัท TAMIYA จำนวน 3 คน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดล้วนเคยรับชมการ์ตูนเรื่อง นักซิ่งสายฟ้า (Let's & Go) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง ค่าคุณภาพของเครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.98

ผลการวิจัยพบว่า 1) การแสดงออกถึงการโยยหาอดีตของผู้เล่นรถรางทามิยา ถูกแสดงออกมา 2 รูปแบบ ได้แก่ การหยิบนำภาพ เนื้อหา และบทบาทของตัวละครจากการ์ตูนเรื่องนักซิ่งสายฟ้ามาใช้ประกอบกิจกรรมการเล่นรถรางทามิยา และการสะสมรถรางทามิยาที่เหมือนในการ์ตูนเรื่องนักซิ่งสายฟ้า เนื่องจากผู้เล่นรถรางทามิยาได้รับชมการ์ตูนเรื่องนี้ทางโทรทัศน์ในปีพ.ศ. 2542 อันเป็นต้นกำเนิดของการเล่นรถรางทามิยาในประเทศไทยนั่นเอง ซึ่งในปีนั้น ผู้เล่นรถรางทามิยายังอยู่ในช่วงวัยเด็กที่มีอายุระหว่าง 6 - 12 ปี 2) ปัจจัยอันทำให้เกิดการโยยหาอดีตที่เกิดขึ้นกับผู้เล่นรถรางทามิยา คือ Tamiya Thailand Fanpage ได้ปรากฏขึ้นบนเฟซบุ๊กในปีพ.ศ. 2554 ทำให้เกิดการรวมตัวของผู้เล่นรถรางทามิยาอีกครั้ง ต่อมาในปีพ.ศ. 2556 กลุ่มผู้เล่นรถรางทามิยาบางคนได้มีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันระดับโลกที่ประเทศญี่ปุ่น จึงทำให้ข่าวสารข้อมูลแพร่กระจายไปสู่สังคม จึงทำให้เกิดผู้เล่นรถรางทามิยาเพิ่มมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง การหวนคิดถึงเรื่องราวของการ์ตูนเรื่องนักซิ่งสายฟ้าที่มีความเหมือนกับโลกแห่งความจริง จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการโยยหาอดีต เช่น วิธีการดัดแปลงรถ กติกา การแข่งขัน สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และการเจริญเติบโตของตัวละครจนนำไปสู่ความสำเร็จ

คำสำคัญ : ผู้เล่นรถรางทามิยา ; รถรางทามิยา ; การโยยหาอดีต

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ คณะวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, Master Student, Program in Management of Cultural Heritage and Creative Industry, Faculty of College of Innovation, Thammasat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, Associate Professor, Thammasat University

* Corresponding Author. Email : phinaxy@hotmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study expressions of remembrance with Tamiya Mini 4WD players, 2) to study factors affecting to Tamiya Mini 4WD players. The samples were 18 people including 8 people who have ever attended Asia challenge or Wolrd challenge, 7 people who had ever been top 5 of Asia challenge or Wolrd challenge, and 3 people who are organizers and representatives from TAMIYA by all of them used to watch the cartoon named Let's & Go. The instrument consisted of the content validity index of 0.60 – 1.00. The research based on participation observation and in-depth interview.

The findings revealed that 1) the nostalgia was expressed in 2 ways, the using pictures contents and characters from the cartoon named Let's & Go for Tamiya Mini 4WD events and the collecting Tamiya Mini 4WD cars which are from the cartoon. Since the players had watched this cartoon on television in 1999, it began Tamiya Mini 4WD in Thailand. That year, the players were young and around 6-12 years old. 2) the factors of nostalgia were the appearing of Tamiya Thailand Fanpage on Facebook in 2011, and attending Tamiya Mini 4WD Japan Cup of some Tamiya Mini 4WD Thai players. Moreover, the similarities between this cartoon and the real world were the factors of nostalgia such as modifying car, rules, racing, surroundings, growth, and success.

Keywords : Tamiya Mini 4WD players ; Tamiya Mini 4WD ; remembrance

บทนำ

การโหยหาอดีต เป็นอารมณ์ของการถวิลหาความทรงจำที่เกิดขึ้นในอดีตต่อบุคคล การโหยหาอดีตถือได้ว่าเป็นกระแสหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมและแผ่ขยายในวงกว้าง คล้ายกับเป็นกระแสนิยมของชนชั้นกลางไทย ปรากฏการณ์นี้ เกิดจากการนำสินค้าอันมีความหมายในอดีตหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สินค้าที่เคยผ่านพ้นมาแล้ว สินค้าเหล่านี้ ประกอบด้วยคุณค่าทางความคิด ความรู้สึก และความทรงจำ โดยเฉพาะกับความทรงจำในวัยเด็ก

วัยเด็กกับการ์ตูนถือได้ว่าเป็นสิ่งที่คู่กัน เนื่องจากคุณสมบัติของการ์ตูนเหมาะสำหรับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นความน่าสนใจ เข้าใจและเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย ไม่มีความซับซ้อน แม้ว่าจะเป็นการ์ตูนจากต่างประเทศอันมีวัฒนธรรมแตกต่างกันก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ เด็ก หรือเยาวชนล้วนเข้าถึงได้ง่าย คุณสมบัติของการ์ตูนคือ การบรรยายหรือถ่ายทอดเรื่องราวและเนื้อหาโดยการใช้เสียงและภาพที่ชัดเจนและตรงไปตรงมา และยังช่วยส่งเสริมจินตนาการของผู้ชม โดยเฉพาะผู้ชมวัย 9 – 12 ปี (นิจจิง พันธะพจน์, 2561) นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่า

มีบทความ งานวิจัยและการศึกษามากมายที่เกี่ยวกับการรับชมการ์ตูนของเด็ก เนื่องจากมนุษย์มีความเชื่อว่า เด็กหรือเยาวชนจะเลียนแบบและจำจดสิ่งที่พวกเขาได้รับชม การที่ผู้ชมได้เรียนรู้จากการ์ตูน หรือยกให้การ์ตูนเป็นต้นแบบนั้น มีทั้งข้อดีและข้อเสียต่างกันไป (กฤษริน รักษาแก้ว, 2560)

สำหรับการ์ตูนเรื่องนักซิ่งสายฟ้า หรือ Let's & Go อันเป็นที่รู้จักมากกว่า 20 ปีนั้น เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ กลุ่มตัวละครที่มีใจรักและหลงใหลในรถราง โดยมีเป้าหมายคือการคว้าชัยชนะในการแข่งขันต่าง ๆ โดยเฉพาะการแข่งขันในงานใหญ่ไปจนถึงการแข่งขันระดับโลก ในขณะที่ต้องฝ่าฟันต่ออุปสรรคมากมาย เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่หวังไว้ ตัวละครได้พบเจอเรื่องราวมากมายล้วนมีทั้งดีและร้าย อีกทั้งยังเกิดมิตรภาพมากมายตลอดเรื่องราวระหว่างทั้งการฝึกซ้อมและการแข่งขัน

การ์ตูนเรื่องนี้ได้กลายเป็นต้นกำเนิดของการเล่นรถรางทามิยาในโลกแห่งความจริง แม้ว่าการ์ตูนเรื่องนี้ไม่มีการออกอากาศแล้วก็ตาม การเล่นรถเป็นได้ทั้งงานอดิเรกตลอดจนนำไปสู่การแข่งขัน การสร้างอาชีพ และการสร้างชื่อเสียงเกียรติยศ การที่ผู้เล่นรถยังคงสนใจและหลงใหลในการเล่นรถ

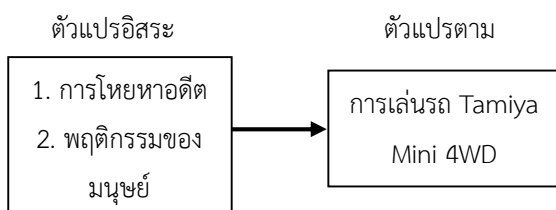
อยู่ สามารถกล่าวได้ว่าพวกเขานำความทรงจำในอดีตอันเป็นประสบการณ์มาเป็นส่วนหนึ่งชีวิตในปัจจุบัน

การโยยหาอดีตเป็นวิธีหนึ่งเพื่อให้ความหมายแก่ประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ โดยมาจากการจินตนาการอารมณ์ และความรู้สึกของคนในปัจจุบันที่มีต่อความทรงจำในอดีต นอกจากนี้การโยยหาอดีตยังเป็นสิ่งที่ทำให้เราได้พิจารณาและไตร่ตรองใหม่อีกครั้ง (เบญจวรรณ นาราสิัจจ์, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับการเล่นรถรางทามิยา อันเคยเป็นประสบการณ์ที่ผ่านพ้นมาแล้วในอดีต และได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในปัจจุบันอีกครั้งสำหรับผู้เล่นรถรางทามิยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบการแสดงออกการโยยหาอดีตของผู้เล่นรถรางทามิยาในปัจจุบัน
2. ศึกษาปัจจัยอันทำให้เกิดการโยยหาอดีตที่เกิดขึ้นกับผู้เล่นรถรางทามิยาในปัจจุบัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. การแสดงออกถึงการโยยหาอดีตของกลุ่มผู้เล่นรถรางทามิยาในรูปแบบต่าง ๆ
2. ปัจจัยต่าง ๆ อันทำให้เกิดการโยยหาอดีตของผู้เล่นรถรางทามิยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้เล่นรถรางทามิยาที่มีประสบการณ์เข้าร่วมการแข่งขันระดับเอเชียและระดับโลก จำนวน 8 คน
2. ผู้เล่นรถรางทามิยาที่เพิ่งได้รับตำแหน่งชนะเลิศอันดับ 1 ใน 5 ของระดับเอเชียหรือระดับโลก จำนวน 7 คน

3. กลุ่มผู้จัดการแข่งขันและกลุ่มตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากบริษัท TAMIYA จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เค้าโครงคำถามปลายเปิดที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC) วิธีดังกล่าวช่วยให้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และได้รับค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.98 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาการเล่นรถรางทามิยา รวมถึงการเข้าร่วมการแข่งขันอย่างแท้จริงเป็นเวลา 1 เดือน
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เค้าโครงคำถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการจดบันทึก
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการถอดเทปคำต่อคำ
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ
4. วิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีการโยยหาอดีต (Nostalgia) และแนวคิดพฤติกรรมมนุษย์ (Human Behavior Theory)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ที่แสดงผลการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 รูปแบบในการแสดงออกถึงการโยยหาอดีตของกลุ่มผู้เล่นรถรางทามิยา

ผู้เล่นรถรางทามิยามักสร้างองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมหรือการแข่งขันรถรางทามิยา โดยการใช้ภาพและฉากต่าง ๆ จากการ์ตูนเรื่องนักซิ่งสายฟ้าเพื่อตกแต่งสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งร้านค้า การตกแต่งพื้นที่จัดการแข่งขัน และป้ายโฆษณาต่าง ๆ ล้วนเป็นการทำให้เหมือนกับในการ์ตูนเรื่อง

นักซิ่งสายฟ้า ซึ่งการ์ตูนเรื่องนี้คือจุดเริ่มต้นของการเล่นรถราง ทามิยาตั้งแต่สมัยผู้เล่นรถรางทามิยายังเป็นเด็ก นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาพหรือฉากต่าง ๆ จากการ์ตูนเรื่อง Let's & Go เพื่อตกแต่งป้ายประกาศ (Poster) ถ้วยรางวัล (Trophy) และผลิตภัณฑ์ (Product)

สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงออกถึงการโหยหาการ์ตูนที่เคยรับชมในวัยเด็ก นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้ที่พบเห็นระลึกถึงความทรงจำในวัยเด็ก จากการรับชมการ์ตูนเช่นกัน

รถรางทามิยาเป็นสินค้าจากบริษัท TAMIYA ซึ่งมีหลากหลายรุ่นออกมาจำหน่าย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท ได้แก่ รถที่ถูกออกแบบใหม่ ซึ่งไม่เหมือนในการ์ตูน และรถที่ถูกออกแบบให้เหมือนกับรถในการ์ตูน โดยผู้เล่นรถที่นิยมเลือกซื้อรถที่เป็นรุ่นเดียวกับในการ์ตูน มีทั้งผู้เล่นรถที่ซื้อเฉพาะบางรุ่นที่ชอบ และผู้เล่นรถที่ซื้อทุกรุ่นเพื่อสะสมให้ครบของการ์ตูน

ผู้เล่นที่ซื้อรถจากในการ์ตูนทุกรุ่นเพื่อสะสมให้ครบ สะท้อนให้เห็นการหวงคิดถึงความทรงจำในวัยเด็กที่ผู้ปกครองไม่ได้รับการสนับสนุนหรืออนุญาตให้ซื้อ อีกทั้ง ผู้วิจัยยังพบว่ารถจากการ์ตูนได้ถูกผลิตออกมาจำหน่ายเรื่อย ๆ และผู้เล่นรถเข้ามาซื้อเรื่อย ๆ เช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีการประกวดความสวยงามในการออกแบบรถ และจะพบว่าผู้มีเข้าแข่งขันบางคนที่ออกแบบรถให้เหมือนกับรถในการ์ตูน ซึ่งรถเหล่านั้นถูกพูดถึงและได้รับคำชื่นชมอย่างล้นหลาม เนื่องจากกลุ่มผู้เล่นรถประทับใจและหวงนึกถึงความทรงจำที่มีต่อการ์ตูนเรื่องนักซิ่งสายฟ้า

ตอนที่ 2 ปัจจัยอันทำให้เกิดการโหยหาอดีตที่เกิดขึ้นกับผู้เล่นรถทามิยา

ความใฝ่ฝัน ความประทับใจ และความต้องการในวัยเด็ก คือ ปัจจัยอันทำให้เกิดการโหยหาความทรงจำในอดีต และตอบสนองสิ่งเหล่านั้นในชีวิตปัจจุบันของผู้เล่นรถ นอกจากนั้น ยังผู้เล่นรถสังสรรค์ประสบการณ์การเล่นรถเพียงใด การรับรู้เรื่องราวของการ์ตูนยิ่งเพิ่มพูนมากขึ้น เพราะแม้การ์ตูนจะไม่ได้ถูกนำมาออกอากาศแล้ว แต่ยังคงมีผู้เล่นหลายคนที่ยังหาช่องทางเพื่อรับชมการ์ตูนเรื่องนี้เรื่อยๆ

การรับชมการ์ตูนเก่า ๆ เป็นอีกหนึ่งวิธีเพื่อให้ลดความเหนื่อยล้า ความเครียด จากการทำงาน อีกทั้ง การเล่นรถยังเป็นการส่งเสริมความทรงจำในวัยเด็กที่มาจากโลกแห่ง

จินตนาการมาสู่โลกแห่งความจริง ถือได้ว่าเป็นการหยิบยกความทรงจำในอดีตมาเป็นประสบการณ์คู่ขนานกับชีวิตปัจจุบัน

นอกจากนี้ ลักษณะของตัวการ์ตูน เป็นปัจจัยอันทำให้เกิดการโหยหาอดีต เนื่องจากตัวละครมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างกันออกไป ซึ่งตัวละครหลักในเรื่องที่ผู้เล่นรถยังจำจดจำได้มีทั้งหมด 12 ตัวละคร ได้แก่ ตัวละครฝ่ายดี ประกอบด้วย ไฟเตอร์ ซิจิยะ โก เรตลี เรียว เจ โทคิจิ และคุโรซาว่า สำหรับตัวละครฝ่ายร้าย ประกอบด้วย โองามิ ไค เกน และเร โดยสามารถแบ่งเอกลักษณ์ของตัวละครต่าง ๆ ที่กลุ่มผู้เล่นรถสามารถจดจำออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ รูปลักษณ์ภายนอก ลักษณะคำพูด อุปนิสัย ความสามารถ และบทบาทที่โดดเด่น โดยเฉพาะความโดดเด่นของตัวละครฝ่ายดี ความยุติธรรม ความเป็นมิตร และความซื่อสัตย์ ผลการศึกษาปัจจัยที่เกิดจากคุณลักษณะของตัวการ์ตูน จะแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวการ์ตูนหลักที่ถูกจดจำ

ตัวการ์ตูน	จำนวนผู้เล่นที่จดจำได้ (ทั้งหมด 18 คน)
1. ไฟเตอร์	18
2. ซิจิยะ	17
3. เรตลี	18
4. โก	18
5. เรียว	16
6. เจ	16
7. โทคิจิ	14
8. คุโรซาว่า	14
9. โองามิ	11
10. ไค	15
11. เกน	13
12. เร	13
รวม (ทั้งหมด 216 หน่วย)	183

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการจดจำตัวละครอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 15.25$) และผู้เล่นสามารถจดจำตัวละครฝ่ายดี ($\bar{X} = 16.71$) ได้มากกว่าตัวละครฝ่ายร้าย ($\bar{X} = 13.20$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่ารูปแบบการแสดงออกการโหยหาอดีตที่เกิดขึ้นกับผู้เล่นรถรางทามิย่าถูกแสดงออกโดยการหยิบยกเรื่องราวหรือองค์ประกอบบางอย่างในการ์ตูนที่เคยรับชมในวัยเด็กมาใช้ประกอบกับการเล่นเกมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการโหยหาอดีตในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (นิพัทธ์พงศ์ พุมมา, 2559) การดึงสิ่งที่เคยมีให้กลับมาใหม่ เป็นการโหยหาอดีตโดยนำรากฐานเดิมกลับมาใหม่ การเลือกบริบทสินค้าที่มีภาพอดีต ที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตนั้น เป็นกิจกรรมเพื่อตอบสนองภาวะโหยหาอดีต ยิ่งได้พบเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอดีตแล้ว จะเกิดความตื่นตาตื่นใจที่ได้สัมผัสกับสิ่งเรานั้นในชีวิตปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องความจริงแท้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีต : กรณีศึกษาชุมชนตลาดสามชุกร้อยปี จังหวัดสุพรรณบุรี (เกรียงไกร วัฒนาสวัสดิ์, 2555) การโหยหาอดีตมักเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกจัดขึ้น และมักจะเป็นกิจกรรมที่แสดงออกในลักษณะการเสพบรรยากาศ การร่วมทำกิจกรรม การเลือกซื้อสินค้าหรือจะสมของเก่า

2. จากการวิจัยพบว่าปัจจัยอันทำให้เกิดการโหยหาอดีตที่เกิดขึ้นกับผู้เล่นรถรางทามิย่าประกอบไปด้วย อารมณ์ความรู้สึก ความหลงใหล ที่ต้องการถูกตอบสนอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีตของนักท่องเที่ยวชาวไทย (สิริชญา วงษ์ชาติชัย, 2559) แท้จริงแล้วการโหยหาอดีตคือ อารมณ์และความรู้สึกของผู้คนที่คิดถึงอดีต และมีความต้องการที่จะหวนกลับไปสู่ออดีต ซึ่งการโหยหาอดีตสามารถเกิดขึ้นและพัฒนาผ่านการรับชมสื่อที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนเรื่องนักซิ่งสายฟ้า ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเรื่องราวหรือเนื้อหาของการ์ตูนเรื่องนี้ ยังคงเป็นที่จดจำ เป็นที่นิยม และมีทัศนคติโน้มไปในทิศทางเดียวกับการ์ตูนเรื่องนี้ แม้ว่าวันเวลาจะผ่านไปเนิ่นนานแล้วก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ โดย Greene (2017) ที่กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์ประกอบด้วย 1) ความเชื่อ หมายถึง การกระทำบางอย่าง ปรากฏการณ์บางอย่างและคุณสมบัติของสิ่งของบางอย่าง ที่อยู่ในความคิดว่าเป็นจริง 2) ค่านิยม

หมายถึง แนวความคิดที่เป็นลักษณะพิเศษของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นความคิดที่มีอิทธิพลให้บุคคลเลือกกระทำและเลือกเป้าหมายที่เหมือนกัน 3) ทัศนคติ หมายถึง สิ่งที่เป็นการตอบสนองสิ่งเร้าทางจิตใจและร่างกาย ทัศนคติจะเป็นผู้กำหนดทิศทางของพฤติกรรมและแรงจูงใจ

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่คือ การดองย้ำภาวะโหยหาอดีต ทำให้ความทรงจำในอดีตจะยังอยู่ต่อไปอีกยาวนาน อาทิ การรับชมการ์ตูนซ้ำ ๆ หลายรอบ การบริโภคสินค้าที่เคยผ่านประสบการณ์ การตกแต่งโดยหยิบใช้ของประกอบต่าง ๆ จากการ์ตูน เป็นต้น เสมือนการผลิตซ้ำของสื่อที่ทำให้ผู้คนจดจำและเชื่อมั่นตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ผลการวิจัยบ่งชี้ให้เห็นถึงรูปแบบการแสดงออกการโหยหาอดีตมาจากอิทธิพลของความทรงจำที่ประทับใจในอดีตต่อพฤติกรรมของบุคคลในปัจจุบัน การโหยหาอดีตจึงเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบของการดำเนินชีวิต และการทำธุรกิจ นอกจากนั้นการโหยหาอดีตยังนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของบุคคล และสร้างอีกหนึ่งวัฒนธรรมขึ้นมาในสังคม

2. ผลการวิจัยบ่งชี้ให้เห็นถึงปัจจัยอันทำให้เกิดการโหยหาอดีตนำไปสู่การแสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการไม่เพียงแต่ความต้องการของผู้บริโภค แต่ยังรวมถึงผู้จัดหรือผู้จำหน่ายสินค้าและบริการด้วยเช่นกัน เมื่อสิ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและผู้จัดหรือผู้จำหน่ายสอดคล้องกัน ประสิทธิภาพของการสร้างกิจกรรมจะเพิ่มพูนและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบผลการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น กลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่ หรือกลุ่มผู้เล่นที่ไม่เคยเข้าร่วมงานระดับเอเชียหรือระดับโลก

2. ควรมีการศึกษาวิธีการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่มีต้นกำเนิดจากการโหยหาอดีต

เอกสารอ้างอิง

- [1] เกรียงไกร วัฒนาสวัสดิ์. (2555). *ความจริงแท้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงโยธยาอดีต : กรณีศึกษา ชุมชนตลาดสามชุกร้อยปี จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [2] กฤษริน รักษาแก้ว. (2560). *อิทธิพลของรายการในสื่อใหม่ที่มีต่อมุมมองต่อโลกของเด็กและเยาวชน*. วารสารสังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2560 หน้า 152 - 169. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [3] นิจจิง พันระพจน์. (2561). *การศึกษาเอกลักษณ์และสุนทรียภาพของภาพยนตร์แอนิเมชันไทย ระหว่างพ.ศ.2545- 2558*. วารสาร BU Academic Review ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561 หน้า 48-66. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [4] นิพัทธ์พงศ์ พุมมา. (2555). *การโยธยาอดีตในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย*. วารสารอารยธรรมศึกษาใจ - สาละวิน ปีที่ 3 มกราคม-ธันวาคม 2555 หน้า 47 - 59. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [5] เบญจวรรณ นาราสำจ. (2553). *บทความปริทรรศน์ : ความทรงจำต่ออดีตในงานมรดกศึกษา (Heritage Studies) บทสำรวจเบื้องต้น*. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2553 หน้า 27 - 51. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [6] วิทยา ยางกลาง. (2563). *ความสอดคล้องและความแตกต่างของพฤติกรรมการใช้เวลาว่างตามมุมมองของศาสตร์แขนงต่างๆ*. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม 2563 หน้า 1 - 15. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [7] สิริชญา วงษ์อาทิตย์. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงโยธยาอดีตของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2559 หน้า 115 - 131. วิทยาลัยดุสิตธานี.

การศึกษาอัตลักษณ์และการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถรางทามิยาในประเทศไทย

THE STUDY OF THE IDENTITY AND THE CONSTRUCTION OF SOCIAL SPACE OF TAMIYA MINI 4WD THAI PLAYERS

สุรพัสตร์ ภัทรานนท์อุทัย^{1*} และ อาษา ตั้งจิตสมคิด²
SURAPAS PATTRANON-UTAI^{1*} and ARSA TANGCHITSOMKIT²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอัตลักษณ์ของผู้เล่นรถรางทามิยาในประเทศไทย 2) ศึกษาการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถรางทามิยาในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้เล่นรถรางทามิยาในประเทศไทยที่มีคุณสมบัติครบทั้ง 3 ประการ ได้แก่ เป็นผู้เล่นรถรางทามิยาไม่น้อยกว่า 3 ปี เป็นผู้เล่นรถรางทามิยาที่มีประสบการณ์เข้าร่วมแข่งขันไม่น้อยกว่า 20 ครั้ง และเป็นผู้เล่นรถรางทามิยาที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันไม่น้อยกว่า 10 รางวัล เป็นจำนวนทั้งหมด 25 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ค่าคุณภาพของเครื่องมือมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ที่ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า 1) อัตลักษณ์ของผู้เล่นรถรางทามิยาในประเทศไทยถูกแสดงออกผ่านการเล่นรถในชีวิตประจำวัน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มคนเล่นรถที่มีความชื่นชอบในเรื่องความสนุก ความท้าทาย การวางแผน การคิดดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและความสวยงามของรถ Tamiya Mini 4WD ซึ่งสะท้อนให้เห็นการตอบสนองสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ทั้งความรู้สึก อารมณ์ และทัศนคติ ที่ทำให้เกิดการกระทำหรือพฤติกรรมการเล่นรถจนเกิดเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง และอัตลักษณ์ทางสังคม มีการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและกลุ่ม และรับเอาอัตลักษณ์ของกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิกมาเป็นอัตลักษณ์ของตนด้วย 2) ผู้เล่นรถรางทามิยาได้มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บนพื้นที่จริงและพื้นที่ออนไลน์ ซึ่งมีความเป็นอิสระต่อการเข้าถึง ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มคนเล่นรถและพื้นที่การเล่นรถ และสังคมรับรู้ จดจำกลุ่มผู้เล่นรถรางทามิยาภายใต้บริบทของชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ : รถรางทามิยา ; อัตลักษณ์ ; การสร้างพื้นที่ทางสังคม

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ คณะวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, Master Student, Program in Management of Cultural Heritage and Creative Industry, Faculty of College of Innovation, Thammasat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, Associate Professor, Thammasat University

* Corresponding Author. Email : phinaxy@hotmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the identity of Tamiya Mini 4WD Thai players, 2) to study the construction of social space of Tamiya Mini 4WD Thai players. The samples were 25 people who have been playing Tamiya Mini 4WD more than 3 years and gaining lots of experience as well as prizes. The instrument consisted of the content validity index of 1.00. The research based on participation observation and in-depth interview.

The findings revealed that 1) the identity of Tamiya Mini 4WD Thai players was expressed through the daily Tamiya Mini 4WD playing and the interaction between the playmates who enjoy challenging, planning and modifying things to improve the performance and beauty of the Tamiya Mini 4WD and was reflected the responses of the stimuli that occur within the mind, feelings, emotions, and attitudes that cause action or playing behavior. 2) the construction of social space of Tamiya Mini 4WD Thai players was conducted on real-world and online areas that are independent of access, creating a connection between the play community and the play area and social awareness. Remember the Tamiya Mini 4WD car people play in the context of daily life.

Keywords : Tamiya Mini 4WD ; Identity ; Construction of social space

บทนำ

วัยเด็กและของเล่นเป็นสิ่งที่สังคมรับรู้ว่าเป็นของคู่กัน แต่ของเล่นที่นิยมเล่นกันในช่วงเวลาหนึ่ง มักจะเสื่อมความนิยมในเวลาต่อมา รถรางของเล่น (Tamiya Mini 4WD) นั้นเป็นของเล่นของเด็กไทยที่เติบโตในช่วงพ.ศ. 2542 และได้เข้าสู่ยุคซบเซาเมื่อมีของเล่นใหม่กำเนิดขึ้น หรือมีตลาดใหม่เข้ามาทดแทน เช่น ตลาดของเกม ที่มีกระแสความนิยมของ Playstation1 เป็นต้น

เมื่อเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) ซึ่งเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสารแพร่กระจายทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (social media) อาทิ เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นต้น ทำให้ผู้คนที่ประสบการ์ณเคยเล่นรถรางทามิยาในวัยเด็ก ได้มีโอกาสพบเห็นรถรางทามิยาอีกครั้ง ส่งผลให้กำเนิดปรากฏการ์ณที่เคยเกิดขึ้นในอดีตกลับมาสู่สังคมไทย เกิดการรวมกลุ่มของผู้คนที่มีความสนใจในรถรางทามิยาในสังคมไทย ซึ่งมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือช่วยในการค้นหาข้อมูล การติดตามข่าวสาร แลกเปลี่ยนความรู้ ทำความรู้จัก และการนัดหมาย ทำให้การรวมกลุ่มของคนเหล่านี้ เป็นการรวมกลุ่มที่มีความแข็งแรง มี

ความเหนียวแน่นมากขึ้นกว่ายุคก่อน อันก่อให้เกิดเป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถรางทามิยาในประเทศไทย แม้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย เทคโนโลยี ช่วงวัยอายุ และรูปแบบของกิจกรรม แต่กลุ่มคนที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน ยังคงอยู่ นอกจากนี้ยังมีการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนความสนุกให้กับผู้เล่น เกิดเป็นสังคมของนักแข่ง มีการจัดตั้งกลุ่มและสมาคม สะท้อนให้เห็นการรวมกลุ่มของผู้เล่นรถรางทามิยาที่ได้ถูกผลักดันจากการเล่นของเล่น ให้เป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ สร้างชื่อเสียงให้กับตนเองและประเทศไทย

ในช่วงปี พ.ศ. 2542 การ์ตูนญี่ปุ่นเรื่อง Let's & Go หรือ นักซิ่งสายฟ้า ได้ถูกนำมาออกอากาศในประเทศไทย และประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้เด็กไทยนิยมเล่นรถรางทามิยาตามการ์ตูนเรื่องนักซิ่งสายฟ้า การเล่นรถรางทามิยาได้กลับมาเป็นที่นิยมในประเทศไทยอีกครั้งตั้งแต่ปีพ.ศ. 2556 โดยมีกลุ่มผู้เล่นส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 25 ปี และอยู่ในวัยทำงาน เป็นกลุ่มที่เคยรับชมการ์ตูนเรื่องนักซิ่งสายฟ้า และเคยเล่นรถรางทามิยามาก่อนในวัยเด็ก และเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการเล่นในวัยเด็ก เป็นการเล่นที่มีเป้าหมายสูงขึ้นในปัจจุบัน เกิดการแข่งขันทั้งในระดับประเทศ และต่างประเทศ ที่มีกฎ

กติกาสากลที่ทุกคนต้องยึดถือและปฏิบัติ (สุรพิศตร ภัทรานนท์ อุทัย, 2561)

ทั้งนี้ การเล่นรอรางทามิย่าเป็นการแสดงความเป็นตัวของตัวเองผ่านกิจกรรมหรืองานอดิเรกที่ตนเองชื่นชอบ ซึ่งทำให้เห็นความแตกต่างของคนในสังคม และเห็นความคล้ายคลึงกันระหว่างผู้เล่นรอรางทามิย่าบางประการ โดยผู้เล่นรอรางทามิย่ามักนิยมสร้างกลุ่มหรือทีมขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือกันและกันให้บรรลุเป้าหมาย เป็นการบ่งชี้อัตลักษณ์ของผู้เล่นรอรางทามิย่าที่ชอบความท้าทาย ชอบใช้ความคิด วิเคราะห์และทดลองการมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านการพูดคุย การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการแข่งขัน และการแต่งกายที่ผู้เล่นรอรางทามิย่าจะมีความเข้าใจตรงกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นุชนาฏ เชียงชัย (2558) และชวิตรา ตันติมาลา (2560) ที่พบว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากการกระทำ กิจกรรม หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นการแสดงความเป็นตัวของตัวเองที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ดังนั้น การแสดงอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล จึงเกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นการเชื่อมโยงบุคคลเข้ากับสังคม หรือกลุ่มคน โดยกลุ่มคนที่มีการแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเองในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะร่วมกันของกลุ่ม เป็นอัตลักษณ์ร่วมกับบุคคลอื่น และมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น

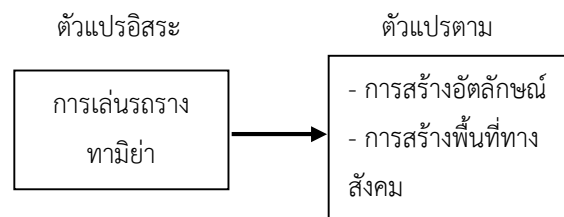
ขณะที่ การสร้างพื้นที่ทางสังคม เป็นกระบวนการสร้างพื้นที่ทางความรู้สึกระหว่างกลุ่มบุคคลเชิงสัญลักษณ์ โดยใช้การสร้างกิจกรรมของสมาชิกหรือกลุ่มบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กัน จนเกิดเป็นอัตลักษณ์ร่วมกัน ซึ่งลักษณะของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ทำให้เกิดความสัมพันธ์ใกล้ชิด ความผูกพัน นิยัยและความเคยชิน พื้นที่ทางสังคมจึงมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ หรือพื้นที่แห่งวิถีชีวิตที่ถูกกำหนดโดยลักษณะวิถีชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ก่อให้เกิดการสำนึกในตัวตนและการประเมินค่าที่เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งระดับสังคมย่อย อาทิ ครอบครัว สถาบันการศึกษาศึกษา ไปจนถึงระดับสังคมขนาดใหญ่ เพื่อแสดงความเป็นตัวตนและได้รับการยอมรับร่วมกันของคนในสังคม โดยพื้นที่นั้นประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายทางโครงสร้าง การปกครอง ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นตัวกำหนดบทบาทของตนเองในพื้นที่ทางสังคมอีกด้วย ดังนั้น กระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมนั้น เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของกลุ่ม

คนกับรูปแบบการแสดงออกถึงตัวตนในสังคม (ฐิติวัฒน์ ทองแก้ว และพิทักษ์ ศิริวงศ์, 2559; วรพล วรสุวรรณโรจน์ และพระครูรัตนสุตาภรณ์, 2562)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาอัตลักษณ์ของผู้เล่นรอรางทามิย่าในประเทศไทย
2. ศึกษาการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรอรางทามิย่าในประเทศไทย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. การสร้างและการแสดงออกอัตลักษณ์ของผู้เล่นรอรางทามิย่าในประเทศไทยในรูปแบบต่าง ๆ
2. การสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรอรางทามิย่าในประเทศไทยในรูปแบบต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เล่นรอรางทามิย่าในประเทศไทยที่มีคุณสมบัติครบทั้ง 3 ประการ ได้แก่ เป็นผู้เล่นรอรางทามิย่าไม่น้อยกว่า 3 ปี เป็นผู้เล่นรอรางทามิย่าที่มีประสบการณ์เข้าร่วมแข่งขันไม่น้อยกว่า 20 ครั้ง และเป็นผู้เล่นรอรางทามิย่าที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันไม่น้อยกว่า 10 รางวัล เป็นจำนวนทั้งหมด 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบบสัมภาษณ์มี 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ส่วนที่ 2 สาเหตุที่กลับมาเล่นรอรางทามิย่าอีกครั้ง

ส่วนที่ 3 ทักษะคิดและความคิดเห็นต่อการเล่นรถ

ส่วนที่ 4 การรวมตัวในปัจจุบันของกลุ่มคนที่เคยเล่นรถในวัยเด็ก รวมถึงวิธีการรวมกลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เป็นระยะเวลา 3 เดือน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ บันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก และบันทึกเสียงสัมภาษณ์ด้วยเครื่องบันทึกเสียง เพื่อนำไปถอดเทปแบบคำต่อคำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการจดบันทึกและการถอดเทป
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ
3. วิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และแนวคิดการสร้างพื้นที่ทางสังคม

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ที่แสดงผลการศึกษา ข้อมูลต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาอัตลักษณ์ของผู้เล่นรถรางทามิย่าในประเทศไทย

จากการศึกษา สิ่งแรกที่ผู้วิจัยได้รับรู้คือข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้เล่นรถรางทามิย่าจำนวน 25 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของคนเล่นรถ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
25 – 30	7	28.00
31 – 34	8	32.00
35 – 40	8	32.00
41 – 45	2	8.00
ระยะเวลาเล่นรถ (ปี)		
3 – 4	18	72.00
5 – 6	3	12.00
7 – 8	3	12.00
9 – 10	1	4.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เล่นรถรางทามิย่าส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาคืออายุ 25 - 30 ปี และ 41 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 และ 8.00 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เล่นรถรางทามิย่าส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเล่นรถ 3 - 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 72.00 รองลงมาคือ 5 - 8 ปี และ 9 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.00 และ 4.00 ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอยู่ในช่วงวัยทำงาน และใช้เวลาว่างด้วยการเล่นรถรางทามิย่าเป็นหลักอีกด้วย

ในด้านบุคลิกภาพภายนอก ผู้เล่นรถรางทามิย่าจะมีความคล่องแคล่วว่องไว และตื่นตัวอยู่เสมอ เนื่องจากมีแรงกระตุ้นคือชัยชนะ แต่ในบางเวลา ผู้เล่นรถรางทามิย่าจะมีความปรานีและนิ่งเรียบมากขึ้นเสมือนกำลังสร้างชิ้นงานสำคัญอยู่ และในด้านการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้เล่นรถรางทามิย่า ผู้เล่นทุกคนจะมีอาการดีใจเมื่อรถของตนวิ่งได้ดี และมีอาการหงุดหงิดเมื่อรถของตนวิ่งได้ไม่ดี จึงทำให้เกิดการนั่งวิเคราะห์แก้ไขปัญหาและการปรึกษารื้อกับผู้เล่นอื่น จึงเห็นได้ว่าผู้เล่นรถรางทามิย่ามีแนวคิดในการเล่นรถแบบทีม แม้การเล่นรถรางทามิย่าจะเป็นกิจกรรมประเภทเดี่ยวก็ตาม

การสร้างทีมของกลุ่มคนเล่นรถ คือ การรวบรวมบุคคลจากทุกฝ่ายที่ต้องการทำงานร่วมกัน ให้เป็นสมาชิกของทีมเดียวกัน และใช้ชื่อทีมที่ช่วยกันตั้งขึ้น เพื่อแสดงความเป็นกลุ่ม หรือเป็นทีม มีคนเล่นรถจำนวนน้อยมากที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของทีมใดทีมหนึ่ง แต่บุคคลเหล่านั้นจะมีความสนิทสนมกับบุคคลอื่นที่เป็นสมาชิกของทีมต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสร้างทีมสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) การสร้างทีมจากการรู้จักกันมาก่อน ซึ่งสะท้อนให้เห็นจุดเริ่มต้นของกลุ่มคนเล่นรถ เช่น เพื่อนสมัยเรียน เพื่อนร่วมงานในที่ทำงาน โดยที่การสร้างทีมในรูปแบบนี้ ทำให้ได้บุคคลในทีมที่มีการดำเนินชีวิต (Life style) คล้ายกัน มีทัศนคติในทิศทางเดียวกัน ช่วยให้งานสามารถทำงานเป็นทีมได้ดี
- 2) การสร้างทีมจากความสนิทสนมกันที่สนามารถ โดยที่การสร้างทีมในรูปแบบนี้ สามารถมีสมาชิกเพิ่มได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ส่งผลเป็นข้อดีที่ทำได้แหล่งข้อมูลในการศึกษาเรียนรู้ ความเป็นเพื่อน ความเคารพ เกรงใจ และชื่นชมกันในฐานะเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง
- 3) การสร้างทีมแบบผสมผสาน เป็นรวมกันของทั้ง 2 รูปแบบ และเป็นรูปแบบที่พบมากที่สุดในวงการเล่นรถรางทามิย่า

นอกจากนี้ ผู้เล่นรถรางทามิยาที่รวมกันเป็นทีมนี้ มีความสนิทสนมกัน และมีความเป็นพันธมิตรที่ดีระหว่างทีม หนึ่งกับอีกทีมหนึ่ง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากการที่บ้านอยู่ใกล้เคียง กันหรืออยู่ในละแวกเดียวกัน สาเหตุรองลงมาคือ การเริ่มต้น เป็นผู้เล่นใหม่ โดยมีสมาชิกทีมอื่นคอยให้คำแนะนำและให้ คำปรึกษา และสมาชิกทีมที่เล่นบ่อยที่สุดมีคนเดียวจึงสร้าง สัมพันธ์กับสมาชิกในทีมอื่น

ในการเล่นรถจำเป็นต้องการฝึกฝนทักษะการใช้ ความคิด ความอดทน ความพยายาม และจำเป็นต้องใช้ ประสบการณ์ที่ได้จากการสังเกตและการให้คำปรึกษาจาก บุคคลที่มีประสบการณ์ ดังนั้น การเล่นคนเดียว โดยเฉพาะผู้ เล่นใหม่อาจไม่ได้รับข้อมูลที่หลากหลายเท่ากับการเล่นเป็นทีม จึงทำให้คนเล่นรถนิยมอยู่รวมกันเป็นทีม มีพรรคพวก เพื่อน พ้องที่ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ โดยมีรูปแบบการทำงาน ที่ไม่แน่นอนชัดเจน ไม่มีการแบ่งหน้าที่การทำงาน แต่แปรผัน ไปสถานการณ์ และตามความถนัดของสมาชิกในทีมแต่ละ บุคคล

โดยผู้เล่นรถรางทามิยาในปัจจุบัน มีความชื่นชอบใน เรื่องความสนุก ความท้าทายในการวางแผน ตลอดจนการคิด ตัดแปลงสิ่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาปรับแต่งประสิทธิภาพและความ สวยงามของรถ ซึ่งเป็นความแตกต่างจากการเล่นรถรางทามิยา ในวัยเด็ก ทั้งนี้ ผู้เล่นส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน การเล่นรถราง ทามิยาจึงเป็นงานอดิเรกที่ทําเป็นประจำทุกครั้งที่มีความว่าง มี บางส่วนทุ่มเทเวลาและกำลังทรัพย์ให้กับการเล่นรถรางทามิยา จนนำไปสู่การเปลี่ยนบทบาทจากงานอดิเรกเป็นอาชีพหลัก

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าผู้เล่นรถรางทามิยา ต้องซื้อ สินค้าของ TAMIYA เพื่อนำมาใช้ประกอบการเล่น ไม่ว่าจะเป็น ส่วนประกอบต่าง ๆ ของรถ อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ และ รถกล่องซึ่งส่วนประกอบหลัก โดยอาจเลือกบริโภคสินค้าที่เป็น ของจริงที่มีราคาแพง หรือบริโภคสินค้าที่เป็นของปลอม หรือ สินค้าที่เหมือนของจริงที่มีราคาต่ำกว่า ขึ้นกับความชอบ ประสบการณ์ และความต้องการในการใช้สินค้า แต่คนเล่นรถ ทุกคน มีความนิยมบริโภคสินค้าในทิศทางเดียวกัน คือ นิยม บริโภคสินค้าใหม่ หรือสินค้าที่เหลือน้อยหรือหายาก เพื่อ นำไปใช้งาน หรือเพื่อการสะสมเพื่อเก็งกำไร หรือเพื่อการ ใช้ งานในอนาคต

ในด้านการแต่งกายของคนเล่นรถนั้น การเล่นรถราง ทามิยาเป็นกิจกรรมในยามว่าง จะมีการแต่งกายในแนวทาง

เดียวกัน คือ เป็นเสื้อผ้าที่ใส่สบายและคล่องแคล่ว เช่น กางเกง สามส่วนกับเสื้อยืด หรือกางเกงยีนส์ขาวยาวกับเสื้อยืด เป็นต้น โดยมีสีเสื้อที่นิยมใส่กันมากที่สุดคือ สีดำ รองลงมาคือ เสื้อสีเข้ม และเสื้อที่มีความเก่า สามารถเปรอะเปื้อนคราบน้ำมัน ผุพัง หรือ สีสเปรย์ ได้อย่างไม่ต้องเสียดาย ทำให้ภาพรวมในเรื่องการแต่ง กายของคนเล่นรถนั้นดูราคาถูก ทั้งนี้ การแต่งกายของผู้เล่น รถรางทามิยาช่วยให้สามารถรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละ บุคคล เช่น เสื้อโปโลของบริษัทที่ตนทำงาน ชุดออกกำลังกาย หรือชุดกีฬา เป็นต้น เนื่องจากกิจกรรมของการเล่นผู้เล่นรถราง ทามิยานั้น เป็นกิจกรรมที่ทำในช่วงเวลาหลังเลิกงาน และเวลา หลังจากกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การเข้าฟิตเนส การเตะฟุตบอล เป็นต้น

ตอนที่ 2 ผลศึกษาการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถราง ทามิยาในประเทศไทย

วิธีการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถรางทามิยา แบ่งได้เป็น 3 ประเภทดังนี้ 1) การสร้างพื้นที่ในห้างสรรพสินค้า และร้านขายของเล่น การสร้างพื้นที่แบบนี้ทำให้กลุ่มคนที่เคย เล่นรถรางทามิยาได้พบเห็นรถรางทามิยาวางจำหน่ายใน ห้างสรรพสินค้าหรือร้านขายของเล่น ทำให้รับรู้ได้ว่ามีการเล่น รถรางทามิยาเกิดขึ้นอีกครั้งในประเทศไทย 2) การสร้างพื้นที่ โดยการบอกต่อหรือเรียกว่าปากต่อปาก เป็นการบอกเพื่อชักนำ หรือชักชวนในการเล่นรถรางทามิยา 3) การสร้างพื้นที่บนโลก ออนไลน์ โดยใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อเพื่อแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร และสื่อออนไลน์นั้นสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา มีการ เชื่อมต่อกันทั่วโลก ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ เล่นรถรางทามิยาเป็นไปอย่างกว้างขวาง

สำหรับการใช้พื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถรางทามิยา นั้น สามารถแบ่งประเภทพื้นที่ที่เกิดการรวมกลุ่มเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) พื้นที่จริง ซึ่งอาจจะเป็นพื้นที่ถาวรที่มี ลักษณะเป็นร้านค้าพร้อมกับสนามรถรางทามิยา หรือเป็นพื้นที่ ชั่วคราวที่ติดตั้งรางเพื่อเป็นสนามแข่งขัน 2) พื้นที่ออนไลน์ เป็น การใช้ช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก เพื่อเป็นพื้นที่ รวมตัวของคนเล่นรถในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ที่ไม่ได้ จำกัดเฉพาะกลุ่มผู้เล่นรถรางทามิยาเท่านั้น แต่เป็นการกระจาย ข่าวสาร ความรู้ ไปยังกลุ่มคนที่ไม่ได้เล่นรถรางทามิยาอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การเล่นรถรางทามิย่าเป็นการแสดงความเป็นตัวของตัวเองผ่านกิจกรรมหรืองานอดิเรกที่ตนเองชื่นชอบ การกระทำเหล่านี้ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของคนในสังคม และความคล้ายคลึงกันของผู้เล่นรถรางทามิย่าเหมือนกัน การเล่นรถรางทามิย่า จึงเป็นการทำกิจกรรมหรือการมีงานอดิเรกที่สามารถบ่งชี้อัตลักษณ์ของคนเล่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชนาฏ เชียงชัย (2558) ที่พบว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ตั้งแต่ดั้งเดิม เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นว่าแต่ละบุคคลมีความเหมือนหรือแตกต่างกัน สมาชิกที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันเป็นอย่างไร โดยมีสิ่งที่บ่งชี้อัตลักษณ์ คือกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การแต่งกาย การใช้เวลาว่าง การเล่นกีฬา รสนิยม และรูปแบบการใช้ชีวิต เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ความชื่นชอบในบางสิ่งทำให้เกิดการกระทำบางอย่าง ผู้คนที่มีความชื่นชอบคล้ายคลึงกันจึงมีการปฏิสัมพันธ์กันเพื่อแสดงตัวตนและแสดงให้รู้ว่าอยู่ในกลุ่มนั้นด้วย ดังนั้น สิ่งที่ทำให้ผู้เล่นรถรางทามิย่ารับรู้ได้ว่าผู้ที่เล่นรถเหมือนกันนั้นอยู่ในกลุ่มเดียวกันกับตน คือ การแสดงออกในชีวิตประจำวัน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม การแต่งกายของผู้เล่นรถรางทามิย่า และการแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองและบุคคลในกลุ่มผู้เล่นรถรางทามิย่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวิตรา ตันติมาลา (2560) ที่พบว่า อัตลักษณ์ถูกสร้างผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้เกิดความเหมือน และความแตกต่างระหว่างบุคคล กลุ่มคน สังคม ชุมชน และมีสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่กลุ่มสร้างขึ้นเพื่อแสดงถึงลักษณะร่วมกันของกลุ่ม เช่น ท่าทาง การแต่งกาย เป็นอัตลักษณ์ร่วมกับบุคคลอื่น ซึ่งทำให้อัตลักษณ์ที่คนภายในกลุ่มแสดงออกมีความคล้ายคลึงกัน และมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น

นอกจากนี้ การเล่นรถรางทามิย่า ซึ่งเป็นของเล่นเด็กที่นิยมในอดีต และถูกพัฒนาเป็นของเล่นที่มีความซับซ้อนมากขึ้น จนกลายเป็นเสน่ห์ดึงดูดกลุ่มคนที่ชอบความท้าทาย ชอบใช้ความคิด ชอบการวิเคราะห์และทดลอง ทำให้การเล่นรถรางทามิย่าเป็นมากกว่าการเป็นของเล่น ไม่ว่าจะเป็นงานศิลปะ อาชีพ งานอดิเรกที่สำคัญ หรือชีวิตประจำวันก็ตาม สะท้อนให้เห็นสิ่งเร้าที่มีผลต่ออัตลักษณ์ของผู้เล่นรถรางทามิย่า ซึ่งไม่ได้เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก แต่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ เมื่อสิ่งเร้าได้รับการตอบสนอง จึงทำให้

เกิดการกระทำหรือพฤติกรรม โดยกลุ่มคนที่มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเหมือนกัน จะมีการแสดงออกเหมือนกัน ดังนั้น ผู้เล่นรถรางทามิย่า จึงมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นการเล่นรถรางทามิย่า ซึ่งทำให้ผู้เล่นรถเกิดปฏิสัมพันธ์กัน และนำไปสู่การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคทริน วูดเวอร์ด (1997) อ้างถึงใน ประไพพิมพ์ พานิช สมัย (2560) ที่กล่าวถึงอัตลักษณ์ทางสังคมว่า อัตลักษณ์ไม่ใช่การตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เกิดจากภายนอก แต่เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในจิตใจ ดังนั้น อัตลักษณ์มีพื้นฐานมาจากจิตใจ จิตสำนึก เนื่องจากมนุษย์สามารถเลือกที่จะรับและปฏิเสธสิ่งที่เข้ามาในชีวิตได้อย่างเสรี โดยสิ่งที่มนุษย์เลือกที่จะรับเข้ามาจะเกิดปรับเปลี่ยนให้เข้ากับตนเอง จนเกิดเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง และอัตลักษณ์ทางสังคมคือการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและกลุ่ม จึงนิยามความหมายของตนเองเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยปัจเจกบุคคลจะรับเอาอัตลักษณ์ของกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิกมาเป็นอัตลักษณ์ของตนด้วย

จะเห็นได้ว่า อัตลักษณ์ของผู้เล่นรถรางทามิย่าสามารถแสดงให้เห็นด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การเล่นรถรางทามิย่า การมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านการพูดคุย การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการแข่งขัน และการแต่งกายที่ผู้เล่น มีความเข้าใจตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวพร ศรีวะระมย์ (2559) ที่พบว่า อิปสเตอร์ในกลุ่มเยาวชนไทย มีอัตลักษณ์ที่เน้นการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เปิดรับสื่อสังคมผ่านทางเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ มีการสื่อสารด้วยภาษาเฉพาะกลุ่มเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่ม มีการแต่งกายในการแสดงออกถึงลักษณะร่วม (Group identify) ของกลุ่ม โดยอิปสเตอร์ส่วนใหญ่มีการแต่งกายแบบเรียบง่าย เน้นการสวมใส่เสื้อผ้าสีพื้น การคลุมโทนสีของเสื้อผ้าในโทนเย็น ที่มีลักษณะลวดลายขวางลายทาง ลายตาราง และรูปร่างลายพิมพ์เรขาคณิต

ในด้านการใช้พื้นที่การเล่นรถรางทามิยานั้น เป็นการใช้พื้นที่จริงและพื้นที่ออนไลน์ ซึ่งมีความเป็นอิสระต่อการเข้าถึงจากบุคคลทั่วไป และเป็นพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถรางทามิย่า เพื่อสร้างความหมายจากความทรงจำของผู้คนและสร้างความเข้าใจร่วมกัน จนเกิดการยอมรับความแตกต่างหรือสิ่งที่เรียกว่าเป็นความแปลกใหม่ แสดงให้เห็นถึงการเป็นพื้นที่ที่มีความหมายต่อผู้คนกลุ่มในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐฤดี อัครโกวิทวงศ์ สักรินทร์ แซ่ภู และปณายุ ไชยรัตนานนท์ (2554) ที่พบว่า การสร้างพื้นที่ทางสังคมเป็นของบุคคลใน

กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยการสร้างพื้นที่เป็นกระบวนการสร้างเชิงสัญลักษณ์ เกิดจากการสร้างความหมายของพื้นที่จากความทรงจำของบุคคลเหล่านั้นและมีความเข้าใจร่วมกันในกลุ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุติวัจน์ ทองแก้ว และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2559) ที่พบว่า การสร้างพื้นที่ทางสังคมในการทำงานของคนพิการ เกิดจากการประกอบกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนพิการด้วยกัน และระหว่างคนพิการกับคนปกติ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสร้างปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการยอมรับระหว่างเพื่อนร่วมงานคนพิการ เพื่อนร่วมงานคนปกติ และคนในสังคม เป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมในสังคมให้กับคนพิการ

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นในพื้นที่การเล่นรถรางทามิย่าเพื่อเป็นการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มผู้เล่นรถและพื้นที่ในการเล่นรถ ตัวอย่างเช่น การตั้งรางเพื่อทำเป็นสนามเล่นรถรางทามิย่าในพื้นที่สาธารณะเป็นประจำ การจัดงานแข่งขันรถรางทามิย่าในห้างสรรพสินค้าเดิม ๆ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของรถรางทามิย่าสู่สาธารณะบนโลกออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นมีรูปแบบและความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ทำให้ผู้คนสามารถรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นและพื้นที่ที่ถูกสร้างขึ้น จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุติวัจน์ ทองแก้ว และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2559) ที่พบว่า การสร้างพื้นที่ทางสังคม เป็นกระบวนการความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มนั้น ๆ ในสังคม เป็นการสร้างพื้นที่ทางความรู้สึกระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่ สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งระดับสังคมย่อย อาทิ ครอบครัว สถาบันการศึกษาศึกษา ไปจนถึงระดับสังคม ขนาดใหญ่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล วรสุวรรณโรจน์ และ พระครูรัตนสุตาภรณ์ (2562) ที่ได้ศึกษารูปแบบการสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในรูปแบบกลุ่มทีมจัดตั้ง และกลุ่มอาสาพัฒนา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ให้ความช่วยเหลือ การมีส่วนร่วม หรือร่วมกิจกรรมกับชุมชน หรือสังคม เป็นการสร้างความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น และสามารถสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรม

เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เป่าไทย สีนอำพล และ นฤภัก จันทิมา (2561) ที่พบว่า นักศึกษาหญิงได้มีการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยด้วยความสมัครใจ ผ่านเครื่องเต็มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง ซึ่งเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน 3 กลุ่ม คือ เพื่อนในคณะและสาขาวิชา ตัวนักศึกษาหญิงเอง และรุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา โดยที่แต่ละกลุ่มคนเหล่านี้ มีบทบาทในสังคมแตกต่างกัน

กัน และมีความสัมพันธ์ในสังคมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่มีและไม่มีการดื่มแอลกอฮอล์

จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และการใช้พื้นที่ในรูปแบบเดิมเป็นประจำทำให้คนในกลุ่มเกิดความคุ้นเคยกับการใช้พื้นที่ จนเสมือนเป็นการใช้พื้นที่ในชีวิตประจำวัน ทำให้คนในกลุ่มรับรู้สถานะของกันและกันว่าเป็นสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน อีกทั้งยังแสดงถึงอัตลักษณ์บางส่วนของผู้เล่นรถรางทามิย่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โอภามา จำแก (2562) ที่พบว่า พื้นที่ทางสังคมเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ได้รับแรงกดดันจากการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม จำเป็นต้องสร้างพื้นที่ทางสังคม เพื่อให้อยู่รอดและได้รับการยอมรับจากสังคม สามารถอยู่ในพื้นที่ด้วยความชอบธรรม อยู่ในสังคมไทยอย่างมีศักดิ์ศรี และมีฐานะทางสังคม โดยเป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคม ผ่านทางประวัติศาสตร์ พิธีกรรม การเฉลิมฉลอง การสร้างอัตลักษณ์ใหม่ และการปรับตัวในชีวิตประจำวัน

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่คือ แท้จริงแล้วการเล่นรถรางทามิย่านั้นเป็นกิจกรรมประเภทผู้เล่นเดี่ยว แต่ผู้เล่นรถรางทามิยานิยมสร้างกลุ่มหรือทีมขึ้นมาเอง เพื่อช่วยเหลือกันให้บรรลุเป้าหมาย และการเล่นรถ ในปัจจุบัน มีความแตกต่างกับการเล่นรถในอดีตอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นในด้านของประเภทรถและวิธีการดัดแปลงรถ แต่ทุกคนมีความหลงใหลเสน่ห์ของรถรางทามิย่าในเรื่องเดียวกัน คือ การได้ลงมือทำเพื่อให้รถของตนออกมามีประสิทธิภาพที่ดี และการลุ้นในสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้ อีกทั้ง ผู้เล่นรถรางทามิย่ายังได้แสดงความเป็นตัวของตัวเองผ่านศิลปะบนตัวรถ โดยการออกแบบลวดลาย สี สัน และองค์ประกอบของตัวรถตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง ทำให้การเล่นรถรางทามิย่าไม่ได้เป็นเพียงงานอดิเรก หรือเป็นการเล่นของเล่นของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นดังผลงานชิ้นเอกของตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. อัตลักษณ์ของผู้เล่นรถรางทามิย่าถูกสร้างจากการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เล่นรถรางทามิย่า หรืออาจเกิดจากตัวบุคคลเอง โดยอัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นนี้ สามารถนำไปใช้ป็นองค์ประกอบหนึ่งในการสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการตอบสนองอัตลักษณ์ของผู้เล่นรถรางทามิย่าในทุกรูปแบบ

2. การสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถรางทามิยานั้น มีการสร้างพื้นที่ทางสังคมหลายพื้นที่ โดยที่แต่ละพื้นที่ทางสังคมนั้น มีการบริหารจัดการแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้เล่นรถรางทามิยา จำเป็นต้องปรับตัว และติดตามข่าวสารของแต่ละพื้นที่ทางสังคมด้วยตัวเอง แต่ถ้าพื้นที่ทางสังคมดังกล่าว เป็นพื้นที่รวมซึ่งไม่ได้มีการแบ่งแยก จะช่วยให้การติดตามข่าวสาร และการเข้าถึงเป้าหมาย เป็นไปได้ด้วยความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาบรรยากาศงานแข่งขันที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มผู้เล่นในงานแข่งขันใหญ่ ๆ เช่น งานแข่งขันระดับเอเชียและงานแข่งขันระดับโลก ทั้งงานที่ถูกจัดขึ้นในประเทศไทยและในต่างประเทศ

2. ควรมีการศึกษาอัตลักษณ์และการสร้างพื้นที่ทางสังคมของคนชาติอื่น เพื่อให้ได้อัตลักษณ์และการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผู้เล่นรถรางทามิยาในสังคมอื่น รวมถึงอาจจะมีการศึกษาเปรียบเทียบอัตลักษณ์และการสร้างพื้นที่ทางสังคมระหว่างของคนในสังคมชาติต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] ขวดีตรา ตันติมาลา. (2560). การสร้างอัตลักษณ์ของตลาดนัดภายในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญา นินพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิตการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [2] ฐิติวิจัน ทองแก้ว และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2559). การสร้างพื้นที่ทางสังคมและการดำรงอัตลักษณ์ของคนพิการที่ทำงานในองค์กรด้านการสื่อสารโทรคมนาคม. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2559 หน้า 1443 - 1462. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [3] ณัฐวุฒิ อัครโกวิทวงศ์ สกรินทร์ แซ่ภู และปนายุ ไชยรัตนานนท์. (2554). การศึกษาข้อมูลการอยู่อาศัยและแนวทางการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเมือง : กรณีศึกษาในที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บริเวณริมถนนพระรามสี่ติดกับถนนวิทย์. กรุงเทพฯ. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- [4] นุชนาฏ เชียงชัย. (2558). การใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [5] ประไพพิมพ์ พานิชสมัย. (2560). การออกแบบอัตลักษณ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนท่าแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต. คณะมัณฑนศิลป์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [6] เผ่าไทย สีนอำพล และนฤภัค จันทิมา. (2561). ทูทางสังคม การเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคม และการตีแผ่เรื่องตีแผ่แอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 ธันวาคม 2561 หน้า 124 - 136. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- [7] วรพล วรสุวรรณโรจน์ และ พระครูรัตนสุตาภรณ์. (2562). การสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562 หน้า 36 - 40. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- [8] ศิวพร ศรีวะรมย์. (2559). อัตลักษณ์ของฮิปสเตอร์ในกลุ่มเยาวชนไทย. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะนิเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [9] สุรพัศตร์ ภัทรานนท์อุทัย. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเรื่องเล่าของ Let's & Go และกลุ่มคนไทยที่เล่นรถ Tamiya Mini 4WD. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [10] โอโกมา จำแวก. (2562). การสร้างพื้นที่ทางสังคมสู่วิถีชีวิตใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาในจังหวัดกำแพงเพชร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

คุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและการบอกต่อของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี

SERVICE QUALITY OF RENTED HOUSE AFFECTING SATISFACTION AND WORD OF MOUTH AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN CHONBURI PROVINCE

เสาวณีย์ คงเจริญพร^{1*} และ ชลธิศ ดาราวงษ์²

SAOWANEE KONGCHARAENPORN^{1*} and CHONLATIS DARAWONG²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพการบริการ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี และ 2) ศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมการบอกต่อของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่อาศัยในบ้านเช่าในจังหวัดชลบุรี จำนวน 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของบ้านเช่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.35) ความพึงพอใจ และพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.50 และ $\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.56) และ 2) ปัจจัยคุณภาพการบริการด้านการดูแลเอาใจใส่ (B = 0.72) และด้านการตอบสนอง (B = 0.17) มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี ส่วนปัจจัยด้านการดูแลเอาใจใส่ (B = 0.62) ด้านการตอบสนอง (B = 0.23) และด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก (B = 0.15) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : คุณภาพการบริการ ; ความพึงพอใจ ; การบอกต่อ ; บ้านเช่า

¹ นักศึกษาปริญญาโท วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, Master's degree Student, Graduate College of Management, Sripatum University at Chonburi

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, Associate Professor Dr., Sripatum University at Chonburi

* Corresponding Author. Email : m.saowanee107@gmail.com, chonlatis@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this study were to 1) study the level of service quality, satisfaction, and word of mouth among university students in Chonburi province, and 2) examine service quality of rented house affecting satisfaction and word of mouth among students in Chonburi province. Samples were 399 students in Chonburi province who rented houses. The tool used in data collection was questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and multiple regression.

The findings of this study were as follow 1) the level of service quality was at high level ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.35), the level of satisfaction and word of mouth of university students was at moderate level ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.50 and $\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.56, respectively), and 2) service quality in terms of empathy and responsiveness ($B = 0.17$) affecting satisfaction whereas the factors of empathy ($B = 0.72$), responsiveness ($B = 0.23$), and physical environment ($B = 0.15$) affecting word of mouth of university students in Chonburi province at 0.05 significant level.

Keywords : Service Quality ; Satisfaction ; Word of Mouth ; Rental House

บทนำ

ธุรกิจบ้านเช่า หรือธุรกิจห้องว่างให้เช่า นั้น เคยมีคำกล่าวไว้ว่า เป็นธุรกิจเสือนอนกิน ทำให้ผู้ที่กำลังทรัพย์ในการเข้ามาลงทุนในธุรกิจนี้ต่างคิดว่าการลงทุนครั้งแรกที่ใช้เงินไปนั้น สามารถหาทุนคืนโดยการเก็บเงินกินจากค่าเช่าได้ระยะยาวในภายหลัง อย่างไรก็ตาม การประกอบธุรกิจที่จะสำเร็จได้นั้น ต้องมีกลุ่มเป้าหมายที่แน่ชัดว่าเป็นใครที่จะเข้ามาพักอาศัยบ้านเช่า ราคาของที่พักที่ผู้เช่ายินดีที่จะจ่ายได้ ผู้ให้บริการต้องมีการจัดการบริหารวางแผนการทำงานที่ดีจะทำให้ระบบขั้นตอนของธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น และสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยในการประกอบธุรกิจการบริการนี้ คือ การมีจิตบริการของผู้ให้บริการ โดยผู้ให้บริการแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันไป สอดคล้องกับชูชัย สมบัติไกร (2562) กล่าวว่า การบริการเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เป็นกิจกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้อง หรือสัมผัสได้เหมือนผลิตภัณฑ์ทั่วไป แต่จะแสดงออกมาในรูปของการปฏิบัติงาน ก่อนที่ผู้รับบริการจะตัดสินใจเลือกรับบริการนั้น นอกจากนี้ การบริการมีความหลากหลายแตกต่างกัน และคุณภาพของการบริการอาจเปลี่ยนแปลงไปตามผู้ให้บริการ โดยผู้ให้บริการแต่ละคนอาจมีความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมการให้บริการที่แตกต่างกัน

ถ้าผู้รับบริการที่แตกต่างกัน รวมทั้งการเปลี่ยนเวลา และสถานที่ให้บริการ ก็สามารถทำให้บริการมีความแตกต่างกันได้

นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในจังหวัดชลบุรีนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคนจากต่างพื้นที่ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการหาที่พักใกล้กับสถานศึกษา เพื่อให้สะดวกต่อการเดินทางไป-กลับ และเลือกที่พักอาศัยแบบระยะยาว ดังนั้นจึงต้องมองหาสถานที่พักที่มีความน่าสนใจในระดับหนึ่งโดยดูจากลักษณะภายนอกของที่พัก รวมถึงสอบถามผู้ที่พักอยู่ที่แห่งนั้นแล้วมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด คุณภาพการให้บริการของที่พักเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการง่ายต่อการตัดสินใจที่จะประเมินทางเลือกเข้าใช้บริการที่พักร

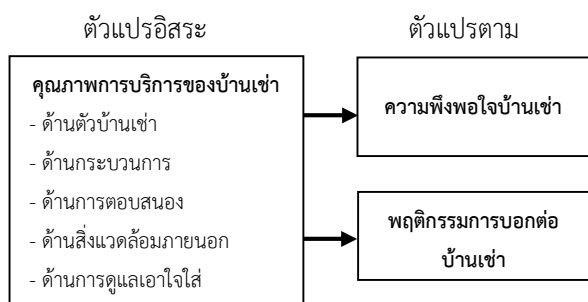
จากการศึกษางานวิจัยก่อนหน้าของ วีรภัทร พุทธิรักษา และชลธิศ ตาราวงษ์ (2561) พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลากรในการให้บริการด้วยความเป็นมิตรและเอาใจใส่จะสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เช่าที่พักอาศัยในจังหวัดระยอง และงานวิจัยของ พาตีศะ ยะโกะ, มลิวีย์ คงศิริ และเจษฎา นกน้อย (2563) พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลากรในเรื่องต้องการการดูแลเอาใจใส่จากพนักงานของหอพัก มีผลต่อการตัดสินใจเช่าหอพัก ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและการบอกต่อของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี

เพื่อผู้ประกอบการธุรกิจบ้านเช่าสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงคุณภาพการบริการบ้านเช่าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริการ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมการบอกต่อของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพบริการ

การบริการ คือ การตอบสนองให้ผู้มุ่งหวังและลูกค้า ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามที่ลูกค้าร้องขอ หรือตามระยะเวลา

Parasuraman, Zeithaml & Berry (อ้างถึงใน กัลยาสร้อยสิงห์, 2559) กล่าวว่า คุณภาพบริการ ประกอบด้วย ปัจจัย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ลักษณะทางกายภาพ/ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ หมายถึง การบริการควรมีความเป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ 2) ความเชื่อถือได้ หมายถึง การให้บริการต้องตรงตามการสื่อสารที่นำเสนอแก่ลูกค้า 3) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว หมายถึง การให้บริการลูกค้าด้วยความเต็มใจ และมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือหรือให้บริการลูกค้าทันที 4) ความมั่นใจได้ หมายถึง การบริการจากพนักงานที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำงานตอบสนองความต้องการของลูกค้า และ 5) การเข้าถึงจิตใจ หมายถึง การดูแลเอาใจใส่ และความสนใจ การเอาใจใส่ผู้รับบริการตามความต้องการที่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี
2. ปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาที่อาศัยในบ้านเช่าในจังหวัดชลบุรี ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจึงใช้สูตร $n = Z^2 / 4E^2$ เมื่อ Z แทนค่าด้วย 1.96 และ E แทนค่าด้วย 0.05 (กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตาวานิชย์บัญชา, 2560) ได้จำนวน 384 คน โดยเพื่อความผิดพลาดจากการได้รับคำตอบไม่ครบถ้วน จึงทำการเพิ่มจำนวนตัวอย่างร้อยละ 4 จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 399 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามแบบเลือกกรายการ ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อคุณภาพการบริการบ้านเช่า ตอนที่ 3 ข้อมูลความพึงพอใจบ้านเช่าของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 4 ข้อมูลพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และ ตอนที่ 4 ลักษณะคำตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสอบถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.87 และมีค่าความเชื่อมั่นของแต่ละตัวแปรอยู่ในช่วง 0.735-0.894 ซึ่งค่าที่ยอมรับได้ที่ 0.70 แสดงข้อมูลค่าความเชื่อมั่นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแต่ละตัวแปร

ตัวแปร	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
- คุณภาพการบริการบ้านเช่า		
- ด้านตัวบ้านเช่า	6	0.88
- ด้านกระบวนการ	4	0.89
- ด้านการตอบสนอง	6	0.89
- ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก	7	0.87

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงค่าความเชื่อมั่นของแต่ละตัวแปร

ตัวแปร	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
- ด้านการดูแลเอาใจใส่	8	0.88
- ความพึงพอใจบ้านเช่า	4	0.74
- พฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่า	4	0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 แหล่งคือ

1. แหล่งทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่น่ามาจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ
2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 399 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และรอรับแบบสอบถามคืนทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะทางประชากร (n = 399)

ข้อมูลลักษณะทางประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	113	28.32
หญิง	286	71.68
อายุ		
18 - 20 ปี	161	40.35
21 - 23 ปี	79	19.80
มากกว่า 23 ปี	159	39.85
รายได้ต่อเดือน		
5,001 – 7, 000 บาท	28	7.02
7,001 – 9,000 บาท	105	26.31
มากกว่า 9,001 บาท	266	66.67

ตารางที่ 2 (ต่อ) จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำแนกตามลักษณะทางประชากร (n = 399)

ชั้นปีที่กำลังศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	40	10.03
ชั้นปีที่ 2	136	34.08
ชั้นปีที่ 3	106	26.57
ชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป	117	29.32
คณะที่กำลังศึกษา		
บริหารธุรกิจ	22	5.51
บัญชี	33	8.27
ศิลปศาสตร์	161	40.35
ข้อมูลลักษณะทางประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะที่กำลังศึกษา		
นิเทศศาสตร์	183	45.87
ระยะเวลาการเช่าบ้าน		
1 ปี	188	47.12
2 ปี	83	20.80
3 ปี	93	23.31
4 ปี	35	8.77

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.68 มีอายุอยู่ในช่วง 18 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.35 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 9,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.67 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 34.08 ศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 45.87 และเช่าบ้านมานาน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.12

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อคุณภาพบริการบ้านเช่า แสดงข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพการบริการของบ้านเช่าโดยรวม

คุณภาพการบริการ	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านตัวบ้านเช่า	4.42	0.48	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการ	4.45	0.52	มากที่สุด
3. ด้านการตอบสนอง	3.29	0.59	ปานกลาง
4. ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก	3.30	0.49	ปานกลาง
5. ด้านการดูแลเอาใจใส่	3.39	0.48	ปานกลาง
รวม	3.77	0.35	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ โดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อคุณภาพ

การบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77, S.D. = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.52$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจบ้านเช่าของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ระดับความพึงพอใจบ้านเช่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32, S.D. = 0.50$)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ระดับพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23, S.D. = 0.56$)

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการของบ้านเช่า กับความพึงพอใจและพฤติกรรมการบอกต่อ แสดงข้อมูลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตัวแปร	คุณภาพการบริการของบ้านเช่า				
	ด้านตัวบ้านเช่า	ด้านกระบวนการ	ด้านการตอบสนอง	ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก	ด้านการดูแลเอาใจใส่
ความพึงพอใจ	0.02	0.02	0.80*	0.77*	0.87*
พฤติกรรมการบอกต่อ	0.04	0.02	0.80*	0.79*	0.84*

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4 พบว่า คุณภาพการบริการของบ้านเช่าด้านการตอบสนอง ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก ด้านการดูแลเอาใจใส่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับความพึงพอใจและพฤติกรรมการบอกต่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

6. ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่ามีผลต่อความพึงพอใจบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี แสดงข้อมูลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลทดสอบการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีผลต่อความพึงพอใจบ้านเช่า

ปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่า	B	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta)	t	p	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.32		3.61*	0.00		
ด้านการดูแลเอาใจใส่	0.72	0.70	14.37*	0.00	0.26	3.92
ด้านการตอบสนอง	0.17	0.20	4.13*	0.00	0.26	3.92

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่า ได้แก่ ด้านการดูแลเอาใจใส่ และด้านการตอบสนอง มีผลต่อความพึงพอใจบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = 0.87$)

โดยสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรีได้ ร้อยละ 76 ($R^2 = 0.76$) ซึ่งตัวแปรปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีผลต่อความพึงพอใจบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการดูแลเอาใจใส่ ($Beta = 0.70$) และด้านการตอบสนอง ($Beta = 0.20$) ตามลำดับ สามารถแสดงสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.32 + 0.72 (\text{ด้านการดูแลเอาใจใส่}) + 0.17 (\text{ด้านการตอบสนอง})$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.70 (\text{ด้านการดูแลเอาใจใส่}) + 0.20 (\text{ด้านการตอบสนอง})$$

7. ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่ามีผลต่อพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี แสดงข้อมูลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลทดสอบการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีผลต่อพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่า

ปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่า	B	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta)	t	p	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	-0.09		-0.83	0.41		
ด้านการดูแลเอาใจใส่	0.62	0.53	9.30*	0.00	0.214	4.67
ด้านการตอบสนอง	0.23	0.24	3.77*	0.00	0.18	5.71
ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก	0.15	0.13	2.06*	0.04	0.18	5.53

R = 0.85, R² = 0.73, Adj. R² = 0.73, Std._{est} = 0.30, F = 355.19,

*p < 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่า ได้แก่ ด้านการดูแลเอาใจใส่ ด้านการตอบสนอง และด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก มีผลต่อพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R = 0.85)

โดยสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรีได้ ร้อยละ 73 (R² = 0.73) ซึ่งตัวแปรปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีผลต่อพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการดูแลเอาใจใส่ (Beta = 0.53) ด้านการตอบสนอง (Beta = 0.24) และด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก (Beta = 0.13) ตามลำดับ สามารถแสดงสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = -0.09 + 0.62 (\text{ด้านการดูแลเอาใจใส่}) + 0.23 (\text{ด้านการตอบสนอง}) + 0.15 (\text{ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก})$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.53 (\text{ด้านการดูแลเอาใจใส่}) + 0.24 (\text{ด้านการตอบสนอง}) + 0.13 (\text{ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก})$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่าที่มีผลต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านการดูแลเอาใจใส่ และด้านการตอบสนอง มีผลต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยนักศึกษาในจังหวัดชลบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่า ด้านการดูแลเอาใจใส่นั้นมีอิทธิพลมากที่สุด ต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่า เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของด้านการดูแลเอาใจใส่ คือ ผู้ดูแลบ้านเช่าให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาของผู้เช่า อาจกล่าวได้ว่า ถ้าผู้เช่ามีปัญหที่ต้องการให้ผู้ดูแลบ้านเช่า นั้นสามารถทำการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที จะทำให้ผู้เช่าเกิดความพึงพอใจและการบอกต่อบ้านเช่าแห่งนั้นกับบุคคลอื่น ๆ ไปในทิศทางที่ตนเอง ในทางกลับกัน หากผู้เช่ามีปัญหที่ต้องการให้ผู้ดูแลบ้านเช่าทำการแก้ไข แต่มีปฏิกิริยาเพิกเฉยไม่สนใจ ก็จะทำให้ผู้เช่าประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่ดี และไม่พอใจบ้านเช่า จึงเกิดการบอกต่อบ้านเช่าในเชิงลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรภัทร พุทธิรักษา และชลธิศ ดาราวงษ์ (2561) ที่พบว่าปัจจัยด้านบุคคลากรในการให้บริการด้วยความเป็นมิตรและเอาใจใส่จะสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เช่าที่พักอาศัยในจังหวัดระยอง และงานวิจัยของ ฟาติฮะ ยะโกะ, มลิวลัย คงศิริ และเจษฎา นกน้อย (2563) พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลากรในเรื่องต้องการการดูแลเอาใจใส่จากพนักงานของหอพัก มีผลต่อการตัดสินใจเช่าหอพักของนิสิตชาย

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่คือ ปัจจัยคุณภาพการบริการของบ้านเช่าเกี่ยวกับด้านการดูแลเอาใจใส่ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ธุรกิจบ้านเช่าต้องมีเป็นลำดับแรก ซึ่งจะทำให้มีผลต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมการบอกต่อบ้านเช่าของผู้เช่าตามมา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านตัวบ้านเช่า พบว่า ประเด็นคุณภาพของบ้านเช่าได้มาตรฐาน มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจบ้านเช่าควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านเช่า ให้มีอุปกรณ์มาตรฐานครบ

2. ด้านกระบวนการ พบว่า ประเด็นระบบการร้องเรียนมีขั้นตอนที่เข้าใจง่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจบ้านเช่าควรวางแผนวางระบบขั้นตอนการร้องเรียนให้ผู้เช่าบ้านได้รับรู้ และเข้าใจได้ง่าย

3. ด้านการตอบสนอง พบว่า ประเด็นผู้ดูแลบ้านเช่ามีความกระตือรือร้นในการให้บริการ และผู้ดูแลบ้านเช่ามีความรวดเร็วในการให้บริการเมื่อมีปัญหาต่างๆ เช่น เปลี่ยนหลอดไฟ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ส่วนด้านการดูแลเอาใจใส่ พบว่า ประเด็นผู้ดูแลบ้านเช่าให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาของผู้เช่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจบ้านเช่าควรมีความสนใจ กระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้เช่าร้องขอ

4. ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก พบว่า ประเด็นสภาพแวดล้อมมีความปลอดภัยสูง เช่น ทางเดินเข้า-ออกมีไฟฟ้าสว่าง มี รปภ. มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจบ้านเช่าควรจัดทำทางเดินเข้า-ออก ให้มีไฟส่องสว่าง

เพียงพอ เพื่อความปลอดภัยในเวลากลางคืน และควรจัด รปภ. ให้มีการตรวจบุคคลเข้า-ออก ในสถานที่บริเวณบ้านเช่าอย่างเข้มงวด เนื่องจากในปัจจุบันมีอาชญากรรมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการบ้านเช่า เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบและประเมินคุณภาพของการบริการทั้งก่อนการรับบริการและหลังรับบริการ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงคุณภาพที่ผู้รับบริการได้รับรู้ทั้งหมดและนำไปสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริการของผู้ประกอบการในธุรกิจบ้านเช่าต่อไป

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาประเด็นอื่นที่สามารถสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมหลังการใช้บริการบ้านเช่า เช่น ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตตา วานิชย์บัญชา. (2560). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ : สามลดา.
- [2] กัลยา สร้อยสิงห์. (2559). ความคาดหวังและการรับรู้ต่อความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2559 หน้า 216 - 238. วิทยาลัยดุสิตธานี.
- [3] ชูชัย สมิทธิไกร. (2562). พฤติกรรมผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] พาติยะ ยะโกะ, มลิวลีย์ คงศิริ และเจษฎา นกน้อย. (2563). การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเช่าห้องพักของนิสิตนักศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563 หน้า 1 - 13. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [5] วีรภัทร พุทธรักษา และชลธิศ ดาราวงษ์. (2561). พฤติกรรมของผู้เช่าที่มีผลต่อการให้ความสำคัญของกลยุทธ์ทางการตลาดของที่พักราคายในอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. วารสารราชภัฏจันทรเกษม ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561 หน้า 55 - 65. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

แนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู

THE GUIDELINE OF SOCIAL SUPPORT OF FEMALE ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA IN NONGBUALUMPHU PROVINCE

น้ำเพชร ทับทิม^{1*}, วันทนา อมตารียกุล² และ พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ³

NAMPETH TUBTIM^{1*}, WANTANA AMATARIYAKUL² and PHONGNIMIT PHONGPHINYO³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู 2) ศึกษาแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 180 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ทางสังคมศาสตร์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านให้การประเมินผล อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านทรัพยากรการบริหาร และด้านอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวมจำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล โดยใช้เทคนิคสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรีในด้านอารมณ์ มี 2 แนวทาง คือ การปฏิบัติตนต่อผู้บริหารสตรี และให้การเสริมแรงให้ผู้บริหารสตรี

คำสำคัญ : แนวทาง ; การสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, Master Student, Program in Educational Administration, Faculty of Graduate, Udonthani Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, Assistant Professor, Udonthani Rajabhat University

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, Lecturer, Faculty of Education, Udonthani Rajabhat University

* Corresponding Author. Email : pethitim@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the states of social support of female administrators under The Office of Primary Educational Service Area in Nongbualumphu Province. 2) study the guideline of social support of female administrators. The research using the mixed methods research by divided the research into 2 phases. Including Phase 1, studied the states of social support of female administrators under The Office of Primary Educational Service Area in Nongbualumphu Province. The sample consisted of 180 administrators obtained by stratified random sampling. The research instruments was a rating scale questionnaire which the reliability was 0.99. The data were analyzed by the Statistical Package for the Social Sciences by finding the mean ($\bar{X}$) and the standard deviation (S.D.) The results of the research found that the social support of female administrators was at a high level overall. When considered in each aspect found that there was the evaluation support at a high level and the others consisting of information support, resource management support and emotional support were at a medium level. Phase 2, studied the guideline of social support of female administrators under The Office of Primary Educational Service Area in Nongbualumphu Province using In-Depth Interview with 12 interviewees namely supervisors, administrators, school directors and teachers. The data were analyzed using content analysis and checking the quality of information using triangulation technique. The research found that the guideline of social support of female administrators under The Office of Primary Educational Service Area in Nongbualumphu Province consisted 2 guidelines 1) behaving to female administrators 2) reinforcement to female administrators.

Keywords : The Guideline ; The social support of female administrators ; The office of Primary Education Service Area in Nongbualumphu Province.

บทนำ

องค์การสหประชาชาติ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรีในปี พ.ศ. 2460 โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติให้ทุกประเทศกำหนดให้มีวันฉลองแห่งประชาชาติ ว่าด้วยสตรีและสันติภาพสากล คือ วันที่ 8 มีนาคม เป็นวันสตรีสากล (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2552: 1) การริเริ่มของสหประชาชาติในการยกระดับสิทธิของสตรี มีผลทำให้การจัดตั้งองค์กรทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันในทางกฎหมายให้เกิดขึ้น และองค์กรในสหประชาชาติหลายองค์กรที่ร่วมกันทำงาน เพื่อผลักดันให้เกิดความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจมากขึ้น และพยายามเปลี่ยนแปลงแก้ไขวัฒนธรรม และเจตคติที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติมาเป็นเวลายาวนาน

หลายองค์กรในสหประชาชาติหลายองค์กรที่ร่วมกันผลักดันในเรื่อง สิทธิสตรี ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่เข้าร่วมภาคีระดับนานาชาติ ส่งผลทำให้องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการด้านสิทธิสตรีในประเทศไทยและติดตามเร่งรัดให้เป็นไปตามข้อผูกพันของประเทศที่หลายประเทศใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมระหว่างชายและหญิง ประเทศไทยมีการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว เช่น การไม่เลือกปฏิบัติต่อสตรี และการให้หลักประกันว่าสตรีจะต้องได้รับสิทธิประโยชน์และโอกาสต่าง ๆ จากรัฐบนพื้นฐานความเสมอภาคและความเป็นธรรม (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2552: 1) ดังปรากฏในกฎหมายแม่บทของประเทศไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย

มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560 : 11) จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ ได้มีการดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรีใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสตรี พ.ศ. 2560 - 2564

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสตรี พ.ศ. 2560 - 2564 ได้กำหนดแนวทางไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมพลังเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตแก่สตรีทุกกลุ่มและทุกระดับ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สตรีได้รับการพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เหมาะสม มีการเรียนรู้และได้รับการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเข้าถึงข้อมูลความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และทันโลกทันสมัย มีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางสังคม การเมือง และกระบวนการตัดสินใจ ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นมากขึ้น มีสุขภาพ (กายและจิต) สุขภาวะที่ดี มีความตระหนักรู้ในการรักษาสุขภาพและมีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล สตรีทุกกลุ่ม ทุกวัยสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐาน เพื่อที่สตรีในสังคมไทยทุกเพศทุกวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2560 : 60-63)

การมีส่วนร่วมทางสังคมถือเป็นอีกบทบาทหนึ่งซึ่งสตรีสามารถแสดงออกถึงสิทธิของตนเองไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งหรือการแสดงความคิดเห็น อย่างไรก็ตามบริบทของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จะยกย่องให้บุรุษเป็นผู้นำและสตรีเป็นผู้ตาม แต่จากกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์พบว่า สตรีเริ่มเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้นำระดับท้องถิ่น ผู้นำระดับองค์กรหรือแม้กระทั่งผู้นำระดับประเทศ อย่างไรก็ตามสัดส่วนการเป็นผู้นำของสตรีก็ยังมีน้อยมากเมื่อเทียบกับบุรุษ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554 : 48) โครงการสตรี และเยาวชนศึกษา สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รายงานการศึกษา

สถานการณ์ กลุ่มสตรีในการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการพบว่า ในระดับผู้บริหารระดับสูงในตำแหน่งปลัดกระทรวง มีสตรีก้าวสู่ตำแหน่งปลัดกระทรวงไม่ถึง 1 ใน 4 ของผู้บริหารทั้งหมด ขณะที่สัดส่วนสตรีองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีแนวโน้มที่ดีจากปี 2548 - 2552 คือ ร้อยละ 45.00 เป็นร้อยละ 55.00 กลุ่มสตรีก็มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการสรรหาและเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในปี 2550 - 2556 จากการเลือกตั้ง (จังหวัดละ 1 คน รวม 76 จังหวัด) และการสรรหาทั่วประเทศ (74 คน) พบว่า สตรีได้รับการเลือกตั้งเพียง ร้อยละ 16.22 และร้อยละ 15.70 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โอกาสที่ให้สตรีเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจในระดับนโยบายหรือระดับชาติยังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2554 ก : 136)

เจตคติด้านการเป็นผู้นำหรือผู้บริหาร ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าสตรีมีโอกาสก้าวไปสู่หน้าที่การงานในตำแหน่งผู้บริหารเท่าเทียมกับบุรุษ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 89.00 มีความเห็นว่าสตรีมีโอกาสก้าวไปสู่ตำแหน่งผู้บริหารเท่าเทียมกับบุรุษได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีขึ้นต่อสตรีในการเข้าสู่ตำแหน่งการบริหารและเป็นเช่นนี้ทุกภูมิภาค โดยประชาชนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสัดส่วนที่เห็นด้วยร้อยละ 90.40 ซึ่งมากกว่าในทุกภูมิภาค แต่ภาคเหนือและภาคกลางเห็นด้วยในสัดส่วนที่น้อยกว่าทุกภาค อย่างไรก็ตามก็มีสัดส่วนที่สูงเช่นเดียวกัน คือไม่น้อยกว่าร้อยละ 88.00 (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2554ข: 52-53)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนจัดเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ด้านการให้บริการทางการศึกษา ภารกิจหลักของโรงเรียนคือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีคุณธรรมทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสุขภาพอนามัยที่ดี ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การที่โรงเรียนจะสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจัดเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด ที่จะทำให้การบริหารการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

การบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งหมายถึง ประสิทธิภาพของงานในสถานศึกษาเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย เช่น ความรู้ความสามารถของผู้บริหาร วุฒิภาวะทางอารมณ์ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย การสนับสนุนทางสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาคือ ผู้ที่จะทำให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสตรี ได้รับบทบาทที่ต้องรับผิดชอบทั้งในด้านการทำงานนอกบ้าน และความรับผิดชอบต่อครอบครัว อันส่งผลกระทบทางด้านสุขภาพ ครอบครัว และการทำงานการจัดสรรเวลาให้กับงานนอกบ้าน ครอบครัว และความเป็นส่วนตัวของสตรี ส่งผลกระทบต่อจิตใจกว่าจะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารสตรี นับว่ายากลำบากพอสมควร แต่ในวงการศึกษาก็มีนักบริหารสตรีที่เก่งกล้าสามารถในการบริหารหลายคนมีชื่อเสียง จึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ และควรได้รับการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม คือการที่บุคคลในเครือข่ายสังคมได้รับการช่วยเหลือด้านอารมณ์และสังคม สิ่งของหรือข้อมูล ซึ่งการสนับสนุนนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านเครื่องมือ (Instrument Aid) หมายถึง การได้รับการช่วยเหลือด้านแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของ เงินทอง ที่จะทำให้อุปกรณ์ที่ได้รับนั้นสามารถดำรงบทบาทหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ตามปกติ การได้รับการสนับสนุนทาง ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Aid) หมายถึง ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการแนะนำและการป้อนกลับ และการได้รับการช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรม คือ การให้ความช่วยเหลือโดยตรงหรือการให้สิ่งของหรือการบริการ (Thoits, 1982: 147-148) การสนับสนุนทางสังคมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้บริหารสตรี ซึ่งควรได้รับการสนับสนุน เพราะเมื่อผู้บริหารสตรี ได้รับการสนับสนุนที่มากเพียงพอ สามารถเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหารสตรีทำงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู มีผู้บริหารเป็นสตรีในหลายโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งออกได้ 2 เขต คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีโรงเรียนที่สังกัด ได้แก่ โรงเรียน ในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอโนนสัง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา

หนองบัวลำภู เขต 2 มีโรงเรียนที่สังกัด ได้แก่ โรงเรียนในอำเภอนากลาง อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอนาวัง มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 338 คน เป็นเพศชาย 286 คน เป็นเพศหญิง 52 คน

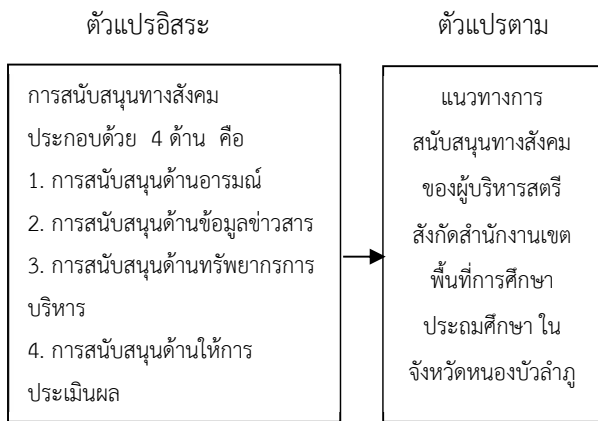
ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภูว่าเป็นอย่างไร เพื่อที่จะศึกษาแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรีว่าเป็นอย่างไร ซึ่งจะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาผู้บริหารสตรีให้สามารถบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายและนโยบายที่วางไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของบริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปร การสนับสนุนทางสังคมจากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านได้ การสนับสนุนทางสังคม 4 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร การสนับสนุนด้านให้การประเมินผล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2560 จำนวน 338 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling ดังนี้ 1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608-609 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 42-43) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน 2) กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามขนาดโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก 131 คน โรงเรียนขนาดกลาง 42 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 4 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 3 คน 3) กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละขนาดโรงเรียน แบ่งตามอำเภอของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สอบถามการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.99 มี 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร 3) ด้านทรัพยากรการบริหาร 4) ด้านให้การประเมินผล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ระบุชื่อไว้หน้าของจดหมาย เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วให้นำแบบสอบถามใส่ซองเปล่าที่ติดแสตมป์จ่ายหน้าซองถึงผู้วิจัยตามชื่อที่อยู่ระบุไว้หน้าของจดหมาย โดยขอความกรุณาส่งคืนภายใน 2 สัปดาห์ ซึ่งได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 180 ฉบับ

3. เมื่อไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเองโดยการโทรศัพท์

4. เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปอภิปรายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) ตามรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบวิเคราะห์ โดยแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2 คือ ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาในเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยนำข้อมูลค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) จากการศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ที่ได้จากระยะที่ 1 ที่มีค่าน้อยที่สุดมากำหนดเป็นแนวคำถามและเป็นข้อมูลประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยกำหนดเรื่องให้กระชับเฉพาะเจาะจง และชัดเจนที่สุดว่า จะสัมภาษณ์เรื่องอะไร เพื่ออะไร กำหนดกลุ่มว่าจะมีจำนวนเท่าไร ใครบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องและกำหนดเวลาให้ชัดเจนและเหมาะสม จะเริ่มยุคเวลาเท่าใด พร้อมนำเสนอข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 เพื่อจัดองค์ประกอบในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กำหนดแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ นำไปจำแนกจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นและตีความตามกรอบแนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา ขอบเขตการวิจัย วัตถุประสงค์ และข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางในการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำข้อมูลในแบบสอบถาม ตอนที่ 1 นำมาแจกแจงความถี่ และร้อยละ ดังรายละเอียด ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการทำงาน ขนาดโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (180 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
ชาย	136	75.56
หญิง	44	24.44
2. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	54	30.00
ปริญญาโท	126	70.00
ปริญญาเอก	-	-
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	12	6.67
5-10 ปี	57	31.67
มากกว่า 10-20 ปี	45	25.00
20 ปี ขึ้นไป	66	36.67
4. ขนาดโรงเรียน		
เล็ก	100	55.56
กลาง	73	40.56
ใหญ่	4	2.22
ใหญ่พิเศษ	3	1.67

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 75.56 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท ร้อยละ 70.00 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 20 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 36.67 ขนาดโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ร้อยละ 55.56

ตอนที่ 2 การสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู ดังรายละเอียด ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์	3.35	0.89	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร	3.50	0.82	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคมด้านทรัพยากรการบริหาร	3.47	0.72	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินผล	3.83	0.78	มาก
รวม	3.52	0.67	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมที่สูงที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือ ข้อมูลข่าวสาร และด้านทรัพยากรการบริหารมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ($\bar{X} = 3.50$) และ ($\bar{X} = 3.47$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสนับสนุนทางสังคม ด้านอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$)

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู

แนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ด้านอารมณ์ มีดังนี้ 1) การปฏิบัติตนต่อผู้บริหารสตรี ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา ควรให้ความเคารพในการตัดสินใจของผู้บริหารสตรี มีความเข้าใจธรรมชาติของสภาพสตรี เปลี่ยนเจตคติที่ไม่ดีต่อสตรี และยอมรับให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสตรี ให้ความไว้วางใจ เชื่อใจ ให้ความเสมอภาคให้ความสำคัญโดยให้ผู้บริหารสตรีได้รับมอบหมายงานและให้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สอดคล้องศักยภาพของผู้บริหารสตรี 2) ให้การ

เสริมแรงให้ผู้บริหารสตรี เพื่อผู้บริหารสตรีจะได้มีความเข้มแข็ง หนักแน่น ควบคุมอารมณ์ตนเองในการปฏิบัติงาน เช่น สร้างขวัญ กำลังใจ การพิจารณาความชอบ มีการยกย่องชมเชย และการ ฝึกอบรมทางธรรมะ

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของ ผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านให้การประเมินผล อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านทรัพยากรการบริหาร และด้าน อารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้บริหารสตรีและ ผู้บริหารบุรุษ มีความเสมอภาคกันในทุก ๆ ด้าน การได้รับการ สนับสนุนทางสังคมจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกัน ซึ่งการได้รับการ สนับสนุนทางสังคมนี้ มีอยู่หลายด้าน เพื่อจะเป็นการส่งผลให้ ผู้บริหารสตรีปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการ สนับสนุนทั้งจากบุคคลและกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟินแมน (Fineman อ้างถึงใน วีระดา สมสวัสดิ์, 2549: 116) ที่กล่าวว่า ความเสมอภาคเป็นเรื่องการ ปฏิบัติอย่างเดียวกัน กฎเกณฑ์ของความเสมอภาคอาจหลีกเลี่ยงการ ที่จะทำให้ผู้หญิงเสียเปรียบ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยเหลือผู้หญิง ได้มีกฎเกณฑ์นี้ถูกสร้างขึ้น โดยพิจารณาถึงสถานภาพของผู้หญิง และผู้ชายที่อยู่ในโครงสร้างแตกต่างกันในสังคม และเพื่อแสวงหา สถานภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคล สอดคล้องกับทฤษฎี การสนับสนุนทางสังคมของ ธอยท์ส (Thoits, 1982: 147-148) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมคือ การที่บุคคลในเครือข่าย สังคมได้รับการช่วยเหลือด้านอารมณ์และสังคม สิ่งของหรือ ข้อมูล ซึ่งการสนับสนุนนี้ จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญ ปัญหาต่าง ๆ ได้ และ มิลเลอร์ (Miller, 2012 อ้างถึงใน ขวนพิศ บุญพา, 2559: 23) ได้ระบุถึงแหล่งที่มาของการ สนับสนุนทางสังคม ในที่ทำงานได้แก่ การสนับสนุนจากผู้บริหาร และการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน

2. จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการสนับสนุนทางสังคม ของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการปฏิบัติต่อผู้บริหารสตรี และการ เสริมแรงให้ผู้บริหารสตรี ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และ ผู้ใต้บังคับบัญชาควรปฏิบัติต่อผู้บริหารสตรีโดยการให้ความ

เคารพในการตัดสินใจ มีความเข้าใจธรรมชาติของสุภาพสตรี เปลี่ยนเจตคติที่ไม่ดีต่อสตรี และยอมรับให้ความร่วมมือในการ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสตรีให้ความไว้วางใจ เชื่อใจ ให้ความเสมอภาค ให้ความสำคัญ ให้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ในการทำงาน ให้ การเสริมแรง ให้ ผู้บริหารสตรี เพื่อผู้บริหารสตรีจะได้มีความเข้มแข็งหนักแน่น เช่น สร้างขวัญ กำลังใจ การพิจารณาความชอบมีการยกย่องชมเชย เนื่องจาก ผู้บริหารทั้งบุรุษและสตรีมีความเท่าเทียมกันในด้านการทำงาน ต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อเพศใดเพศหนึ่ง มีการสนับสนุนให้ ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ในด้านการเมืองทั้งในระดับประเทศและ ระหว่างประเทศ สอดคล้องกับอนุสัญญา ว่าด้วยการขจัดการ เลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (สำนักงานกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว, 2546: 13) ที่กล่าวไว้ว่า การเลือกปฏิบัติ ต่อสตรีขัดต่อหลักการของความเสมอภาคของสิทธิ และความ เคารพ ต่อเกียรติศักดิ์ของมนุษย์ เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ของสตรีด้วยเงื่อนไขที่เสมอภาคกันกับบุรุษในการดำรงอยู่ทาง การเมือง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมในประเทศของตน ขัดขวาง ความเจริญเติบโตแห่งความรุ่งเรืองของสังคมครอบครัว และทำให้พัฒนาการอย่างสมบูรณ์ของศักยภาพต่าง ๆ ของสตรี ในการให้บริการแก่ประเทศของตนและมนุษยชาติเป็นไปได้โดย ยากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560- 2564 (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2560: 56) กล่าว ในยุทธศาสตร์การปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมในประเด็น ความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายว่า ปัญหาเจตคติ และค่านิยม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำ พฤติกรรม การตัดสินใจ และ การกำหนดกฎหมาย นโยบาย และงบประมาณแผ่นดิน เป็นปัญหาสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรี การส่งเสริม ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันทางเพศ และการจัดการ เลือกปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ ให้ความสำคัญในการมุ่งปรับเปลี่ยน เจตคติของสังคมและค่านิยม เพื่อเสริมสร้างความเสมอภาค ระหว่างเพศ สอดคล้องกับแนวคิดของ วริศรา บัวโต (2556: 151) ได้สรุปว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้สตรีได้รับ โอกาสในการศึกษา และโอกาสในการทำงานในสังคม รวมถึง โอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การที่ประเทศไทยของเราได้มีรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ ที่ได้เข้ามาคุ้มครองสิทธิของสตรีเพื่อให้สตรีได้รับความเสมอ ภาครวมตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ การเคารพสิทธิเสรีภาพ และ การให้ความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันของบุคคล และยัง

สอดคล้องกับแนวคิดของ แสงวุฒิ แสนโสภา (2563: 34) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ การที่บุคคลหรือคณะบุคคลที่เข้ามาช่วยเหลือกันและสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ เป็นส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร และการยอมรับนับถือในตัวบุคคล ให้เกียรติในความรู้ความสามารถของแต่ละคน ยอมรับฟังกัน ใช้จุดเด่นมาทำงานร่วมกัน จะทำให้ผลของงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ด้านอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนทางสังคมผู้บริหารสตรี
2. สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายที่มี การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้บริหารสตรี

และนำแนวทางการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรีที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาและผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไปประยุกต์ใช้ให้ตรงกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านทรัพยากรการบริหาร อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสนับสนุนทางสังคมในแต่ละด้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี ให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
2. ผลการศึกษาสภาพการสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ควรมีการศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของผู้บริหารสตรี ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนโดยตรง เพื่อให้ได้รับข้อมูลสภาพการสนับสนุนทางสังคมที่เป็นข้อมูลเชิงลึกยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ:กรมฯ.
- [2] ขวนพิศ บุญพา. (2559). การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมใน ที่ทำงานของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- [3] บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [4] บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [5] วิศรดา บัวโต. (2556). ความไม่เสมอภาคและการเลือกปฏิบัติต่อสตรีไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [6] วิระดา สมสวัสดิ์. (2549). ทิทรคนสตรีนิยม. เชียงใหม่ : วนิดาเพรส.
- [7] แสงวุฒิ แสนโสภา. (2563). การพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย, วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล. 6(2); 34. วิทยาลัยสันตพล
- [8] สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2546). อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุก รูปแบบ และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- [9] สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2552). ดัชนีการพัฒนามิติหญิงชายของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- [10] สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2554ก). รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทสถานภาพสตรีและความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

- [11] สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- [12] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *มติหญิงชาย: แนวโน้มการพัฒนาสู่ความเสมอภาค*. กรุงเทพฯ : จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- [13] Thoits, P. A. (1982). *Conceptual, methodological, and theoretical problems in studying social support as a buffer against life stress*. *Journal of Health and Social Behavior*, 23(5), 147 - 148.

พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

MULTI CORE COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS EFFECTING TO LEARNING ORGANIZATION OF SCHOOL UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 20

ยีนยง ไทยใจดี^{1*}, ชานนท์ เศรษฐฐแสงศรี², มีศักดิ์ แสงศิลา³, วรพล คล่องเชิงศรี⁴, วิทร วิภาหัสน์⁵ และ มิลินทร์ เจริญชนม์⁶
YUENYONG THAJAIDEE^{1*}, CHANON SETSAENGSRI², MESAK SAENGSILO³, WORAPOL KLONGCHENGSORN⁴,
WITORN WIPAHUSNS⁵ and MILINT CHALOENCHON⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา 4) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 6) เพื่อศึกษาพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 กลุ่มตัวอย่างได้สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษาได้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ครูผู้สอน จำนวน 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, F-test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) ผลการวิจัยพบว่า

1. พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด คือด้านการบริการที่ดี รองลงมาคือด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่วนด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด คือด้านการทำงานเป็นทีม
2. สภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงสุด ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม รองลงมาคือด้านมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ส่วนด้านที่มีระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่ำสุด คือด้านการคิดและเข้าใจเชิงระบบ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล, Assistant Professor, Faculty of Education, Santapol College.

²⁻⁶ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล, Lecturer, Faculty of Education, Santapol College.

* Corresponding Author. Email: yunt88@gmail.com

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

5. พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง ($r = 0.872$) โดยสมรรถนะหลักด้านการพัฒนาตนเอง มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงสุด รองลงมาคือ สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนสมรรถนะหลักด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

6. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได (Stepwise multiple regression analysis) ของพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหาร 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาตนเอง (X_3) ด้านการทำงานเป็นทีม (X_4) และด้านการบริการที่ดี (X_2) ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .67 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยรวมเท่ากับ 0.76 และสามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูได้ร้อยละ 76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่าความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ 0.28 โดยมีสมการพยากรณ์สมรรถนะหลักต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในรูปคะแนนดิบ มีดังนี้

$$Y = 2.143 + 0.2753X_3 + 0.253X_4 + 0.111X_2$$

และมีสมการพยากรณ์สมรรถนะหลักต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีดังนี้

$$Z = 0.294Z_3 + 0.278Z_4 + 0.115Z_2$$

คำสำคัญ : สมรรถนะหลักของผู้บริหาร ; องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) to study the level of multi core competency of school administrators 2) to study the condition being a learning organization of the school 3) to compare the level of multi core competency of school administrators classify by position and size of school 4) to compare the condition being a learning organization of the school classify by position and size of school 5) to study the relationship between multi core competency of school administrators and being learning organization of schools 6) to study the multi core competency of school administrators effecting to the condition being a learning organization of the school under the Secondary Educational Service Area Office 20. The sample by stratified random sampling were 30 administrators and 312 teachers. The instruments used to collect data was the 5-rating scales questionnaire with the reliability at 0.98. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, Pearson's moment product correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The results indicate that

1. Overall image and detailed image of the core competency of the school administrators are at high level. The highest level of core competency was good services. The second order was achievement motivation. The lowest level of core competency was teamwork.

2. Overall image and detailed image of the condition of being learning organization of the schools is at high level. The highest level of the condition of being learning organization of the schools was team learning. The second order was the excellence motivation. The lowest level of core competency was the systematic thinking and understanding.

3. The comparison of the opinion toward the core competency of the school administrators classified by position were significant differences at 0.01 level on the aspects and the wholes. When classified by size of school were not differences on the aspects and the wholes.

4. The comparison of the opinion toward the condition of being learning organization of the schools classified by position were significant differences at 0.01 level on the aspects and the wholes. When classified by size of school found that the team learning was significant differences at 0.05 level, the others aspects were not different.

5. The core competency of school administrators and being learning organization of schools has positive relationship with high significance at 0.01 ($r = 0.872$). By the self-development has the most positive relationship with the being learning organization, followed by the capacity of school administrators' teamwork, the achievement motivation and the excellence motivation have the relationship at lowest level.

6. The core competency of the school administrators illustrates the three main factors including the self-development the good service and the teamwork were affecting being learning organization with multiple correlation coefficient of 0.67 and the coefficient of regression is 0.472 which can predict the condition of being learning organization of the schools at 76 %. The regression analysis equation is as follows:

Raw score predictive equation

$$\hat{Y} = 2.143 + 0.2753X_3 + 0.253X_4 + 0.111X_2$$

Standard scores predictive equation

$$\hat{Z} = 0.294Z_3 + 0.278Z_4 + 0.115Z_2$$

Keywords: Core Competency of School Administrators ; learning organization of schools.

บทนำ

ในการพัฒนาที่ยั่งยืน และยังมีมุ่งเน้นพัฒนาสังคม คุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทร ในภาวะการณปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลง หลายๆ ด้าน เช่น การเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูปการเมือง ปฏิรูปการศึกษา ซึ่งตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 39 กำหนดให้

กระทรวง กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบนอกเหนือจากงานบริหาร 4 งาน การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การ บริหารงานบุคคล และการ บริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา โดยตรง กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 3-4) ให้ความสำคัญ กับการปฏิรูปด้านต่างๆ คือ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการ เรียนรู้ ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการ ปฏิรูปครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูประบบทรัพยากร

และการลงทุนเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบาย การปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ 4 ด้าน คือ ปฏิรูปโรงเรียนหรือสถานศึกษา ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตร และปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด

สมรรถนะของผู้บริหารจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคนเพราะสมรรถนะเป็นคุณลักษณะ ความสามารถของผู้บริหารที่แสดงออกมาซึ่งสามารถวัดและสังเกตเห็นได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทักษะและลักษณะอื่น ๆ ที่โดดเด่นกว่าบุคคลอื่นๆ ในองค์กรดังที่แม็คเคอร์แลนด์ (McClelland, 1973 : 1-14) ได้กล่าวไว้ว่าสมรรถนะหมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบและเน้นย้ำให้วงการประเมินบุคคลหันมาให้ความสำคัญกับสมรรถนะมากกว่าสติปัญญาที่วัดและสังเกตได้ง่ายและชัดเจนกว่าถ้าผู้นำในสถานศึกษาขาดสมรรถนะ ขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ความสามารถสังคมก็ไม่อาจคาดหวังอะไรจากผู้ที่จบจากสถานศึกษาได้อีก

องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) เป็นการบริหารอีกรูปแบบหนึ่งที่ใช้เป็นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจ เอกชนโดยการประยุกต์ใช้ร่วมกับการบริหารรูปแบบอื่นๆ ที่มีลักษณะพัฒนาองค์กรให้เพียบพร้อมไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creative organization) รวมถึงให้บรรลุผลสำเร็จในระบบบริหารเชิงคุณภาพรวม (Total Quality Management) ตลอดทั้งองค์กร (วีระวสุ มาฆะศิริรานนท์, 2554 : 42 - 43) ภายใต้สภาวะแวดล้อมของเศรษฐกิจยุคใหม่ ที่เป็นโลกแห่งการเรียนรู้ โลกแห่งภูมิปัญญา องค์กรใดหรือผู้ใดที่จะคิด หรือจะตัดสินใจใดๆ ย่อมต้องใช้ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้และภูมิปัญญาเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการดำเนินการ เมื่อทุกองค์กรล้วนดำรงอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาทุกองค์กรต้องแสวงหาแนวทางที่จะสร้างความเจริญอย่างมั่นคงและถาวร (ณัฐพันธ์ เจริญนันท, 2556 : 37) องค์กรแห่งการเรียนรู้มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นพลวัต สามารถจัดการความรู้และใช้ความรู้เป็นเครื่องมือ นำองค์กรไปสู่ ความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จของการที่โรงเรียน

ควรจะต้องเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์การประเภทใดๆ โดยอ้างถึงทัศนะของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001 : 147) ที่กล่าวว่าโรงเรียนเป็นองค์การที่ให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอนและการเรียนรู้เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้ายของโรงเรียนคือ การเรียนรู้ของนักเรียน (Student learning) ดังนั้นในบรรดาองค์กรประเภทต่างๆ โรงเรียนจึงควรเป็นองค์กรเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใดๆ (วีโรจน์ สารรัตน์, 2544 : 43)

ปีเตอร์ เซ็งเก้ (Peter Senge, 1990 ; อ้างถึงในบุบผา พวงมาลี, 2552 : 23) ได้กล่าวว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ผ่านกลุ่มบุคคลที่ใฝ่การเรียนรู้การเรียนรู้ของแต่ละคนไม่ได้เป็นหลักประกันว่าเกิดการเรียนรู้ในองค์กร แต่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากองค์การการเรียนรู้ เป็นแนวบริหารยุคใหม่ ต้องมีเป้าหมายและระบบงานในการพัฒนาผู้นำและสมาชิก โดยยกระดับการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมภายใต้พื้นฐานแนวคิดของ Peter Senge เชื่อว่าการพัฒนาองค์การไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เกิดขึ้นจากบุคคลในองค์กรเป็นแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพ ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มี 5 ประการ คือ การสร้างและสานวิสัยทัศน์ (Share vision) มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Our commitment to excellence) การเรียนรู้ร่วมกัน เป็นทีม (Team learning) วิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง (Mental model) และการคิดและเข้าใจเชิงระบบ (System thinking) ซึ่งถือว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะ นำไปสู่การปฏิบัติเป็นผู้นำองค์กรในการอำนวยความสะดวกต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
2. เพื่อศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
6. เพื่อศึกษาพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดเห็นต่อระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน
3. พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

4. พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ข้อมูลส่วนบุคคล	2. ขนาดของสถานศึกษา
1. ตำแหน่งหน้าที่	2.1 ขนาดใหญ่
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	2.2 ขนาดกลาง
1.2 ครูผู้สอน	2.3 ขนาดเล็ก

ตัวแปรต้น

สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์
2. ด้านการบริการที่ดี
3. ด้านการพัฒนาตนเอง
4. ด้านการทำงานเป็นทีม

ตัวแปรตาม

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ใน 5 ด้าน
1. ด้านการสร้างและสานวิสัยทัศน์
2. ด้านมุ่งสู่ความเป็นเลิศ
3. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม
4. ด้านวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง
5. ด้านการคิดและเข้าใจเชิงระบบ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3,095 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. 2562 : 12) จำแนกเป็น

1.1 ตำแหน่งหน้าที่

- 1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 252 คน
- 1.1.2 ครูผู้สอน จำนวน 2,843 คน

1.2 ขนาดของสถานศึกษา

- 1.2.1 ขนาดใหญ่ จำนวน 1,632 คน
- 1.2.2 ขนาดกลาง จำนวน 836 คน
- 1.2.3 ขนาดเล็ก จำนวน 627 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปีการศึกษา 2562 โดยการ

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43-46) แล้วสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 342 คน จำแนกเป็น

- 2.1 ตำแหน่งหน้าที่
  - 2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน
  - 2.1.2 ครูผู้สอน จำนวน 312 คน
- 2.2 ขนาดของสถานศึกษา
  - 2.2.1 ขนาดใหญ่ จำนวน 181 คน
  - 2.2.2 ขนาดกลาง จำนวน 92 คน
  - 2.2.3 ขนาดเล็ก จำนวน 69 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับพหุปัจจัยของสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่และขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยค่าแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม

แบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยค่าแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา และองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
2. นำผลการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการกำหนด กรอบแนวคิดของงานวิจัยและการสร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
3. นำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00
4. ปรับปรุงแก้ไขร่างแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายการบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามนั้นมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของ

แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารเท่ากับ 0.98 ค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 73-74)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 73-74)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในระดับน้อยที่สุด

5. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยใช้ t-test (Independent Sample) และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ F-test (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างก็วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Cheffe')

6. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยใช้ t-test (Independent Sample) และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ F-test (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างก็วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Cheffe')

7. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยคำนวณค่า สัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) แล้วนำค่าความสัมพันธ์ที่เป็นบวกมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ต่อไปนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553: 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.90 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.90 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.90 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.90 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

สำหรับทิศทางความสัมพันธ์สามารถพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ถ้า r มีค่าเป็นลบ แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันทางลบหรือทิศทางตรงกันข้าม ถ้า r มีค่า

เป็นบวก แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือทิศทางเดียวกัน

8. การวิเคราะห์พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยคำนวณค่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) จากสมการ

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5$$

สรุปผลการวิจัย

1. พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด คือด้านการบริการที่ดี รองลงมาคือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่วนด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด คือด้านการทำงานเป็นทีม

2. สภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สูงสุด ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม รองลงมาคือด้านมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ส่วนด้านที่มีระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่ำสุด คือด้านการคิดและเข้าใจเชิงระบบ

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าบุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

6. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 1 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

7. ความสัมพันธ์ระหว่างพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง ($r = .872$) โดยสมรรถนะหลักด้านการพัฒนาตนเอง มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สูงสุด รองลงมาคือสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนสมรรถนะหลักด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

8. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ของพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหาร 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาตนเอง (X_3) ด้านการทำงานเป็นทีม (X_4) และด้านการบริการที่ดี (X_2) ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.67 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยรวมเท่ากับ 0.76 และสามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูได้ร้อยละ 76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่าความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .28 โดยมีสมการพยากรณ์สมรรถนะหลักต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในรูปคะแนนดิบ มีดังนี้

$$Y = 2.143 + 0.2753X_3 + 0.253X_4 + 0.111X_2$$

และมีสมการพยากรณ์สมรรถนะหลักต่อการเป็นองค์การแห่ง การเรียนรู้ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีดังนี้

$$Z = 0.294Z_3 + 0.278Z_4 + 0.115Z_2$$

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพหุสมรรถนะหลักของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบประเด็นที่น่าสนใจบางประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมา อภิปรายผล ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า พหุสมรรถนะหลัก ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและราย ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันได้ ปฏิบัติตามสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำตำแหน่งของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางของสำนักงานข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา อย่างเต็มที่ทุกสมรรถนะที่กำหนด ไว้ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยครูผู้สอนก็ได้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา ของตนเองได้ปฏิบัติตามสมรรถนะที่กำหนดไว้อย่างจริงจัง จึงทำให้ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามพหุสมรรถนะหลักของ ผู้บริหารอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่ง สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556 : 1-4) ที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภารกิจสำคัญหลาย ด้านที่จะต้องปฏิบัติ และจะต้องเกี่ยวข้องทั้ง กิจกรรมภายใน และภายนอกโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นศูนย์กลางของ กิจกรรมต่าง ๆ การที่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะดำเนินภารกิจได้ ตามที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมี สมรรถนะในเรื่องที่อยู่ในขอบเขตของภารกิจเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัญญธรณ์ ศรีเสาวลักษณ์ (2558 : 92 – 95) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นลพรรณ ศรีสุข (2560 : 78 – 81) ได้ศึกษา

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี พบว่า สมรรถนะของ ผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีใน ภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สภาพการเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับมาก ทั้งใน ภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณภาพของ สถานศึกษาทุกแห่งจะดูได้จากคุณภาพของงานวิชาการเป็นหลัก หากสถาบันใดมีงานวิชาการที่มีคุณภาพสูงก็จะได้รับการ ยอมรับจากผู้ปกครองในการส่งลูกหลานเข้าเรียนสถานศึกษา แห่งนั้น การที่คุณภาพของงานวิชาการจะดีได้นั้น บุคลากรใน สถานศึกษาแห่งนั้นทุกคนจะต้องสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียน การสอน จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่ง การเรียนรู้ สร้างบรรยากาศต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่องค์การแห่งการ เรียนรู้ จึงทำให้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ เปี่ยมพงศ์ นัยบ้านด่าน, 2557 : 8) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบแห่งการเรียนรู้เป็นส่วนที่ทำให้เกิดความสำเร็จใน องค์การหรือ โรงเรียน ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์กันในพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกันทั้งในระดับบุคคล ซึ่งเป็นความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคล นำไปสู่ระดับองค์การ หรือโรงเรียนที่เกิดเป็นความสำเร็จของเป้าหมาย วิสัยทัศน์ที่ กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดา มัชชาได้ (2555 : 75 - 77) ได้ศึกษาเรื่องความเป็นองค์การแห่งการ เรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ไพลิน บุญนา (2561 : 89 -93) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีโดย รวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การเปรียบเทียบ พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามองว่าตนเองได้ปฏิบัติตามสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางของสำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างเต็มที่ทุกสมรรถนะที่กำหนดไว้ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และครูผู้สอนก็ได้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาของตนเองได้ปฏิบัติตามสมรรถนะที่กำหนดไว้อย่างจริงจัง จึงทำให้ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพัชร หินแก้ว. (2557 : 79-82). ได้ศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 การเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของผู้บริหารจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยผู้บริหารเห็นว่ามีสมรรถนะหลักสูงกว่าความคิดเห็นของครูผู้สอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญธรณ์ ศรีเสาวลักษณ์ (2558 : 92-95) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกันมีความเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดย ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง

4. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การเปรียบเทียบพหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาที่มี

ขนาดต่างกัน ก็พยายามที่ปฏิบัติตามสมรรถนะหลักที่สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างเต็มที่ทุกสมรรถนะที่กำหนดไว้ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ต่างก็พยายามปฏิบัติตามสมรรถนะหลักกันอย่างเคร่งครัดโดยถ้วนทั่วหน้ากัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ยีห้วงเจริญ (2556 : 71-74) ได้ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ พบว่าองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น องค์ประกอบด้านการมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ และองค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ ระดับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบระดับ สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีระดับสมรรถนะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร ช่อชิต (2560 : 85-89) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยผู้บริหารเห็นว่ามีสมรรถนะสูงกว่าความคิดเห็นของครูผู้สอน เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

5. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การเปรียบเทียบสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามองว่าสถานศึกษาทุกแห่งต่างก็พยายามที่จะทำให้องค์กรของตนบริหารไปได้อย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านวิชาการ เพื่อสร้างคุณภาพทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน และสร้างค่านิยมให้กับผู้ปกครองต่อสถานศึกษาในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในสถานศึกษาของตน สถานศึกษาทุกแห่งต่าง

พยายามสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ แต่ครูผู้สอนจึงมองว่าสถานศึกษายังไม่ส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เท่าที่ควร ซึ่งในบางเรื่องที่เสนอให้ทำก็ไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร จึงทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกาญจน์ จิระสาคร (2556 : 45-46) ได้ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ส่วนความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยผู้บริหารเห็นว่าสถานศึกษามีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงกว่าครูผู้สอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมร สายใจ (2560 : 72-75) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าสถานศึกษามีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงกว่าครูผู้สอน

6. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การเปรียบเทียบสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 1 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาแต่ละขนาดต่างก็พยายามที่จะทำสถานศึกษาทุกแห่งให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามสภาพของตนเอง เพื่อสร้างคุณภาพทางการศึกษา สร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน จึงทำให้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของ สิริกาญจน์ จิระสาคร (2556 : 45) ได้ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน โดยสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

7. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับสูง ($r = .872$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้ทำให้ผู้เรียนเป็นคน “เก่ง ดี และมีความสุข” นั้นหมายความว่าผู้เรียนจะต้องที่มีความรู้ เป็นคนดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ ตัวผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำได้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ แก้ปัญหาได้ ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่สถานศึกษาจะต้องมีคุณภาพ เป็นองค์กรที่มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ได้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรจึงต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จะเห็นว่าตัวผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ จึงทำให้สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สฤกษ์ดี เรืองแก้ว (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะทางการบริหารของ ผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ประกอบด้วยสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผล ต่อสถานภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า สมรรถนะหลักด้าน การทำงานเป็นทีม สมรรถนะหลักด้านการบริการที่ดี สมรรถนะหลักด้านการพัฒนาตนเอง สมรรถนะหลักด้านการมุ่ง

ผลสัมฤทธิ์ และผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาทุกแห่งมีองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก 3. สมรรถนะทางภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกกับองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาทุกด้าน ได้แก่ ด้านพลวัตการเรียนรู้การปรับเปลี่ยนองค์การ การเพิ่มอำนาจแก่บุคคล การจัดการความรู้การใช้เทคโนโลยี

8. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหาร 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริการที่ดี ส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยมี ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยรวมเท่ากับ .76 และสามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูได้ร้อยละ 76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ อาจเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งต่างก็พยายามที่จะบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทำตัวให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ ทำให้ผู้เรียนจะต้องที่มีความรู้ เป็นคนดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตัวผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำตัวได้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ แก้ปัญหาได้ ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คุณภาพในตัวผู้บริหารหรือสมรรถนะหลักที่มีในตัวผู้บริหารจะส่งผลต่อเป้าหมายที่จะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพส่งผลให้สถานศึกษาเป็นองค์การที่มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การจึงต้องเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ จะเห็นว่าสมรรถนะในตัวผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลให้สถานศึกษาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พเยาว์ สุดรัก. (2556 : 91-94). ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพการเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อยู่ในระดับมาก

และสมรรถนะหลักของผู้บริหาร 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาตนเอง (X3) ด้านการทำงานเป็นทีม (X4) และด้านการบริการที่ดี (X2) ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.67 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยรวมเท่ากับ 0.76 และสามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูได้ร้อยละ 76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หนูกันท์ ปาโส (2562 :101-104) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X6) ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ (X4) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ 0.68 และ 0.17 ตามลำดับ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ดได้ร้อยละ 69.2

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีมต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมมากขึ้น
2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ด้านการคิดและเข้าใจเชิงระบบ เป็นด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์แนวทางในการทำงานในทุก ๆ ด้านอย่างเป็นระบบ
3. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ทุ่มเทในการทำงานเพื่อประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย
4. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ด้านการพัฒนาตนเองเป็นสมรรถนะหลักของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาใน
2 ด้าน คือ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ว่ามี
สภาพเป็นอย่างไร

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักและ
สมรรถนะประจำสายงานกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ของสถานศึกษา

3. ควรศึกษาสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงานที่

ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของ
ผู้บริหารกับการบริหารงานด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

5. ควรศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการ
บริหารงานด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] กมลพัชร หินแก้ว. (2557). *สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- [3] ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี : ไทยเนรมิตอินเตอร์โพรเกรสซิฟ.
- [4] ณีภูษพันธ์ เขจรนันท์. (2556). *กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- [5] ธัญธรรณ์ ศรีเสาวลักษณ์. (2558). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- [6] นลพรรณ ศรีสุข. (2560). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- [7] บุษพา พวงมาลี. (2552). *การรับรู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลของรัฐเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [8] บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [9] ปาริฉัตร ช่อชิต. (2560). *สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [10] เปี่ยมพงษ์ นัยบ้านด่าน. (2557). *องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)*. (Online)/available URL http://www.natres.psu.ac.th/Journal/Learn_Organ/index.htm.
- [11] พเยาว์ สุตรัก. (2556). *สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- [12] ไพลิน บุญนา. (2561). *ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [13] วีระวุธ มาชะศิริานนท์. (2554). *การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- [14] ศักดา มัชปาโต. (2555). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- [15] สิริภาณูจน์ จิระสาคร. (2556). *การศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรstadt*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [16] สฤชดี เรืองแก้ว. (2554). *สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [17] สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *สมรรถนะการบริหารงานที่ทำให้องค์กรเกิดการยอมรับ*. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2551. <http://www.kroobannok.com/blog/36790>.
- [18] สุธิตรา ยีหวังเจริญ. (2556). *สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [19] หนูกันท์ ปาโส. (2562). *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- [20] อมร สายใจ. (2560). *องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [21] Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2001). *Education Administration: Theory, Research, and Practice*. Singapore: McGraw-Hill.
- [22] McClelland, D.C. (1973). *Testing for Competence Rather than for Intelligence*. American Psychologist.

ความคิดเห็นต่อการเปิดหลักสูตรวิชาชีพครูสมรรถนะสากลตามแนว PISA หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิจิตร

THE OPINIONS ON THE OPENING OF THE INTERNATIONAL COMPETENCY TEACHERS PROGRAM IN ACCORDANCE WITH PISA GUIDELINES OF BECHELOR DEGREE OF EDUCATION PROGRAM IN MATHEMATICS AND COMPUTING SCIENCE OF STUDENTS AND EDUCATIONAL PERSONNEL IN PHETCHABUN AND PHICHIT PROVINCES

สุพรรณษา น้อยนคร^{1*}, ชัยณรงค์ ชันพูน² และ ชูเกียรติ โพนแก้ว³

SUPANSA NOINAKORN^{1*}, CHAINARONG KHUNPANUK² and CHUGIAT PONKAEW³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 2) ศึกษาความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณของนักเรียนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิจิตร 3) เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรฯ สถิติที่ใช้ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบสมมติฐาน คือ t-test และ z-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิจิตร มีระดับความคิดเห็นต่อหลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ 1) ด้านความจำเป็นต่อการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะ 2) ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ 3) ด้านความต้องการและจำเป็นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากลสาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ และ 4) ด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ อยู่ในระดับมากทั้งหมด 2. นักเรียนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิจิตร ที่ต้องการศึกษาต่อ ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ มีค่ามากกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ : สมรรถนะสากลตามแนวทางโปรแกรมการวัดสมรรถนะการเรียนรู้ผู้เรียนในระดับสากล : PISA ;
คณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ ; การคิดเชิงคำนวณ

¹ อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ , Lecturer, Faculty of Science and Technology, Phetchabun Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, Associate Professor, Faculty of Science and Technology, Phetchabun Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, Assistant Professor, Faculty of Science and Technology, Phetchabun Rajabhat University

* Corresponding Author. Email: supansa.noi@pcru.ac.th

Received: Sep 30, 2020, Revised: Dec 3, 2020, Accepted: Dec 13, 2020

ABSTRACT

The purposes of the research were to : 1) study the need and importance of the Bachelor of Education Program in Mathematics and Computing sciences, Faculty of Science and Technology, Phetchabun Rajabhat University, 2) find out the need for further study in the Bachelor of Education program in Mathematics and Computing Science of students in Phetchabun and Phichit Provinces, 3) guide the development of the Bachelor of Education program in Mathematics and Computing Science, Faculty of Science and Technology of Phetchabun Rajabhat University to be up-to-date in accordance with the current economical and social conditions. The samples were students and educational personnel in the Phetchabun and Phichit Province. The samples was randomised with (by using) simple random sampling technique. The research instruments was questionnaires. The statistics used are percentages, averages ($\bar{X}$) and standard deviations (S.D.) for analyzing the data, and using t-test and z-test statistics to test the parameters of the population at a significant level.

The research finding were as follows:

- 1) Students and educational personnel in Phetchabun and Phichit provinces had opinions on the Bachelor of Education program in mathematics and computing science in all aspects at a high level, such as the necessity for the production and development of teachers based on international competencies, competency and potential of mathematics and computational science teachers, the needs and necessities for the production of international competency teachers in mathematics and computational science, and the confidence in the production of international competency teachers in mathematics and computing science.
- 2) 70% Students in Phetchabun and Phichit provinces had a desire to study in the Bachelor of Education program in Mathematics and Computing Science with statistical significance at 0.05 level.

Keywords : Programmed for International Students Assment : PISA ; Mathematics and computing sciences ; Computational thinking

บทนำ

ปัจจุบันโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ซึ่งมีผลมาจาก อิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย เนื่องจากโลกได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้ ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในสังคมยุคใหม่ จำเป็นต้องมีความรู้อันเป็นสากล โดยมีความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้เทคโนโลยีสำหรับนักศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ (Learning and Innovation Skills) หมั่นฝึกฝน พัฒนาตนเอง ให้เกิดทักษะการเรียนรู้โดยวิธีการปฏิบัติ (Learning By Doing)

มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา (Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) มีทักษะในการสื่อสาร (Communication) และมีทักษะแห่งความร่วมมือ การทำงาน เป็นทีม (Collaboration) และทักษะด้านสารสนเทศสื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) เมื่อโลกเปลี่ยนระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้อง ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ครูผู้สอนซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญ ในการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาสังคม ดังนั้น ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนและกระบวนการเรียนการสอน แสวงหาเทคนิค วิธีการสอนใหม่ๆ (ภัทราทิพย์ ธงवास และวิวัฒน์ มีสุวรรณ) เพื่อสร้างบรรยากาศและการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ในการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษานั้นสามารถดำรงชีวิต และยืนหยัดในโลกอนาคตได้อย่างมีความสุข

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ และวิทยาการคำนวณ (Mathematics and Computing Science) เป็นสาขาวิชาที่มุ่งเน้นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถคิดเชิงคำนวณ (Computational thinking) มีความรู้พื้นฐานความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) และมีพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร (Media and information literacy) ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนในยุคศตวรรษที่ 21

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีภารกิจหลายประการ ทั้งด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การเรียนรู้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ด้านอุดมศึกษาซึ่งกันและกันในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการเปรียบเทียบและเกิดเป็นแนวคิดที่จะปรับปรุง การอุดมศึกษาของแต่ละประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, 2549) ทุกสถาบันจึงเปิดสอนหลักสูตรปริญญาระดับต่างๆ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในสาขาวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับใหม่ คือ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2564) โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นการวางรากฐาน ในทุกด้านเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ “ประเทศไทยยุค 4.0” โดยการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงเป็น จุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิด ประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของ สังคมไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์เป็นสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ได้กำหนดปรัชญา ของมหาวิทยาลัยไว้ว่า “ปัญญา เสถียรภาพ ปัญญาเป็นสิ่งประเสริฐ สุด” และได้กำหนดวิสัยทัศน์ ของมหาวิทาลัยว่า “เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล และเน้นความเป็นเลิศสายวิชาชีพครู ในปี พ.ศ. 2559” รวมทั้งกำหนดพันธกิจไว้ว่า 1) การผลิตบัณฑิตที่มี คุณธรรม คุณภาพและสมรรถนะตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน 2) การผลิตและพัฒนาครูที่ได้มาตรฐานวิชาชีพ 3) การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนโดยศาสตร์

พระราชและสานพลังประชารัฐสู่การพัฒนาท้องถิ่น 4) การบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์โดยใช้องค์ความรู้ตามศาสตร์พระราช เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 5) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล และ 6) การบริหารจัดการองค์กรตาม หลัก ธรรมาภิบาล ฉะนั้นหลักสูตรศึกษาศาสตร บัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ ที่จะเปิด สอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี เป็นหลักสูตรประเภทวิชาชีพครู มีกรอบแนวคิดของ หลักสูตร 4 ปี เป็นหลักสูตรที่เน้นการสร้างและพัฒนาครู ให้มี สมรรถนะการสอนและการจัดการเรียนรู้เชื่อมโยงไปยังฐาน สมรรถนะสากลตามแนวทางโปรแกรมการวัดสมรรถนะ การเรียนรู้ผู้เรียนในระดับสากล (PISA : Programmed for International Students Assessment) เพื่อเน้นผลิตบัณฑิต ครูให้มีสมรรถนะของครูยุคใหม่สำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาการคำนวณและการเรียนรู้ดิจิทัล รวมถึง การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามแนวทางของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับ นานาชาติ (PISA) เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมครูและนักเรียน สู่การสร้างความรู้ (Literacy) และการทดสอบ PISA ในอนาคตอย่างต่อเนื่อง

การเรียนรู้จากประสบการณ์ของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนานักเรียนตามแนวทางของ PISA พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ประเทศฟินแลนด์ประสบความสำเร็จ นอกจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้มแข็งแล้ว (สถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) ปัจจัยอื่นที่ช่วยส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขัน ของโปรแกรม PISA ซึ่ง Malaty (Malaty G., 2006) และ Näätänen (Näätänen M., 2008) ซึ่งกล่าวถึงครู มี 2 ประเด็น ที่สำคัญ ดังนี้ 1) ความสำเร็จในการผลิตครูก่อนประจำการ (ยึดมั่นในการมีครูคุณสมบัติสูงและการคัดเลือกนักเรียนที่มี แรงบันดาลใจสูงที่จะเป็นครู) ครูในฟินแลนด์ทุกคนต้องสำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาโทเป็นอย่างน้อย ยกเว้นครูอนุบาล ก่อนวัยเรียนที่จบระดับปริญญาตรีได้ ครูที่จะสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ในชั้นปีที่ 7 – 12 ต้องมีวุฒิปริญญาโททาง วิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ 2) วัฒนธรรมความเชื่อมั่นใน วิชาชีพครู ทางด้านวิชาชีพการสอน ครูมีภารกิจหลักเพียง อย่างเดียวเท่านั้น คือ “การสอน” ความใส่ใจในการเล่าเรียน

ของศิษย์ และการเชื่อมั่นและไว้วางใจของพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีต่อครูเป็นวัฒนธรรมที่มีมาอย่างต่อเนื่อง และยาวนานของฟินแลนด์

นอกจากนี้ Näätänen ได้ให้ความคิดเห็นว่าโรงเรียนในฟินแลนด์เป็นตัวสะท้อนถึงประเพณีความเท่าเทียมกันของฟินแลนด์ โรงเรียนเอกชนมีน้อยมากเพราะประชาชนมีความเชื่อมั่นในโรงเรียนและครูของรัฐ (Näätänen M, 2008) ในฟินแลนด์ ความแตกต่างด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียนซึ่งไม่เหมือนในประเทศอื่น ๆ ที่ตัวแปรนี้ส่งผลค่อนข้างสูง

สิ่งสำคัญที่ประชาชนพลเมืองในโลกปัจจุบันควรจะต้องรู้และสามารถทำอะไรได้บ้างเมื่อมุ่งพัฒนาคนให้มีสมรรถนะการเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลซึ่งเป็นหัวใจในการศึกษาสำรวจของ PISA ที่ดำเนินการสำรวจนักเรียนอายุ 15 ปี ทั่วโลก และดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุก ๆ สามปี โครงการศึกษาวิจัยนี้เป็นที่รู้จักกันในนามของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติหรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ซึ่งดำเนินการโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) จากการสรุปผลการประเมิน PISA 2012 ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เผยให้เห็นประสพการณ์ว่า PISA วัดความสามารถและทักษะในการนำความรู้ที่ได้เรียนมาไปใช้ในชีวิตจริงนอกโรงเรียน ซึ่ง PISA ถือว่าเป็นทักษะในการใช้ชีวิต และนิยามว่าเป็นการรู้เรื่องหรือความฉลาดรู้ (Literacy) PISA วัดการรู้เรื่องสามด้าน ได้แก่ ความฉลาดรู้ การอ่าน (Reading Literacy) ความฉลาดรู้คณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) และความฉลาดรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) อาจสรุปเป้าหมายการประเมินของ PISA ได้สั้น ๆ ว่า PISA เป็นการประเมินเพื่อชี้อนาคตในเชิงประเมินศักยภาพของนักเรียนหลังจบการศึกษาภาคบังคับในด้านความสามารถและทักษะในการใช้ความรู้ในชีวิตจริงได้ เพื่อสะท้อนว่าระบบการศึกษาได้เตรียมความพร้อมให้นักเรียนเป็นพลเมืองของชาติที่มีศักยภาพในการพัฒนาและการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557)

สมรรถนะสากลทางด้านคณิตศาสตร์ตามแนวทางของ PISA จะเน้นความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์

(Mathematical Literacy) ใน 3 กระบวนการหลัก ซึ่งแต่ละกระบวนการจะประกอบไปด้วยสมรรถนะย่อยจำนวนมาก เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้สำหรับกระบวนการทางคณิตศาสตร์สำหรับ PISA 2021 และในอดีตที่ผ่านมา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563) ซึ่งประกอบด้วย **กระบวนการที่ 1** การคิดสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์ **กระบวนการที่ 2** การใช้แนวคิด ข้อเท็จจริง วิธีดำเนินการ และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ **กระบวนการที่ 3** การตีความ การประยุกต์ใช้ และการประเมินผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ และตั้งแต่ PISA 2024 เป็นต้นไป จะเริ่มบรรจุแนวคิดความฉลาดรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) เพิ่มเติมเข้าไป ซึ่งสมรรถนะด้านนี้นักเรียนไทยจะเริ่มคุ้นเคยกับการเรียนในรายวิชาการคำนวณ

การพัฒนาหลักสูตรได้กระทำให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์

จากความสำคัญข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงการศึกษาความคิดเห็นต่อการเปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ ของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ มีทักษะการคิดเชิงคำนวณ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ สามารถเป็นสถาบันการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของสังคมในการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล โดยมีกรอบแนวคิด 4 ด้าน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) สำหรับการผลิตครูที่อิงสมรรถนะสากลตามแนว PISA ประกอบด้วย 1) ด้านความจำเป็นต่อการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะสากล 2) ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ 3) ด้านความต้องการและจำเป็นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชา

คณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ และ 4) ด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ (4 ปี) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2. เพื่อศึกษาความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของนักเรียนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระดับความคิดเห็นของประชากร หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านความจำเป็นต่อการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะสากล
- 2) ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ
- 3) ด้านความต้องการและจำเป็นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ
- 4) ด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และบุคลากรทางการศึกษา ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร จำนวน 3,000 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และบุคลากรทางการศึกษา ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร จำนวน 97 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

ประชากรศึกษา ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร จำนวน 3,000 คน ในจำนวนนี้จะมีครูคณิตศาสตร์ วิทยาการคำนวณ และบุคลากรทางการศึกษา ที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรเพิ่มศักยภาพครู ให้มีสมรรถนะของครู ยุคใหม่สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 400 คน และอีกจำนวน 2,600 คน เป็นนักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอด การเรียนรู้จากคุณครูเหล่านั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564 แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยสร้างเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับ 5 ระดับ โดยพิจารณาคุณภาพจากค่าเฉลี่ยเลขคณิต ตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังตารางที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงกับบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ
2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จาก Google form ส่ง URL ให้ครูที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มศักยภาพครูให้มีสมรรถนะของครูยุคใหม่ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เครือข่ายศูนย์ประสานงานภาคเหนือตอนล่าง
3. ให้ครูที่เข้าอบรมรับการฝึกอบรมส่ง URL แบบสอบถามให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อตอบแบบสอบถามดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม R โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test และ z-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยจำนวนและร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจทั้ง 4 ด้านของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. แปลผลระดับความพึงพอใจ ทั้ง 4 ด้านของกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิต ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545) ตามที่แสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	มากที่สุด
3.50 - 4.49	มาก
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	น้อย
1.00 - 1.49	น้อยที่สุด

การทดสอบระดับความคิดเห็นของประชากรทั้ง 4 ด้าน ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จะทดสอบด้วยสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สำหรับขั้นตอนและรายละเอียดในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชากร

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นต่อการเปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร สามารถสรุปผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.54 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 15.46 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ น้อยกว่า 20 ปี คิดเป็น ร้อยละ 80.41 รองลงมา คือ อายุตั้งแต่ 20 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.34 และมากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.25 เมื่อพิจารณาอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.53 รองลงมา คือ ครูหรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 20.62 และเป็นศึกษานิเทศก์ ร้อยละ 1.03

2. ผลการสอบถามความคิดเห็นต่อการเปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ตามที่แสดงในตารางที่ 2 พบว่า ทั้ง 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยด้านความจำเป็นต่อการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะสากล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 รองลงมา คือ ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์ และวิทยาการคำนวณ ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 และด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.16$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 ส่วนด้านความต้องการและจำเป็นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.99$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65

ตารางที่ 2 ค่าสถิติ และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็นความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
1. ด้านความจำเป็นต่อการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะสากล	4.26	0.553	มาก
2. ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ	4.25	0.560	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ) ค่าสถิติ และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

3. ด้านความต้องการและจำเป็นต้องการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ	3.99	0.654	มาก
4. ด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ	4.16	0.726	มาก
รวม	4.17	0.522	มาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชากร

การอ้างอิงระดับความคิดเห็นของประชากรที่มีต่อหลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความจำเป็นต้องการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะสากล 2) ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ 3) ด้านความต้องการและจำเป็นต้องการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ และ 4) ด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ มีผลการประเมินระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ดังนั้นสมมติฐานทางสถิติที่ใช้ทดสอบระดับความคิดเห็นของประชากรในแต่ละด้านคือ $H_0: \mu \leq 3.50$ และ $H_1: \mu > 3.50$ และผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ตัวสถิติ t-test ตามที่แสดงในตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นทั้ง 4 ด้าน ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ($H_0: \mu \leq 3.50$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ทั้งหมด หรือกล่าวได้ว่าระดับความคิดเห็นของประชากร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความจำเป็นต้องการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะสากล 2) ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ 3) ด้านความต้องการและจำเป็นต้องการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ และ 4) ด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์

และวิทยาการคำนวณ มีผลการประเมินระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าสถิติ และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็นความคิดเห็น	t	p-value	ระดับความคิดเห็นของประชากร
1. ด้านความจำเป็นต้องการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะ	13.54	<0.05	มาก
2. ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ	13.19	<0.05	มาก
3. ด้านความต้องการและจำเป็นต้องการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ	7.38	<0.05	มาก
4. ด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ	8.95	<0.05	มาก
รวม	12.64	<0.05	มาก

4. ผลการวิเคราะห์จำนวนร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ เป็นดังนี้

การวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนจำนวน 76 คน และผลการวิเคราะห์ตามที่แสดงในตารางที่ 4 พบว่า ส่วนใหญ่ของนักเรียนต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 78.95 ที่เหลืออีกร้อยละ 21.05 ไม่ต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรดังกล่าว

การอ้างอิงระดับความคิดเห็นของประชากร เกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อ ผู้วิจัยคาดว่าร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อมากกว่า 70.00 ($p > 70$) ดังนั้นสมมติฐานทางสถิติ คือ ($H_0: p \leq 0.70$) และ ($H_1: p > 0.70$) ผลการ

ทดสอบสมมติฐาน โดยสถิติ z-test ตามที่แสดงในตารางที่ 3 พบว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก ($H_0 : p \leq 0.70$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อมีค่ามากกว่า 0.70 หรือคิดเป็นร้อยละ 70

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความต้องการที่จะศึกษาต่อ

ความต้องการที่จะศึกษาต่อ	จำนวน	ร้อยละ
● ไม่ต้องการศึกษาต่อ	16	21.05
● ต้องการศึกษาต่อ	60	78.95
รวม	76	100.00

ตารางที่ 5 ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสัดส่วนของประชากร

$\hat{p}$	Z	p-value
0.7895	1.19	0.0280

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การศึกษาความคิดเห็นต่อการเปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ และวิทยาการคำนวณของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.54 ส่วนใหญ่มีอายุ น้อยกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 80.41 เมื่อพิจารณาอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.53 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชา สุวรรณวงศ์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 67

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.16$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชา สุวรรณวงศ์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีใน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.46)

3. ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชากร

การทดสอบสมมติฐานของความคิดเห็นของประชากรที่มีต่อหลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความจำเป็นต่อการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะสากล 2) ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ 3) ด้านความต้องการและจำเป็นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ และ 4) ด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ มีผลการประเมินระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ดังนั้น สมมติฐานทางสถิติที่ใช้ทดสอบระดับความคิดเห็นของประชากรในแต่ละด้าน คือ $H_0 : \mu \leq 3.50$ และ $H_1 : \mu > 3.50$ และผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ตัวสถิติ t-test พบว่า ระดับความคิดเห็นทั้ง 4 ด้าน ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ($H_0 : \mu \leq 3.50$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทั้งหมด หรือกล่าวได้ว่าระดับความคิดเห็นของประชากรทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความจำเป็นต่อการผลิตและพัฒนาครูอิงสมรรถนะสากล 2) ด้านสมรรถนะและศักยภาพของครูคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ 3) ด้านความต้องการและจำเป็นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ และ 4) ด้านความเชื่อมั่นต่อการผลิตบัณฑิตครูอิงสมรรถนะสากล สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ มีผลการประเมินระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก นักเรียนต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 78.95 จากการอ้างอิงระดับความคิดเห็นของประชากร เกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อ ผู้วิจัยคาดว่า ร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อมากกว่า 70.00 ($p > 0.70$) ดังนั้นสมมติฐานทางสถิติคือ ($H_0 : p \leq 0.70$) และ

($H_1 : p > 0.70$) ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยสถิติ z-test พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ($H_0 : p \leq 0.70$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อมีค่ามากกว่า 0.70 หรือนักเรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาการคำนวณ มีค่ามากกว่าร้อยละ 70.00 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล แสนเมือง (2554) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตรและด้านเหตุผลส่วนตัวมีผลต่อการตั้งใจ เลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนที่มี ผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ทุกองค์ประกอบอยู่ระดับมากที่สุด และในภาพรวมมีค่าเท่ากับ ร้อยละ 70

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรมีรายละเอียดในเรื่องค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร เพื่อให้ผู้ที่สนใจทราบข้อมูลค่าใช้จ่ายในการศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยอื่น ในการพัฒนาหลักสูตรของผู้เรียน

2. ควรออกแบบการรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในแต่ละประเด็นอย่างครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลหลากหลายมิติยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ณัชชา สุวรรณวงศ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- [2] บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [3] พันธุ์ศักดิ์ พลสารมัย. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวโน้มเพื่อการวิจัยและพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคต. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- [4] ภัทราทิพย์ ธงวาส และวิวัฒน์ มีสุวรรณ. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563 หน้า 39 - 46. วิทยาลัยสันตพล.
- [5] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่านและวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- [6] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). FOCUS ประเด็นจาก PISA. วารสาร สสวท. ฉบับที่ 36 ธันวาคม 2561. กรุงเทพฯ.
- [7] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). เอกสารประกอบการอบรมคณิตศาสตร์ : หลักสูตรเพิ่มศักยภาพครูให้มีสมรรถนะของครูยุคใหม่สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สสวท.ออนไลน์
- [8] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564). กรุงเทพฯ.
- [9] ศศิวิมล แสนเมือง. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : คลังปัญญา.

- [10] Malaty G., (December, 2006), *What are the reasons behind the success of Finland in PISA, Matilde 29*, (Online), Available: https://www.researchgate.net/publication/305810326_What_are_the_reasons_behind_the_success_of_Finland_in_PISA_Matilde_29_2006_pp4-8, Retrieved November 1, 2018.
- [11] Näätänen M., (2008), *PISA –survey, Finnish schools, teacher training and math. education*, (Online), Available: [www.unavarra.es/VIIRDYDM/pdf/PISA%20-survey, %20Finlandia.doc](http://www.unavarra.es/VIIRDYDM/pdf/PISA%20-survey,%20Finlandia.doc), Retrieved November 1, 2018.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

PUBLIC PARTICIPATION IN COMMUNITY WASTE MANAGEMENT OF BANGPAI SUB DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

สุวัทธิ ไกรสกุล^{1*}, ประเมศวร์ ศรีรักษ์² และ จุฑาภรณ์ คงรักษ์กาวิน³

SUWAT KRAISAKUL^{1*}, PARAMATE SIRIRUGSA² and JUTRAPORN KONGRUXKAWIN³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีและ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน และค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากทุกข้อ 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จึงไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม ; การจัดการขยะ ; ขยะมูลฝอย

¹⁻³ อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, Lecturer, Faculty of Law, Rajapruck University

* Corresponding Author, Email: iddy.sw@gmail.com

Received: Oct 10, 2020, Revised: Dec 20, 2020, Accepted: Dec 20, 2020

ABSTRACT

The objectives of the research are to 1) study the levels of public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province and 2) compare public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province by personal factors. The research used the quantitative method and collected data from the samples that were 386 local people living in Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province. Data collection tool was questionnaire and data obtained from the samples was analyzed by frequency, percentage mean and standard deviation (S.D.). Hypothesis test was based on t-test to compare the 2 independent parameters and F-test as well as one-way analysis of variance (One Way ANOVA).

The research findings were that 1) Public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province in overall was at high level ($\bar{X} = 4.38$). Considering each aspect, the researcher found that the level of the samples' opinions towards public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province was high for all items. 2) Comparison of public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province based on an analysis of variance found that gender, age, education, career and monthly income did not cause any difference in the levels of public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province. Therefore, it did not meet the assumptions.

Keywords: Participation ; Solid waste management ; Solid waste

บทนำ

นับตั้งแต่อดีตมาสู่ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและนับวันยิ่งมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี มีการประดิษฐ์และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์มากขึ้น ทำให้ลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดปริมาณของเสียทั้งเป็นจำนวนมากมีทั้งขยะจากภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร และภาคครัวเรือน เป็นสาเหตุให้มีจำนวนขยะเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองและชุมชนขนาดใหญ่ ลักษณะหรือองค์ประกอบของขยะเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญและลักษณะวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน ข้อมูลกรมควบคุมมลพิษ ปี 2561 พบว่าขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั้งหมดประมาณ 6.01 ล้านตันหรือ 16,467 ตันต่อวันคิดเป็นร้อยละ 22 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งประเทศ โดยขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นประชาชนในพื้นที่ดำเนินการจัดการในครัวเรือนเองโดยการกองรวมไว้ประมาณ 4.92 ล้านตัน หรือ 13,482 ตันต่อวันคิดเป็นร้อยละ 21 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งประเทศไทย ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีสัดส่วนขององค์ประกอบที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นโดยสามารถนำขยะจำพวกพลาสติก แก้ว กระดาษ โลหะ อลูมิเนียม วัสดุเหล็กได้ร้อยละ 30 - 40 และนำขยะอินทรีย์ที่สามารถย่อยสลายได้มาหมักทำปุ๋ยได้ร้อยละ 45 - 50 แต่ปัจจุบันอัตราการนำกลับมาใช้ใหม่มีเพียงร้อยละ 21 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำเมื่อเทียบกับขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ จากสถานการณ์ดังกล่าวเผยให้เห็นว่าการจัดการขยะนั้นไม่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานหรือบุคคลใดโดยเฉพาะ แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเริ่มต้นจากตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน ชุมชน สถานที่ต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานเอกชน การคัดแยกขยะและการติดตามข้อมูลสถานการณ์ขยะจะช่วยให้สามารถวางแผนในการจัดการขยะได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการก่อมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและการแพร่กระจายของสัตว์นำ

เชื้อโรคต่าง ๆ ที่เกิดจากการกำจัดขยะไม่ถูกวิธีซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 11,185 คน มีจำนวนครัวเรือน 4,826 หลังคาเรือน มีสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 3 โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง และมีสถานประกอบการประกอบด้วย ร้านอาหาร 21 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 3 แห่ง โรงแรม 1 แห่ง ร้านขายของ 46 แห่ง ปั้มน้ำมันและก๊าซ 6 แห่ง และอื่น ๆ (ห้องเช่า, อุ้ช่อมรด, ขายอะไหล่, เสริมสวยชาย เฟอร์นิเจอร์, ลานจอดรถ, ไม้แปรรูป ฯลฯ) จำนวน 142 แห่ง จากข้อมูลทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพจึงมีขยะที่มีแหล่งกำเนิดจากครัวเรือน หน่วยงานและการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ดังกล่าว ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ มีหน้าที่ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยโดยการกำหนดวิธีการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยหากได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนที่ตนเองอาศัยและประกอบกิจการต่าง ๆ จะทำให้การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

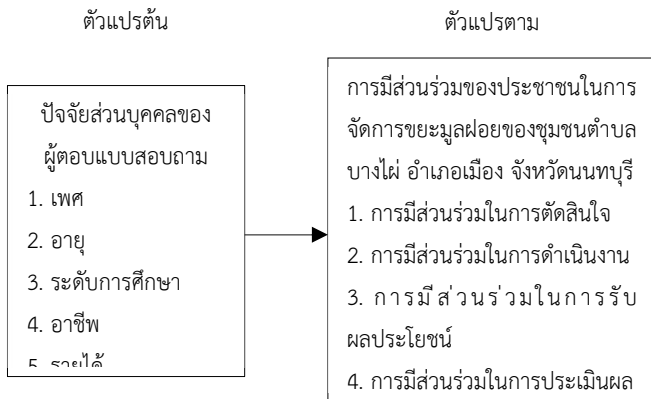
ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เพื่อการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นโอกาสให้ชุมชนวิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ ติดตามประเมินผลการดำเนินการและเรียนรู้วิธีการจัดการขยะที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ทำให้ลดปริมาณขยะชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยการได้นำรูปแบบของการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff มาใช้เป็นกรอบในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ประชากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 11,851 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง 386 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) แล้วเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 4 ด้าน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีขั้นตอนการดำเนินการคือ ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและผลงานการวิจัย ขั้นที่ 2 รวบรวมความรู้ที่ได้จากขั้นที่ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้จากขั้นที่ 2 ไปเสนอต่อที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.768

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน ด้วยตนเอง และได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 386 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน และค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปรขึ้นไปที่เป็นอิสระต่อกัน โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สอบแบบสอบถามจำนวน 386 คน จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 และเป็นเพศชาย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.90 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 และมีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 15,000 บาท จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้าน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ มีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม (n = 386)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.38	0.75	มาก
2.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.38	0.79	มาก
3.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.32	0.80	มาก
4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.44	0.73	มาก
รวม	4.38	0.76	มาก

จากผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การได้รับข่าวสารแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 4.47$) และเคยเข้าร่วมประชุมและร่วมวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในชุมชนเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.19$) 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ และนำขยะมูลฝอยครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ($\bar{X} = 4.46$) และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการรณรงค์และร่วมกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำหรือพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนบุคคล ทำให้ปราศจากมลพิษ ($\bar{X} = 4.43$) และการมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปใหม่ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.10$) และน้อยที่สุด 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเก็บขยะ การขนถ่ายและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = 4.45$) แต่การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอย

ของชุมชน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 4.39$) น้อยที่สุด

3. ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	T=0.02, Sig=0.77	-	✓
2	อายุ	การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบล	F=1.40, Sig=0.54	-	✓
3	ระดับการศึกษา	บางไผ่ อำเภอเมือง	F=2.30, Sig=0.20	-	✓
4	อาชีพ	จังหวัดนนทบุรี	F=1.71, Sig=0.30	-	✓
5	รายได้		F=0.38, Sig=0.75	-	✓

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายตามความมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การได้รับข่าวสารแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 4.47$) เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและผลการ

ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ประชาชนทราบ โดยผ่านสื่อการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น เสียงตามสายของหน่วยงาน แผ่นป้ายแจ้งข่าวสารของหน่วยงาน และสื่อออนไลน์ของหน่วยงาน และการประชุมเพื่อชี้แจงข่าวสารและการดำเนินงานของหน่วยงานซึ่งสอดแทรกแนวทางการรักษาความสะอาดของชุมชนและวิธีการในการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนทำให้ประชาชนทราบข้อมูลข่าวสารครบวงจรเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานิพันธ์ ปรีชญโณ (เชียงใหม่) (2561) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ว่าประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนกได้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยเริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชน ด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชนเป็นประจำ

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะและนำขยะมูลฝอยครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ($\bar{X} = 4.46$) เพราะประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธีจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชุมชนของตนเอง เป็นเรื่องของการตระหนักรู้โทษภัยที่เกิดจากการจัดการขยะอย่างไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องมูลฝอยและการกำจัดขยะที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการกำจัดขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวณิภา ศิริวรสกุล (2558) วิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามที่ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยคือ ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องมูลฝอยและการกำจัดขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ด้านความตระหนักของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและด้าน

พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$)

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ การมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปแบบใหม่ ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.10$) น้อยที่สุดของด้านนี้ เพราะในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีบริษัท ห้างสรรพสินค้า โรงงาน โรงพิมพ์ โรงแรม ปั๊มน้ำมัน เกิดขึ้นจึงทำให้มีการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งประชาชนบางส่วนที่เคยประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็เปลี่ยนมาเป็นการนำเอาที่ดินที่เดิมที่เคยทำการเกษตรออกให้เช่าหรือขายหรือนำมาใช้เป็นที่ปลูกสร้างอาคารหอพัก เพื่อให้เช่าอยู่อาศัยในเชิงพาณิชย์มากขึ้นแทนการทำการเกษตรที่เคยทำอยู่ จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่มีงานทำและมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากเดิม ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอจึงอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้

1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ($\bar{X} = 4.39$) น้อยที่สุดของด้านนี้ เพราะค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ประชาชนถูกเรียกเก็บจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี นั้นมีจำนวนไม่สูงมากนัก รวมทั้งรายได้ต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จัดเก็บได้จากประชาชนในพื้นที่ก็จะถูกตรวจสอบการใช้เงินโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่

แตกต่างกัน เพราะประชาชนส่วนมากที่อาศัยอยู่ในชุมชนตระหนักถึงว่าขยะมูลฝอยหากไม่กำจัดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะจะเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ เป็นแหล่งมลพิษซึ่งในท้ายที่สุดจะส่งผลต่อสุขภาพของคนในชุมชนเอง

3. การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่ คือ การจัดการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนเพราะขยะเกิดจากชุมชนชุมชนจึงต้องเป็นผู้กำจัดโดยการมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้เองทำให้ประชาชนตระหนักห่วงหาเหวนความป็นชุมชนของตนเองส่งผลให้เกิดจิตสำนึกในการรักชุมชน และมีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ สะอาด ปลอดภัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับภาคประชาชนร่วมกันพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน พร้อมพัฒนาระบบและฐานข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติงาน

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนควรกำหนดระยะเวลาหรือช่วงเวลาในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมที่ชัดเจน โดยใช้วิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน

2. เมื่อมีการประเมินผลของการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนแล้ว ควรมีการนำเสนอผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบในหลากหลายช่องทาง ให้ประชาชนรับทราบข่าวสาร และการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนเตรียมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ การรับผลประโยชน์และการประเมินผลในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบุคลากร โดยรวมจากหน่วยงานอื่น เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีส่วนร่วมกับการจัดการขยะมูลฝอยว่ามีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชุมชน

3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหลากหลายขนาด เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาศึกษาเปรียบเทียบและใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ. (2553). *คู่มือการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพฯ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- [2] พระมหานิพนธ์ ปริญญาโน (เชียงใหม่). (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [3] วณิฎา ศิริวรสกุล. (2558). *การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน*. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- [4] สมปรารถนา พรหมสุตร. (2562). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดบึงกาฬ*. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2562.
- [5] สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 3. (2562). *การจัดการขยะฝอยในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- [6] องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี. (2563). *ข้อมูลพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2563. จาก <https://www.bangpai.go.th/public/>.
- [7] Cohen, J.M., & Uphooff, N.T. (1977). *Rural development participation: Concept and measures for project design implementation and evolution rural development committee center for international studies*. New York: Longman.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์

MARKETING MIX FACTORS AFFECTING PLUS SIZE LADIES CLOTHES BUYING BEHAVIOR ONLINE

อรอนงค์ กลิ่นสุวรรณ^{1*} และ วัชรระ ยี่สุนเทศ²

ONANONG KHINSUWAN^{1*} and WATCHARA YEESUNTES²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ 2) ศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ 3) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 400 คน ได้แก่ ผู้บริโภคเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตราส่วนค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 เท่ากับ 0.806 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.855 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย Chi-square และ Multi Regression Analysis

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท ผู้ที่เลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกประเภทของชุด สาเหตุและแนวทางในการเลือกแตกต่างกันส่วนช่วงเวลาในการเลือกซื้อ รูปแบบและปริมาณการซื้อไม่แตกต่างกัน ด้านสภาพพื้นที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกประเภทของชุดและช่วงเวลาในการเลือกซื้อไม่แตกต่างกัน ส่วนสาเหตุ แนวทาง รูปแบบและปริมาณการซื้อแตกต่างกัน ด้านการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรม การเลือกประเภทของชุด สาเหตุการเลือกและแนวทางการเลือกแตกต่างกันส่วนช่วงเวลา รูปแบบในการเลือกและปริมาณการซื้อไม่แตกต่างกัน ด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกประเภทชุด สาเหตุในการเลือกและแนวทางการเลือกแตกต่างกัน ส่วนช่วงเวลาในการซื้อ รูปแบบในการเลือกและปริมาณในการซื้อไม่แตกต่างกัน ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกประเภทชุด สาเหตุในการเลือกและแนวทางในการเลือกแตกต่างกันส่วนช่วงเวลาในการซื้อ รูปแบบในการเลือกและปริมาณในการซื้อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรม ; ผู้บริโภค ; สุภาพสตรีพลัสไซส์ ; ออนไลน์ ; ส่วนประสมทางการตลาด

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, Master of Business Administration, Graduate School Kasem Bundit University

² อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.วัชรระ ยี่สุนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, Advisor, Graduate School, Kasem Bundit University

* Corresponding author. Email: onamong28on@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) studying marketing mix factors affecting ladies plus size clothes Online shopping behavior, 2) studying the behavior of buying ladies plus size clothes online, 3) comparing the behavior of buying ladies plus size clothes online classified by personal information. The sample group of 400 people was consumers buying online ladies plus size clothes. The tool used for data collection was a scale questionnaire, the accuracy was between 0.60 – 1.00 equal to 0.806 and the confidence value of 0.855 The analyzed data consisted of frequency, percentage, mean, Chi-square, and multiple regression analysis.

The findings indicated that the respondents aged 36 years or older, single status, earned a bachelor's degree, the private industry employees, the average monthly income of 10,001 - 15,000 baht. People who chose to buy ladies plus size clothes of different age had a behavior of choosing the type of dresses, reason, and guidelines for selection were different, but in terms of patterns and purchase, volumes were no different. The different marriage status had a behavior of choosing the type of dresses and the timing to the purchase was no different, but in terms of reasons, guidelines, patterns, and purchase quantity were different. The difference in education had a behavior of choosing the type of dresses, reason, and guidelines for selection were different, but in terms of reasons, guidelines, patterns, and purchase quantity were no different. The different occupations had a set type selection behavior, reason, guidelines for selection were different, but in terms of reasons, guidelines, patterns, and purchase quantity were different. The difference of average monthly income had a set type selection behavior, reason, guidelines for selection were different, but in terms of reasons, guidelines, patterns, and purchase quantity were no different with a statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Behavior ; consumer ; Plus size ladies ; Online ; Marketing mix

บทนำ

ปัจจุบันมีผู้บริโภคที่ประสบกับปัญหารูปร่างมากขึ้น เนื่องจากรับสารอาหารและพลังงานปริมาณที่มากเกินไป และไม่มีเวลาในการออกกำลังกาย เพราะต้องทำงานนอกบ้าน หมดเวลากับการเดินทางไปและกลับอย่างต่อเนื่องตลอด (World Health Organization. Regional Office for South-East Asia, 2009) ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคและการพัฒนา (Mahamud. & Takhah. , 2020) ได้รายงานไว้ในปี พ.ศ. 2557 ผู้ที่เป็นโรคอ้วนทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2523 กว่าเท่าตัวโดยในปี พ.ศ. 2557 ผู้ที่มีอายุ 18 ปี จำนวนมากกว่า 1.9 พันล้านคนที่มีน้ำหนักส่วนเกินมาตรฐาน และกว่า 600 ล้านคน ที่เป็นโรคอ้วนโดยคิดเป็นร้อยละ 39 ของผู้ที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป

ร้านขายเสื้อผ้าออนไลน์ เป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ สินค้าในกลุ่มเสื้อผ้า เพราะเป็นสินค้า

ที่มีการซื้อขายง่าย ราคาไม่แพงเกินไป ทั้งยังเป็นสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล สินค้ามีความต้องการจากผู้บริโภคอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะผู้บริโภคกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน (ฉัตรวรรณ เยาวสังข์, 2554). การศึกษาพฤติกรรมในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ ผ่านออนไลน์เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำธุรกิจเสื้อผ้าพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ในกลุ่มลูกค้า เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาว่าเสื้อผ้ามีรูปแบบใดออกมาในฤดูกาลต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อทำการตลาดและการสื่อสารการตลาดนั้นเป็นพื้นฐาน ผู้วิจัยให้ความสนใจมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว (ปารมี ปุยพรหม, 2553) จากที่ได้กล่าวมานี้ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ เพื่อให้สามารถเพื่อให้สามารถทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเสื้อผ้าในแบบต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ประโยชน์ในเชิงวิชาการคือทำให้ทราบถึง

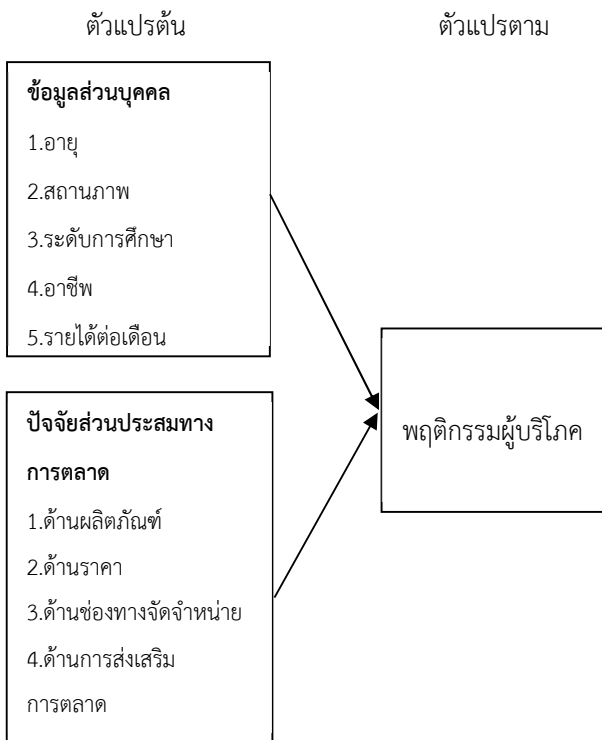
ลักษณะพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่าน
ออนไลน์ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์
2. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ต่อพฤติกรรมต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่สุภาพสตรีพลัสไซส์ซื้อเสื้อผ้าผ่านออนไลน์จำนวน 400 ราย
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สุภาพสตรีพลัสไซส์ซื้อเสื้อผ้าผ่านออนไลน์ คำนวณหากลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ของ W.G.Cochran (Promsuporn, 2020) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นการทำแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ด้านพฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ทั้งตำรา เอกสาร และผลการศึกษาวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลที่ได้จาก การตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่องเพศ อายุ สถานภาพ

ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนการสร้างลักษณะคำถาม เป็นลักษณะ นามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นการวัดข้อมูล เพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมี คำตอบให้เลือกหลายคำตอบ แต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียง ข้อเดียว ข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณ คือ ค่าร้อยละ โดยในส่วนของข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วยจำนวน คำถามทั้งสิ้น 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ข้อมูล ด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยเป็นลักษณะคำถาม แบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบ ลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิด

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การประมาณค่า ได้มีการกำหนดค่าไว้ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง พอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง พอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง พอใจปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบ แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ด้านพฤติกรรม การบริโภคเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์

หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร $IOC = \sum \frac{R}{N}$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยค่า +1 หมายถึง ข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้ และ -1 หมายถึง ข้อคำถาม ไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบ แบบสอบถามแล้วเห็นว่า แบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุม วัตถุประสงค์ของการวิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่า ดัชนีความสอดคล้อง IOC ของคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความ เที่ยงตรงใช้ได้โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.806

การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำ แบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 40 คน โดยการนำไป วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความ เชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach เพื่อให้เกิดความชัดเจนของ ข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 เพื่อแสดงว่า แบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นเพียงพอ โดยใช้ Program SPSS ในการคำนวณหาค่า Reliability ใช้คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis (กัลยาพานิชย์ปัญญา. 2545) ซึ่งผลการ ทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.853

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผล ต่อพฤติกรรมเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการ เลือกซื้อเสื้อผ้าของสุภาพสตรีพลัสไซส์ พฤติกรรมเลือกซื้อ เสื้อผ้าผ่านออนไลน์ เปรียบเทียบพฤติกรรมเลือกซื้อเสื้อผ้า ผ่านออนไลน์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้สถิติในการ วิเคราะห์ข้อมูลคือร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐานแบบ Chi-square และ Multiple Regression Analysis จากผลการ วิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงทั้งหมด อายุ ระหว่าง 36 ปีขึ้นไป สถานภาพโสดจบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท

ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์

จากการศึกษาข้อมูลระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ในภาพรวมของส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.80$) ประกอบด้วย มีความหลากหลายที่เลือกได้ในโอกาสต่างได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.97$) ความทันสมัยและการดีไซน์ของเสื้อผ้า ($\bar{X} = 3.96$) สีสันท่อนเนื้อผ้าเป็นสีที่โดดเด่นและตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.90$) แบรินต์ของเสื้อผ้ามีชื่อเสียงและได้รับความนิยม ($\bar{X} = 3.85$) อยู่ในระดับสำคัญมากตามลำดับ และคุณภาพของเนื้อผ้ามีการตัดเย็บอย่างประณีต ($\bar{X} = 3.35$) อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านราคา โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.02$) ประกอบด้วย ราคาคุ้มค่ากับคุณภาพของเสื้อผ้า ($\bar{X} = 4.27$) ความหลากหลายของช่องทางการชำระเงิน ($\bar{X} = 4.13$) ค่าจัดส่งเหมาะสมกับระยะทางถึงผู้รับสินค้า ($\bar{X} = 3.96$) มีการแจ้งราคาสินค้าไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.91$) ราคาเหมาะสมกับผู้บริโภคทุกกลุ่ม ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.11$) ประกอบด้วย ขั้นตอนการสั่งซื้อง่าย ($\bar{X} = 4.13$) สามารถค้นหาข้อมูลสินค้าของร้านได้รวดเร็ว ($\bar{X} = 4.12$) และความน่าเชื่อถือของช่องทางออนไลน์ที่จำหน่ายสินค้า ($\bar{X} = 4.09$)ตามลำดับ

4. ด้านการส่งเสริมทางการตลาด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.92$) ประกอบด้วย มีการลดราคาเสื้อผ้าในบางรุ่น ($\bar{X} = 4.11$) ผู้ขายส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าผ่านออนไลน์อยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.07$) มีการแนะนำสินค้า

เสื้อผ้าที่เหมาะสมกับรูปร่างและบุคลิกลูกค้า ($\bar{X} = 4.05$) การจัดส่งสินค้าฟรีให้กับลูกค้าที่สั่งซื้อสินค้าครบตามที่ตกลงกัน ($\bar{X} = 3.93$) และอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง 1 รายการ มีการแจกของแถมให้กับลูกค้าที่สั่งซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

พฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์จากการศึกษาพบว่าประเภทชุดในการเลือกซื้อผ่านช่องทางออนไลน์: เป็นชุดเที่ยวมากที่สุดร้อยละ 32.50 ช่วงเวลาในการเลือกซื้อสินค้าผ่านออนไลน์: เวลา 18.00 – 22.00 น. มากที่สุดร้อยละ 52.50 สาเหตุในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์: ซื้อเพราะคุณภาพสินค้ามากที่สุดร้อยละ 43.50 แนวทางในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์: แนวที่ใส่ได้ตลอดร้อยละ 41.30 รูปแบบในการเลือกซื้อสินค้าสุภาพสตรีพลัสไซส์: เป็นแบบมีการรีวิวก่อนซื้อทุกครั้ง ไม่ได้กำหนดเวลารีวิว มากที่สุด ร้อยละ 24.50 ปริมาณการซื้อในแต่ละครั้ง (โดยประมาณ): เป็นซื้อครั้งละ 4 ชิ้น ร้อยละ 24.50 ความถี่ในการซื้อเฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 2 ครั้งต่อเดือนยอดการสั่งซื้อ เฉลี่ยต่อครั้ง ประมาณ 246 บาทต่อครั้ง

เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

จากผลการเปรียบเทียบพบว่าข้อมูลผู้ที่เลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกประเภทของชุด สาเหตุและแนวทางในการเลือกแตกต่างกันส่วนช่วงเวลาในการเลือกซื้อ รูปแบบและปริมาณการซื้อไม่แตกต่างกัน ด้านสภาพพื้นที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกประเภทของชุดและช่วงเวลาการเลือกซื้อไม่แตกต่างกันส่วนสาเหตุ แนวทาง รูปแบบและปริมาณการซื้อแตกต่างกัน ด้านการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกประเภทของชุด สาเหตุการเลือกและแนวทางการเลือกแตกต่างกันส่วนช่วงเวลา รูปแบบในการเลือกและปริมาณการซื้อไม่แตกต่างกัน ด้านอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกประเภทชุด สาเหตุการเลือกและแนวทางการเลือกแตกต่างกัน ส่วนช่วงเวลาในการซื้อ รูปแบบในการเลือกและปริมาณการซื้อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรี

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์แสดงได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์

ส่วนประสมทางการตลาด	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
Constant	-0.48	0.74		-0.64	0.52
ผลิตภัณฑ์	0.53	0.23	0.16	2.34	0.02*
ราคา	-0.58	0.26	-0.19	-2.26	0.02*
การจัดจำหน่าย	0.14	0.24	0.05	0.57	0.57
การส่งเสริมทางการตลาด	0.54	0.26	0.16	2.05	0.04*

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 1 การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ (Sig = 0.02) ด้านราคา (Sig = 0.02) และด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Sig = 0.04) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ข้อมูลระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ ผู้ศึกษามีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ ตามปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด อยู่ในระดับสำคัญมาก

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ที่มีผลต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้าผ่านออนไลน์ อยู่ในระดับสำคัญมาก ซึ่ง

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ อยู่ในระดับสำคัญมาก โดยทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการเลือกซื้อ รวมทั้งปัจจัยทางพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ต ที่ส่งผลการเลือกซื้อสินค้าแฟชั่นด้วย ทั้งนี้การวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าแฟชั่นออนไลน์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาอยู่ในระดับสำคัญมาก

4. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ที่มีผลต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ อยู่ในระดับสำคัญมาก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อคือ ปัจจัยทางสังคม ทางจิตวิทยา และปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งนี้สินค้าแฟชั่นที่การเลือกซื้อผ่านทางอินเทอร์เน็ตคือพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับสำคัญมาก

5. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านส่งเสริมการตลาด ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ผ่านออนไลน์ อยู่ในระดับสำคัญมาก ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับสำคัญมากสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเรื่องของความหลากหลายที่เลือกใส่ในโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความทันสมัยและการดีไซน์ของเสื้อผ้า สีสันทของเนื้อผ้าเป็นสิ่งที่โดดเด่นและตรงกับความต้องการ รวมทั้ง แบรินด์ของเสื้อผ้ามีชื่อเสียงและได้รับความนิยม
2. ด้านราคาผู้ประกอบการให้ความสำคัญเรื่องของราคาคุ้มค่ากับคุณภาพของเสื้อผ้า รวมทั้งความหลากหลายของช่องทางการชำระเงิน
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเรื่องของ ขั้นตอนการสั่งซื้อซึ่งง่ายสามารถค้นหาข้อมูลสินค้าของร้านได้รวดเร็ว
4. ด้านส่งเสริมทางการตลาดผู้ประกอบการให้ความสำคัญเรื่องของการลดราคาเสื้อผ้าในบางรุ่น ผู้ขายส่ง

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าผ่านออนไลน์อยู่เสมอ มีการแนะนำ
สินค้าเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับรูปร่างและบุคลิกลูกค้า รวมทั้งการ
จัดส่งสินค้าฟรีให้กับลูกค้าที่สั่งซื้อสินค้าครบตามที่ตกลงกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มี
ผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีพลัสไซส์ ในเชิง
คุณภาพเพื่อหาข้อมูลเชิงลึกสำหรับสุภาพสตรีพลัสไซส์

เอกสารอ้างอิง

- [1] กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ ข้อมูล (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] ธัญวรรณ เยาวสังข์. (2554). *พฤติกรรมการใช้และปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก ในด้านปัจจัยทางการตลาด ในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- [3] ปารมี ปุยพรหม. (2553). *พฤติกรรมผู้บริโภคในการตอบสนองต่อลักษณะข้อมูลของธุรกิจบริการในชุมชนออนไลน์*. สาขาวิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย , กรุงเทพฯ.
- [4] Promsuporn, P. (2020). *The guidelines for managing social responsibility that affect the image and success of the transformer business*. Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology, 5(3), 179 - 194.
- [5] World Health Organization. *Regional Office for South-East Asia. (2009). VISION 2020*. WHO Regional Office for South-East Asia. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/206523>

การวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

PROBLEMS OBSTACLES AND DEVELOPMENT THE ACCOUNTING FOR THE SAVING GROUP FOR PRODUCTION CREDIT OF MUANG, CHANTHABURI

อลิษา ประสมผล^{1*}

ALISA PRASOMPOL^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดทำบัญชี 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 9 แห่ง ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม แห่งละ 1 คน รวม 9 คน ผู้จัดการหรือคณะกรรมการ แห่งละ 3 คน รวม 27 คน เจ้าหน้าที่บัญชี แห่งละ 2 คน รวม 18 คน รวมทั้งสิ้น 54 คน ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสำรวจเอกสาร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structure Interview) ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประกอบด้วย 1) การบันทึกบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน 2) เจ้าหน้าที่บัญชีส่วนใหญ่ไม่ได้จบทางด้านบัญชีโดยตรง และขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านการบัญชี ส่วนใหญ่สมาชิกทำบัญชีกันเอง เนื่องจากขาดงบประมาณในการจ้าง ซึ่งควรมีการจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดทำเอกสารทางการเงินและทะเบียนคุม 2) การจัดทำบัญชีหลักและรายงานการเงิน และ 3) การรายงานสถานะการเงิน ให้กับประธานกลุ่มและผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่มีสายเกี่ยวข้องควรกำหนดรูปแบบ วิธีการจัดทำบัญชีให้เข้าใจง่าย มีความเหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งกลุ่มในแอปพลิเคชันทางระบบการสื่อสาร เพื่อการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การจัดทำบัญชี ; สภาพปัญหา ; กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, Rambhai Barni Rajabhat University

* Corresponding author, Email: alias.p@rbru.ac.th

Received: Oct 15, 2020, Revised: Dec 15, 2020, Accepted: Dec 20, 2020

ABSTRACT

This research aims to 1) study Problems Obstacles the accounting for the Saving Group for Production Credit of Muang, Chanthaburi 2) study guidelines for the Development the accounting for the Saving Group for Production Credit of Muang, Chanthaburi. The sample used in this study are the Savings group, Muang, Chanthaburi, 9 places, which were obtained by a specific selection method, consisting of 1 group president, totaling 9 people. The committee of 3 people, a total of 27 people. Accountants 2 persons each, total of 18 people, a total of 54. Which uses the qualitative research methodology by collecting data from in-depth interviews, observations, and document surveys. The instrument was used as an Interview form for collecting data from the sample. The data were percentage from the sample using descriptive statistics for data analysis.

The research results were found that Problems in the accounting of the production savings group consist of 1) the accounting records are not current. 2) Most of the accountants do not have a direct accounting degree and have no experience working in accounting. Most of the members make accounts themselves. Due to lack of budget in employment This should provide training and knowledge about the accounting of the production savings group. The three components are 1) Financial Documentation and Registrar, 2) Main Accounting and Financial Reporting, and 3) Financial Status Reporting. To the group president and the bookkeeper of the production savings group by experts or other relevant agencies and agencies with related tribute should set the format. How to keep accounts easy to understand They are suitable for the operating conditions of the production savings group. In addition, groups should be established in the communication system applications. To exchange attitudes, problems, obstacles, and solutions for the accounting of the production savings group. More effectively and efficiently.

Keywords: Accounting ; Problems ; Production saving group

บทนำ

ในปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก / วิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมระบบการจัดการทุนของชุมชนและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยวิธีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วนให้ความสนใจและผลักดันโดยในส่วนของการส่งเสริมและพัฒนาทุน กรมการพัฒนาชุมชนมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันระดมเงินออมเพื่อจัดตั้งกองทุนของชุมชนในรูปแบบ “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเงินทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายในช่วงเวลาเดือดร้อนจำเป็น โดยการบริหารจัดการของสมาชิกและช่วยเหลือแบ่งปันกันในชุมชน (แนวคิดการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

เพื่อการผลิต.(2563) แนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต .สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2563, จาก <https://korat.cdd.go.th> ซึ่งต่อมาในปี.ศ 2554 กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดให้มีการสร้างกระแสการออมตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการณรงค์ให้ประชาชนเกิดการออมแบบพอเพียงและในปีศ 2555 กรมการพัฒนาชุมชน กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพกองทุนชุมชนด้านธรรมาภิบาลโดยการประเมินกองทุนชุมชน ด้วยวิธีการตรวจสอบสุขภาพทางการเงินกองทุนชุมชนซึ่งปัจจุบัน กรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตครอบคลุมทุกพื้นที่ในทุกอำเภอจำนวน 33,301 กลุ่ม สมาชิก 49 ล้านคน เงินสัจจะสะสมจำนวน 31,462 ล้านบาท เป็นทั้งกลุ่มที่มีการบริหารจัดการกลุ่มก้าวหน้าปานกลางและต้องปรับปรุง โดยบางกลุ่มประสบปัญหาเรื่อง

ความโปร่งใสในการบริหารจัดการซึ่งจากการประเมินโดยการตรวจสอบสุขภาพทางการเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตพบว่าส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการจัดทำบัญชีการบริหารงานไม่เป็นไปตามหลักการแนวคิดวัตถุประสงค์ ซึ่งมีข้อห้ามในการเปลี่ยนแปลงผสมผสานไปกับการดำเนินงานกองทุนอื่นๆ (การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต.(2563) แนวคิดพื้นฐานในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2563, <https://trang.cdd.go.th/services>)

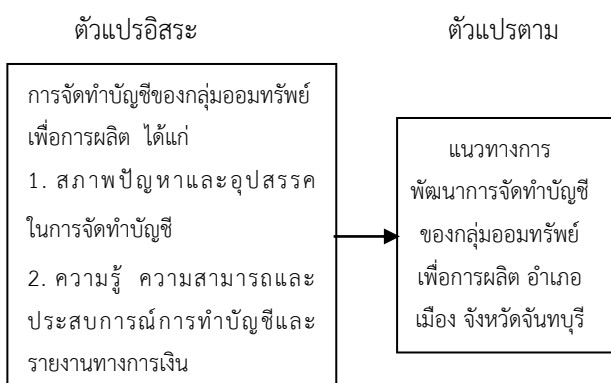
จากปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาการจัดทำบัญชีให้มีความถูกต้อง เหมาะสม สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยการวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางการจัดทำบัญชี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประธาน ผู้จัดการหรือคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่บัญชี ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 9 แห่งรวม 54 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ประธานกลุ่มแต่ละ 1 คน รวม 9 คน ผู้จัดการหรือคณะกรรมการ แต่ละ 3 คน รวม 27 คน เจ้าหน้าที่บัญชีแต่ละ 2 คน รวม 18 คน รวมทั้งสิ้น 54 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ที่	ชื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
1	บ้านศิริกร หมู่ 9 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
2	บ้านดาวเรือง หมู่ 10 ตำบลลัดปลาก อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
3	บ้านตรอกกะทิ หมู่ 3 ตำบลลัดปลาก อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
4	บ้านโป่งล่าง หมู่ 4 ตำบลลัดปลาก อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
5	บ้านขอม หมู่ 8 ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
6	บ้านเพนียด หมู่ 4 ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
7	บ้านถนนนอก หมู่ 7 ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
8	ตำบลแสง หมู่ 2 ตำบลแสง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
9	ตำบลหนองบัว หมู่ 8 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) การสังเกต (Observation) และการสำรวจเอกสาร (Document Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Method) เพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัย เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาอุปสรรคและ แนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชี ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาโดยวิธีการสังเกต (Observation) เป็นการเข้าไปสังเกตการณ์ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เช่น การนำส่งเงินฝากของสมาชิก การประชุมสัมมนา

ของคณะกรรมการ หรือการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

2. การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เป็นการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวกับการหลักฐานธุรกรรมทางการเงิน ได้แก่ บัญชีเงินสด บัญชีรายรับ บัญชีรายจ่าย บัญชีเงินฝาก ธนาคาร งบกำไรขาดทุน งบดุล ทะเบียนคุมเงิน ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนเงินกู้ ทะเบียนคุมทรัพย์สิน ทะเบียนคุมดอกเบี้ยเงินกู้ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2561 – 2562 เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาอุปสรรคและ แนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชี ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี

3. การศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่ม แห่งละ 1 คน รวม 9 คน ผู้จัดการหรือคณะกรรมการ แห่งละ 3 คน รวม 27 คน เจ้าหน้าที่บัญชีแห่งละ 2 คน รวม 18 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 54 คน

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการศึกษาข้อมูลเอกสารมาวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พร้อมทั้งศึกษา วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์กำหนดกรอบแนวคิดให้สอดคล้องกับงานวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสำรวจเอกสาร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structure Interview) เกี่ยวกับข้อมูลเพศอายุระดับ การศึกษาตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน ผลการประเมินศักยภาพกลุ่ม ตามหลักธรรมาภิบาล จำนวนสมาชิก ระยะเวลาการก่อตั้งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และจำนวนเงินหมุนเวียนของกลุ่ม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นข้อมูลการจัดทำบัญชีในหน่วยงาน ความสามารถในการ

การจัดทำบัญชี การรับรู้มาตรฐานการบัญชี รูปแบบระบบในการจัดทำบัญชี การดำเนินการโดยยึดแนวทางตามหลักธรรมาภิบาล เครื่องมือหรืออุปกรณ์สำหรับการบันทึกบัญชี รูปแบบการจัดเก็บข้อมูล การฝึกอบรมหรือประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้านการบัญชี

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการจัดทำบัญชี ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบันทึกบัญชีและทางการเงิน เอกสารทางบัญชี ขั้นตอนหรือกระบวนการ วิธีการจัดการเอกสารทางบัญชี รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานบัญชี

2. ด้านปัญหาในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ความร่วมมือการประสานงาน ความรู้ความเข้าใจ และการได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะด้านบัญชีอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านแนวทางการพัฒนา การจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสำรวจเอกสาร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structure Interview) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ และนำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์มาทำการลงรหัส (Coding) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางข้อมูลพร้อมคำบรรยายและอภิปรายผล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ค่าความถี่ frequency และสรุปออกมาเป็น ค่าร้อยละ percentage

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ค่าความถี่ frequency และสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ percentage

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด Open Ended ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา Content analysis สรุปออกมาเป็นค่าความถี่ frequency และนำข้อมูล ข้อเสนอแนะมาบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เพศ

เพศหญิง	จำนวน 42 คน	ร้อยละ 77.78
เพศชาย	จำนวน 12 คน	ร้อยละ 22.22

อายุ

อายุ 31 ถึง 40 ปี	จำนวน 1 คน	ร้อยละ 1.85
อายุ 41 ถึง 50 ปี	จำนวน 7 คน	ร้อยละ 12.96
อายุ 50 ปีขึ้นไป	จำนวน 46 คน	ร้อยละ 85.19

ตำแหน่งหน้าที่

สมาชิก	จำนวน 18 คน	ร้อยละ 33.33
ผู้จัดทำบัญชี	จำนวน 18 คน	ร้อยละ 33.33
ประธานกลุ่ม	จำนวน 9 คน	ร้อยละ 16.67
เหรัญญิกกลุ่ม	จำนวน 9 คน	ร้อยละ 16.67

ระดับการศึกษา

ชั้นประถมศึกษา	จำนวน 22 คน	ร้อยละ 40.75
มัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวน 18 คน	ร้อยละ 33.33
มัธยมศึกษาตอนปลาย	จำนวน 4 คน	ร้อยละ 7.40
อนุปริญญา	จำนวน 6 คน	ร้อยละ 11.12
ปริญญาตรี	จำนวน 4 คน	ร้อยละ 7.40

ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

5 ปีขึ้นไป	จำนวน 48 คน	ร้อยละ 88.89
ตั้งแต่ 1 ปี – 5 ปี	จำนวน 6 คน	ร้อยละ 11.11

ผลการประเมินศักยภาพกลุ่มตามหลักธรรมาภิบาล

ระดับ 3	จำนวน 1 กลุ่ม	ร้อยละ 11.11
ระดับ 2	จำนวน 7 กลุ่ม	ร้อยละ 77.78
ระดับ 1	จำนวน 1 กลุ่ม	ร้อยละ 11.11

เงินหมุนเวียนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ตั้งแต่ 1บาทถึง 500,000 บาท	จำนวน 2 กลุ่ม	ร้อยละ 22.22
ตั้งแต่500,001-1,000,000 บาท	จำนวน 2 กลุ่ม	ร้อยละ 22.22
ตั้งแต่ 1,500,000 บาทขึ้นไป	จำนวน 5 กลุ่ม	ร้อยละ 55.56

จำนวนสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป	จำนวน 1 กลุ่ม	ร้อยละ 11.11
251 คน - 300 คน	จำนวน 1 กลุ่ม	ร้อยละ 11.11
201 คน - 250 คน	จำนวน 1 กลุ่ม	ร้อยละ 11.11
151 คน - 200 คน	จำนวน 2 กลุ่ม	ร้อยละ 22.22
101 คน - 150 คน	จำนวน 2 กลุ่ม	ร้อยละ 22.22
51 คน - 100 คน	จำนวน 1 กลุ่ม	ร้อยละ 11.11
1 คน - 50 คน	จำนวน 1 กลุ่ม	ร้อยละ 11.11

ระยะเวลาการก่อตั้งและดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

15 ปีขึ้นไป	จำนวน 3 กลุ่ม	ร้อยละ 33.34
11 ปี - 15 ปี	จำนวน 4 กลุ่ม	ร้อยละ 44.44
6 ปี - 10 ปี	จำนวน 1 กลุ่ม	ร้อยละ 11.11
1 ปี - 5 ปี	จำนวน 1 กลุ่ม	ร้อยละ 11.11

2. ข้อมูลการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า ร้อยละ 88.89 มีการจัดทำบัญชี และร้อยละ 11.11 ไม่มีการจัดทำบัญชี จากการประเมินความสามารถในการจัดทำบัญชีของกลุ่ม ส่วนใหญ่พบว่า อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 33.33 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 33.33 อยู่ในระดับดีร้อยละ 22.22 และพบว่า ไม่สามารถจัดทำบัญชีได้ ร้อยละ 11.12 ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 ไม่เคยรับทราบหรือรู้จักมาตรฐานการบัญชีและร้อยละ 33.33 รับทราบหรือรับรู้มาตรฐานการบัญชีผ่านทางหน่วยงานสำนักงานต่างๆ หรือการอบรมเท่านั้น

3. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี 3 ด้าน พบว่า 1) ด้านการบันทึกบัญชีและทางการเงิน เอกสารทางบัญชี ไม่ครบถ้วนตามที่มาตรฐานการตรวจสอบสุขภาพทางการเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระบุ ส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกบัญชีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ไม่มีการบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบัน ไม่มีการปิดงบบัญชีตามรอบระยะเวลาบัญชีขาดความรู้เกี่ยวกับบัญชีทั้งหลักการจัดทำงบดุล การจัดทำงบกำไรขาดทุน ข้อกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม สมการบัญชีตามหลักการบัญชีทั่วไป ทะเบียนคุมลูกหนี้ การคำนวณดอกเบี้ย การคำนวณค่าปรับการคำนวณลูกหนี้ อีกทั้งไม่มีการสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานบัญชี 2) ด้านปัญหาในการจัดทำ

บัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ขาดการควบคุมภายในที่ดี และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี การพัฒนาการส่งเสริม ทักษะและความรู้ ทางด้านการบัญชีอย่างต่อเนื่อง ไม่มีความเหมาะสม ต่อ ขั้นตอนกระบวนการ ในการจัดทำบัญชี ขาดความร่วมมือการประสานงาน ความรู้ความเข้าใจ และไม่ได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะด้านบัญชีอย่างต่อเนื่อง3)ด้านแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชี ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)การจัดทำเอกสารทางการเงินและทะเบียนคุม 2 การจัดทำบัญชีหลักและรายงานการเงิน 3)การรายงานสถานะการเงิน ให้กับประธานกลุ่ม/ผู้บริหารและผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รับทราบ หรืออาจจะกำหนดรูปแบบวิธีการจัดทำบัญชีให้เข้าใจง่าย มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อน โดยปรับให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของแต่ละกลุ่มนอกจากนี้ยังควรมีการจัดตั้งกลุ่มในแอปพลิเคชันทางระบบการสื่อสารช่องทางต่างๆเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติมุมมอง ปัญหาอุปสรรคและวิธีทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแบบทันเวลา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับกรณีการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สรุปผลการวิจัย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพปัญหาการจัดทำบัญชี, อุปสรรคในการจัดทำบัญชี และแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรีทั้ง 9 แห่ง มีได้จบทางด้านบัญชีมาโดยตรงและขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีทำให้บัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชนพ.ศ. 2562 และหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ซึ่งสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นผู้ทำบัญชีเอง เนื่องจากไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการจ้างเจ้าหน้าที่บัญชีหรือผู้มี

ประสบการณ์โดยตรง ทำให้งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือไม่ทันต่อเวลา ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำบัญชี ดังนั้น ทางกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนาโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญโดยตรง ทางด้านบัญชี เป็นผู้ให้คำแนะนำให้ความรู้ แนวเรื่อง การจัดทำบัญชี การคำนวณเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ขั้นตอนการติดตามทวงถามหนี้ การประกันความเสี่ยง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยดวงภา เพชรแท้ (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทับซุงตำบลห้วยเหนียวอำเภอท่ามะกาจังหวัด กาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระบบการคำนวณเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยการออกหนังสือเตือนก่อนถึงกำหนดชำระหรือขั้นตอนการดำเนินการในเรื่องการติดตามทวงถามหนี้ ควรกำหนดเป็นรูปแบบที่ชัดเจน และกำหนดในทิศทางเดียวกันเช่นการมีคนค้าประกันอย่างน้อย 2 คน หรือการปล่อยกู้ได้ไม่เกินจำนวนวงเงิน ที่ตนเองสะสมไว้ รวมถึงกำหนดอัตราดอกเบี้ยในแต่ละกลุ่มให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ควรมีการศึกษาในเรื่องการวางระบบการบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ จับกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต สามารถนำข้อมูล ที่ได้ ไปใช้ในการบริหารงาน ของกลุ่มพัฒนาต่อยอด กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิมพ์พิศา วรณวิจิตร และคณะ (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม

จากการอภิปรายผลเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กรวิกา อรินใจ(2553) เรื่องปัญหาด้านการจัดทำบัญชี และการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอำเภอพานจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ ด้านระดับการศึกษาเพราะผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาและทุกกลุ่มไม่ได้จัดทำบัญชีในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเหมือนกิจการที่มุ่งหวังผลกำไรแต่เป็นลักษณะของการจัดทำบัญชีตามความเข้าใจเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริงด้านประสบการณ์ของผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่มีความสามารถและความเข้าใจในการจัดทำบัญชีการปฏิบัติเป็นประจำที่สืบต่อ

กันมาด้านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการบัญชี อยู่ในระดับปานกลางจึงทำให้สามารถจัดทำบัญชีเฉพาะในส่วนที่ปฏิบัติได้อยู่แล้วเป็นประจำ และทางกลุ่มก็ไม่มีคู่มือในการเป็นต้นแบบในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยเฉพาะจากปัญหาข้างต้นทำให้แต่ละกลุ่มไม่สามารถนำผลการดำเนินงานในแต่ละปีและผลการดำเนินงานของกลุ่มมาเปรียบเทียบกันได้ ซึ่งความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชี เป็นเรื่องสำคัญ ที่จะต้องดำเนินการ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีตาม พระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. 2562 และแนวทาง การตรวจสุขภาพทางการเงิน ที่ทางกรมพัฒนาชุมชนเป็นผู้กำหนด

นอกจากนี้อุปสรรคในการจัดทำบัญชีที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การขาดอุปกรณ์และเครื่องมือในการจัดทำบัญชีที่เพียงพอ ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัลลภ สุขคำชา (2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่การเป็นสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านโคกหนองหิน ตำบลบุกระสัง อำเภอนองกิ่ง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในช่วงแรกมีปัญหากับเงินไม่เพียงพอ เงินทุนที่ใช้ในการหมุนเวียนมีน้อยการบริหารจัดการภายในกลุ่มไม่เต็มที่รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ยังมีน้อยไม่เพียงพอ ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชี ได้แก่ การปรับแนวทางการจัดทำบัญชีหรือรูปแบบในการจัดทำบัญชีให้มีความเหมาะสม ขั้นตอนง่ายสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้หรือประสบการณ์หรือความรู้โดยตรงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีให้เข้าใจโดยง่ายให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานและอายุของผู้จัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กำหนดนโยบายด้านการควบคุมภายใน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลของการดำเนินงานสร้างความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินและการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ แนวทางต่างๆที่ส่วนกลางกำหนดขึ้น เนื่องจากการควบคุมภายในเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและมีการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรวิภา อรินใจ(2553) เรื่อง ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอำเภอบางจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า การควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีด้านส่วนใหญ่จำนวน 5 ด้านให้

ความสำคัญในแต่ละด้านดังนี้ 1 ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมได้แก่การสื่อสารและการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบโดยมีการประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกในกลุ่มทราบอย่างทั่วถึง 2 ด้านการประเมินความเสี่ยงได้แก่การวางแผนการปฏิบัติงานของกลุ่ม 3 ด้านกิจกรรมการควบคุมได้แก่การกำหนดให้มีการชี้แจงด้านการเงิน การบัญชีของกลุ่ม 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสารได้แก่การรายงานข้อมูลที่เป็นให้คณะกรรมการและสมาชิกภายในกลุ่มรับทราบอย่างทั่วถึงและ 5 ได้แก่ด้านการติดตามและประเมินผลซึ่งได้แก่การติดตามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรกำหนดนโยบายด้านการควบคุมภายใน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลของการดำเนินงานสร้างความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินและการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ แนวทางต่างๆที่ส่วนกลางกำหนดขึ้น เนื่องจากการควบคุมภายในเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและมีการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ

2. ผู้จัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรศึกษาวิธีการจัดทำบัญชีตามคู่มือ ที่กำหนดขึ้นโดยกรมพัฒนาชุมชน และศึกษารูปแบบขั้นตอนในการตรวจสุขภาพทางการเงิน คำอธิบาย เกณฑ์การประเมินสุขภาพทางการเงินด้านการจัดทำบัญชีและทะเบียนคุมต่างๆเพื่อทราบพื้นฐานการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องและสามารถปฏิบัติงานด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

3. เสนอแนะหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล ควรปรับแนวทางการจัดทำบัญชีหรือรูปแบบในการจัดทำบัญชีให้มีความเหมาะสมขั้นตอนง่ายสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้หรือประสบการณ์หรือความรู้โดยตรงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีให้เข้าใจโดยง่ายให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานและอายุของผู้จัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

4. ควรมีการจัดตั้งกลุ่มในแอปพลิเคชันทางระบบการสื่อสารช่องทางต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติมุมมองปัญหาอุปสรรคและวิธีทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแบบทันเวลา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

5. ควรส่งเสริม และสนับสนุน ในการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง หรือ กำหนดเกณฑ์ในการนับจำนวนชั่วโมง ที่ผู้จัดทำบัญชี ต้องอบรม อย่างน้อย 12 ชั่วโมง ต่อปี ตามเกณฑ์ของผู้ทำบัญชี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมก่อตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และศึกษาในเรื่องของการวางระบบการบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อปรับลดขั้นตอนให้เหมาะสมและสามารถนำข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการบริหารงาน พัฒนาต่อยอดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรวิกา อรินใจ. (2553). ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. รายงานการศึกษานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [2] การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. (2563). แนวคิดพื้นฐานในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2563, <https://trang.cdd.go.th/services>.
- [3] ดวงนา เพชรแท้. (2559). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทับซุงตำบลห้วยเหนืออำเภอท่ามะกาจังหวัด กาญจนบุรี. รายงานการศึกษานิพนธ์. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [4] แนวคิดการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. (2563). แนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2563, จาก <https://korat.cdd.go.th>.
- [5] พิมพ์พิศา และคณะ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [6] วิลลภ สุขคำชา. (2554). การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่การเป็นสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านโคกหนองหินตำบลบุกระสังอำเภอหนองกี่จังหวัดบุรีรัมย์. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [7] สุชา สิริจันทร์ชื่น และคณะ. (2560). การศึกษาความสำเร็จของการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การศึกษาความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ณ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่

A STUDY OF DESTINATION SATISFACTION INFLUENCING REPEAT VISITATION TO FANG HOT SPRINGS DOI PHA HOM POK NATIONAL PARK, CHIANGMAI

รัมภ์รดา สารอุป^{1*} และ มณฑกานติ ชุบชุงวงศ์²

RUMRADA SANORUP^{1*} and MONTAKANTI CHUPCHUWONG²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ณ บ่อน้ำพุร้อนอุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจตามลักษณะประชากรของนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ณ บ่อน้ำพุร้อนอุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจที่มีผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ณ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 15 – 25 ปี มีสถานภาพโสด เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน อยู่ในระดับการศึกษามัธยมศึกษา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ อายุ 46 – 55 ปี มีสัญชาติเอเชียตะวันออก สถานภาพโสด เป็นเจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้เฉลี่ย 105,001-135,000 บาท บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด คือ 1) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งดึงดูดใจ 4) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุดต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คือ 1) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ 2) ด้านสิ่งดึงดูดใจ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว 4) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และ 5) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของลักษณะประชากรศาสตร์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย 1) เพศไม่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจ 2) อายุ ส่งผลต่อความพึงพอใจในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านบุคลากรผู้ให้บริการอย่างมีนัยสำคัญ 3) สถานภาพโสดส่งผลต่อความพึงพอใจด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว 4) อาชีพ ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว และด้านบุคลากรผู้ให้บริการ 5) ระดับการศึกษาส่งผลต่อความพึงพอใจในทุกด้าน 6) รายได้ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านสิ่งดึงดูดใจและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว 7) สัญชาติมีผลต่อความพึงพอใจในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 8) จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวไม่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในทุกด้าน นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 1) เพศไม่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในทุกด้าน 2) อายุ ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในด้านสิ่ง

¹ นักศึกษาปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว, คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Master of Arts Tourism Management Program, Faculty of Tourism and Hospitality Dhurakij Pundit University.

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว, คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, Advisor, Faculty of Tourism and Hospitality Dhurakij Pundit University.

* Corresponding Author. Email : pinkpanterjubi@hotmail.com

อำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวและด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) สถานภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในทุกด้าน 4) อาชีพไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในทุกด้าน 5) ระดับการศึกษาส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจด้านสิ่งดึงดูดใจ 6) รายได้ ไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจทุกด้าน 7) สัญชาติมีผลต่อความพึงพอใจในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 8) จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว ไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจทุกด้าน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ คือนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและในด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

คำสำคัญ : ความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยว ; บ่อน้ำพุร้อน ; อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก ; เชียงใหม่

ABSTRACT

The objectives of study were 1) To compare the tourist satisfaction between Thai and Foreigner tourists to Fang Hot Springs Doi Pha Hom Pok national park, Chiangmai 2) To study the satisfaction factors that influencing repeat visitation between Thai and Foreigner tourists to Fang Hot Springs Doi Pha Hom Pok national park, Chiangmai 3) To study and compare tendency of repeat visitation between Thai and Foreigner to Fang Hot Springs Doi Pha Hom Pok national park, Chiangmai. The results of the research were found by sample of 400 people.

Thai tourists that most are female between aged 15- 20 years old, single, school/college/university, monthly income below 15,000 baht, level of education the Senior high school. Foreigner tourist that most between aged 46- 55 years old, single, nationality East Asia, single, self-employed, monthly income 105,001- 135,000-baht level of education the Bachelor degree. The research result found tourist satisfaction level of the Thai and Foreigner tourist in Fang Hot Springs Doi Pha Hom Pok national park, Chiangmai in the high level, with 5 factors. The results of the analysis of the level of satisfaction of the demographic characteristics of Thai tourists 1) Gender not affect satisfaction level 2) Age affects satisfaction with attraction Tourism Activities and personnel, service providers significantly 3) the status of single affected the satisfaction of tourist attractions 4) occupation affected the satisfaction of attractiveness Tourism activities and service provider 5) Education level affects satisfaction in all aspects. 6) Income affects satisfaction in terms of attractiveness and facilities for tourists. Access to tourist attractions In terms of tourist attractions activities 7) Nationality had an effect on the satisfaction of attraction Access to tourist attractions In terms of tourism activities, 8) the number of trips to the trip did not affect the level of satisfaction in all aspects. Foreigner tourists 1) Gender not affect the level of satisfaction in all aspects 2) Age affects the level of satisfaction of the facilities within tourist sites and tourism activities 3) Status does not affect the level Satisfaction in all aspects 4) Occupation not affect satisfaction in all areas 5) Education level affects satisfaction in attractiveness 6) Income not affect satisfaction in all aspects 7) Nationality affects satisfaction in all aspects. Satisfaction in terms of attractiveness Access to tourist attractions And tourism activities 8) number of times of travel is not affect the level of satisfaction in all aspects.

The result of the tendency of repeat visitation are Thai and Foreigner tourists in the definitely level. The tourist will recommend Fang Hot Springs Doi Pha Hom Pok national park, Chiangmai as a travel destination

for my friend and family. The results indicated that Thai and Foreigner tourist are satisfaction factors that influencing repeat visitation Fang Hot Springs Doi Pha Hom Pok national park, Chiangmai which are main reason of repeat visitation in Fang Hot Springs Doi Pha Hom Pok national park, Chiangmai.

Keywords: Satisfaction towards destination tourist ; Hot spring ; Doi pha hom pok National park, Chiangmai

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 ประจำปี 2560-2564 ระบุถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวในตลาดโลกและการสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย จากการเพิ่มขึ้นของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ความต้องการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสบการณ์ที่มากขึ้น ทำให้หลากหลายประเทศได้พัฒนาการบริการและเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทำให้มีกลุ่มนักท่องเที่ยวมีจุดประสงค์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม โดยจำแนกตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คาดว่า จะมีอัตราเติบโตเพิ่มขึ้นแบบทวีคูณ เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพและมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในราคาที่ย่อมเยาเมื่อ เทียบกับประเทศคู่แข่งในภูมิภาค หากแต่ว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความเปราะบางและยังขาดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในปี 2561 จังหวัดเชียงใหม่ถูกโหวตให้เป็นจังหวัดอันดับ 1 ใน 20 อันดับเมืองเล็ก ๆ ในโลกที่เป็นสุดยอดของการเดินทางที่ดีที่สุด (Conde Nast traveler, 2561) จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดในภาคเหนือและมีนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี จากสถิติปี 2561 ที่ผ่านมามีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ถึง 10,844,753 คน ต่อปี และสร้างรายได้กว่า 8 หมื่นล้านบาทต่อปี(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) อุทยานแห่งชาติที่มีชื่อเสียงเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดเชียงใหม่คืออุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ มีความสูงเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทยและอันดับ 2 คืออุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก อยู่ในการดูแลของเจ้าหน้าที่กรมรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชภายในอุทยานมีกิจกรรมเดินป่า กางเต็นท์ ชมธรรมชาติ ปีนเขา และแช่น้ำพุร้อน ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มา

เยือนอุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก เห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ และมีกิจกรรมหลายอย่างภายในอุทยาน จากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังบ่อน้ำพุร้อนฝาง มีจำนวน เกือบ 100,000 คน (กรมอุทยานแห่งชาติ, 2561) ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่แหล่งท่องเที่ยว โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนมีทั้งหน้าใหม่และกลับมาเยือนซ้ำ การที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนซ้ำยังบ่อน้ำพุร้อนฝาง แหล่งท่องเที่ยวจะต้องสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวทำให้เกิดความรู้สึกที่จะกลับมาเยือนซ้ำหรือแนะนำ บอกต่อให้แก่เพื่อนหรือคนรู้จักมาท่องเที่ยว มีงานวิจัยมากมายทำการวิจัยด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ไม่ว่าจะศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความคาดหวังและความพึงพอใจรวมไปถึงภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ แต่ยังไม่มียงานวิจัยที่ทำการศึกษารเปรียบเทียบความพึงพอใจที่ส่งผลการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยกับชาวต่างชาติ เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ จากข้อมูลสถิติและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะทำการวิจัย เรื่องการศึกษาความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ณ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาจากการเปรียบเทียบนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยงานวิจัยชิ้นนี้สามารถเป็นแนวทางในการรักษาฐานกลุ่มนักท่องเที่ยวเดิมและนำมาปรับใช้ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวในอุทยาน และให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะแก่อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ ให้ผู้วิจัยในอนาคตได้เข้าใจประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ Oemer and Kasper (1995) ได้กล่าวว่าการซื้อซ้ำ หมายถึง การที่ลูกค้าซื้อสินค้าและบริการซ้ำ จนเกิดความพึงพอใจ ความจงรักภักดีต่อสินค้า

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวอยู่ 3 องค์ประกอบหรือ 3 A's ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว การได้กลับมาท่องเที่ยวในแต่ละครั้งอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้ความเพลิดเพลิน สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันไปตามความต้องการและความสนใจของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว 2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สร้างความประทับใจในการท่องเที่ยว ที่อาจทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งในภายหน้า 3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ โดยการเดินทางมาท่องเที่ยวมีหลากหลายเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมที่ทำให้สามารถเดินทางมาได้อย่างปลอดภัย สะดวกและรวดเร็ว

Dickman (1996) กล่าวถึงสิ่งดึงดูดใจถูกจัดเป็นองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว ที่มีความสำคัญอย่างมากที่สุด เป็นสิ่งชักจูงจิตใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่นั้น โดยแบ่งองค์ประกอบหลักออกเป็น 5A ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2. กิจกรรม (Activities) 3. การเข้าถึง (Access) หรือเส้นทางคมนาคม ที่จะเข้าไปสู่แหล่งท่องเที่ยว 4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หรือสิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการ ที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว 5. ที่พัก (Accommodation) มีจำนวนเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการซ้ำ อาจจะมีสาเหตุมาจากปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย และแสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในประสบการณ์ครั้งก่อน

Weaver & Lawton, 2002 (อ้างถึงใน ศุภลักษณ์ อัตรานุกร, 2548) ได้กล่าวว่า การกลับมาเยือนซ้ำหรือการไม่กลับมาเยือน

Hellier, Geursen, Carr and Rickard (2003) ได้กล่าวว่าการกลับมาใช้บริการซ้ำ หมายถึง ความตั้งใจ ของแต่ละบุคคลที่ต้องการมาใช้บริการซ้ำหรือซื้อสินค้าซ้ำ โดยที่การใช้บริการซ้ำมักจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในครั้งก่อนหน้า

ปัญญา พงษ์ยิวหา. (2548: 6) ได้กล่าวว่า แนวโน้มในการซื้อซ้ำ หมายถึงคะแนนที่ได้จากการวัดความพร้อมในการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อสินค้า ว่ามีแนวโน้มบวกหรือลบในการซื้อสินค้าในอนาคต

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค การมีพันธะสัญญาว่าจะกลับมาซื้อซ้ำ ของสินค้าและบริการที่ชื่นชอบอย่างสม่ำเสมอในระยะยาว เรียกว่า ความภักดี (Oliver, 1997) ลูกค้ำที่มีความภักดีจึงเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่าเพราะลูกค้ำที่มีความภักดีจะกลับมาใช้บริการซ้ำและการบอกปากต่อปาก ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเพิ่มจำนวนลูกค้ำใหม่ (Lovelock, Wirtz, Ken and Lui, 2005). บริบทการท่องเที่ยวแนวโน้มนักท่องเที่ยวจะกลับมาท่องเที่ยวในสถานที่เดิมอีกครั้ง (Chen and Tsai, 2007: 1116)

ยุงทอง รวมสุข (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมการเดินทางและความพึงพอใจในคุณภาพบริการทางการท่องเที่ยวในการพยากรณ์ความตั้งใจกลับมาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตซ้ำ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า 1) ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวด้านอายุระดับการศึกษา อาชีพรับราชการและรายได้ ปัจจัยพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวด้านสถานที่พักแรมและปัจจัยความพึงพอใจในคุณภาพบริการทางการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจกลับมาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวด้านอายุ ปัจจัยพฤติกรรมการเดินทางด้านสถานที่พักแรมและระยะเวลาที่มาท่องเที่ยวและปัจจัยความพึงพอใจในคุณภาพบริการทางการท่องเที่ยว สามารถพยากรณ์ความตั้งใจกลับมาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตซ้ำ

ณัฐธยาน์ ชุณหวิริยะกุล (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยแห่งความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำจังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ พบว่า ปัจจัยองค์ประกอบแห่งความพึงพอใจ มี 4 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านการบริการและความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น 2) ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว 3) ปัจจัยด้านความปลอดภัยและการเดินทางและ 4) ปัจจัยด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยแห่งความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการกลับมาเยือนซ้ำคือปัจจัยด้านการบริการและความเป็นมิตรของ

คนในท้องถิ่น สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือปัจจัยด้านความปลอดภัยและการเดินทาง

ชญาณิศ วังษ์พันธุ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อการไม่กลับมาเยือนซ้ำกรุงเทพมหานครระหว่างนักท่องเที่ยวยุโรปกับเอเชีย โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความสะดวก จำนวน 450 คน เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามภาษาอังกฤษ มีค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นคอนบราค 0.880 พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อการไม่กลับมาเยือนซ้ำกรุงเทพมหานครระหว่างนักท่องเที่ยวยุโรปกับเอเชีย แบ่งตามความคิดเห็นออกเป็น 5 ด้าน จากมากไปน้อยได้แก่ 1) ปัจจัยด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม 2) ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเข้าถึงแหล่ง 3) ปัจจัยด้านความปลอดภัยและอาชญากรรม 4) ปัจจัยด้านบริหาร 5) ปัจจัยด้านบุคคล จากปัจจัยแนวโน้มพบว่ามีความเป็นไปได้เล็กน้อยที่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปและเอเชียจะไม่กลับมาเยือนซ้ำกรุงเทพมหานคร

สวรรยา วัฒนศิริเสรีกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาเที่ยวประเทศไทยซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มที่เดินทางมาเที่ยวเป็นครั้งแรกและกลุ่มที่เดินทางกลับมาเยือนซ้ำ เปรียบเทียบลักษณะและพฤติกรรมการท่องเที่ยวระหว่าง กลุ่มที่มาเที่ยวครั้งแรกและกลุ่มที่เดินทางกลับมาเยือนซ้ำ โดยทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาประเทศไทย ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มด้วยสถิติและแบบจำลอง Ordered Logis Regression เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางกลับมาเยือนซ้ำมีวัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อธุรกิจ มีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบปกติ-หรูหรา มีค่าใช้จ่าย วันพัก รายได้มากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวครั้งแรก ตัวแปรด้านอายุ รายได้ ความพึงพอใจส่งผลให้โอกาสกลับมาเที่ยวซ้ำมากขึ้น แต่ในขณะที่การศึกษา อาชีพ และสัญชาติ เป็นตัวแปรที่ส่งผลให้โอกาสในการกลับมาเยือนซ้ำลดลง

เสาวณี กันทะแสน (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้ง

นี้คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 263 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในด้าน เพศ อายุและภูมิภาคที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุนิษา เพ็ญทรัพย์และปวันรัตน์ แสงสิริโรจน์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อนรักชะวารี อำเภอเมือง จังหวัดระนอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือนักท่องเที่ยวชาวไทย 400 คนจากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน วัตถุประสงค์คือการพักผ่อนหย่อนใจ รองลงมาเพื่อพักผ่อนคลายความเครียด เพื่อบำบัดโรคร้ายและพบปะเพื่อนฝูงตามลำดับ เพศไม่มีผลต่อความพึงพอใจ อายุมีผลต่อความพึงพอใจโดยรวมแตกต่างกัน อาชีพต่างกันมีผลมีความพึงพอใจโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

แคทรียา ปันทะนะ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ นักท่องเที่ยวให้ความพึงพอใจในด้านการบริการมากที่สุด รองลงมาคือด้านความรู้จากสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่จัดงาน ความสะดวกในการเข้าถึง และราคา เมื่อทำการเปรียบเทียบความพึงพอใจโดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เมื่อจำแนกตามอายุ มีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกันและเมื่อจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้มีระดับความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกัน ศศิธร สามารถ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัด

กระบี่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักท่องเที่ยวจำนวน 322 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความสะดวก การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม ใช้ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทดสอบค่า T และตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม วิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานเอกชน/รับจ้างมากที่สุด รายได้ ระหว่าง 10,000-20,000 บาท และค่าใช้จ่ายระหว่างการท่องเที่ยวอยู่ที่ 4,001-5,000 บาท สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุดคือความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความตั้งใจจะกลับมาเยือนซ้ำ นักท่องเที่ยวที่อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่และความพึงพอใจด้านสถานที่ที่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย เปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ณ บ่อน้ำพุร้อนอุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจตามลักษณะประชากรของนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ณ บ่อน้ำพุร้อนอุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจที่มีผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ณ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีลักษณะแตกต่างกันทางประชากรศาสตร์ มีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน
2. อิทธิพลของความพึงพอใจที่มีผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน แบ่งออกเป็นชาวไทยจำนวน 200 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 200 คน จากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังบ่อน้ำพุร้อนฝาง ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ (กรมอุทยานแห่งชาติ, 2561)

พ.ศ.	เด็ก (ไทย)	ผู้ใหญ่ (ไทย)	ผู้สูงอายุ (ไทย)	รวม
2554	15,142	32,356	5,200	52,698
2555	7,979	35,435	4,312	47,726
2556	5,295	27,680	7,896	40,871
2557	16,972	133,907	8,305	159,184
2558	23,865	114,140	5,651	143,656
2559	12,817	118,280	7,996	139,093
2560	15,230	96,608	8,648	120,486
2561	16,659	67,329	11,506	95,494

พ.ศ.	เอเชีย	ยุโรป	ตะวันออกกลาง	อื่น ๆ	ผู้สูงอายุ (ต่างประเทศ)	รวม
2554	188	645	4	0	129	966
2555	114	1,193	0	0	48	1,376
2556	391	1,043	0	998	157	2,589
2557	1023	2,024	0	0	115	3,562
2558	351	2,504	1	0	173	3,029
2559	429	2,575	16	16	8	3,044
2560	310	2,415	0	0	107	2,832
2561	200	1,967	17	0	32	2,216

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มาเยือนบ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากกรณีที่ ทราบจำนวนประชากรจากสูตรของ Taro Yamane(1973) ที่ความคาดเคลื่อน 0.05 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการศึกษาบทความ เอกสาร และบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและการกลับมาเยือนซ้ำ เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือวิจัย เครื่องมือในงานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการสร้างแบบสอบถาม 2 ชุด ซึ่งมีเนื้อหา คำถามเหมือนกันทั้ง 2 ชุด โดย

แบ่งชุดแบบสอบถามเป็นภาษาไทย สำหรับเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทย และชุดแบบสอบถามเป็นภาษาอังกฤษสำหรับเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างชาติ นำแบบสอบถามที่ทำการแก้ไขแล้วไปทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 30 คนและนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 30 คน นำผลที่ได้จากการทดลองเก็บข้อมูลมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ Cronbach โดยค่าที่ได้คือ 0.902 และสถิติที่ใช้ได้แก่สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for window เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละการแจกแจงความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เป็นการศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) โดยการใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานดังนี้ การทดสอบความแตกต่างของระดับความพึงพอใจ แนวโน้มการกลับมาเยือนซ้ำ และระดับความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis และ t-test, One-Way ANOVA

จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ทำการกำหนด

ตามสัดส่วนประชากร สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์การถดถอย (Regression

Analysis) 2 โมเดลเพื่อเปรียบเทียบนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และ T-Test, One-way Anova

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ	$\bar{X}$	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.18	มาก
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว	4.17	มาก
3. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.12	มาก
4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.92	มาก
5. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	4.26	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.26$ รองลงมาคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ $\bar{X} = 4.18$ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว $\bar{X} = 4.17$ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว $\bar{X} = 4.12$ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว $\bar{X} = 3.92$ การวิเคราะห์ปัจจัยองค์ประกอบ (Factor Analysis) ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการกลับมาเยือนซ้ำ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ปัจจัยความพึงพอใจในการท่องเที่ยวบนน้ำพุร้อนผาง ได้องค์ประกอบ 4 ปัจจัย สำหรับการจัดกลุ่มตัวแปรที่คล้ายกันเข้ามามีอยู่ในกลุ่มเดียวกัน สามารถสรุปออกมาเป็นความพึงพอใจที่สำคัญ 4 กลุ่มปัจจัย เรียงตามลำดับความสำคัญคือ 1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการและกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งดึงดูดใจและสิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) ด้านการเข้าถึงและกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวจำแนกตามเพศระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยใช้สถิติ T-test พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญ และช่วงอายุแตกต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่งผลต่อความพึงพอใจต่างกันในด้านสิ่งดึงดูดใจ (0.002*) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (0.004*) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (0.002*) ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ช่วงอายุที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวต่างชาติส่งผลต่อความพึงพอใจต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (0.021*) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างกัน (0.041*) อย่างมีนัยสำคัญ จำแนกตามสถานภาพที่ต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่งผลต่อระดับความพึงพอใจด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (0.038*) อย่างมีนัยสำคัญ จำแนกตามอาชีพที่ต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่งผลต่อความพึงพอใจในด้านสิ่งดึงดูดใจ (0.007*) ด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว (0.030*) และด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (0.004*) อย่างมีนัยสำคัญ แต่ในขณะที่ยังไม่มีผลต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญ จากระดับการศึกษาที่ต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่งผลต่อความพึงพอใจต่างกัน

ด้านสิ่งดึงดูดใจ (0.000*) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (0.002*) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (0.009*) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (0.000*) และด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (0.000*) อย่างมีนัยสำคัญ แต่ในขณะที่เดียวกันระดับการศึกษาที่แตกต่างกันแตกต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่งผลต่อความพึงพอใจต่างกันในด้านสิ่งดึงดูดใจ (0.015*) อย่างมีนัยสำคัญ จำแนกตามช่วงรายได้ที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้านสิ่งดึงดูดใจ (0.002*) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (0.001*) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (0.025*) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (0.045*) อย่างมีนัยสำคัญ แต่ในขณะที่เดียวกันช่วงอายุที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่มีผลต่อความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญ จำแนกตามสัญชาติที่แตกต่างกันโดยเปรียบเทียบนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจแตกต่างกันในด้านสิ่งดึงดูดใจ (0.000*) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (0.049*) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (0.001*) อย่างมีนัยสำคัญ และจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ไม่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญ การวิเคราะห์การกลับมาเยือนซ้ำ บ่อน้ำพุร้อนฝางโดยการจำแนกออกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติแนวโน้มการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยกับชาวต่างชาติโดยรวมอยู่ในระดับแน่นอน ประเด็นที่มีระดับการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ข้อที่มีคะแนนที่สูงที่สุดคือ ท่านจะแนะนำบอกต่อ/แนะนำ ให้คนอื่นรู้เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนอุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือท่านตั้งใจจะกลับมาท่องเที่ยวที่บ่อน้ำพุร้อนอีกครั้ง ($\bar{X} = 4.28$) กิจกรรมที่นี้ทำให้ท่านอยากกลับมาเยือนบ่อน้ำพุร้อนฝางอีก ($\bar{X} = 4.05$) และท่านจะพักที่บ่อน้ำพุร้อนฝางนานขึ้นในการมาเที่ยวครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ

สำหรับประเด็นระดับการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ข้อที่มีคะแนนที่สูงที่สุดคือ ท่านจะพักที่บ่อน้ำพุร้อนฝางนานขึ้นในการมาเที่ยวครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาคือท่านจะแนะนำบอกต่อ/แนะนำ ให้คนอื่นรู้เกี่ยวกับ

บ่อน้ำพุร้อนอุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก ($\bar{X} = 4.13$) ท่านตั้งใจจะกลับมาท่องเที่ยวที่บ่อน้ำพุร้อนอีกครั้ง ($\bar{X} = 4.05$) และ กิจกรรมที่นี้ทำให้ท่านอยากกลับมาเยือนบ่อน้ำพุร้อนฝางอีก ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนฝางอุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาความพึงพอใจในการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนฝาง ระหว่างนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทั้ง 5 ด้าน พบว่าโดยรวมนักท่องเที่ยวชาวไทยกับชาวต่างชาติได้มาท่องเที่ยวที่บ่อน้ำพุร้อนฝางแล้วเกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ รองลงมาคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ พรประภา ไชยอนุกุล (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณภาพการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวระดับความคิดเห็นของปัจจัยคุณภาพการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการเข้าใจและรู้สึกผู้รับบริการ ซึ่งประกอบด้วย การได้รับบริการและเอาใจใส่จากพนักงานเป็นอย่างดี พนักงานมีความสามารถแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอสวนผึ้งได้เป็นอย่างดี พนักงานมีความสามารถที่จะเข้าใจความต้องการของทนาย และพนักงานสามารถตอบคำถามที่ท่านต้องการทราบได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของแคทรียา ปันทะนะ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวให้ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการบริการมากที่สุด การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการท่องเที่ยว ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า โดยรวมนักท่องเที่ยวชาวไทยกับชาวต่างชาติมีความพึงพอใจแตกต่างกันอยู่ 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความพึงพอใจมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนอีก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสิ่ง

อำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และ 4) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ไม่แตกต่างกัน ตามลำดับ ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของสุกัญญา ไพรินทร์ (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง พฤติกรรมในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความประทับใจมากที่สุด คือ บรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยว การวิเคราะห์การกลับมาเยือนซ้ำ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ พบว่าแนวโน้มการกลับมาเยือนซ้ำโดยรวมอยู่ในระดับแน่นอน โดยที่นักท่องเที่ยวจะแนะนำบอกต่อ/แนะนำ ให้คนอื่นรู้เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนฝาง มากที่สุด รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวตั้งใจจะกลับมาท่องเที่ยวที่บ่อน้ำพุร้อนฝางอีกครั้ง นักท่องเที่ยวจะพักที่บ่อน้ำพุร้อนฝางนานขึ้นในการมาเที่ยวครั้งต่อไป และกิจกรรมที่นี้ทำให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเยือนบ่อน้ำพุร้อนฝางอีก ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560) ได้ทำโครงการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยประจำปี 2560 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความต้องการกลับมาท่องเที่ยวในประเทศไทยอีกใน 3 ปีข้างหน้า (ร้อยละ 67.3) โดยปัจจัยที่ดึงดูดให้กลับมาอีก 3 อันดับแรก ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว/สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งมีหลากหลายและสวยงาม อาหารซึ่งมีหลากหลายและเป็นที่ยอมรับของชาวต่างชาติ และการจับจ่ายซื้อสินค้า ตามลำดับ อีกทั้งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.6) จะชักชวนเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก ให้มาท่องเที่ยวในประเทศไทยเนื่องจากประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีอาหารอร่อย และผู้คนเป็นมิตร อย่างไรก็ตามการชักชวนเพื่อน/ญาติ/คนรู้จักให้มาท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งเป็นการบอกต่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การเปรียบเทียบแนวโน้มการกลับมาเยือนซ้ำระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ พบว่าโดยรวมนักท่องเที่ยวชาวไทยกับชาวต่างชาติมีแนวโน้มการกลับมาเยือนซ้ำแตกต่างกัน 2 ประเด็น ได้แก่ นักท่องเที่ยวตั้งใจจะกลับมาท่องเที่ยวที่บ่อน้ำพุร้อนฝางอีกครั้ง และนักท่องเที่ยวจะแนะนำบอกต่อ/แนะนำ ให้คนอื่นรู้เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนฝาง ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยมีแนวโน้มการกลับมาเยือนซ้ำใน 2

ประเด็นดังกล่าวมากกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่วนอีก 2 ประเด็น ได้แก่ นักท่องเที่ยวจะพักที่บ่อน้ำพุร้อนฝางนานขึ้นในการมาเที่ยวครั้งต่อไป และกิจกรรมที่นี้ทำให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเยือนบ่อน้ำพุร้อนฝางอีก ไม่แตกต่างกัน ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวจะรู้สึกพอใจประทับใจและตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ หรืออาจจะอธิบายได้ด้วยทฤษฎีความพึงพอใจว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวได้รับเป็นไปตามที่นักท่องเที่ยวคาดหวังไว้ หรือมากกว่า จึงทำให้เกิดความพึงพอใจ (Lovelock, Wirtz, Ken and Lui, 2005) สอดคล้องกับ Chi (2011) พบว่าพฤติกรรมด้านการกลับมาเที่ยวซ้ำและการบอกต่อเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการสถานที่ท่องเที่ยวหรือผู้คน จึงทำให้เกิดความต้องการในการกลับมาเที่ยวซ้ำและบอกต่อข้อมูลที่เคยได้ไปท่องเที่ยวมาให้แก่คนรอบข้าง การวิเคราะห์ปัจจัยด้านความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนฝางซ้ำระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในส่วนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนฝางซ้ำ นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับด้านสิ่งดึงดูดใจที่ต้องได้รับความพึงพอใจ จึงจะกลับมาเยือนซ้ำ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสอดคล้องกับคุษฎี เทียมเทศ บุญมาสูงทรง สุพรรณิ พรภักดี และปรี หุนนัต (2555) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการมีท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวในอำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยวประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยวสวยงาม ความประทับใจและสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยวมีความปลอดภัย มีอิทธิพลในระดับมากต่อความตั้งใจในการมีท่องเที่ยวซ้ำ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสำคัญกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ที่ต้องได้รับความพึงพอใจจึงจะกลับมาเยือนซ้ำ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของแคทรียา ปันทะนะ (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อการมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในปัจจัยด้านการบริการมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง

การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการท่องเที่ยวต่อการบริการ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบ ว่านักท่องเที่ยวที่มี

สถานภาพแตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจทุกด้าน ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ กรองทอง หีบโคกสูง (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการท่าเรือกรุงเทพ ฝ่ายกองบริการคลังสินค้า พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีสถานภาพต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการกองคลังสินค้าท่าเรือกรุงเทพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยของความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวหลังจากที่นักท่องเที่ยวได้มาเยือน

- 1) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความพึงพอใจในด้านสิ่งดึงดูดใจมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย มากที่สุดคือด้านความสวยงามของธรรมชาติและวิวทิวทัศน์ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าควรเพิ่มกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถชมธรรมชาติได้มากขึ้นภายในอุทยาน อาทิเช่นเพิ่มเส้นทางเดินป่า แบบสั้นและยาว สามารถเพิ่มจุดกางเต็นท์และมีอุปกรณ์ไว้คอยให้บริการ มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำในเรื่องของธรรมชาติบริเวณนั้น สัตว์ป่า พืชพันธุ์ไม้หายากที่อยู่ภายในบริเวณอุทยาน มีกิจกรรมที่ให้ชาวต่างชาติได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของคนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง อาจจะมีไกด์ท้องถิ่นหรือเป็นเด็กมัธยมตอนต้น ตอนปลาย ที่เป็นคนพื้นที่ที่ต้องการเผยแพร่ข้อมูลและช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทหารายได้ให้แก่ชุมชน
- 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความคิดเห็นตรงกันว่าควรเพิ่มจำนวน ร้านอาหารให้หลากหลายมากขึ้นและเพียงพอต่อความต้องการ ในบางช่วงในอุทยาน มีบางร้านอาหารที่ปิดในช่วงที่ไม่ใช่เทศกาล ทำให้เกิดความไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว
- 3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ มีบริการให้เช่าจักรยานแก่นักท่องเที่ยว นักวิจัยมีความคิดเห็นว่าควรมีการจัดให้มีจุดเช่าจักรยานที่สามารถรองรับในการทำกิจกรรมปั่นจักรยานของนักท่องเที่ยวได้ รวมถึงการตรวจเช็คสภาพจักรยานเพื่อความปลอดภัยของผู้เช่า ควรจัดให้มีจุดขายของที่ระลึกหรือ

ของฝาก มากขึ้นควรปรับปรุงร้านค้าให้ดูสะอาด มองดูสวยงาม รวมถึงการควบคุมให้ขายของด้วยราคาที่เป็นธรรม ไม่ให้บุคคลภายนอกที่ไม่ได้รับอนุญาตมาขายของแบบเกินราคา 4) มีมาตรการจัดการดูแลอุทยานแห่งชาติหลังเหตุการณ์โควิด-19 ให้มีพนักงานทำความสะอาดอย่างถูกต้องตามกฎระเบียบ และสะอาดอยู่ตลอด จึงควรมีการมาพัฒนาในด้านดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น เพื่อดึงดูดใจและสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเยือนซ้ำอีกในอนาคต 5) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จากค่าเฉลี่ยรายด้านและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว นักวิจัยมีความคิดเห็นว่าควรจัดการให้มีรถสาธารณะที่รองรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวอย่างไม่จำกัด รถต้องมีความสะอาด พนักงานขับชี่ปลอดภัย สำหรับป้ายบอกทาง ควรมีการทำป้ายบอกทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวด้วยขนาดที่เหมาะสม ไม่เล็กเกินไปจนขาดความชัดเจน หรือไม่ใหญ่เกินไปจนทำลายทัศนียภาพแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงจัดทำป้ายบรรยายเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวต่างชาติเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวอย่างสะดวก จึงควรมีการพัฒนาปรับปรุงในด้านดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น เพื่อสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวให้อยากกลับมาเยือนซ้ำอีก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หากจะมีการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการรับรู้การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำผลมาประกอบการดำเนินกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวต่อไป
- 2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของปัจจัยทางด้านความไม่พึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก รวมถึงที่เป็นเมืองสำคัญทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงในด้านการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น
- 3) ควรทำการศึกษาด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- [1] แคทรียา ปันทะนะ (2557). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- [2] ณัฐธยาน์ ชุนหวริยะกุล (2561). การศึกษาปัจจัยแห่งความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำจังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 สิงหาคม - พฤศจิกายน. 2561.
- [3] ปัญญา พงษ์ยิวหา. (2548). ความพึงพอใจโดยรวมและแนวโน้มการซื้อซ้ำของลูกค้าผลิตภัณฑ์เครื่องถ่ายเอกสารยี่ห้อ Konica ของบริษัท อินเตอร์ พาร์อิสท์ วิศวกรรม จำกัด(มหาชน)ในเขตภาคใต้ตอนบน. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- [4] สุนิษา เพ็ญทรัพย์ และ ปวันรัตน์แสงสิริโรจน์. (2555). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- [5] สวรรยา วัฒนศิริเสรีกุล. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาเที่ยวประเทศซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. บัณฑิตคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- [6] ศศิธร สามารถ. (2545). ความพึงพอใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดกระบี่. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

SCHOOL ADMINISTRATION BY THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY IN MODOL SCHOOL UNDER YALA PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

อารีมาน สะมะแอ^{1*} และ ตริฎุมินทร์ ตริตริศวรร²
ARIMAN SAMAAE^{1*} AND TRAI PUMIN TRITRISAON

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 โดยจำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้าราชการครู พนักงานราชการครู จำนวน 12 โรง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Mogan 1970 : 608) ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ได้ แบ่งเป็น ข้าราชการครู จำนวน 113 คน และพนักงานราชการ จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติจำนวน และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการศึกษาเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า ควรวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างรอบคอบทุกด้าน รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน บริหารจัดการสถานศึกษาโดย คำนึงถึงความต้องการของชุมชนและนักเรียนเป็นหลัก ศึกษาบุคคลอื่นและเข้าใจชุมชนอย่างลึกซึ้ง และให้โอกาสให้ผู้อื่นในการปฏิบัติงานเสมอ เป็นต้น

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา ; หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ; โรงเรียนแกนนำ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, Master Student , Program in Educational Administration, Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, Advisors Dr., Hatyai University

* Corresponding Author. Email: arimansamaae@gmail.com

Received: Sep 25, 2020, Revised: Dec 3, 2020, Accepted: Dec 13, 2020

ABSTRACT

This study aimed to study and compare school administration in accordance with the philosophy of sufficiency economy in model school under the Office of Yala Primary Educational Service Area 3 The sample was government teacher and government employee's teachers in number of 12 Schools. The sample were obtained the table of by Krejcie and Morgan 1970: 608, use Stratified Random Sampling according to school size. The samples were divided into government teachers, number of 113 people and government employee's teachers, number of 44 people. The instrument used in this research was a questionnaire divided into 3 parts. Data were analyzed by percentage, average and standard deviation. The study found that 1) The results of the study of the mean and standard deviation of the level of school administration in accordance with the principles of the use of the sufficiency economy philosophy of the leading schools under the Office of Yala Primary Educational Service Area 3, overall are at a moderate level. 2) The comparison results of school management in accordance with the sufficiency economy philosophy of the leading schools under the Office of Yala Primary Educational Service Area 3, classified by position, work experience and school size, overall is no different. 3) The feedback about school administration according to the sufficiency economy philosophy of the leading school under the Office of Primary Education Area, Yala, Area 3, it found that budget spending should be carefully planned in all aspects, accepting opinions from colleagues, management of the school with the primary needs of the community and students, Learn and understand the community deeply and always give the opportunity to others to work, etc.

Keywords : The Education Philosophy ; of Sufficiency Economy in Leading ; Secondary School

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทยเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับชาติทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปทางสายกลาง เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นความสมดุล ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความสำนึกในคุณธรรม การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอที่จะต่อต้านและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จากกระแสโลกาภิวัตน์ (วรเดช จันทรศรและคณะ. 2551, น.1) ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 จึงมีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนา

ภายในประเทศ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรอบรู้” ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาแลบริหารประเทศ เป็นไปบนทางสายกลาง เชื่อมโยงมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งคน สังคม เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับเมือง เตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและ

การแข่งขันกันอย่างไม่หยุดนิ่ง การชิงดี ชิงเด่น ท่ามกลางเส้นทางที่ไร้ซึ่งทิศทางที่ถูกต้อง เพราะความไม่เข้าถึง ความหมายของคำว่า “สายกลาง” คำว่า “พอ” จนเป็นสาเหตุให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชของสังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2554 น,55) โดยการการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามีขอบข่าย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อเป็นการร่วมเฉลิมพระเกียรติในปีมหามงคลเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนม์มายุครบ 84 พรรษาและยังขับเคลื่อนในปีการศึกษาต่อมาเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน(กระทรวงศึกษาธิการ. 2554 น,90)ทั้งนี้ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นนิยามที่ยั่งยืนที่แพร่หลายในระดับสากล ซึ่งหมายถึงการเจริญเติบโตในด้านความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างมั่นคง เมื่อเวลาผ่านไปไม่เสื่อมถอย แต่จะต้องดีขึ้น สาเหตุที่โลกจำเป็นต้องนิยามความ “ยั่งยืน” คือการเจริญเติบโตด้านความเป็นอยู่ของมนุษย์แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ไม่ยั่งยืนในภาพปัจจุบัน เงื่อนไขที่ทำให้มนุษย์มีการเจริญเติบโตด้านความเป็นอยู่คือ “การเรียนรู้” มนุษย์ได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติอย่างมากมาแต่ความรู้ที่พัฒนาขึ้นยังเป็นความรู้ที่ไม่ครบถ้วนและไม่แม่นยำตรงทั้งหมดการพัฒนาความรู้ยังเป็นความรู้ที่พัฒนาอย่างเป็นส่วนๆ (Fragmentation) ขาดความเข้าใจในการเชื่อมโยงกันและขาดมุมมองปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันขององค์ความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะในระยะแรกของการพัฒนาความรู้มนุษย์ยังไม่คิดว่าการนำความรู้เหล่านี้มาใช้จะสร้างผลกระทบอย่างมากมาต่อระบบและกลไกในธรรมชาติ ซึ่งจุดเริ่มต้นจากการไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่สนใจ ไม่ใส่ใจเขาใจเรา ทุกคนจึงเกิดเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ก็สามารถน้อมนำแนวพระราชดำรัสไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งสิ้น หลักสำคัญคือ ปรัชญา 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย 3 ห่วง คือ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล 3) สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีจากผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่ว่าจากภายนอกหรือภายใน 2 เงื่อนไข คือ 1) เงื่อนไขความรู้ 2) เงื่อนไขคุณธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจตระหนักถึงความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ในการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไปเพื่อเป็นข้อมูลและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการวางแผนการบริหารงานด้านต่างๆ ใช้ควบคู่กันทั้งการดำรงชีวิตและการดำรงหน้าที่การงานให้คงเป็น “พระราชปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ดำรงอยู่บนทางสายกลางที่ดำรงคงไว้ซึ่งความ “ยั่งยืน” ตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

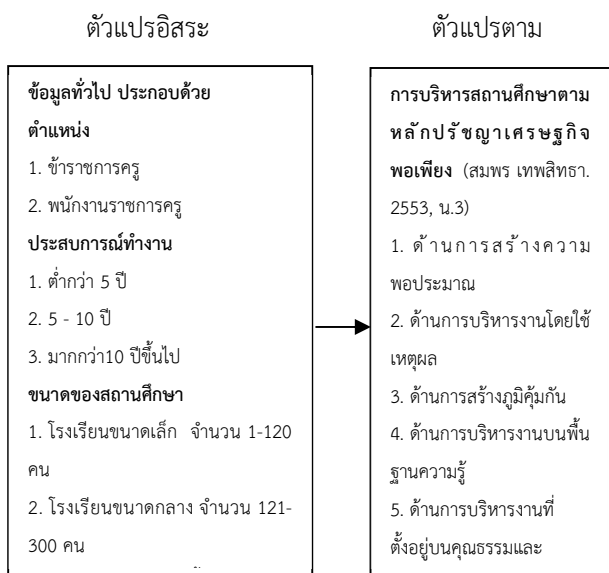
สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐานเกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้าราชการครูและพนักงานราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 แตกต่างกัน
2. ข้าราชการครูและพนักงานราชการครูมีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 แตกต่างกัน
3. ข้าราชการครูและพนักงานราชการครูที่ทำงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร

สถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน
แกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เขต 3 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู
จำนวน 159 คน พนักงานราชการครู จำนวน 46 คน ของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ประถมศึกษาเขต 3

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู พนักงานราชการครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 ปีการศึกษา 2561 จาก โรงเรียน จำนวน 12 โรง กำหนด
ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ
เครซี และมอร์แกน (Krejcie & Mogan 1970 : 608) ใช้การสุ่ม
แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของ
โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ได้ แบ่งเป็น ข้าราชการครู จำนวน 113
คน และพนักงานราชการ จำนวน 44 คน รวมทั้งหมด 127 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม
(Questionnaire) สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดจากเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของ
ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มี
ข้อความจำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์ใน
การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน
ตามหลักการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 มี
ข้อความจำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended
Questionnaire) เพื่อทราบข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของ
ข้าราชการและพนักงานราชการ ต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความคำถามกับ
โครงสร้างหลักของเนื้อหา (IOC)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการ
หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ตามวิธีครอนบาช (Cronbach

2.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าความถี่ (Frequency)

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation)

2.5 ค่า t-test

2.6 ค่า F-test

การวิเคราะห์ข้อมูล

การบริหารโรงเรียนตามหลักการใช้ปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 โดยภาพรวม

การบริหารโรงเรียนตามหลักการ ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ด้านการสร้างความพอประมาณ	3.41	0.53	ปานกลาง	3
ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล	3.52	0.94	มาก	2
ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน	3.52	0.94	มาก	2
ด้านการบริหารงานบนฐานของ ความรู้	3.57	1.07	มาก	1
ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บน คุณธรรมและจริยธรรม	3.27	1.00	ปานกลาง	4
รวม	3.46	0.90	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล ($\bar{X} = 3.52$) และด้านการสร้างความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 จำแนกตำแหน่ง

การบริหารสถานศึกษาตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตำแหน่ง				t	Sig
	ข้าราชการครู		พนักงาน ราชการครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการสร้างความพอประมาณ	4.22	1.16	3.98	1.23	0.59	0.55
ด้านการบริหารงานโดยใช้ เหตุผล	3.75	1.30	3.85	1.28	1.07	0.35
ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน	3.50	1.30	3.23	1.37	0.49	0.61
ด้านการบริหารงานบนฐานของ ความรู้	2.72	1.17	2.91	1.43	0.28	0.75
ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บน คุณธรรมและจริยธรรม	2.81	1.51	2.58	1.50	1.66	0.19
รวม	3.40	1.28	3.31	1.36	0.81	0.49

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 จำแนกตำแหน่งภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3

ประมวลผลข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านการสร้างความพอประมาณ	
1. เตรียมความพร้อมทุกด้าน เช่น จัดประชุมคณะทำงานก่อนปฏิบัติงาน	5
2. วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างรอบคอบทุกด้าน	4
ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล	
1. รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	4
2. พิจารณาความดีความชอบจากผลการปฏิบัติงาน เป็นหลัก	2
ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน	
1. บริหารจัดการสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชนและนักเรียนเป็นหลัก	4
2. ประชุมปรึกษาหารือแก้ปัญหาและวางแผนงานกันเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	3
ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้	
1. ศึกษาบุคคลอื่นและเข้าใจชุมชนอย่างลึกซึ้ง	5
2. พัฒนาหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนในลักษณะองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม ทำให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงชั้น	4
ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม	
1. ให้โอกาสให้ผู้อื่นในการปฏิบัติงานเสมอ	5
2. ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน	2

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล ($\bar{X} = 3.52$) และด้านการสร้างความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตำแหน่งประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

การประมวลผลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ปรากฏดังนี้

ด้านการสร้างความพอประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า เรื่องใช้จ่ายรู้จักประมาณการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสถานะทางการเงินของโรงเรียนคือ ($\bar{X} = 3.65$) และเรื่องวางแผนเกี่ยวกับการใช้จ่ายประจำล่วงหน้า เป็นไปตามกรอบงบประมาณมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.64$) ตามลำดับ

ด้านการสร้างความพอประมาณ

1. เตรียมความพร้อมทุกด้าน เช่น จัดประชุมคณะทำงานก่อนปฏิบัติงาน
2. วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างรอบคอบทุกด้าน

ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า เรื่องสร้างความตระหนักในการเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาคือตัดสินใจต่างๆ ในโรงเรียนผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.84$) และ เรื่องเตรียมการประชุมวางแผนก่อนการทำงานต่างๆ ในโรงเรียนเสมอ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล

1. รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน

2. พิจารณาความดีความชอบจากผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก

ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า เรื่องวางแผนงานด้วยข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมาคือบริหารงานเป็นไปตามกำหนดเวลา ($\bar{X} = 3.72$) และ เรื่องเป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่ๆที่ทันสมัยอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.64$)

ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

1. บริหารจัดการสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชนและนักเรียนเป็นหลัก สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้

1. ศึกษาบุคคลอื่นและเข้าใจชุมชนอย่างลึกซึ้ง
2. พัฒนาหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนในลักษณะองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม ทำให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงชั้น

ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า เรื่องเป็นตัวอย่างของการเป็นผู้ไม่มีหนี้สิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมาคือรับผิดชอบงานในหน้าที่สม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.40$) และ เรื่องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความประพฤติ เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา ไม่คบชู้ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.36$) ตามลำดับ

ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม

1. ให้โอกาสให้ผู้อื่นในการปฏิบัติงานเสมอ
2. ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน
3. ประชุมปรึกษาหารือแก้ปัญหาและวางแผนงานกันเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่าโดยภาพ

รวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ปัจจุบันสถานศึกษายังไม่มีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเท่าที่ควร ทั้งนี้ควรให้ความรู้ความเข้าใจในสาระของปรัชญา ตระหนักในความสำคัญและทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชดา ทองสุข (2552, น.112) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการรับรู้ การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) การรับรู้การบริหารจัดการ ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ควรบริหารจัดการสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชนและนักเรียนเป็นหลัก ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้ ควรศึกษาบุคคลอื่นและเข้าใจชุมชนอย่างลึกซึ้ง ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม ควรให้โอกาสให้ผู้อื่นในการปฏิบัติงานเสมอ เป็นต้น ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดยะลา ยังมีสถานศึกษาที่ใช้การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แพร่หลาย ดังนั้นจึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดหรือไม่ชัดเจนในการบริหารบ้างซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญภา ศิริทองดี (2552, น.113) ได้วิจัยเรื่อง การใช้หลักปรัชญาขอเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราษบุรี เขต 2 ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกันผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำเป็นไปในแนวทางเดียวกัน นั่นคือ สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านต่างๆ รวมถึงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยโรงเรียนเน้นให้ครู

ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ถ่ายทอด ปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนค่านิยมพื้นฐานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เถาว์ลัย ร่องทอง (2552, น.115) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ละครประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่มีช่วงชั้นที่ทำการเปิดการเรียนการสอนต่างกัน โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ พบว่า ด้านการสร้างความปลอดภัย ควรวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างรอบคอบทุกด้าน ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล ควรรับฟังประสงค์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไปให้รองรับและสอดคล้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างแท้จริง

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้โรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี ทันสมัย สะอาด ร่มรื่น สงบ มีชีวิตชีวา วัสดุและอาคารสถานที่ ได้รับการดูแลมีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ประโยชน์ สำหรับการเรียนรู้ซึ่งจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์แก่นักเรียน บริหารงานทั่วไปยังขาดแคลนงบประมาณและขาดวิธีการในการประเมินโครงการ ด้านวิชาการพบปัญหาในการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ส่วนด้านบุคลากรนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการด้าน

ความสัมพันธ์กับชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของชนธรรม มีทอง (2552, น.108) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านร่องแซง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ข้อเสนอแนะ คือ ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย

เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ควรทำวิจัยทดลองหรือพัฒนา หรือสร้างคู่มือในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยการพัฒนาหรือสร้างคู่มือเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ปกครอง ชุมชน ของโรงเรียนในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเพื่อวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษา. (2554). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* กรุงเทพฯ. กระทรวงศึกษาธิการ
- [2] เถาว์วัลย์ รองทอง. (2552). *ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [3] ธรรม มีทอง. (2552). *การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านร่องแซง*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- [4] เพ็ญญา ชีรทองดี. (2552). *การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้บริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- [5] รัชดา ทองสุข. (2552). *การรับรู้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- [6] วรเดช จันทรร และคณะ. (2551). *การศึกษาวินิจฉัยเพื่อขยายการพัฒนาลู่สาธารณะด้านแหล่งน้ำ ดิน ป่า และการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : สหทัยบล็อกและการพิมพ์.
- [7] สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 111 (พ.ศ. 2555 - 2559)*. กรุงเทพฯ. สำนักนายกรัฐมนตรี.

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

A STUDY OF ACADEMIC LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS UNDER BUENGGAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

จักรี จันดี^{1*} และ มีศักดิ์ แสงศิลา²

JAKREE JANDEE^{1*} and MESAK SEANGSILA²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 331 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่ง ผู้บริหารสถานศึกษา 77 คน และครูผู้สอน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สถิติที่ใช้ของการวิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t – test (Independent Samples) และวิธีการหาค่าแปรปรวนทางเดียว F – test (One way ANOVA) และทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากอยู่ในระดับมากโดยภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการพัฒนาและสร้างมาตรฐาน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู และด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยสันตพล, Master of Master of Educational Administration Department of Education Santapol College

² อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยสันตพล, Associate Processor, Faculty of Educational Administration, Santapol College

* Corresponding author. Email: Jakreelp2525@gmail.com

Received: Nov 11, 2020, Revised: Dec 17, 2020, Accepted: Dec 20, 2020

ABSTRACT

The research purposes were 1) to study academic leadership of administrators, 2) to compare academic leadership of administrators, classifying by work position, and work. The research samples consisted of 77 administrators and 254 teachers, totally 331 samples (Krejcie & Morgan, 1970, referred to Boonchom Srisa-ard, 2011: 43). They were obtained by Stratified random sampling. The instrument used was a questionnaire with the reliability at 95%. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation and t – test (Independent Samples), F – test (One way ANOVA) and Scheffe’s Method. The findings of this research were as follows:

1) Academic leadership of administrators under Buengkan Primary Educational Service Area Office was in ‘much’ level in overall and individual aspect. The development and building an academic standar was in the highest level, followed by supporting a professional development providing motivation for teachers accordingly. However, examining a student’s advancement was in the lowest level

2) Academic leadership of administrators classified by work position showed that it was not different in overall and individual aspect.

3) Academic leadership of administrators classified by work experience indicated that it was not different in overall and individual aspect.

Keywords: Academic Leadership of Administrators

บทนำ

งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักและสำคัญที่สุดของสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมของประเทศเนื่องจากงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาและมาตรฐานโรงเรียนซึ่งมีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของมนุษย์เป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบและเป็นส่วนงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียน โดยมีหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญที่สุด ของงานวิชาการที่ใช้กำกับกำกับการจัดระบบการทำงานของโรงเรียนและใช้กรรมกับกระบวนการดำเนินงานในด้านต่างๆของโรงเรียนให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียนคือให้ผลตอบแทนที่มีคุณภาพให้ได้คนดีเป็นคนสมบูรณ์งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของชื่อเสียงเป็นที่นิยมและเป็นที่ยอมรับส่วนโรงเรียนใดงานวิชาการหลังอ่อนด้อยโรงเรียนนั้นจะไม่เป็นที่นิยมขาดศรัทธาและไม่เป็นที่ยอมรับ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540 : 25) การบริหารวิชาการจะเป็นไปได้ด้วยดีต้องอาศัยบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ดังที่ วินสัน แม็กเคียร์ (Vinson McCier, 2003 : 98 -

100 ; อ้างถึงใน รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2548 : 12) ก็กล่าวว่า การวิจัยมากมายได้ชี้ชัดว่าบทบาทของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนนั้นช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและความพึงพอใจของครูผู้ปกครองชุมชนและผู้บังคับบัญชาระดับสูงเป็นที่น่าเสียดายที่แม้ว่าบทบาทดังกล่าวจะเป็นที่กล่าวถึงว่าส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่กลับมีการปฏิบัติกันน้อย

การเป็นผู้นำที่มีคุณภาพต้องมีความรู้ความสามารถด้านวิสัยทัศน์และวิสัยทัศน์มีความมุ่งมั่นในการทำงานมีความสัมพันธ์กับบุคลากร ทั้งภายในและภายนอกองค์กรมีการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ข้อมูลสถิติ มาช่วยวิเคราะห์และตัดสินใจให้การสนับสนุนและช่วยเหลือลูกน้อง มีความสามารถในการสื่อสารมีความสามารถในการใช้แรงจูงใจเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (สมชาย เทพแสง, 2547 : 14)

ผู้บริหารสถานศึกษาผู้มีบทบาทสำคัญในองค์กรระดับปฏิบัติ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ที่แสดงให้เห็นว่า ผู้นำสูงสุดขององค์กรและผลงานที่ผลิตออกมาโดยเฉพาะในโรงเรียนที่เป็นองค์กรเกี่ยวกับการเรียนการ

สอน เกี่ยวกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ของสังคมของประเทศสู่ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนของประเทศจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มาสร้างความเจริญให้กับสังคม ประเทศในรุ่นต่อไป โรงเรียนจะต้องมีผู้นำที่เหมาะสมเพื่อคุณภาพของโรงเรียน คุณภาพของนักเรียน คุณภาพของโรงเรียนมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ดังคำกล่าวของ เฮดซิงเกอร์ (Hechinger,1989 : 15 ; อ้างถึงใน ถวิล มาตรเยี่ยม. 2545 : 24) ว่า “ความเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อม ล้วนมีสาเหตุมาจากคุณภาพของผู้บริหารผู้นำที่เหมาะสมที่สุดในโรงเรียนปัจจุบันคือผู้นำทางวิชาการ”

จากผลการทดสอบคุณภาพทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบ ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยในปี 2559 วิชาภาษาไทยวิชาสังคมศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 34.65 คะแนนเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2560 ที่ค่าเฉลี่ย 35.97 คะแนนจะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จากเกณฑ์กำหนดขั้นต่ำร้อยละ 50 ทุกวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 2561)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติราชการอยู่เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ข้อมูลส่วนบุคคล
1. ตำแหน่งหน้าที่
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
1.2 ครูผู้สอน
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
2.1 ต่ำกว่า 10 ปี
2.2 10- 20 ปี
2.3 มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน 11 ด้าน

1. ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน
2. ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน
3. ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน
4. ด้านการประสานงานการใช้หลักสูตร
5. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
6. ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน
7. ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด
8. ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู
9. ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ
10. ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ
11. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีตำแหน่งหน้าที่ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 2,451 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2562 กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 77 คน และ ครูผู้สอน 254 คน และสุ่มแบบง่ายในระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 66) ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert scale) มี 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยสันตพล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานที่ต้องการ

2. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยใช้การทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples)

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หากความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่งหน้าที่/ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	จำนวน	ร้อยละ
1.ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารสถานศึกษา	77	23.3
ครู	254	76.7
รวม	331	100.00
2.ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	93	28.1
11 - 20 ปี	117	35.3
มากกว่า 20 ปี	121	36.6
รวม	331	100.00

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 76.70 ผู้บริหารสถานศึกษาร้อยละ 23.30 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 28.10 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 11 – 20 ปี ร้อยละ 35.30 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 36.60

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1. ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	3.87	0.315	มาก
2. ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	3.92	0.290	มาก
3. ด้านการนิเทศ และการประเมินผลด้านการสอน	3.79	0.280	มาก
4. ด้านการประสานงานการใช้หลักสูตร	3.93	0.304	มาก
5. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	3.62	0.295	มาก
6. ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน	3.82	0.265	มาก
7. ด้านการดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด	3.80	0.286	มาก
8. ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู	3.95	0.285	มาก
9. ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	3.99	0.316	มาก
10. ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ	4.00	0.353	มาก
11. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้	3.92	0.267	มาก
รวมเฉลี่ย	3.87	0.157	มาก

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและรายด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือการพัฒนา และสร้างมาตรฐานด้าน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	3.94	0.31	3.85	0.32	2.31	0.23
2. ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	3.94	0.31	3.92	0.28	0.37	0.71
3. ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน	3.78	0.31	3.79	0.27	-0.12	0.90
4. ด้านการประสานงานการใช้หลักสูตร	3.95	0.28	3.92	0.31	0.71	0.48
5. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	3.64	0.28	3.61	0.30	0.82	0.42
6. ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน	3.84	0.27	3.81	0.26	0.90	0.37
7. ด้านการดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด	3.80	0.25	3.80	0.30	-0.80	0.94
8. ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู	3.98	0.25	3.94	0.29	1.31	0.19
9. ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	3.96	0.30	4.00	0.32	-1.05	0.30
10. ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ	3.94	0.39	4.00	0.34	-1.24	0.22
11. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้	3.96	0.24	3.92	0.27	1.06	0.23
รวมเฉลี่ย	3.88	0.15	3.87	0.16	0.75	0.46

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ต่ำกว่า 10 ปี		11 - 20 ปี		20 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	3.87	0.34	3.87	0.31	3.88	0.30
2. ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	3.94	0.29	3.94	0.29	3.91	0.28
3. ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน	3.80	0.31	3.78	0.27	3.79	0.28
4. ด้านการประสานงานการใช้หลักสูตร	3.92	0.32	3.91	0.30	3.96	0.31
5. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	3.61	0.26	3.65	0.32	3.66	0.28
6. ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน	3.86	0.25	3.79	0.27	3.84	0.26
7. ด้านการดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด	3.83	0.32	3.81	0.30	3.79	0.25
8. ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู	3.95	0.33	3.94	0.26	3.97	0.26
9. ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	3.97	0.31	4.02	0.31	4.04	0.35
10. ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ	4.00	0.34	4.05	0.36	3.97	0.36
11. ด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้	3.93	0.29	3.92	0.28	3.91	0.27
รวมเฉลี่ย	3.88	0.17	3.82	0.16	3.88	0.15

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของบุคลากรบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ที่มีขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

ประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี บุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากทั้งในและรายด้าน โดยด้านที่เห็นว่าการปฏิบัติสูงสุดคือด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียน

ประสบการณ์ 10-20 ปี บุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากทั้งใน และรายด้าน โดยด้านที่เห็นว่าการปฏิบัติ สูงสุดคือด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ รองลงมาคือด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียน

ประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป บุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากทั้งใน และรายด้าน โดยด้านที่เห็นว่าการปฏิบัติสูงสุดคือด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ รองลงมาคือด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการและด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา		SS	df	Mean Square	F	p-value
1. ด้านการกำหนดเป้าหมายโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.132	2	0.066	0.662	0.517
	ภายในกลุ่ม	32.698	328	0.100		
	รวม	32.829	330			
2. ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.212	2	0.106	1.263	0.284
	ภายในกลุ่ม	27.549	328	0.084		
	รวม	27.761	330			
3. ด้านการนิเทศและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	0.087	2	0.044	0.555	0.575
	ภายในกลุ่ม	25.843	328	0.079		
	รวม	25.930	330			

ตารางที่ 5 (ต่อ) การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา		SS	df	Mean Square	F	p-value
4. ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	0.223	2	0.111	1.206	0.301
	ภายในกลุ่ม	30.299	328	0.092		
	รวม	30.522	330			
5. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.237	2	0.119	1.368	0.256
	ภายในกลุ่ม	28.454	328	0.087		
	รวม	28.691	330			
6. ด้านการควบคุมการใช้เวลาสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.412	2	0.206	2.971	0.053
	ภายในกลุ่ม	22.727	328	0.069		
	รวม	23.138	330			
7. ด้านดูแลใจใส่ครูนักเรียนอย่างใกล้ชิด	ระหว่างกลุ่ม	0.138	2	0.069	0.837	0.434
	ภายในกลุ่ม	26.942	328	0.082		
	รวม	27.080	330			
8. ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู	ระหว่างกลุ่ม	0.115	2	0.057	0.704	0.495
	ภายในกลุ่ม	26.770	328	0.082		
	รวม	26.885	330			
9. ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	0.269	2	0.135	1.350	0.261
	ภายในกลุ่ม	32.716	328	0.100		
	รวม	32.985	330			

ตารางที่ 5 (ต่อ) การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา		SS	df	Mean Square	F	p-value
10. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.298	2	0.149	1.199	0.303
	ภายในกลุ่ม	40.791	328	0.124		
	รวม	41.089	330			
11. ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.027	2	0.014	0.190	0.827
	ภายในกลุ่ม	23.558	328	0.072		
	รวม	23.586	330			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.014	2	0.007	0.289	0.750
	ภายในกลุ่ม	8.193	328	0.025		
	รวม	8.208	330			

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษา ในจังหวัดบึงกาฬสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา บึงกาฬมียุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากลและส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสู่อาเซียนประกอบกับเทคโนโลยีด้านต่างๆมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้รู้รอบด้านอีกทั้งในหน่วยงาน

ภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาจึงจัดฝึกอบรมให้กับผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการการวางแผนการพัฒนาและการใช้หลักสูตรการมุ่งใจการสนับสนุนและส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการสนับสนุนการวัดประเมินผลของนักเรียนเป็นผู้ประสานงานควบคุมงานด้านวิชาการพัฒนาสภาพการทำงานของครูและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้กำกับติดตามนิเทศครูและส่งเสริมสัมพันธภาพของครูและบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย ต้นศิริ (2549 : 294) กล่าวว่าในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหาร การศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหารทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ มณีกาญจน์ รัตนธรรม (2550 : 111-115) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด และเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาดรชด จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร ทองคลี (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นผู้มี ความรู้ความสามารถสูง เนื่องจากได้รับการอบรม พัฒนา ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถด้านการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่องและเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรให้มี คุณภาพ จึงสนับสนุนให้ครูทุกคนเข้ารับการอบรมทางวิชาการ เพิ่มมากขึ้น เพื่อนำความรู้ความสามารถ ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทำให้ คุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ส่งผลให้การเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนก ตามตำแหน่งหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัย อรรถรัตน์ ไชยาญ (2556 : 62 - 67) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้าน การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้าน วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินผลเพื่อ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ส่วนด้านการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ด้าน การพัฒนา และด้านการพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา ไม่ แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้บริหารสถานศึกษาใน จังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและราย ด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน เพราะว่าการบริหารเป็นภารกิจหลัก ของผู้บริหาร ที่ต้องกำหนดแบบแผน วิธีและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบเพราะถ้าระบบบริหารงานไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดี ต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

เพื่อที่จะให้งานได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะการดำเนินการต่างมีใช้เพียงแต่กิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีเพื่อนร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านสติปัญญาความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกันจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเทคนิควิธีและกระบวนการการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์การสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐม ปรีปนงษ์กูร (2553 : 10 – 123) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 และเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านบริหารจัดการหลักสูตรสูงกว่าด้านอื่น ๆ และด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ต่ำกว่าด้านอื่นๆ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่ คือ การเปรียบเทียบภาวะผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน เพราะว่า การบริหารเป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร ที่

ต้องกำหนดแบบแผน วิธีและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารงานไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ด้านการควบคุมการใช้เวลาสอน มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหาร และครูผู้สอน ควรหาแนวทางส่งเสริม และพัฒนาวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่ส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการในชั้นเรียน และการสื่อ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลเฉพาะผู้บริหารและครูผู้สอน ควรเก็บข้อมูลจากบุคลากรทางการศึกษาด้วย เพราะจะทำให้ได้สารสนเทศเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนได้ถูกต้อง และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของครูที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาการ เพื่อพัฒนาและกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ถวิล มาตรเยี่ยม. (2545). *การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: เสนาธรรม.
- [2] บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- [3] ปฐม ปรีปนงษ์กูร. (2553). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2*. สารนิพนธ์ปริญญา ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- [4] รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์.สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตราด. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [5] วิชัย ต้นศิริ. (2549). *อุดมการณ์ทางการศึกษา: ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- [6] วิเชียร ทองคลี. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการ เรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- [7] สัมมา รธนิตย์. (2556). *หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ.พิมพ์ดีจำกัด.
- [8] อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : เอส. ดีเพรส.

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อการขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ

THE SOCIAL MOVEMENT FOR RESTORATION OF DOI SUTHEP FOREST AREAS

ศศิณา ขุนทองวงศ์¹, ปาณิษตรา บุญสง^{2*} และ รุ่งอรุณ หน่อคำ³

SASINA KHUNTHONGWONG¹, PANITTA BOONSONG^{2*} and RUNGAROON HNORKOM³

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ที่ใช้สื่อโซเชียลเป็นเครื่องมือ และผสมผสานกับองค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมทั้งประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง แสดงให้เห็นถึงพลังของภาคประชาชนทั้งชนชั้นกลาง และชนชั้นล่าง ที่เชื่อมโยงประสานความร่วมมือกันในการรณรงค์ต่อต้านการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ทวงคืนผืนป่า แม้ว่าโครงการก่อสร้างที่ได้ดำเนินไปแล้วจะเป็นโครงการของรัฐและได้รับอนุญาตให้ดำเนินการก่อสร้างอย่างถูกกฎหมายก็ตาม ทั้งนี้กลุ่มภาคีเครือข่ายขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ ยังได้เรียกร้องให้ทางเจ้าของโครงการก่อสร้าง หลังจากรื้อฟื้นพื้นที่แล้วให้ดำเนินการปลูกป่าทดแทน โดยยึดถือแนวเขตป่าสมบูรณ์เดิมเป็นหลักในการคืนพื้นที่เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศน์วิทยาให้คงความสมบูรณ์ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ; การขอคืนพื้นที่ป่า ; ดอยสุเทพ

ABSTRACT

This article has a purpose. To study the new social movement. Using Social Networking and Chisholm Media Combined with the knowledge of folk wisdom. Including cultural traditions. Beliefs of Faith on the Sacred Treasures Demonstrates the power of the people of the middle class. And the lower classes although the construction project has already been implemented, it will be a state project and will be allowed to be constructed. Legally Doi Suthep Forest Rescue Network Also called for the construction project owners. After the area is restored, the forest replanting. Mainly based on the original forest. To restore the area to preserve natural resources. And ecology to maintain the sustainability.

Keywords : Social Movement ; Restoration ; Doi Suthep Forest Areas

¹⁻³ อาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่., Lecturer, Faculty of Law, North-Chiangmai University

* Corresponding Author. Email: kungnang2555@hotmail.com

Received: Aug 31, 2020, Revised: Nov 12, 2020, Accepted: Dec 13, 2020

บทนำ

ดอยสุเทพ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของพระราชวังภูพิงคราชนิเวศน์ และเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดเชียงใหม่ คือ พระธาตุดอยสุเทพ และเป็นจิตวิญญาณของคนเชียงใหม่ ดอยสุเทพจึงเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ ดังคำขวัญของจังหวัดเชียงใหม่ที่ว่า “ดอยสุเทพเป็นศรี ประเพณีเป็นสง่า บุปผชาติล้วนงามตา นามล้ำค่านครพิงค์” อีกทั้งยังเป็นป่าที่สมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด รวมถึงพันธุ์นกชนิดต่างๆ ที่นักดูนกให้ความสนใจมาดูนกกันตลอดทั้งปี อีกทั้งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีวิวทิวทัศน์สวยงาม บรรยากาศเย็นสบาย ในช่วงฤดูหนาวจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เข้ามาท่องเที่ยวกันอย่างเนืองแน่น ทำให้เศรษฐกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่คึกคัก ชาวบ้านในท้องถิ่นก็พลอยได้รับผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวไปด้วย แต่หากพื้นที่ป่าดอยสุเทพถูกบุกรุกจะทำให้สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อวิถีวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจของชาวจังหวัดเชียงใหม่ และเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2556 ได้มีหน่วยงานราชการเข้าไปดำเนินการก่อสร้างอาคารสำนักงาน และบ้านพักข้าราชการสำนักงานศาลอุทธรณ์ ภาค 5 ในเขตพื้นที่ดูแลของสำนักงานธรรมาภิบาล จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้ขออนุญาตใช้พื้นที่อย่างถูกต้องตามระเบียบ แต่พื้นที่ดังกล่าว จำนวน 147 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าสมบูรณ์ดั้งเดิม ทำให้ชาวบ้านหลายกลุ่ม เกิดความไม่พอใจและมองว่าเป็นการลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพื้นที่ป่าดอยสุเทพ จึงเกิดกลุ่มภาคีเครือข่ายขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ ในเวลาต่อมา

เมื่อเดือนมีนาคม 2561 กลุ่มภาคีเครือข่ายขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ นำโดย นายธีรศักดิ์ รูปสุวรรณ ได้ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องเพื่อขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพที่ใช้เป็นพื้นที่ก่อสร้างสำนักงานศาลอุทธรณ์ภาค 5 และบ้านพักข้าราชการในสังกัดบนพื้นที่ราชพัสดุ จำนวน 147 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเมื่อการก่อสร้างดำเนินไปและขัดแย้งขึ้น ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เกิดความเห็นที่ขัดแย้งไม่เห็นด้วยกับโครงการดังกล่าว เริ่มออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านในสื่อสังคมออนไลน์เมื่อต้นปี พ.ศ.2561 และได้มีการรวมตัวกันจำนวนหลายพันคนที่บริเวณช่วงประตูท่าแพ แสดงความไม่เห็นด้วย โดยนำริบบิ้นสีเขียวผูกกับต้นไม้รอบคูเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเชิงสัญลักษณ์ จนมีคำสั่งจากนายกรัฐมนตรียกเลิก

การจัดประชุมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และตัวแทนเครือข่ายขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ โดยตัวแทนภาคีกลุ่มเครือข่ายขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ ได้เรียกร้องให้มีการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างเป็นบ้านพัก จำนวน 45 หลัง และอาคารชุดที่พักอาศัย จำนวน 9 หลัง คิดเป็นเนื้อที่ 72 ไร่กว่า (กระทรวงยุติธรรม, เอกสารประกอบการประชุมหารือกับส่วนราชการ และตัวแทนเครือข่าย หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา จังหวัดเชียงใหม่ : 2561) หลังจาก รื้อถอนเสร็จมอบพื้นที่ให้สำนักงานธรรมาภิบาลจังหวัดเชียงใหม่ ดูแลและฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ดั้งเดิม ซึ่งกลุ่มเครือข่ายฯ ได้ขอให้ใช้แนวเขตสภาพป่าดั้งเดิม ด้านข้างที่ก่อสร้างเป็นตัวกำหนดขอบเขตเรียกร้องคืนจากภาครัฐ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมามีหลายชุมชนในพื้นที่ภาคเหนือมีการเคลื่อนไหวในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะที่ดินและป่าไม้ในอดีตของเครือข่ายภาคประชาชนในภาคเหนือ ผ่านการชุมนุมเรียกร้อง เคลื่อนไหวกดดัน และมีข้อเรียกร้องในการเจรจาต่อรองกับรัฐ เพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย และพัฒนาไปสู่การทำงานเคลื่อนไหวในเชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ ต้องการศึกษาและวิเคราะห์ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มเครือข่ายขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ ที่มีความขัดแย้งกับสถาบันหลักของชาติและใช้สื่อโซเชียลเป็นเครื่องมือ ในการปลุกกระดมให้ผู้ที่มีความเห็นต่าง ออกมาร่วมกิจกรรม แม้ว่าทางเจ้าของโครงการก่อสร้างจะอ้างสิทธิอันชอบธรรมตามแนวเขตในแผนที่มาเป็นตัวกำหนดเขตก่อสร้างอาคาร แต่แนวเขตป่าที่สมบูรณ์ที่ชาวบ้านช่วยกันรักษาให้คงสภาพป่าดั้งเดิม เป็นป่าที่ชาวบ้านหวงแหน จึงได้ ขอคืนพื้นที่จากภาครัฐ

บทความนี้เป็นการศึกษา ขบวนการเคลื่อนไหวเครือข่ายขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วนด้วยกัน ดังนี้ 1) ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มภาคีเครือข่าย 2) นโยบายรัฐในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) เงื่อนไขและปัจจัยที่ทำให้เกิดการขอคืนพื้นที่ป่า 4) ผลกระทบที่เกิดขึ้นในสังคม และ 5) บทสรุป

ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มภาคีเครือข่าย

ในอดีต ได้มีขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มภาคีเครือข่ายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากมายหลายกลุ่ม

งานศึกษาดังกล่าว ยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ ฮัสสัน ดุมาลี (2555) ที่ได้ศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี ฮัสสัน ได้ชี้ให้เห็นว่า การก่อตัวของกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานีได้มีการพัฒนาการในการลุกขึ้นมาต่อสู้ของชุมชนชาวประมงพื้นบ้านรอบอ่าวปัตตานีต่อปัญหาการเข้ามาทำการประมงของเรืออวนลากอวนรุน ในเขตชายฝั่ง ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ที่ชาวบ้านใช้ในการดำรงชีวิตและเป็นฐานทรัพยากรเศรษฐกิจที่สำคัญอีกด้วย ในขณะที่รัฐไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งงานชิ้นนี้ชี้ให้เห็นรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนิวแบบใหม่ในลักษณะของประชาสังคม มีเป้าหมายที่สำคัญเพื่อปกป้อง อนุรักษ์ ผลักดัน การจัดการเชิงโครงสร้าง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี

ในขณะที่ สันติดา กาญจนพันธ์ (2544) ได้อธิบายแนวคิดที่สำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภายใต้แนวคิดสิ่งแวดล้อมนิยมว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ ที่มีลักษณะสำคัญของการเคลื่อนไหวที่เน้นการแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ในสังคม โดยไม่มุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางชนชั้นหรืออุดมการณ์ทางการเมือง หรือผลประโยชน์ส่วนตนเหมือนเช่นการเคลื่อนไหวทางสังคมในอดีต

ส่วน ศยามล ไกยูรวงศ์ อัจฉรา รักษิตธรรม และ กฤษณา บุญชัย (2545) ได้ศึกษา “ขบวนการเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ เพื่อพิทักษ์สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์” การเคลื่อนไหวของกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ เป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐ กลุ่มนายทุน คนพื้นราบ และกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่ราบสูง ในการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีการรวมตัวของกลุ่มเกษตรกรรายย่อยบนพื้นที่สูงหลากหลายชาติพันธุ์ จากการถูกภาครัฐกีดกันว่าไม่ใช่คนไทย ซึ่งกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรภาคเหนือมีการต่อสู้เคลื่อนไหวโดยใช้อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ผ่านสัญลักษณ์ทางประเพณี พิธีกรรม ผู้นำ ตลอดจนเทคโนโลยีและการจัดองค์กรทางสังคมนิวแบบใหม่ เพื่อสร้างอำนาจในการนิยามตัวตนขึ้นมาใหม่ให้มีฐานะเป็นพลเมืองไทยในพหุสังคมประชาธิปไตย และให้รัฐยอมรับสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

นอกจากนั้นยังมีงานศึกษาของ กุศล พยัคฆ์ศักดิ์ (2555) ได้อธิบายถึงการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนหนุ่มสาว ซึ่งประสบปัญหาจากการประกาศเขตป่าอนุรักษ์

ในพื้นที่ต่างๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ ซึ่ง กุศล ได้ค้นพบเงื่อนไขต่างๆ ที่เกิดขึ้นดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง บริบททางการเมืองของสืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐที่สร้างปัญหาความขัดแย้ง กีดกันการเข้าถึงการควบคุมจัดการสิ่งแวดล้อม ทำให้หนุ่มสาวที่เข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวกับกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรภาคเหนือ จากการเป็นผู้เข้าร่วมธรรมดาเปลี่ยนแปลงเป็นนักเคลื่อนไหว หรือผู้ปฏิบัติการ โดยนำเอาความรู้ที่เป็นทางการ ความรู้ในวิถีชีวิตประจำวัน และความรู้ท้องถิ่นเข้าร่วมปฏิบัติการ

ส่วนที่สอง การนำเอาอัตลักษณ์ของกลุ่ม และการนำเอาความรู้ขึ้นมาอธิบายความหมายใหม่ที่สร้างการเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม และนำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ตนกำลังเผชิญอยู่หน้าโดยอ้างอิงวัฒนธรรมวิถีที่เคยปฏิบัติกันมาโต้ตอบ ต่อรอง จนนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ผ่านการเมืองวัฒนธรรมในการเคลื่อนไหวทางสังคม

ส่วนที่สาม การเข้าร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือของผู้ นำคนหนุ่มสาว เพื่อโต้ตอบต่อรองในประเด็นปัญหาคนอยู่ในพื้นที่ป่า การเคลื่อนไหวทางสังคมของคนหนุ่มสาวได้เปลี่ยนพื้นที่ปฏิบัติการในเชิงกายภาพทางความคิด โดยการเข้าไปสร้างปฏิบัติการใหม่ในองค์กรหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน การเคลื่อนไหวทางสังคมนิวแบบใหม่ของคนหนุ่มสาวยังได้นำเอาการเมืองทางวัฒนธรรมมาใช้เพื่อสร้างพื้นที่ทางการเมืองและสร้างความสัมพันธ์ชุดใหม่ในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการให้หลักจารีตประเพณีในการต่อรองกับหลักทางกฎหมาย และจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มต่างๆ

สรุป ในอดีตหากย้อนกลับไปมองสถานการณ์โลกสู่สังคมไทย เรื่องป่าไม้ ในอดีตก่อนที่ จะมีสถานการณ์การเคลื่อนไหวขบวนการป่าชุมชนในบ้านเรา ยังมีขบวนการเคลื่อนไหวต่างๆ ทั่วโลก เช่น ชาวบ้านที่อินเดีย ช่วยกันปกป้องป่าจากการที่นายทุนเข้ามาตัดไม้ ขบวนการอบกอดจึงมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก หรือขบวนการป่าฝนในลาติน และที่อื่นๆ ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ยุคอาณานิคมจนมาถึงประเทศมหาอำนาจต่างๆ เข้าไปแย่งชิงทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่น และได้ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรและการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ในประเทศไทยเองก็มีหลายชุมชนที่โดนทำร้ายโดยบริษัทต่างชาติและบริษัทไทยเราเอง เริ่มมีปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชนกับนายทุน จนชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนลุกขึ้นมาต่อต้าน และปกป้องฐานทรัพยากรของชุมชน

อดีตที่ผ่านมาชาวบ้านที่ลุกขึ้นมาต่อสู้มักนำปัญหาใหญ่ๆ เช่น ปัญหาเรื่องที่ดิน เศรษฐกิจ ขึ้นมาต่อสู้ เช่นปัญหาเรื่องที่ดิน ที่สัมพันธชาวไร่ชาวนา ปี พ.ศ.2517 – 2518 ลุกขึ้นมาต่อสู้เป็นเรื่อง ดิน น้ำ และเศรษฐกิจเป็นหลัก จะเห็นได้ว่าชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนได้ลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อปกป้องฐานทรัพยากรธรรมชาติของตนเองมาตลอด ขบวนการเคลื่อนไหวเหล่านี้มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนจะเริ่มเคลื่อนไหว และรวมกลุ่มกันประท้วงหน้าสถานที่ราชการ บนท้องถนน ปิดถนน รูปแบบส่วนใหญ่ที่ใช้กันคือ การเดินขบวนประท้วงไปตามท้องถนน และรวมตัวกันประท้วง ที่ศาลากลางจังหวัด และเจรจา เพื่อให้รัฐบาลแก้ไขปัญหา พอได้ข้อตกลงเป็นที่พอใจแล้วชาวบ้านก็สลายตัวไป ซึ่งการเคลื่อนไหวรูปแบบเดิมนี้อาจต้องใช้เวลาในการรวมตัวกันและเสียค่าใช้จ่ายเยอะ

ปัจจุบันขบวนการเคลื่อนไหวแนวใหม่นี้ มีการเคลื่อนไหวรวมกลุ่มกันแบบรวดเร็ว และใช้เวลาน้อย มีการใช้สื่อโซเชียลในการแจ้งเตือนกลุ่มเครือข่าย สมาชิกในกลุ่มเพื่อให้ไปรวมกลุ่มกัน และใช้สื่อออนไลน์ ในการกระจายข่าวสารให้สังคมรับทราบข้อมูลต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายรัฐในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ผ่านมาแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของรัฐไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่รัฐวางหลักเกณฑ์ไว้ รัฐไม่สามารถรักษาฐานทรัพยากรเหล่านั้นได้ และนำไปสู่การสูญเสียความสมดุลของระบบนิเวศธรรมชาติ พื้นที่ป่าไม้ลดลง ปัญหาโลกร้อน เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ น้ำท่วม ดินโคลนถล่ม ฝนแล้ง ไฟป่าหมอกควัน นับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น รวมถึงปัญหาความขัดแย้งในสภาวะการณ์ภาพรวมระหว่างรัฐ ชุมชน กลุ่มนายทุน และกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่า (รายา ผกามาต, 2558, น.26) การออกกฎหมายดังกล่าวทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียมกัน คนชายขอบไม่สามารถเข้าถึงสิทธิ ในการใช้ที่ดินและทรัพยากร เพื่อใช้เป็นปัจจัยในการดำรงชีพ ขณะที่กลุ่มผู้มีอิทธิพลนายทุนที่แสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสามารถตัดวงผลประโยชน์ได้มากจนเกินความพอดี การประกาศพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์ของรัฐยังส่งผลกระทบต่อชาวบ้าน และได้เกิดปัญหาการซ้อนทับที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินของชาวบ้าน แม้ว่าจะมีหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาชนได้

พยายามแก้ไขปัญหามาโดยตลอด แต่ปัญหาความขัดแย้งเรื่องแนวเขตที่ดินกับเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ยังคงดำรงอยู่ ซึ่งพบว่าปัจจุบัน มีประชาชนที่อาศัยอยู่และใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าอย่างไม่มีกฎหมายรองรับเป็นจำนวนมากหลายครอบครัว

รัฐได้ออกกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น โดย ปี พ.ศ.2484 รัฐได้บัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 นั้น มีเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการควบคุมการทำไม้ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ในมาตรา 3 ให้อำนาจ กฏหมายหรือ กฏข้อบังคับต่างๆ ทั้งหมดที่มีมาแต่เดิม เกือบ 20 ฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการรักษาป่าไม้ ร.ศ.116 พระราชบัญญัติรักษาต้นไม้สัก ร.ศ.116 กฏข้อบังคับวางระเบียบวิธีการจัดการรักษาป่าไม้ พ.ศ.2456 กฏข้อบังคับระเบียบการหาของป่า และ พระราชบัญญัติควบคุมการทำยางสน พ.ศ.2480 เป็นต้น (สำนักกฎหมาย กรมป่าไม้, 2557)

หากวิเคราะห์กฎหมายฉบับนี้ ในทางปฏิบัติ รัฐอาศัยอำนาจตามกฎหมายฉบับนี้อ้างสิทธิ์การยึดครองป่า ทั้งหมดเป็นของรัฐโดยสมบูรณ์ เพื่อควบคุมที่ดินในพื้นที่ที่ไม่มีใบเอกสารสิทธิ์ และทรัพยากรธรรมชาติที่ทิ้งปวง ซึ่งอาจเป็นที่ดินของชาวบ้าน หรือที่ดินของรัฐ รวมทั้งรัฐมองทรัพยากรเหล่านั้นเป็นเพียงสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับชาติภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ และมองข้ามสิทธิของบุคคล ชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่า มีวิถีชีวิตและการดำรงชีพด้วยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ แต่บุคคลเหล่านั้นไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการครอบครองพื้นที่ป่า การครอบครองที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์จึงถือเป็นสิ่งผิดกฎหมาย และห้ามใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่า หรืออาจจะต้องให้รัฐจัดทำนโยบายของชุมชน โดยให้คนเข้ามีส่วนร่วมร่วมกับรัฐในการกำหนดวิธี ขั้นตอน กฏ กติกาชุมชน หรือการใช้หลักการนำชุมชนให้เข้าร่วมกระบวนการอย่างถูกต้อง

ปัญหาความขัดแย้ง และความไม่เข้าใจตรงกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในป่า และเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคนที่อาศัยอยู่นอกป่า ที่มีฐานองค์ความรู้ที่แตกต่างกันยังส่งผลกระทบต่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์หรือคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่ามาก่อนการประกาศจัดตั้งเขตป่าอนุรักษ์ ยังคงดำรงวิถีชีวิตประจำวันของตนภายใต้ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณี แบบดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นตามความเชื่อในการอยู่ร่วมกันกับป่า คนอยู่กับป่าได้อย่างพึ่งพาอาศัยกัน ในขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ

มีความเชื่อว่าคนเป็นผู้บุกรุก ทำลายป่า ตัดดวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จึงมิใช่แนวคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ดังนั้นการที่รัฐจำกัดพื้นที่ทำกินและการสร้างกฎ กติกา และข้อห้ามในการอยู่อาศัยเพื่อหวังครอบครองพื้นที่ป่าให้มากที่สุด จึงเป็น ความขัดแย้งที่กระทบกระทั่งกันในรูปแบบต่างๆ จนถึงทุกวันนี้ กลุ่มชาติพันธุ์หรือคนชายขอบที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่า มีความสัมพันธ์กับป่าในรูปแบบต่างๆ ที่เอื้อต่อการดำรงอยู่ซึ่งกันและกัน โดยชุมชนได้มีการดูแล รักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลกัน

ซึ่งต่อมา รัฐได้ตราพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 การประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่าและภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมมิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไปเพื่ออำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ประชาชนและรัฐ ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมอุทยานแห่งชาติ มีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ในหมวด 1 เมื่อรัฐบาลสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนไว้ให้เกิดประโยชน์ แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2552) ให้มีอำนาจกระทำได้โดย การประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

ส่วนพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 พระราชบัญญัตินี้ ได้นิยาม “ป่า” หมายความว่าที่ดินรวมตลอดถึงภูเขาห้วยหนองคลองบึงบางลำน้ำทะเลสาบเกาะและที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมาย และนิยาม “ของป่า” หมายความว่าสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่า เช่น ไม้พิน ถ่าน ยางไม้ เห็ด และพืชอื่นๆ ซากสัตว์ ไข่ รังผึ้ง มูลค้างคาว รวมทั้ง ดิน หิน กรวด หินทราย แร่ ฯลฯ พระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสงวนและคุ้มครองป่ามากกว่าการกำกับดูแลการค้าของป่า โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นสมควรกำหนดป่าอื่นใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่าไม้อ่อนหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นให้กระทำได้โดยออกกฎกระทรวงซึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตป่าที่กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาตินั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2552)

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ฉบับนี้มีคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติทำหน้าที่ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน และให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศให้พื้นที่ใดๆ เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่าหายากที่ใกล้สูญพันธุ์ ให้อำนาจในการกำหนดแนวเขตพื้นที่คุ้มครองสัตว์ป่า และกำหนดสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองได้ ซึ่งในมาตรา 33 เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัยเพื่อรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่าก็ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วยบริเวณที่กำหนดนี้ (กองนิติกร กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2554)

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์พระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับนี้ เห็นได้ชัดว่า รัฐส่วนกลางต้องการครอบครองทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดไว้ โดยไม่ยอมให้ประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์และครอบครองทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น รัฐมองทรัพยากรธรรมชาติเป็นสินค้า เป็นทุนในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น รัฐจึงได้ตรากฎหมายหลายฉบับขึ้นมา เพื่อประกาศอำนาจเหนือทรัพยากรทั้งหมด โดยเฉพาะป่าไม้ และที่ดิน ซึ่งกฎหมายทั้ง 3 ฉบับนี้ ส่งผลกระทบกับชุมชนชายขอบที่อาศัยอยู่ติดเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของรัฐ และเกิดปัญหาความแย้งรุนแรงมาโดยตลอด ความขัดแย้งรุนแรงได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง

นับตั้งแต่ประเทศไทยเกิดวิกฤติการณ์ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ.2532 โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ ทำให้ชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือจำนวนมากได้เกิดการตื่นตัว และตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ การจัดการและดูแลทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม รวมถึงได้มีการรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมชุมชน เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการดูแลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบ “ป่าชุมชน” จนเกิดเป็นรูปธรรม เช่น การจัดการกิจกรรมบวชป่า การจัดทำแนวกันไฟรอบพื้นที่ ป่าชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันที่เกิดขึ้นในฤดูแล้ง การจัดทำฝายชะลอน้ำใน ลำห้วยสาขา เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น การจัดการที่ดินและระบบเกษตรกรรมที่สอดคล้องกับ

ระบบนิเวศวิทยา เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ได้ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้รับการฟื้นฟูโดยชุมชนอย่างเป็นที่ประจักษ์ และได้รับการยอมรับจากสังคมและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมป่าไม้

ถึงแม้ว่าชุมชนส่วนหนึ่งได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ปัญหาการบุกรุกทำลายป่า และการลดลงของพื้นที่ป่ายังคงมีอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามาบริหารประเทศ ในปี พ.ศ.2557 รัฐบาลชุดนี้ได้มีนโยบายที่สำคัญ คือ การทวงคืนผืนป่า การแก้ไขปัญหาเขาหัวล้าน ตลอดจนมีนโยบายในการเร่งรัดให้มีการประกาศยกกระดับป่าสงวนแห่งชาติที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง ซึ่งนโยบายดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมาก่อน ทั้งนี้ผืนป่าจำนวนหนึ่งที่รัฐมีนโยบายการประกาศยกกระดับเป็นอุทยานแห่งชาติเพิ่ม เป็นผืนป่าที่ชุมชนได้ร่วมกันบริหารจัดการ ดูแล และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งการดำเนินการสำรวจพื้นที่ป่าของรัฐเพื่อเตรียมประกาศเขตอุทยานแห่งชาตินั้น มิได้มีการกันแนวเขตที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของชุมชนออกจากเขตพื้นที่เตรียมประกาศ ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนและก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ กับชุมชนและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

ที่ผ่านมา แม้ว่าหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งเครือข่ายองค์กรชุมชนได้พยายามลุกขึ้นมาจัดการและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติด้วยรูปแบบ วิธีการ และกระบวนการที่แตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ แต่รัฐใช้อำนาจทางกฎหมายในการเข้าไปควบคุมพื้นที่ จับกุมชาวบ้านที่เข้าไปบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไปดำเนินคดีตามกฎหมาย จึงทำให้องค์กรชุมชนและชุมชนท้องถิ่นได้ประสานพลังเพื่อเรียกร้องสิทธิในการเข้าเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทิศทาง การแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของรัฐ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า มีเงื่อนไขสถานการณ์ และนโยบายหลายระดับที่เกี่ยวข้อง

ขณะเดียวกัน นโยบายและแนวทางกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของรัฐได้เข้มข้นขึ้น ภายใต้การเข้ามาบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองนั้นได้เพิ่มบทบาทอำนาจให้

เจ้าหน้าที่รัฐได้เข้ามาควบคุมป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้ ซึ่งจะเห็นได้จากการออกคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 64/2557 เมื่อ 14 มิถุนายน 2557 เรื่องการปราบปรามและการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 66/2557 เมื่อ 17 มิถุนายน 2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปรามหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงาน เป็นการชั่วคราวในสภาวะการณ์ปัจจุบัน โดยในเนื้อหาของคำสั่งดังกล่าวได้มุ่งเน้นในการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าไม้ในพื้นที่ต่างๆ และเพิ่มอำนาจให้เจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะฝ่ายทหาร กรมอุทยานแห่งชาติและสัตว์ป่า รวมถึงกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้เข้ามาดำเนินการปราบปราม จับกุมผู้บุกรุก ยึดถือครอบครอง ทำลายหรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่า รวมถึงการติดตามผลคดีป่าไม้ ซึ่งคำสั่งที่สองฉบับของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้เปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทยไปอย่างสิ้นเชิง เป็นคำสั่งในลักษณะเป็นกระบวนการรวบอำนาจและลดทอน ความซ้ำซ้อนของปัญหาโดยการโอนอำนาจการจัดการป่าโดยหน่วยงานราชการไปให้สถาบันทหารเป็นองค์กรหลักในการใช้อำนาจสั่งการ ควบคุม และอาศัยมาตรการความรุนแรงเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหาป่าไม้เป็นมาตรการหลักแทนมาตรการอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เคยมีมาก่อนหน้านั้น

ซึ่งหากวิเคราะห์นโยบายดังกล่าว ที่มีเป้าหมายการทวงคืนผืนป่าให้ได้พื้นที่ป่า 40% ของพื้นที่ประเทศ จากกลุ่มนายทุนที่ครอบครองพื้นที่ป่าจำนวนมากและผิดกฎหมาย รัฐสามารถยึดคืนได้เป็นบางส่วน ในขณะที่ความเป็นจริงแล้วยังมีพื้นที่ที่ถูกบุกรุกและครอบครองพื้นที่ป่าจากกลุ่มนายทุนและกลุ่มนักการเมืองอีกจำนวนมากที่รัฐไม่สามารถเข้าไปบังคับใช้กฎหมายตามนโยบายได้ ส่วนกลุ่มที่ได้รับความเดือดร้อนจริงๆ คือ กลุ่มชาวบ้านหรือคนชายขอบที่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์มาก่อนการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งพื้นที่ทางภาคเหนือของไทยถือว่าเป็นพื้นที่ซึ่งมีป่าไม้มากที่สุด และมีการทำกินอย่างยั่งยืนของชนชาวพื้นเมืองและ กลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าว หากมีการใช้นโยบายต่อไปโดยไม่มีการปรึกษาหารือกับชุมชน จะไม่ใช่แค่เพียงส่งผลกระทบต่อสิทธิของชุมชนและเป็นเหตุให้ถูกบังคับโยกย้ายออกจากพื้นที่ แต่ยังส่งผลกระทบต่อด้าน

สิทธิด้านสัญญาสิทธิ สิทธิด้านอาหาร สิทธิด้านการทำงาน สิทธิด้านสุขภาพ และสิทธิด้านการศึกษาด้วย นอกจากนั้น หลายชุมชนไม่สามารถเข้าถึงความยุติธรรม ไม่สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และไม่สามารถแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดคดีความเกี่ยวกับข้อพิพาทด้านที่ดิน โดยเฉพาะคูกรณีเป็นหน่วยงานรัฐอย่างกรมป่าไม้ และอาจถูกตั้งข้อหาอาญาเนื่องจากบุกรุกที่ดินของตนเอง

เงื่อนไขและปัจจัยที่ทำให้เกิดการขอคืนพื้นที่ป่า

ท่ามกลางข้อถกเถียงของโครงการหมู่บ้านป่าแห่ง ซึ่งโครงการนี้ได้รับความเห็นชอบมาตั้งแต่รัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร ในปี 2548 และต่อมามีการเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. ใช้อำนาจในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราว พ.ศ.2557 ยกเลิกโครงการภายหลังโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกมาชี้แจงว่า ที่ผ่านมาโครงการได้ดำเนินไปอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ปฏิบัติของราชการ โดยที่ดินที่ใช้ก่อสร้างโครงการดังกล่าว เดิมเป็นที่ดินของกรมป่าไม้ แต่เนื่องจากมีสภาพเป็น “ป่าเสื่อมโทรม” กองทัพอากาศที่ 3 จึงขอใช้เป็นสถานที่ฝึกกำลังพล ต่อมาในปี พ.ศ.2500 กรมที่ดินได้ออกเอกสารหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือ นสล. 394/2500 จำนวน 23,787 ไร่ เพื่อให้กระทรวงกลาโหมใช้ในราชการ โดยกองทัพอากาศที่ 3 ได้ขอขึ้นทะเบียนการใช้ประโยชน์กับกรมธนารักษ์ (บทความ “บ้านศาลในป่าแห่ง” บทสะท้อนความย้อนแย้งนโยบายทวงคืนผืนป่า คสช. 20 เมษายน 2561) อย่างไรก็ตาม การขอใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมนั้น เดิมกองทัพอากาศที่ 3 ได้ใช้เป็นสถานที่ฝึกยิงปืนใหญ่ และฝึกทางยุทธวิธีทางการทหาร เมื่อความเจริญเริ่มเข้ามาทำให้กำลังพลไม่สามารถใช้สถานที่ดังกล่าวฝึกทางยุทธวิธีได้ ต่อมาได้มีหน่วยงานราชการมาขอให้ประโยชน์ในพื้นที่ ทางกองทัพเห็นว่าไม่ได้ใช้ประโยชน์จึงแบ่งให้หน่วยงานราชการที่มาขอเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

ต่อมาในปี 2540 สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค 5 ได้ทำเรื่องขอแบ่งใช้ประโยชน์พื้นที่บางส่วน และกองทัพก็ได้อนุมัติให้ใช้พื้นที่ 143 ไร่ได้ในปี 2547 โดยกองทัพได้ทำเรื่องส่งคืนพื้นที่ตามแปลงที่ดินนั้นให้กรมธนารักษ์ จากนั้นในปี 2549 กรมธนารักษ์ออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินราชพัสดุดังกล่าว และต่อมากกระทรวงการคลังได้อนุมัติให้สำนักงานศาลยุติธรรมใช้พื้นที่ก่อสร้างที่ทำการศาลอุทธรณ์ภาค 5 บ้านพักและอาคารชุดสำหรับข้าราชการตุลาการ ซึ่งทั้งหมดเป็นการ

ดำเนินการที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติของทางราชการ จากนั้นในปี 2556 เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค 5 ได้รับงบประมาณจึงเริ่มเปิดพื้นที่ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ แต่เครือข่ายขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพยืนยันว่า “สิ่งก่อสร้างที่รื้อแล้วเข้าไปในเขตป่าดั้งเดิมนั้น แม้จะเป็นที่ราชพัสดุ แต่ก็ไม่ใช่พื้นที่ป่าเสื่อมโทรม” ผู้ประสานงานเครือข่ายฯ อธิบายเพิ่มเติมว่า พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมนั้น คือแนวพื้นที่ราบที่ปัจจุบันได้กลายเป็นพื้นที่ของสนามกีฬาสมโภชเชียงใหม่ 700 ปี ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ เฉลิมพระเกียรติ 7 รอบ พระชนมพรรษา จังหวัดเชียงใหม่ไปแล้ว และรวมถึงพื้นที่บางส่วนของโครงการสร้างอาคารที่ทำการของศาลอุทธรณ์ภาค 5 ในพื้นที่ราบด้านล่าง ไม่ใช่ส่วนบ้านพักตุลาการที่อยู่บนริมดอยสุเทพ (บทความ “บ้านศาลในป่าแห่ง” บทสะท้อนความย้อนแย้งนโยบายทวงคืนผืนป่า คสช. 20 เมษายน 2561) อย่างไรก็ตาม โครงการก่อสร้างบ้านพักตุลาการเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าดั้งเดิมซึ่งเป็นแนวเขตแดนที่ภาคประชาสังคมร่วมกับกองทัพมีสัญญาต่อกันมากกว่า 30 ปี ในการรักษาพื้นที่ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ และดุษฎีอันยั่งยืนกับนโยบายทวงคืนผืนป่าที่ คสช. ประกาศไว้เมื่อตอนก้าวขึ้นสู่อำนาจในปี 2557

การคัดค้านและทวงคืนผืนป่าดอยสุเทพ ได้ก่อรูปขึ้นตั้งแต่ปี 2558 โดยการนำของ นายธีระศักดิ์ ฐิตสุวรรณ์ ประธานเครือข่ายทวงคืนผืนป่าดอยสุเทพ และได้เริ่มคัดค้านโครงการก่อสร้างหมู่บ้านป่าแห่งตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ในช่วงเดือนมีนาคม 2558 กลุ่มนักปั่นจักรยานเสือภูเขาที่เข้าไปใช้เส้นทางในพื้นที่ป่าดอยสุเทพ ด้านโครงการพระราชดำริอ่างเก็บน้ำห้วยตึงเฒ่า เป็นเส้นทางไปสู่หมู่บ้านขุนช่างเคี่ยน หมู่บ้านที่มีต้นพญาเสือโคร่ง หรือซากุระเมืองไทยบานสะพรั่งในช่วงต้นปี ได้แจ้งกับทางเครือข่ายฯ ว่า มีการถางป่าบริเวณเชิงดอยสุเทพ จากนั้นทางเครือข่ายฯ ได้นำรมบินถ่ายภาพพื้นที่บริเวณเชิงป่าดอยสุเทพ และได้แจ้งไปยังสำนักงานอุทยานแห่งดอยสุเทพ-ปุย ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ดังกล่าว ว่ามีการบุกรุกพื้นที่ป่า และทางอุทยานฯ ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาเก็บภาพถ่ายบันทึกหลักฐานในเดือนเมษายน 2558

ซึ่งต่อมา การคัดค้านชุมนุมได้เข้มข้นขึ้น นอกจากกลุ่มเครือข่ายทวงคืนผืนป่าดอยสุเทพแล้ว ยังมีกลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง นำโดย นายนิคม พุทธา ประธานกลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง และองค์กรภาคีเครือข่ายภาคประชาชนจำนวนมากหลายองค์กร และประชาชนจำนวนมากหลายพันคนได้ร่วมกันชุมนุม ณ ช่วงประตูท่าแพ

มีการบวงสรวงเทพเทวาอารักษ์ และกว่าคำปฏิญาณที่จะร่วมกันดูแลรักษาป่าดอยสุเทพด้วยความเคารพ ความศรัทธา เอาไว้ให้ลูกหลานเป็นประวัติศาสตร์ และได้เคลื่อนขบวนไปรอบคูเมืองแล้วผู้กริบขึ้นสี่เขี้ยวตามต้นไม้และเสาไฟฟ้ารอบคูเมือง ภายหลังกิจกรรมจบลงทุกคนที่มาชุมนุมต่างแยกย้ายกันกลับบ้านอย่างสงบ และสัญญาว่าจะกลับมาเคลื่อนไหวหากยังไม่ได้พื้นที่ป่าคืน อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าแม้ที่ผ่านมาประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่มีความเห็นต่างทางการเมือง ต่างพากันออกมาร่วมกิจกรรมกันแบบไม่แบ่งสี ไม่แบ่งสังกัด จับมือทักทายกัน และที่สำคัญมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ หวงคืนผืนป่าดอยสุเทพกลับคืนมา

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในสังคม

ผลกระทบจากการดำเนินการก่อสร้างสำนักงานศาลอุทธรณ์ และบ้านพักข้าราชการตุลาการเชิงดอยสุเทพ มีประชาชนเข้าร่วมแสดงการคัดค้านโครงการฯ อย่างกว้างขวาง มีทั้งเดินขบวนประท้วงจำนวนหลายพันคน และลงรายชื่อรณรงค์จากเพจไทยคู่ฟ้าและจากแคมเปญรณรงค์ “ขอให้ศาลอุทธรณ์ ภาค 5 คืนพื้นที่ ป่าดอยสุเทพ” ผ่านแคมเปญ Change.org/FreeSiQuey จำนวนกว่าหลายหมื่นรายชื่อ ในการชุมนุมเรียกร้องขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพของเครือข่ายภาคประชาชน แสดงให้เห็นถึงโครงการสร้างผลกระทบให้กับประชาชนโดยตรงจากผลกระทบทางสังคม และวัฒนธรรม ดังนี้

ผลกระทบอันเกิดจากความเสื่อมศรัทธาต่อสถาบันตุลาการ ซึ่งสังคมไทยให้ความเคารพศรัทธา เชื่อถือและไว้วางใจในสถาบันตุลาการอย่างสูงยิ่ง เนื่องจากสังคมไทยถูกปลูกฝังมากันเป็นเวลานานแล้วว่า ผู้พิพากษาทุกท่านปฏิบัติหน้าที่ภายใต้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ก่อนการเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งเรื่องบ้านพักตุลาการในพื้นที่ป่าเชิงดอยสุเทพ แทบไม่ปรากฏว่า สถาบันตุลาการโดนจาบจ้วงล่วงเกิน แต่เมื่อมีความพยายามที่จะอาศัยอยู่ที่พื้นที่ป่าดอยสุเทพ เกิดปฏิกิริยาการต่อต้าน สถาบันตุลาการที่เคยได้รับความเชื่อมั่น เชื่อถือมาโดยตลอด เมื่อเกิดกรณีความขัดแย้งเรื่องพื้นที่ก่อสร้างสำนักงานและบ้านพักข้าราชการตุลาการ ได้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ต่อสถาบันตุลาการ สะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมศรัทธาต่อสถาบันตุลาการอย่างไม่เคยปรากฏขึ้นในสังคมไทยมาก่อน

แม้ว่าสำนักงานศาลยุติธรรม จะออกมาชี้แจงว่า ได้ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม แต่ต่อมาได้ปรากฏข้อเท็จจริงบางประการที่ทำให้สังคมไทยเกิดความเคลือบแคลง

สงสัยว่าสถาบันตุลาการ สามารถใช้ช่องว่างของกฎหมายดำเนินการในสิ่งที่ผิดจารีตประเพณีอันดีงามของสังคมไทย และทำลายธรรมชาติอย่างรุนแรง (กระทรวงยุติธรรม, เอกสารประกอบการประชุมหารือกับส่วนราชการ และตัวแทนเครือข่าย หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา จังหวัดเชียงใหม่ : 2561)

ผลกระทบต่อความเชื่อและจารีตประเพณีของท้องถิ่นชาวเชียงใหม่เชื่อกันว่า การที่โครงการก่อสร้างบ้านพักตุลาการได้เข้าไปตัดไม้ทำลายป่า ทำลายต้นป่าน้ำ ถมหนองน้ำ ลำห้วยธรรมชาติ ถือว่าตักขี้ด หรือที่เรียกว่า “ขี้ดหลง” เป็นการกระทำผิดจารีตประเพณีของชาวล้านนาที่มีมาแต่ยาวนานจะก่อให้เกิดเหตุเภทภัยที่ร้ายแรง ความพินาศทั้งผู้ที่อาศัยและชาวเชียงใหม่ทุกคน เกิดความเสียหายผู้คนล้มตาย เป็นเหตุผลทำให้ชาวเชียงใหม่จำนวนมากออกมาคัดค้าน ให้รื้อถอนโครงการดังกล่าว

ผลกระทบด้านยุทธศาสตร์ชาติในด้านทรัพยากรธรรมชาติ เมืองคิระเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาคประชาชนจำนวนมากออกมาต่อสู้เรียกร้อง เนื่องจากเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าพื้นที่โครงการก่อสร้างได้รุกเข้าไปอยู่ในเขตพื้นที่ป่าดั้งเดิมที่มีความอุดมสมบูรณ์ แม้ว่าจะไม่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติสุเทพ – ปุยก็ตาม ซึ่งที่ผ่านมา รัฐมีนโยบาย มียุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญในการรณรงค์สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนและภาคประชาชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ และป่าไม้ ดังนั้น การที่โครงการของรัฐเลือกดำเนินการก่อสร้างบนพื้นที่แห่งนี้จึงขัดแย้งกับแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรของรัฐอย่างชัดเจน

บทสรุป

การที่ประชาชนชาวเชียงใหม่ออกมาเรียกร้องขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ เนื่องจาก มีผลกระทบหลายด้าน ทั้งในแง่ของสังคม วัฒนธรรม และการเมือง จึงทำให้เกิดกลุ่มภาคีเครือข่ายขอคืนพื้นที่ป่าดอยสุเทพ ได้ออกมาเคลื่อนไหวรณรงค์ต่อต้านและให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างทั้งหมด โดยใช้แนวเขตป่าดั้งเดิมเป็นหลัก ซึ่งหลังจากที่ปรากฏภาพถ่ายทางอากาศของบ้านพักฯ ในพื้นที่ป่าเชิงดอยสุเทพบนสื่อสังคมออนไลน์ ภาพที่ปรากฏคือสภาพบ้านพักกระจัดกระจายอยู่เต็มพื้นที่ แตกต่างจากสภาพป่าที่ยังคงเขียวขจีอยู่รอบๆ เกิดกระแสสังคมในทาง

ลบท่อสถาบันตุลาการอย่างกว้างขวาง นอกเหนือจากความขัดแย้งทางความคิดและทัศนคติที่แตกต่างกันต่อการใช้พื้นที่ป่าเพื่อก่อสร้าง การเคลื่อนไหวคัดค้านของชาวเชียงใหม่ยังมีการชกโยงประเด็นเข้าสู่ความขัดแย้งทางการเมืองอีกด้วย ทั้งนี้ยังมีผู้คนหลายฝ่ายให้ความสนใจ เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย มีการพูดคุยถกเถียงกัน และพยายามที่จะหาคำอธิบายในข้อโต้แย้งเหล่านี้ ดังนี้

การบุกรุกทำลายป่า เมื่อภาพถ่ายทางอากาศปรากฏสู่สายตาประชาชน ภาพที่เห็นชัดเจนคือต้นไม้ถูกตัดโค่นจนเห็นพื้นดิน ซึ่งแตกต่างไปจากสภาพพื้นที่โดยรอบที่เห็นเป็นสีเขียวเข้มของป่าเต็งรัง อันเป็นหลักฐานประจักษ์ว่า ป่าถูกทำลายโดยหน่วยงานรัฐ สังคมตั้งคำถามมากมายถึงความถูกต้อง หลายฝ่ายเกิดความกังวลต่อการลดลงของพื้นที่ป่าในประเทศไทย และยังขัดแย้งต่อนโยบายรัฐในการทวงคืนผืนป่า แม้จะมีข้อโต้แย้งจากฝ่ายศาลยุติธรรมว่า มีเอกสารแสดงสิทธิเหนือพื้นดินบริเวณนั้นเป็นพื้นที่ราชพัสดุไม่ใช่พื้นที่ป่า

ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย มีความคิดเห็นแตกต่างกันโดยเฉพาะคนเชียงใหม่ กระแสสังคมส่วนใหญ่อยากให้เรือถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากพื้นที่ป่า เกิดการถกเถียงความเห็นต่างในความไม่โปร่งใสของการคัดค้านและหลายกลุ่มพยายามเชื่อมโยงการคัดค้านไปสู่ประเด็นทางการเมือง แต่ตรงกันข้ามชาวเชียงใหม่ไม่ได้เพิ่งออกมาคัดค้าน และการคัดค้านไม่ได้เกิดจากการสนับสนุนของกลุ่มบุคคล หรือประเด็นทางการเมือง

เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม แม้แต่ส่วนราชการเหมือนกัน ซึ่งหากเมื่อโครงการก่อสร้างอาคารสำนักงาน และบ้านพักข้าราชการฯ สร้างเสร็จจะมีคำถามจากหน่วยงานราชการอื่นตามมา เพราะมีความหรรษาต่างจากบ้านพักข้าราชการ ตำรวจ ครู ทหาร หรือแพทย์ แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในด้านสวัสดิการที่รัฐให้แก่ข้าราชการในแต่ละหน่วยอย่างไม่เท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงยุติธรรม. (2561). *เอกสารประกอบการประชุมหารือกับส่วนราชการ และตัวแทนเครือข่าย ณ หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา จังหวัดเชียงใหม่*.
- [2] กองนิติกร กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2554). *พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535*. [On-line]. Available: <http://portal.dnp.go.th/Law> [2554, ตุลาคม 7]
- [3] กุศล พยัคฆ์สีก. (2555). *การเมืองวัฒนธรรมของคนหนุ่มสาวในการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ กรณีศึกษากลุ่มผู้นำหนุ่มสาวของเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [4] บทความ "บ้านศาลในป่าแห้ว" บทสะท้อนความย้อนแย้งนโยบายทวงคืนผืนป่า. คสช. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2561 จาก [On-line]. Available: <https://www.bbc.com/thai/thailand-43708707> [2561 พฤศจิกายน 9]
- [5] รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก. 1 - 99.
- [6] รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก. 1 - 127.
- [7] วราลักษณ์ ไชยทัฬห. (2559) *ชุดความรู้ นวัตกรรมการทำงานและบทบาทใหม่ของขบวนการเคลื่อนไหว เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ดิน-ป่าไม้ ภาคเหนือ*. เชียงใหม่ : มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภาคเหนือ.
- [8] สันธิฐิตา กาญจนพันธุ์. (2540). *ความร่วมมือในการจัดการป่าระหว่างวัดกับรัฐ กรณีป่าชุมชนวัดพระธาตุดอยจอมแจ้ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [9] สำนักกฎหมาย กรมป่าไม้. (2557). *พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484*. [On-line]. Available: <https://new.forest.go.th/economy/wp-content/uploads/sites/86/2016/08/1.pdf>. [2561 พฤศจิกายน 9]
- [10] สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2552). *พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504*. [On-line]. Available: http://www.codi.or.th/downloads/laws/law/Laws_environment_agriculture-6.pdf. [2561 พฤศจิกายน 22]

- [11] ฮัสสัน ดุมาลี. (2555). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี กรณีศึกษากลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [12] วรพรรณ เชื้อสุนทรโสณ. (2562). สิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคุ้มครองบริเวณพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติ. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2019) : กรกฎาคม - ธันวาคม 2562

ต้นแบบบ่อน้ำพุร้อน : ทางเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำพุร้อนคลองฉนวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

HOT SPRING PROTOTYPE: ALTERNATIVE HEALTH TOURISM ATTRACTIONS, KHLONG CHANGUAN HOT SPRINGS, SURAT THANI PROVINCE

เกสสิณี ตริพงษ์พันธุ์^{1*}

KESSINI TRIPONGPUN^{1*}

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ซึ่งในประเทศไทยมีต้นแบบที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นจำนวนมาก อันได้แก่ ภูเขา แม่น้ำ ทะเล และป่าไม้ กระจายอยู่ในแต่ละภูมิภาค โดยปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาหัตถ์ศรรย์ จึงเอื้อต่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังเช่น บ่อน้ำพุร้อนคลองฉนวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยบ่อน้ำพุร้อนแห่งนี้มีความพร้อมอย่างยิ่งที่จะถูกพัฒนาให้เป็นต้นแบบของบ่อน้ำพุร้อนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เนื่องจากผ่านการประเมินด้วยเกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งสามารถจัดเป็นแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ที่มีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ และสามารถบริหารจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อความยั่งยืนได้ในอนาคต ด้วยการนำวัตถุดิบ และทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยผ่านการจัดการของชุมชนเอง เป็นการส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนตระหนัก รักษ์บ้านเกิด และสามารถปลูกฝังเยาวชนให้มีจิตสำนึกสำหรับการจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง โดยมีพื้นฐานความรู้จากการให้บริการวิชาการของหน่วยงานสถานศึกษา

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ; แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ; มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ; บ่อน้ำพุร้อนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว วิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, Instructor of Tourism Industry, International School of Tourism, Suratthani Rajabhat University.

* Corresponding Author. Email: kessini.tri@sru.ac.th

ABSTRACT

Health tourism is one of the most popular types of tourism. In Thailand, there are many natural tourist attractions, including mountains, rivers, seas and forests scattered in each region. Currently, more health tourism has been promoted. Especially, the hot spring tourism attractions that are amazing, therefore, conducive to development into a health tourism attraction such as Khlong Changuan Hot Springs, Surat Thani Province. This hot spring is fully-equipped to be developed as a model of the hot spring as a health tourism attraction because it has passed the evaluation criteria for the quality standards of health tourism attractions, which can be classified as a natural hot spring source with a natural hot spring health tourism attraction and able to manage the utilization of the area for sustainability in the future by adopting existing raw materials and natural resources to improve and develop even further through the community management. This is to encourage everyone in the community to recognize and love their homeland and also can cultivate the youth to have a public mind for community management by themselves with knowledge base from academic services of departments and educational institutions.

Keywords: Health Tourism ; Health Tourist Places ; Health Tourism Standards ; Hot Spring

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นหนึ่งในธุรกิจการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศทำให้รัฐบาลได้หาแนวทางที่หลากหลายในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย (Kogiso, 2012) ประกอบกับข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีประชากรจำนวนมาก อาทิเช่น ประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง (Palang, D., & Tippayawong, K. Y., 2019) ระบบการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีแนวโน้มได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้เป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568) และมุ่งสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical & Wellness) ซึ่งกำลังเดินหน้าอย่างได้ผล (มัชฌิมา อุดมศิลป์, 2562)

เมื่อพิจารณาถึงขนาดของตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลกมีมูลค่า 1.6 ล้านล้านบาท ขยายตัวปีละเกือบ 10 เปอร์เซ็นต์ (Yorulmaz, M., 2019) ช่วยสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้ประกอบการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ ยังขาดการประชาสัมพันธ์ และทำการตลาด จึงเป็นที่มาของการวางยุทธศาสตร์ให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ผู้ประกอบการอาจจะขยายฐานลูกค้าครอบคลุมตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ อาทิ จีน และบางประเทศในอาเซียน เช่น ประเทศเวียดนาม ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งถือเป็นตลาดขนาดใหญ่ ในขณะที่ระบบสาธารณสุขอาจจะยังไม่เพียงพอกับความต้องการของคนในประเทศ ส่งผลให้กลุ่มคนที่มีกำลังซื้อต้องเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลยังต่างประเทศ และประเทศไทยน่าจะเป็นหนึ่งในประเทศเป้าหมายสำหรับลูกค้ากลุ่มดังกล่าว ซึ่งในปัจจุบันโลกกำลังกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุที่ต้องการดูแลสุขภาพ เพื่อให้มีอายุยืนยาวขึ้น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุจะเน้นการท่องเที่ยวด้านการหาประสบการณ์ที่แท้จริงในสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้ไปเยือน โดยสามารถยืนยันจากงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่ทำให้มีนักท่องเที่ยวจากยุโรป ที่ต้องการหาประสบการณ์และเรียนรู้สถานที่ท่องเที่ยวใหม่ (ราณี อิศัยกุล, 2552)

จากยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการกำหนดทิศทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยยังพบปัญหา

เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย รวมถึงสถานที่เชิงสุขภาพไปยังนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น ประเทศจีน ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศเวียดนาม และประเทศญี่ปุ่น รวมถึงนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป และประเทศสหรัฐอเมริกา ล้วนเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้น (Kara, D., 2016)

นอกจากนี้ประเด็นสำคัญที่จะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอีกประการหนึ่ง คือ การรับรองมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา ได้มีการจัดทำมาตรฐานสำหรับการท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวที่นำพุร้อนเป็นหนึ่งในมาตรฐานที่กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬาได้มีการจัดทำกรอบมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจนเพื่อกำหนดมาตรฐานด้านการบริการควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557: ออนไลน์)

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแบ่งได้ตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้ (E-sichaikun, 2014, 170-173)

1. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการเรียนรู้วิถีชีวิต ด้วยการจัดสรรเวลาส่วนหนึ่งจากการท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกวิธี ทั้งในและนอกสถานที่ที่พิกัดหลักวิชาการและมีคุณภาพได้มาตรฐาน อาทิเช่น การอาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน การนวดแผนไทย การอบสมุนไพร และวารีบำบัด เป็นต้น โดยจุดมุ่งหมายหลักของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ การส่งเสริมบำรุงรักษาทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต การบำบัดรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนการได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสังสรรค์ทางสังคมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพที่ดี

กับผู้อื่นในระหว่างการท่องเที่ยว โดยการสร้างเสริมสุขภาพด้วยตนเองนั้น สามารถแสดงออกมาในรูปแบบของการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬา การควบคุมน้ำหนักตัว การนิยมเลือกรับประทานอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ การทำจิตใจให้สงบด้วยการฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจนการใช้ยารักษาโรคจากสมุนไพร เหล่านี้ล้วนเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมเพื่อการบำบัดรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพต่าง ๆ อาทิเช่น การตรวจร่างกาย การทำทันตกรรม การรักษาสุขภาพฟัน การผ่าตัดเพื่อการรักษา การผ่าตัดเสริมความงาม หรือการแปลงเพศ เป็นต้น ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐาน หรือเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงแพทย์ (Medical Tourism) กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นจะประกอบด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวสุขภาพทางวัฒนธรรม รวมถึงการปรับสมดุลของอาหาร การเพิ่มพูนพลังกำลังให้แข็งแรงสมบูรณ์ การปรับสภาพจิตใจให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ขจัดความเครียด และปรับความสมดุลให้แก่ร่างกาย

กระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของโลก

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นรูปแบบการท่องเที่ยว ซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของนักท่องเที่ยวในทวีปเอเชียให้ความสำคัญ และให้ความสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชียมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เนื่องจากทวีปเอเชียมีทั้งทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาต่อยอดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่หลากหลายได้ ทำให้แต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชียมีส่วนแบ่งทางรายได้จากตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประมาณร้อยละ 10 ของตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลก และจากข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพพบว่า อัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั่วโลกเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี ในขณะที่อัตราการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียได้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 28 ต่อปี และมีส่วนแบ่งทางการตลาดอยู่ที่ร้อยละ 15 ของมูลค่า

ตลาดโลกในปี พ.ศ. 2555 (Sankrusme, S., 2012) นอกจากนี้ลักษณะของการท่องเที่ยว ในปัจจุบันมีการผูกโยงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการรักษาโรคเพิ่มมากขึ้นมีนักท่องเที่ยวจากหลากหลายประเทศเดินทางท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ในการพักผ่อนและวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อวัตถุประสงค์ด้านสุขภาพ ในปี พ.ศ. 2557 พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รับความนิยมสูงสุด

ตารางที่ 1 แสดงส่วนแบ่งการตลาดแต่ละประเทศด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

TOP 14 MEDICAL TOURIST DESTINATIONS BY VOLUME OF CARE	
1) Thailand	8) Costa Rica
2) Hungary	9) Brazil
3) India	10) Mexico
4) Singapore	11) South Korea
5) Malaysia	12) Columbia
6) Philippines	13) Belgium
7) United States	14) Turkey

ที่มา: Source frost & Suction

จากการคาดการณ์ พบว่า ทวีปเอเชียจะเป็นทวีปที่มีส่วนแบ่งด้านการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สูงที่สุดอย่างต่อเนื่อง โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 678.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือมีอัตราสูงกว่าร้อยละ 50 ของตลาดการท่องเที่ยวทั่วโลก ส่วนประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียใต้ที่มีการให้บริการด้านสุขภาพที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินเดีย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้มาท่องเที่ยวในประเทศไทย ทั้งในการท่องเที่ยวทั่วไปตามธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Global Wellness Institute, 2014)

แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพ และมีความพร้อมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เนื่องจากมีธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

โดยตรงกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ เช่น ธุรกิจสปาและนวดแผนไทย ธุรกิจเกี่ยวกับสมุนไพร ธุรกิจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ธุรกิจเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ด้วยสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และวัฒนธรรมของประเทศไทยทำให้เป็นจุดแข็งที่สำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้มาท่องเที่ยวในประเทศไทย รวมถึงการท่องเที่ยวในเชิงสุขภาพที่มีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถิติการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยในช่วงเกือบ 20 ปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี (Potjana Suansri, 2009) ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในโรงพยาบาลเอกชนของประเทศไทยมีสัดส่วนประมาณ 8 แสนคน คิดเป็นประมาณร้อยละ 55 ของผู้ซึ่งเข้ามาใช้บริการด้านสุขภาพในโรงพยาบาลเอกชนของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2555 มีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคิดเป็นมูลค่าประมาณ 50,000 ล้านบาท นอกจากนี้ศูนย์วิจัยกสิกรไทยยังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนวดแผนไทย และสปาในประเทศไทยพบว่า ในปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่าธุรกิจประมาณ 20,000 ล้านบาท ซึ่งเมื่อพิจารณามูลค่าธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยโดยรวมมีมูลค่าประมาณ 100,000 ล้านบาท และมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องทุกปี

แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อน

ปัจจุบันแหล่งน้ำพุร้อนในประเทศไทยที่ค้นพบ และเริ่มทำการพัฒนามีจำนวนกว่า 129 แห่ง ใน 27 จังหวัด (สโสมสรน้ำพุร้อนไทย, 2563) อันได้แก่

ภาคเหนือตอนบน 45 แห่ง (เชียงใหม่ 21 แห่ง, เชียงราย 12 แห่ง, แม่ฮ่องสอน 12 แห่ง)

ภาคเหนือตอนล่าง 23 แห่ง (ลำปาง 6 แห่ง, แพร่ 4 แห่ง, เพชรบูรณ์ 6 แห่ง, สุโขทัย 2 แห่ง, ตาก 5 แห่ง)

ภาคกลางตอนบน 6 แห่ง (กำแพงเพชร 3 แห่ง, อุทัยธานี 1 แห่ง, สุพรรณบุรี 1 แห่ง, ลพบุรี 1 แห่ง)

ภาคตะวันตก 10 แห่ง. (กาญจนบุรี 7 แห่ง, ราชบุรี 2 แห่ง, เพชรบุรี 1 แห่ง)

ภาคตะวันออก 2 แห่ง (ชลบุรี 1 แห่ง, จันทบุรี 1 แห่ง)

ภาคใต้ตอนบน 21 แห่ง (ระนอง 7 แห่ง, ชุมพร 1 แห่ง, สุราษฎร์ธานี 10 แห่ง, พังงา 3 แห่ง)

ภาคใต้ ตอนกลาง 21 แห่ง (กระจับปี่ 7 แห่ง , นครศรีธรรมราช 7 แห่ง , พัทลุง 4 แห่ง , ตรัง 2 แห่ง , สตูล 1 แห่ง)
ภาคใต้ตอนล่าง 1 แห่ง (ยะลา 1 แห่ง)

มาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อน

การยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน ต้องมีการวางแผนและพัฒนาตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งจากคู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) โดยในการประเมินคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ หมายถึง มาตรฐานในการให้บริการที่จำเป็นสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้บริการน้ำพุร้อนธรรมชาติ

เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา มีดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 คุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ กล่าวคือ น้ำพุร้อนธรรมชาติที่จะนำมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการอาบน้ำหรือดื่มหรือเพื่อการรักษาโรคต้องมีคุณสมบัติทางเคมี และคุณสมบัติทางกายภาพ และชีวภาพที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการรักษาทางการแพทย์

เกณฑ์ที่ 2 ห้องแช่น้ำพุร้อน บ่อแช่น้ำพุร้อน สระว่ายน้ำ ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน และไม่ก่อให้เกิดการแพร่เชื้อโรคต่อผู้ให้บริการ

เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ ห้องสุขา ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน

เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความพร้อมในการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยตลอดเวลาที่ให้บริการ รวมทั้งความสามารถในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีการจัดการด้านกำจัดของเสียต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ที่สำคัญต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่าง ๆ ต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ และพื้นที่โดยรอบ และไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของลักษณะภูมิประเทศ

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ

หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจ เช่น มีเอกลักษณ์ในด้านต่าง ๆ มีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และความสามารถในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนคลองฉนวน

เมื่อกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวตำบลคลองฉนวน ซึ่งมีจุดเด่นที่น่าสนใจ คือ ท่อน้ำร้อน เป็นลักษณะของน้ำพุร้อนที่ผุดขึ้นมาจากผิวดินบริเวณกลางลำน้ำคลองฉนวน ซึ่งมีความร้อนอยู่ตลอดเวลา จำนวนหลายบ่อ เหมาะแก่การพักผ่อนควรค่าแก่การอนุรักษ์ และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อไป (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนวน, 2559)

ภาพที่ 1 คลองฉนวน

ต้นแบบแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนคลองฉนวน

ภาพที่ 2 บ่อน้ำพุร้อนคลองฉนวน

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่หลากหลาย และมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความอุดมสมบูรณ์ และมีศักยภาพด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นน้ำพุร้อนธรรมชาติที่มีอยู่หลากหลายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น น้ำพุร้อนในอำเภอพุนพิน อำเภอเวียงสระ อำเภอบ้านตาขุน และอำเภอกาญจนดิษฐ์ เป็นต้น สำหรับแหล่งน้ำพุร้อนท่าเสาเป็นหนึ่งในสถานที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัด อย่างไรก็ตามจากการศึกษาข้อมูลของคณะผู้วิจัยพบว่า น้ำพุร้อนคลองฉนวนมีศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาต่อยอดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่จะต้องมีการส่งเสริม และพัฒนาให้น้ำพุร้อนคลองฉนวนมีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดรวมถึงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก รูปแบบการให้บริการ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้น้ำพุร้อนคลองฉนวนเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทสรุป

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวในเมืองไทยที่มีต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติอันล้ำค่า ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่ปัจจุบันรูปแบบหรือค่านิยมในการท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งผู้คนนอกจากจะมีความ

ต้องการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจแล้ว ยังมีความต้องการที่สืบเนื่องมาจากหลายปัจจัย ทั้งจากสภาวะความเครียดจากการทำงาน และสภาวะสังคมเมือง อีกทั้งเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดโรคภัยต่าง ๆ ส่งผลให้การบริการด้านสุขภาพในประเทศไทย ตั้งแต่การส่งเสริมสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการรักษาพยาบาล บำบัดรักษาอาการเจ็บป่วย จึงเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นกระแสการท่องเที่ยวที่มีผู้คนเป็นจำนวนมากหันมาให้ความสนใจกับการใส่ใจดูแลสุขภาพกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทย ด้วยต้นทุนทางทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคลรวมทั้งรูปแบบและวิธีการรักษาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมถึงปัจจัยส่งเสริมด้านการเดินทาง

ดังนั้น จึงควรมีการวางแผน และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า บ่อน้ำพุร้อนคลองฉนวนมีความพร้อมอย่างยิ่งที่จะถูกพัฒนาให้เป็นต้นแบบของบ่อน้ำพุร้อนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จากแนวทางการพัฒนาน้ำพุร้อนคลองฉนวนสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถจัดให้เป็นแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ที่มีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ และในอนาคตยังสามารถบริหารจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ เพื่อความยั่งยืนได้ ด้วยการนำวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่มาปรับปรุง และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยผ่านกระบวนการจัดการของชุมชนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนตระหนัก รักบ้านเกิด และสามารถปลูกฝังเยาวชนให้มีจิตสาธารณะ สำหรับการจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง โดยมีพื้นฐานความรู้จากการให้บริการทางวิชาการของหน่วยงานและสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ*. สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2.
- [2] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). *คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ*. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2563, จาก <http://park.dnp.go.th/file/น้ำพุร้อนธรรมชาติ.pdf>
- [3] มัชฌิมา อุดมศิลป์. (2562). *การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุขภาพโดยชุมชนโพหัก จังหวัดราชบุรี*. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล., 5(1), 40 - 50.

- [4] ราณี อีสัยกุล. (2552). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การส่งเสริมการท่องเที่ยวผู้สูงอายุจากทวีปยุโรปสู่ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สกว.
- [5] สโมสรน้ำพุร้อนไทย. (2563). แหล่งน้ำพุร้อนในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2563, จาก http://www.thaispaassociation.com/uploads/file/K.Preecha_11_Sep.pdf
- [6] องค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนวน. (2559). แหล่งท่องเที่ยววน้ำพุร้อนคลองฉนวน. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.klongchanuan.go.th/contactus>
- [7] E-sichaikun, R. (2014). *Niche Tourism Management*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- [8] Global Wellness Institute. (2014). *The Global Wellness Tourism Economy 2013 & 2014*.
- [9] Kara, D. (2016). *The Assessment of Medical Tourism in the World and Strategy Recommendations*. International Journal of Health Sciences and Research (IJHSR), 6(4), 470 - 479.
- [10] Kogiso, K. (2012). *Thai Massage and health tourism in Thailand: tourism acculturation process of “Thai Massage”*. International Journal of Sport and Health Science, 201209.
- [11] Palang, D., and Tippayawong, K. Y. (2019). *Performance evaluation of tourism supply chain management: the case of Thailand*. Business Process Management Journal.
- [12] Potjana Suansri. (2009). *Local insight: Thai Community Based Tourism / Potjana Suansri and Peter Richards*. Chiang Mai: Tourism Authority of Thailand.
- [13] Sankrusme, S. (2012). *“Development Strategies on Taking Thailand’s Health Promotion Related Tourism Business into the Global Market”*. International Business Research 5(11): 83.
- [14] Yorulmaz, M. (2019). *An overview of health tourism*. Retrospect & prospect, 343.

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล (Santapol College Academic Journal : SCAJ)

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับและการส่งบทความ (Guidelines for Manuscript Preparation and Submission)

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล เป็นวารสารฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้จัดทำเป็น 2 รูปแบบ ทั้งรูปแบบตีพิมพ์(Print) หมายเลข ISSN 2408-1728 (Print) และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Online) ISSN 2586-9868 (Online) ที่พิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าวในกลุ่มสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การบัญชี การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีดิจิทัล นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐศาสนประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการจัดการ การจัดการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน นิเทศศาสตร์ ภาษาศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นสื่อกลางแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดแนวคิด เทคนิค วิธีการนำไปพัฒนาทางวิชาการ ตลอดจนเป็นเวทีนำเสนอเผยแพร่ผลงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไปทุกหน่วยงาน โดยมีกำหนดออกราย 6 เดือน หรือ 2 ฉบับต่อปี บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

ประเภทของบทความที่รับพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

หน้าแรกของบทความที่เป็นชื่อเรื่อง ควรมีข้อมูลที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามลำดับดังนี้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์สังกัด(ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) หรือในกรณีที่เป็นนักศึกษา ควรมีรายละเอียด เช่น หลักสูตร สาขา มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน หน่วยงานต้นสังกัดของผู้นิพนธ์ ให้ถูกต้องชัดเจนของทุกคน

ผู้นิพนธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่เฉพาะเจาะจงผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่นๆ บุคคลทั่วไป หรือนิสิตนักศึกษาในระดับอื่นๆ สามารถเข้าใจได้ง่าย

1. บทความวิจัย (Research Article) หมายถึง การนำเสนอบทความวิจัยที่มีวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป และเรียบเรียงให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยหัวข้อหลัก **บทคัดย่อ** และ **ABSTRACT** ต้องระบุถึงความสำคัญของเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย (ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่ม เครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิจัย) ผลการวิจัย และบทสรุปความยาวไม่เกิน 250 คำ **บทนำ** (วัตถุประสงค์ของการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย สมมติฐานของการวิจัย) **วิธีการดำเนินการวิจัย** (ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่ม เครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิจัยผลการวิจัย) **สรุปผลการวิจัย** (ตารางวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าสถิติที่ใช้) **อภิปรายผลการวิจัย** (อภิปรายถึงเหตุผลประกอบของผลวิจัยที่ได้ซึ่งมีการเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลการวิจัยว่าได้ข้อค้นพบอย่างไร) **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย** (ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป) และ **เอกสารอ้างอิง** (จากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร หนังสือ รายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ที่สามารถตรวจสอบได้ทางระบบออนไลน์เท่านั้น (หากอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ตใช้ในกรณีที่เป็นข้อมูลทางด้านสถิติเท่านั้น) และทั้งหมดต้องไม่เกิน 5 ปี

2. บทความวิชาการ (Academic Article) หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นในลักษณะที่มีวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป และเรียบเรียงให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย อย่างเป็นระบบ มีการใช้แนวคิดทฤษฎี หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานวิชาการที่ได้เรียบเรียงมาจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้น เพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไปประกอบด้วยหัวข้อหลัก **บทคัดย่อ** และ **ABSTRACT** **บทนำ** (ความเป็นมาของปัญหา เนื้อหา วัตถุประสงค์ แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เสนอแนวทางการแก้ไข) **บทสรุป** (ว่าได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างไร) และ **เอกสารอ้างอิง** (ใช้รูปแบบตามบทความวิจัย)

การเตรียมบทความและส่งบทความ (Full Paper)

1. องค์ประกอบต่างๆ ของบทความวิจัยหรือบทความวิชาการให้จัดทำตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับนี้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และชื่อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน ควรหลีกเลี่ยงการเขียนภาษาอังกฤษปนภาษาไทยโดยไม่จำเป็นกรณีจำเป็นให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยในวงเล็บภาษาอังกฤษ โดยคำแรกให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนอักษรและคำที่เหลือทั้งหมดให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะทุกคำให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ การปรากฏอยู่หลายทีในบทความของศัพท์คำเดียวกันที่เป็นภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษ ให้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษเฉพาะครั้งแรกครั้งต่อไปใช้เฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยเท่านั้น
2. ตั้งค่าน้ำกระดาษ : กำหนดให้ระยะขอบบน 2.5 ซม. ระยะขอบซ้าย - ขวา - ล่าง 2 ซม. และระยะเย็บกระดาษ 0.5 ซม.
3. การแบ่งคอลัมน์ : เนื้อหาในหน้าบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และเอกสารอ้างอิง ค่าตั้งเป็นแบบหนึ่งคอลัมน์ส่วนหน้าเนื้อหา ให้ตั้งค่าเป็นแบบสองคอลัมน์ (เนื้อหาที่เป็นตารางหรือรูปภาพประกอบ ให้ผู้พิมพ์ปรับเป็นแบบหนึ่งหรือสองคอลัมน์ก็ได้ตามความเหมาะสมดูตัวอย่างได้ในไฟล์ template)
4. บทความมีจำนวนไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4 ตัวหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยฟอนต์ TH SarabunNew
5. ชื่อบทความจัดไว้ชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา ชื่อหัวข้อหลักของบทความ ขนาด 16 พอยต์ตัวหนาจัดไว้กึ่งกลางของคอลัมน์ ส่วนหัวขอรอง ตัวหนา และเนื้อหา ตัวปกติของบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 พอยต์ เจึงอรรองอยู่ส่วนท้ายหน้าแรกที่เป็นชื่อตำแหน่งทางวิชาการของผู้เขียนบทความและสังกัดใช้ตัวอักษรขนาด 12 พอยต์ ตัวปกติ
6. บทคัดย่อทั้งไทยและภาษาอังกฤษ ต้องระบุ คำสำคัญ และ Keywords อย่างน้อย 3 คำ ให้ใช้สัญลักษณ์ “ ; ” คั่นเว้นวรรคระหว่างคำ
7. ตารางที่ และภาพที่ พิมพ์ตัวหนาชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ เช่น **ตารางที่ 10** ความพึงพอใจของนักเรียน... (ในกรณีเป็นการอ้างอิงตาราง ต้องระบุแหล่งที่มาไว้ได้ตาราง) หรือ **ภาพที่ 2** การตัดใบต้นข้าวในแปลง... กรณีข้อความตัดไปหน้าใหม่ให้พิมพ์ว่า **ภาพที่ 2 (ต่อ)** (ในกรณีเป็นการอ้างอิงรูปภาพ ต้องระบุแหล่งที่มาไว้ได้รูปภาพนั้นๆ)
8. การเขียนเอกสารอ้างอิง มีรายละเอียดตามที่กำหนดดังนี้ (ให้มีวงเล็บหมายเลขด้านหน้ากำกับตามลำดับ)
  - 8.1 [1] ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ./พิมพ์ครั้งที่./สถานที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.
  - 8.2 [2] ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่ เล่มที่(ฉบับที่)./เลขหน้า./สำนักพิมพ์.
  - 8.3 [3] ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./รายงานการวิจัยหรือระดับวิทยานิพนธ์./หลักสูตร./สังกัดคณะ./ชื่อมหาวิทยาลัย.
  - 8.4 [4] ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สืบค้นเมื่อ./จาก/ระบุเว็บไซต์.
9. ผลงานวิชาการที่ส่งมาต้องไม่ได้รับการเผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณากับวารสารฉบับอื่น

การส่งต้นฉบับบทความ (Full Paper)

สามารถดาวน์โหลดเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ ได้ที่ www.scaj.stu.ac.th หรือ <https://www.tcithaijo.org/index.php/scaj/index>

1. ส่งต้นฉบับบทความตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดาวน์โหลดเอกสาร และลงทะเบียนสมัครสมาชิกฟรีได้ที่เว็บไซต์ www.scaj.stu.ac.th หรือ <https://www.tcithaijo.org/index.php/scaj/login> พร้อมยืนยันการสมัครสมาชิกทางอีเมล (กรณีที่สมัครผ่านให้เข้าเว็บ Tci-thaijo > ค้นหาวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล หรือวารสารที่ท่านเคยสมัครผ่านระบบ Tci-thaijo

- 1) ที่หน้า login ให้คลิกที่ลิ้งสมัครผ่าน > ใส่อีเมล > คลิก Reset Password > ระบบจะส่งข้อมูลกลับไปทางเมลล์
- 2) เข้าเมลล์ ไปคลิกลิ้งค์ที่ระบบส่งให้เพื่อยืนยันตัวตน > หน้าจอจะพาเข้ามาที่หน้าระบบ thaijo แล้วให้คลิก login
- 3) เข้าเมลล์ของท่านอีก 1 รอบ ระบบจะส่ง Username และ password ใหม่มาให้
- 4) สามารถนำ Username และ password มาเข้าระบบได้เพื่อส่งหรือแก้ไขบทความตามที่ท่านต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 เข้าสู่ระบบสมาชิกเพื่อส่งบทความ (Submissions) โดยแนบส่งไฟล์เอกสารให้ครบ ดังนี้

- 1) แบบนำส่งบทความ 1-3
  - 2) บทความฉบับเต็ม ไฟล์ .pdf และไฟล์ .doc รวม 2 ไฟล์ (แล้วรอตอบรับจากเจ้าหน้าที่ทางระบบก่อนจึงจะชำระเงินได้)
2. เจ้าหน้าที่ตรวจหลักฐานการสมัคร พร้อมตรวจบทความให้เป็นไปตามรูปแบบของวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล หากได้รับการแจ้งว่าบทความผ่านประเมินขั้นต้นแล้ว ให้ชำระค่าธรรมเนียม โอนเงินได้ทุกช่องทางผ่าน ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาบึงกุ่ม อุดรธานี ชื่อบัญชี “กองทุนวิจัย โดย วิทยาลัยสันตพล” เลขที่บัญชี 829-2-04024-6 ประเภทบัญชี ออมทรัพย์) แล้วส่งสำเนาหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียม โดยเข้าไปที่ ; หัวข้อกระทู้สนทนา Pre-Review > ตั้งกระทู้สนทนา > แนบไฟล์หลักฐานการโอนเงิน (ต้องระบุชื่อ-สกุล เจ้าของบทความ ดังนี้ ชื่อ- นามสกุล..... เบอร์โทร. 08x xxx xxxx, Email ; ..... โอนวันที่.....เดือน.....ปี..... เวลา..... จำนวน.....บาท) โปรดระบุที่อยู่เพื่อจัดส่งเอกสาร ใบเสร็จรับเงิน แบบตอบรับฯ ชื่อที่อยู่.....เลขที่.....หมู่.....ซอย.....ตำบล/เขต.....อำเภอ/แขวง.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
3. ผู้ส่งบทความปรับปรุงแก้ไขรูปแบบไม่เกิน 1 เดือน ถ้าเกิน 1 เดือน สำนักงานวารสารจะตัดสิทธิ์ การลงบทความ
  4. กรณีที่ผู้ส่งบทความสมัครแล้วไม่ส่งบทความ หรือขาดการติดต่อเกิน 1 เดือน กองบรรณาธิการวารสารฯ จะตัดสิทธิ์การลงบทความ
  5. กองบรรณาธิการวารสารส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน โดยใช้เวลาประมาณ 1 เดือน หรือตามกำหนดการของแต่ละรอบปีโดยจะแจ้งผลการประเมินให้ผู้ส่งบทความทราบผ่านระบบ tci-thaijo โดยระบบการแจ้งเดือนกลับไปยังอีเมลล์ที่ท่านได้ลงทะเบียนไว้
  6. ผู้ส่งบทความปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ประเมิน จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับกระบวนการของผู้ส่งบทความ
    - 6.1 กรณีที่ผู้ประเมินขอการแก้ไขอีกครั้งหนึ่งต้องส่งไปให้ผู้ประเมินใหม่
    - 6.2 กรณีที่ผู้ประเมินท่านหนึ่งไม่ให้ลงจะต้องส่งผู้ประเมินใหม่ (ผู้ทรงคุณวุฒิฯ คนที่ 3 ประเมินรอบ 2)
  7. กรณีที่สมัครลงบทความไม่ดำเนินการตามข้อ 1 – 6 ทางวารสารจะไม่คืนเงิน
  8. กรณีเป็นบทความเพื่อสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะต้องสอบ 5 บทก่อน (ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์)
  9. การใช้เอกสารอ้างอิง ให้อ้างอิงจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ที่สามารถตรวจสอบได้ทางระบบออนไลน์เท่านั้น (หากอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ตให้ในกรณีที่ เป็นข้อมูลทางด้านสถิติเท่านั้น) และทั้งหมดต้องไม่เกิน 5 ปี
  10. ผู้ส่งบทความจะต้องปฏิบัติตามกระบวนการและวิธีการดำเนินการจัดทำวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล กำหนดไว้เท่านั้น มิฉะนั้นวารสารมีสิทธิ์ในการยกเลิกการลงบทความ

*หมายเหตุ กรณีโอนชำระเงินมาแล้วยกเลิกไม่ลงบทความกับวารสาร ทางวารสารไม่คืนเงิน เนื่องจากได้ถือว่ามีกระบวนการแล้วและเจ้าของบทความเป็นผู้ที่ยินยอมรับเงื่อนไข

** ผู้ประสานงาน อาจารย์สัจ จุลธวัชวงศ์ เบอร์มือถือ 082 306 6100 และ อาจารย์กวิณภพ ศรีวัฒนานุกาศศร 085 003 9638

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564 Volume 7 No.1 January - June 2021

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ Humanities & Social Sciences

ปรัชญาเอก
ปรัชญาโท
ประกาศนียบัตรบัณฑิต
ปริญญาตรี

วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี
ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท

www.scaj.stu.ac.th

299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
โทร 042-323-464 โทรสาร 042-204-263 Website : www.stu.ac.th

ขิดลายกาบ

(SCAJ)

ISSN 2586-9868 (online)